Baptista lelkészi szakfolyóirat

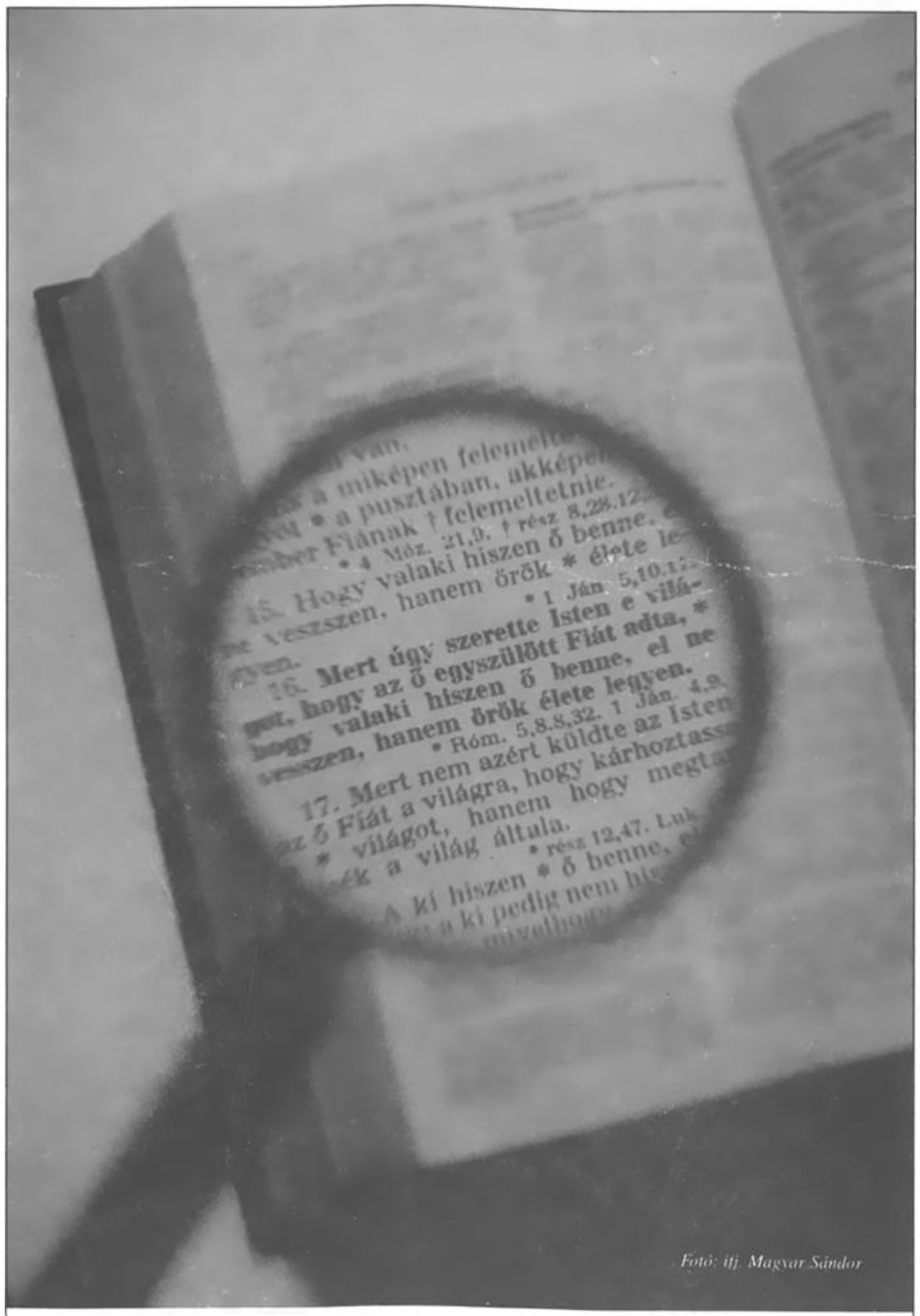
Szolgatárs

1997. július-augusztus VI. évfolyam 4. szám

A TARTALOMBÓL

- Ötéves a Szolgatárs
- Egy 18. századi ébredésről
- Bibliatanulmány - Ámósz
- Igehirdetés és kihívásai
- A gyülekezet munkásai
- Karizmák a gyülekezetben
- Nyári szabadság idején
- Házasságon kívül született gyermekek sorsa
- Ősi iratok gyermekekről, az erkölcsről és a nevelésről
- Családi élet és felelősség
- Nők - Isten erejével
- A nő a Bibliában és a mindennapi életben
- A Friedensklänge írásai
- Gyógyulás hit által

Fotó a címlapon: ifj. Magyar Sándor

Fotó: ifj. Magyar Sándor

„A keresztről szóló beszéd...
Istennek ereje."

1Kor 1:18

TARTALOMJEGYZÉK

SZERKESZTŐK ROVATA
Ötéves a Szolgatárs lelkésztájékoztató szakfolyóirat 1

HIRDESD AZ IGÉT!
Joseph Tracy: A New England-i nagy ébredés – 13. 2
Lázi Sándor: Isten pásztorsága alatt 8

BIBLIATANULMÁNY
Charles R. Grasham: A keresztyén tudomány 9
Marilyn Kunz és Catherine Schell: Ámósz (4-5. beszélgetés) 10

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN
Dr. Pásztor János: Prédikálás szekuláris környezetben 13
Dr. Melba Paddila Maggay: Isten igéje globális kontextusban 16
Hegyi András: Missziológia (1. közlés) 24

TANULMÁNYI SZEMLE
Novák József (Alhambra): Vélt ellentétek a két testamentum között 29

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN
Hegyi András: A gyülekezet munkásainak feladatköre 32
Kovács Géza: Karizmák és karizmatikus mozgalmak 36
Gyülekezeteink és a szabadságolások 39

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN
Dr. Haraszti Sándor: Tizenévesek terhessége (3. közlés) 41

SZEMELVÉNYEK A SZÁZADELŐ BAPTISTA SAJTÓJÁBÓL 46

INNEN-ONNAN
Gondolatok a gyermekekről, az erkölcsről és a nevelésről 48

SZOLGATÁRS-NÉ
Gerő Sándorné: Névtelen nők a hithősök sorában 51

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE 52

KÖNYVSZEMLE 53

TALLÓZÓ
LaMoine De Vries: Ézsaiás élete és kora 55
Claudia Wallis: Hit és gyógyulás 58

VIDÁM ESETEK 61

Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1062 Budapest, Aradi u. 48.
☎ 332-23-32, 332-79-85;
Fax: 131-01-91
PC-FAX: 186-41-85

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Szerkeszti: Lukács Tamás

Felelős kiadó: Dr. Almási Mihály egyházelnök

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható
és előfizethető a Baptista Kiadónál
Egy szám ára: 300- Ft,
egy éves előfizetési díj: 1800- Ft.
Megjelenik: kéthavonta
ISSN 1218-425X

A SZERKESZTŐ ROVATA

Ötéves a SZOLGATÁRS lelkészi szakfolyóirat

Lapunk, a SZOLGATÁRS lelkészi szakfolyóirat új sorozata öt éves lett. Emberi életkor viszonylatában ez nem nagy idő. Többnyire egy lap esetében sem. Amikor erről az öt évről szólunk, mi sem akarunk tüzijátékot, sem ünnepi pezsgőbontást (nem is illene hozzánk), csupán Sámuel szavait szeretnénk idézni: *„Mindeddig megsegített minket az Úr"*. Bizonyságot teszünk arról, hogy az Ő segítsége által jelenhettek meg az eddigi számok, és ha igaz a megállapítás, hogy némi színvonalbeli fejlődés mutatkozott, akkor azt is neki köszönjük meg.

Mielőtt arra csábulnánk, hogy – ha csak mértékkel is, de – önmagunknak is gyűjtsünk tüzet tömjénezőinkbe, mindjárt áttérünk a hiányosságok és a fejlesztési tervek felemlítésére.

Mint köztudott, kis példányszámú nyomdai kiadványok előállítása igen költséges vállalkozás. A SZOLGATÁRS jelenleg négyszázas példányszámban jelenik meg. Az ilyen gazdaságtalan kiadást csak akkor érdemes vállalni, ha nagyon jó egy lap, vagy ha elengedhetetlenül fontos küldetést teljesít. E lap értékének, minőségének megítélése tulajdonképpen azok dolga, akik el is olvassák és szolgálatukra nézve hasznos anyagot találnak benne. Mindenesetre a szerkesztői szándék ezt az olvasótábort célozta meg, és azzal a reménységgel dolgozik, hogy hasznossá is válik. A másik szempont, hogy elengedhetetlenül fontos-e a küldetése? Látásunk szerint igen. Mivel korunk a lelkipásztori szolgálat iránt újszerű követelményeket támaszt, ez arra sarkall minket, hogy hasznos segítséget adjunk minden *szolgatársunknak*. Semmi más célt nem tartunk szemünk előtt, mint a lelkipásztorok és a szolgálatban forgolódó testvérek támogatását. A visszaérkező jelzéseket gondosan tanulmányozzuk, és szeretnénk – lehetőségeink korlátai között – minden igénynek megfelni.

Célkitűzésünk elérése érdekében néhány változtatást szeretnénk megvalósítani a Lap szerkesztésében.

Elsőként említem, hogy – a több szem többet lát elve alapján – egy szerkesztőbizottságot szeretnénk létrehozni, mely – reménységünk szerint – a szélesebbkörű gyülekezeti, egyházi és teológiai területek vetületinek szem előtt tartásával gazdagíthatja a Lapot. Bár azzal is tisztában vagyunk, hogy akkor hatékony a munkateljesítmény, ha azt egy ember végzi. A bizottságok általában elaprózzák az időt, talán sok gyümölcstelen vitát is produkálnak, de ha ez jobban szolgálja a köz érdekeit, mindezt vállalnunk kell. Hamarosan megszületik a döntés a szerkesztőbizottság létszámáról és tagjairól.

A jelenlegi számban minden Olvasónk talál egy kérdőívet. Talán napjainkban túlságosan is sok kérdőív kerül a kezekbe, és ez fárasztó lehet, mégis élnünk kell ezzel az eszközzel, mert leginkább így tudhatjuk meg, hogy valójában kinek mire volna szüksége, mit hasznosíthatna legjobban. E kérdőív kiértékelése után, a válaszoknak megfelelően szeretnénk a Lap profilját – a hasznosság szempontjai alapján – némileg módosítani. Talán új rovatokkal, talán a régiek új tartalommal történő megtöltése által.

Technikai jellegű változások is várhatók. Főként a képek feldolgozásának minősége, később a szövegnyomtatás és a papír minőségének a megjobbítása szerepel terveinkben. Mindez erősen anyagi függőségű lépés. Hiába tanuljuk meg a legmodernebb eljárásokat, ha azok tárgyi eszközei hiányoznak. A jelenlegi minőséget olyan felszereltségű műhelyben állítjuk elő, melyet valószínűleg kinevetnének a világi lapok szerkesztőségei.

A nyomdai képfeldolgozás egyik fontos kelléke a szkener. Ennek hiányát eddig különféle zsonglőr-mutatványokkal pótoltuk. Mire e lap a nyomdába kerül, valószínűleg Egyházunk érintett egységei hozzáférést kapnak egy megfelelő kiépítettségű szkenerhez, melyet a Békehírnök, az Életjel, a SZOLGATÁRS és más hivatalos egyházi kiadványok is használhatnak. Ez az eszköz a Szövetségi Irodában lesz munkába állítva. A mintegy százötvenezer forintos beszerzési költséget dr. Haraszti Sándor szolgatársunk vállalta, és a személyes használat mellett készséggel biztosította szerkesztőségünk és a többi lap hozzáférési lehetőségét is. Köszönjük!

Lapunk bevételei messze nem fedezik a kiadásokat. Mint fentebb már említettem, ilyen viszonylag kis példányszám mellett ez szinte természetes. Támogatásra szorulunk. Támogatóink között többnyire egy-egy kispénzű, de a szolgálatért felelősséget érző személy nevét hálával visszük Urunk elé. Milyen nagy lehetőséget hozhatna, ha egyszer az Úr azok szívét is megérinthetné, akik talán sikeres vállalkozásukból vagy más jelentősebb bevételeikből támogatást adnának a Szövetségünk céljait szolgáló Szolgatársnak! Adjon Isten jó belátást azoknak, akik ebben segíthetnek! Haraszti Sándor testvér mindenkit megelőzve sietett segítségünkre, hogy a már-már a Lap működését is veszélyeztető gondokon átsegítsen bennünket. Haraszti testvér a következő egy évre háromszázezer forinttal támogatja a Szolgatárs költségvetését. Nem az első, és nem egyetlen segítség ez testvérünktől. A már említett szkener vásárlásán kívül Haraszti testvér ajándékozta szerkesztőségünknek azt a lézernyomtatót is, amelyen jelenleg is készül a Lap.

Lapunk ötödik születésnapján szerettünk volna egy kicsit magunkról is beszélni, anélkül, hogy bárkit is untatni vagy fárasztani akarnánk. Örülünk, ha örömet szerezhetünk, kitüntetés számunkra, ha hasznossá válhatunk az Úr szolgái között. Kérjük, várjuk kedves Olvasóink érdeklődését, támogató szeretetét. ***L. T.***

KÉRDŐÍV A „SZOLGATÁRS"-BAN

Szeretettel kérjük kedves Olvasóinkat, hogy segítsenek bennünket a Lap jobbá tételében. Kérjük, közöljék velünk a Szolgatárssal kapcsolatos észrevételeiket, javaslataikat. Szívesen fogadjuk a kritikát is. Célunk, hogy hasznos munkát végezzünk. Szeretnénk segíteni a szolgálatban forgolódó társainkat, szélesebb teológiai látómezőt tartva az Olvasó elé. Eddig a hasonló kategóriájú, főként nyugati baptista teológiai lapok profilját követtük. Szeretnénk tárgyilagos visszajelzéseket kapni, miként fogadják lapunkat azok, akiknek készül.

Ha időben visszaérkeznek a kérdőívek, akkor az Országos Lelkipásztor Értekezleten szívesen adunk egy összefoglaló tájékoztatást. Ha igény mutatkozik rá, készséggel rendezünk dialógust, vitaalkalmat is a lapról.

A kitöltött kérdőíveket lehetőség szerint augusztus 15-ig a Szerkesztőség címére kérjük visszaküldeni:

Szolgatárs Szerkesztősége, 1062 Budapest, Aradi u. 48.

HIRDESD AZ IGÉT!

Joseph Tracy

A New England-i nagy ébredés – 13.

XI. Fejezet

Ébredés New Englandban. Lyme, és más helyek Connecticutnak ezen a részén. – A „szükséges óvatosság egy kritikus napon". – Utazó lelkipásztorok.

Connecticut Lyme nevű településének nyugati egyházközségében, amely a Connecticut folyó torkolatánál fekszik a keleti oldalon, szemben Saybrookkal, lakott Jonathan Parsons lelkipásztor, aki a legeredményesebb támogatója volt az ébredésnek. A saját egyházközségében végbemenő ébredésről és a környéken végzett munkájáról szóló beszámolója 1744. április 14-i keltezésű, és az egyik legértékesebb dokumentuma annak a kornak, különösen amit az 1742. február 4-én mondott, „Szükséges óvatosság egy kritikus napon" című prédikációjával kapcsolatban olvasunk. Arra is emlékeznünk kell, hogy Windham és New London megyék, ahol nagyobb összevisszaság volt, mint New England bármelyik részén, közel voltak lakóhelyéhez és munkájának területéhez.

Alig hat hónap múlva – miután megszerezte első tanulmányi fokozatát a Yale Egyetemen – ez a gyülekezet meghívta Parsonst, hogy prédikáljon mint próbaidős a lelkészi beiktatást megelőzően. 1730. február 29-én érkezett oda, és a következő májusban már meg is hívták, hogy legyen a lelkipásztoruk. A nyár végén megújították meghívását. Ő azonban kétségeskedett a presbiteri kirendelés érvényessége felől. Végül, miután meggyőződött, „hogy a Szentírás nem tesz különbséget a püspök és a presbiter között, és hogy Krisztus az egyedüli királya az ő egyházának, ő adott törvényeket annak és van hatalma azok végrehajtására, és hogy senkinek sincs joga sem büntetéssel, sem polgári erőszakkal, hogy valakit megkössön Isten imádásában ilyen vagy amolyan módon", egyetértett azzal, hogy 1731. március 17-én felavassák. Azután a gyülekezeti tanács és a testvérek jelenlétében kifejezetten elutasította az egyházkormányzás Saybrook jellegű platformját, és szabályává tette „Az evangélium általános platformját". Ennek alapján a gyülekezet egyértelműen megszavazta, hogy ő legyen a lelkipásztoruk, és a gyülekezeti tanács ezt felavatással folytatta. Egyházközségének népessége aztán „mintegy hétszázhatvannyolc lelket számlált".

„A kirendelésemet követő nyáron a Szentlélek hatalmasan kiáradt az emberekre. Úgy tűnt, hogy szokatlan figyelemmel fordultak az igehirdetés felé, figyeltek a tanácsra, és feltűnően törődtek üdvösségükkel. A középkorúak és fiatalok körében általánosan föltámadt ez a kérdés: mit kell tennem, hogy üdvözüljek? Nagyon sokan irodámba jöttek, némelyek csaknem mindennap több hónapon át, mivel nyilvánvalóan aggódtak lelkük sorsáért. Ritkán mentem be valamelyik házba a szomszédságban, de ők jöttek hozzám, és beszélgettek a vallásról vagy kutatták a Szentírás némelyik szövegének jelentését. Sürgettem őket nagyon, hogy dolgozzanak, és azt a véleményemet fejeztem ki (talán túl elhamarkodottan), hogy az ilyen fölébredt lelkeknek oda kell járulniuk az úrvacsorához. Alig tíz hónap alatt ötvenkét személlyel gyarapodott gyülekezetünk. Sok esetben egész családok megkeresztelkedtek. A fiatalok közül számosan nagy mértékben átalakultak. Hiábavalósággal foglalkozó összejöveteleiket imaalkalmakká, konferenciákká és lelki könyvek olvasásává változatták. Mintegy két éven át bibliaórákat tartottak, és nemcsak józanul viselkedtek, hanem igyekeztek másokat is eltántorítani könnyelmű és hiábavaló életüktől. De jóllehet ilyen kilátás volt a lelkek jelentős aratására, nem volt különös alapom annak feltételezésére, hogy sokan megtértek Istenhez abban az említett időszakban. Egyesek valóban nyilvánosan megvallották hitüket, de nagyon kevesen tették ezt azzal a gondolattal, hogy a megváltó kegyelem szükséges ahhoz, hogy jogosan részt vegyenek az úrvacsorázásban. Eddig mi sem igyekeztünk ez alapelv szerint úrvacsorázni. Ezért történt az, hogy ezt félretettük szolgálatom kezdetétől fogva, jóllehet állandóan alkalmazták elődöm napjaiban."

A kirendeléstől számítva mintegy három év múlva „indokoltnak látta, hogy elutasítsa az arminiánus alapelveket, és odaforduljon a keresztyén vallás legfontosabb tanításainak némelyike felé". Most már kötelességének érezte népének tájékoztatását arról, hogy nem tudja figyelmen kívül hagyni a megtéréseket azok esetében, akik csatlakoztak a gyülekezethez. Aztán attól tart, hogy kevesen tértek meg igazán szolgálati ideje alatt; hogy a külső hitvallás és odaszenteltség, a tanbeli ismeret és a negatív hibátlanság nem elegendő bizonyítéka az újjászületésnek, és hogy mindnyájunknak, akik természetünknél fogva lelkileg halottak vagyunk, a lelki beplántálás alapelvét kell elfogadnunk, megtapasztalható kapcsolatban kell lennünk Krisztussal és a hit életét kell élnünk, mert különben sohasem léphetünk be a mennyországba. Ezt népe „hibakeresésnek" nevezte. Úgy tűnt, keveset tettek azon kívül, hogy vitatták tanításait egy ideig, míg – ahogy mondja – „szörnyen eltávolodtam Istentől, és magamat egy nagyon tompa, törvényeskedő helyzetben találtam, pedig akkor egyeseknek jobban tetszettem."

Ez folytatódott 1740 nyaráig, amikor az ébredések egymástól függetlenül kezdtek terjedni New England különböző területein. Erről így tájékoztat: „Istennek tetszett, hogy megerősítse vágyamat Krisztus országának terjesztése után, és föllelkesített a halhatalan lelkek örök jólétével kapcsolatos még buzgóbb törekvésre. – Azok a hírek, hogy Whitefield nagy lelkesedéssel törekedett a szentségre és a lelkek megmentésére, nagyon befolyásolta az elmém."

Whitefield munkájáról dr. Colmantól kapott jelentést Bostonban, és maga is elment, hogy hallgassa őt New Havenben és némely más helyeken. Erről így ír: „Ez más irányba terelte gondolataimat felőle és prédikálása felől, és jobban megelégített, mert sok félremagyarázás terjedt el felőle és nézetei felől. Azt hiszem, ez eszközként szolgált arra, hogy félretegyem azokat az előítéleteket, amelyeket közöttünk némelyek tápláltak szolgálatának eredményességével szemben."

Úgy tűnik, hogy már akkor voltak vele szemben előítéletek az arminianizmus és az egyházi tekintély kérdésének területén. Valószínűleg ezt az a levelezés szította, amit úgy ismerünk, mint a presbiteriánus egyház „régi oldalhoz" tartozó embereinek levelezését. 1741 márciusában meglátó-

gatta Hartfordot, hogy a helyszínen ismerje meg, mit kell hinnie az ott végbemenő „meglepő eseményekkel" kapcsolatban, amivel az egész ország tele volt. Azzal a meggyőződéssel tért vissza, hogy az az Isten munkája. Visszatérésekor leveleket kapott dr. Colmantól, amelyekben beszámolt Tennent működéséről és azok áldásos befolyásáról. Amint tájékoztatásokat gyűjtött, azokat közölte másokkal is, amikor lehetősége nyílt rá, és ezáltal meg más eszközök által is népe „sokkal általánosabb érdeklődést tanúsított a vallás iránt és foglalkozott vele". Végül március 29-én Ézsaiás 60:8 alapján prédikált: *„Kik ezek, akik repülnek, mint a felhő, mint a galambok szállnak dúcaikba?"* Célja az volt, hogy helyreigazítsa a hibákat, és helyesbítse Isten munkájának történetét, ami elkezdődött az országban. Ez a prédikáció, különösen az alkalmazása, nagyobb látható hatással volt hallgatóságára, mint amit valaha tapasztalt.

„Valójában nem voltak felkiáltások, hanem a gyülekezetben jelenlevők értelmében mély és általános aggódás jutott kifejeződésre abban az időben, nagyon sok könnyezéssel, sóhajtozásokkal és zokogásokkal. Sokan mondták, hogy még sohasem ébredtek rá annyira annak nagy veszélyére, hogy félretették lelkük jövő sorsával való törődésüket, mint amennyire Isten rádöbbentette őket az alatt a prédikáció alatt. Meglepődtek saját múltbeli nemtörődömségük miatt, és csodálkoztak azon, hogy Isten olyan sokáig elhordozta őket."

Április elején megérkezett Tennent, amint Bostonból hazafelé tartott. Este látszólag nagyon unalmasan prédikált; nem volt feloldva és csak erőtlen hatást keltett. De az egyik úrvacsorázó meggyőződött bűneiről, és néhány napon belül nyilvánvalóan megtért. Tennent a következő reggel ismét prédikált egy nagyon figyelmes és mélyen megérintett hallgatóság előtt. Ezután a gyülekezeti tagok rájöttek, hogy e prédikáció hatásai sokkal erőteljesebbek, mint ahogy akkor gyanították. Tennent átment Saybrookba, és Lyme községből sokan követték, hogy ismét meghallgassák. Ott ésszerű, átható prédikációt mondott, ami megfelelt a megtéretlen bűnösök és szunnyadozó szentek állapotának. Kevés hatás volt tapasztalható a prédikáció folyamán, de később némelyek nagyon megharagudtak a prédikátorra. Egy ember különösen nem tudta elviselni a prédikációt, mert az annyira „hibakereső" jellegű volt. Szüntelenül ellene beszélt, és nem tudott megszabadulni tőle, míg végül meg kellett látnia, hogy éppen ő az az ember, akire jobban ráillett, mint bármelyik prédikáció, amit valaha hallott.

„Ezután megfigyeltem, hogy gyülekezeteinkben többen részt vettek, és figyelmesebbek voltak a nyilvános istentiszteleteken, mint azelőtt. Nem volt elegendő, hogy csak vasárnapokon hallgassák a prédikációkat, hanem nagyon sokan sürgettek gyakori bibliaórák tartására. Nagy örömmel figyeltem meg, hogy tódultak az ablakokhoz, és általánossá vált a föltűnően éber hallgatás. Ezért készségesen egyetértettem az emberek kérésével, és olyan gyakran prédikáltam, amilyen gyakran csak lehetett, a vasárnapi rendszeres összejövetelek mellett. Hetente egyszer nyilvános istentiszteletünk volt, és ezenkívül az egyházközség számos helyén magánházaknál is. Ekkor csak azt figyelhettem meg, hogy jóllehet az esti bibliaórán, amit az előbbi télen indítottam egy magánházban egy nyomorék fiatalember érdekében, először csak nagyon kevesen voltak jelen (ahogy emlékszem, csupán heten jöttek össze a családon kívül), most nagyon megnövekedett a létszám és egy hónapon belül a résztvevők száma százra növekedett úgy, hogy azt kénytelen voltam nyilvános esti istentiszteletté alakítani."

„Isten az ő kegyelméből felbátorította a szívem, szokatlan szabadságot és olyan jó egészségi állapotot adott, hogy háromszor vezethettem istentiszteletet, amit már máskor is képes voltam vállalni. Így hát hetente háromszor készülhettem föl és írhattam prédikációt. Számos más prédikációt is elmondtam régi jegyzeteim alapján (mert általában ritkán prédikáltam jegyzetek nélkül)."

„Valamikor ebben a hónapban Griswold meghívott, hogy tartsak igehirdetést helyette, és beleegyeztem. Míg prédikáltam a Zsolt 119:59-60 alapján, sok könnyező arcot figyeltem meg a gyülekezetben, és többen hangosan sírtak lelkük rendkívüli keserűségében, amit szavaik hangszínéből állapítottam meg. A prédikáció befejeződése után azonnal följegyeztem az esetet. Az igehirdetés alatt ilyen kifejezéseket hallottam: „Jaj, nem készültem el, nem készültem el! Ó, súlyos bűneim! Hogyan szívják el életerőimet! Mi lesz velem! Miként menekülök meg a pokol ítéletétől, hiszen eljátszottam drága lehetőségeimet az evangélium világosságában, a hiábavalóságra?" – és még nagyon sok ehhez hasonlót. Igaz, ekkor a felkiáltások újak és meglepőek voltak, de mivel ezt az Úr ítéletének tekintettem, ezek megelégedéssel töltöttek el.

„De kit is lehetett volna ésszerű alapon felelőssé tenni azért, hogy a bűnösök bűneik valódi átérzésében és Isten bűnt gyűlölő haragjának tudatában felkiáltottak!? Ezért semmi erőfeszítést nem fejtettem ki, hogy ekkor fékezzem őket. Sőt, minél többen kiáltottak fel saját gonoszságuk miatt, annál jobban örültem a jó következmény reményében. Amint megelégedetten vettem tudomásul, hogy az igazságot hallják, panaszaikból úgy tűnt, hogy az igazság késztetése alapján kiáltottak fel, és közülük sokan hisztérikus állapotba kerültek. Ha nem tévedek, mindazok, akiket olyan hevesen megragadott ez az erő azon az estén, azóta látható bizonyítékát adták megtérésüknek, de erről nagytiszteletű lelkipásztoruk közölheti a legjobb beszámolót."

„Jóllehet örvendeztem az Úr országa előhaladásának, külföldi szolgálatom látható eredménye akkor és más prédikálásom alatt korántsem homályosította el reményeimet és nem csökkentette otthoni erőfeszítéseimet. Szívemet égette a szeretet és a szánalom a saját hatáskörömhöz tartozókért. Állandóan özönlöttek elmémbe az érvek és a kérdések, melyekre sürgős választ kerestem."

„Április végére fiataljaink általánosságban belebetegedtek a hiábavaló gyönyörökbe és ostoba szórakozásokba, amelyekben addig kedvüket lelték, és sok ima-összejövetelt tartottak, és kegyes könyveket olvastak vezetésem alatt. Közülük többen dolgozószobámba jöttek lelki tanácsért. Lelkük vonzalma nyilvánvalóan egy másik világ értékei felé irányult. Amikor társaikkal találkoztak, a nagy üdvösség volt beszélgetésük témája."

„Általánosságban annyira elégedetlenek voltak magukkal múltbeli gondatlanságukért és azért, mert az idejüket tombolásra és szórakozásra fordították, hogy másokkal együtt többen odajöttek hozzám, és akarták, hogy prédikáljak nekik május 14-én (a gyarmati választás napján). Már évek óta hozzászoktak, hogy lakomázásban, zenében, táncban, játszásban és ehhez hasonlókban töltötték ezt a napot. Eleget tettem kérésüknek, és nagy gyülekezet előtt prédikáltam a Máté 24:37-39 alapján. Eközben megjegyeztem, hogy Jézus Krisztus bizonyára eljön a világ megítélésére, és amikor eljön, akkor a világot testies álbiztonságban elmerülve találja."

„E megfigyelések alapján azok felé fordultam, akik biztonságban és vigyázatlanságban voltak, mint keresztyének és megtéretlen bűnösök, olyan módon, ahogy helyesnek találtam felébresztésük és meggyőzésük érdekében. E prédikáció közben sok hallgató arca elváltozott. Úgy tűnt, gondolataik annyira háborgatták őket, hogy bensejük erősségei megrendültek és térdeik összeverőd-

tek. Számosan hangosan felkiáltottak lelkük gyötrelmében. Több tagbaszakadt férfi összeesett, mintha ágyút sütöttek volna el, és a löveg átfúrta volna a szívüket. Néhány fiatalasszony hisztériás rohamot kapott. A sóhajok és siránkozások zaja egy kicsit hasonlított ahhoz, ami elképzelésem szerint akkor következik be, amikor a nagy Bíró meghirdeti a félelmetes ítéletet: »*Távozzatok, ti átkozottak, az örök tűzre!*« Oly sokan elkeseredett állapotba kerültek, hogy akkor nem is tudtam pontosan megállapítani ennek okait, csak ezt a kiáltást hallottam tőlük: »Jaj nekem! Mit kell cselekednem?!« Ilyen rövid mondatokat ejtettek ki keserűségükben."

„Most azokat, akik nem tudták magukat fékezni, kivitték az összejöveteli helyről, és Jewett egy második prédikációt mondott azoknak, akik képesek voltak részt venni. Ezután a gyülekezet szétoszlott, és a házam hamarosan megtelt megsebzett lelkekkel. Igyekeztem megnyugtatni magam és másokat, amint kérdeztem remegésük, jajgatásuk, ájulásuk okait és félelmük egyéb jeleit, amelyek annyira kifejeződtek a gyülekezetben. Saját szavaikkal kinyilvánították mindezek okát, vagyis múltbeli testiességüket és a lelkükkel való törődés felelőtlen elhanyagolása miatti mély megrendülést, a gyakori és ünnepélyes figyelmeztetések elutasítását és az evangélium hívásainak való ellenállást. Ezek hatására és mély érzékenységük alapján minden pillanatban úgy érezték, hogy letartóztatják őket és a pokol börtönébe vetik, ahol azok a bűnösök tartózkodnak, akik elutasították Nóénak, az igazság hirdetőjének figyelmeztetéseit. Ezek indították el az elkeseredés különböző jeleit."

„Egyesek visszagondoltak korábbi éveik bűneire, (mert többen voltak negyven éven fölüliek, és némelyek több mint ötvenévesek), amit tükrözött sápadt kinézésük, sírásuk meg a remegésük is. Egyesek szívük keménységében, mások hitetlenségükben kiáltottak fel. Egyesek így sírtak: „Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek!" Mások kérték a keresztyéneket, hogy imádkozzanak értük. Így folytatódott ez a házamnál több órán át, és miután megtettem velük mindazt, amit szükségesnek tartottam azon az estén, imádkoztam velük, tanácsoltam őket, hogy menjenek otthonaikba, és ennek megfelelően, akik megtehették, hazamentek."

„Most a nagy veszélyben levőkre gondoltam, különösen azokra, akik a legmélyebben megsebesültek. Tudtam, hogy minden valószínűség szerint tombolt a pokol, amikor a sötétség fejedelme látta birodalmának megrendülését, és nagy veszélyben volt, hogy sok engedelmes alattvalóját elveszíti. Sokan fellázadtak alvilági uruk ellen, és fennállt a veszély, hogy a korona elleni árulással vádolják őket. Ezért a Sátán próbálta visszacsalogatni őket korábbi alattvalói hűségükbe. Arról próbálta meggyőzni őket, hogy építhetnek saját cselekedeteik alapjára, vagy pedig elkeseredettségbe igyekezett sodorni egykori szolgáit. Ezért másnap nem mertem dolgozószobámban ülni (jóllehet erős késztetést éreztem az ott maradásra), hanem kint töltöttem az időt az elkeseredett lelkek között, és beszélgettem másokkal is, akik az utamba kerültek, és akiket enyhébben érintett meg az üzenet."

„A keresztyének közül többen nem érezték magukat kényelemben a földjeiken vagy otthoni üzleteikben, amikor a mezők annyira fehérek voltak az aratásra, hanem némelyek a maguk környezetében segítségül siettek abban a munkában, aminek elvégzése szükségesnek tűnt. A következő este összejövetel volt egy magánházban. Odamentem, jóllehet nem akartam prédikálni. Néhány szót szóltam a megtéretlenek nyomorúságáról, arról a nagy értékről, ami most a kezükbe került és annak veszélyéről, ha azt nem kamatoztatják. De néhány percen belül abba kellett hagynom, mert a ház megtelt felkiáltásokkal és keserű siránkozásokkal. A panaszok ugyanolyanok voltak, mint az előző napon."

„Tovább prédikáltam és buzdítottam nyilvánosan és házról házra körülbelül hatszor hetente, egy egész hónapon át. Ezenkívül bizonyos kijelölt napokon a dolgozószobámban találkoztam az elkeseredett lelkekkel. Jóllehet az ő érdekükben szokatlan mérséklettel beszéltem velük (a dolgozószobámban, valamint ez időben mondott prédikációimban), mégis általában arra kényszerültem, hogy többször is hosszabb időre megálljak, foglalkozzam velük, és ha lehetséges, fékezzem érzelmeik folyamát, hogy további igazságokat ismerjenek meg, amikről beszéltem, és mások se maradjanak érintetlenül. Egy kis idő múlva egyesek helyreálltak és mások – megelégedésemre – nem. Azóta is gondolkodom, hogy vajon nem tettem-e rosszat, amikor igyekeztem lecsillapítani őket. Az az erőlködés, amivel próbálták visszatartani kitöréseiket, nagyobb akadály volt a hallgatásban, mint saját felkiáltásaik."

„Nem emlékszem, hogy a hónap folyamán mondtam egyetlen prédikációt a gyülekezeteinkben tapasztalt isteni jelenlét bizonyos nyilvánvaló jelei nélkül. Sokan fölébredtek, és a bűnbánatuk mély volt. Az emberek naponta tömegestől jöttek dolgozószobámba, és sokan mélyen megsebesültek. Az volt a célom, hogy nyitott maradjon a lelkük és elfogadják az irányítást. Olykor harmincan is eljöttek egy napon, néha még sokkal többen, lelkük sorsa érdekében."

„Sokan a legnagyobb nyíltsággal megvallották, hogy jóllehet az a nevük, hogy élnek, mégis holtak vétkeikben és bűneikben. Érzékenyen beszéltek állapotukról, amit várhatóan egy elítélt gonosztevő is megtenne, ha éppen vinnék a kivégzése helyére. Ünnepélyesen kinyilvánították, hogy sohasem tudták, mi a Krisztussal való igazi egység, hogy nem ismerték az Atyával és Fiával, az Úr Jézussal megtapasztalható közösséget, és könnyen beletörődtek a puszta külső vallásosságba vagy az istenfélelem üres formájába."

„Az ábrázatuk elkeseredettséget árult el; nyíltan megvallották, hogy még mindig a bűn kötelékeiben vannak. Másokkal együtt elhatározták, hogy addig nem nyugszanak meg, amíg meg nem ismerik Krisztust. Úgy tűnt, hogy felébresztettek sok látszatkeresztyént, és arra késztették őket is, hogy kutassák és keressék reményük alapjait. Némelyek alatt megrendült a régi fundamentum, és kiderült, hogy azt homokra építették, míg mások nagyobb békességhez jutottak hitükben."

„A hasonló hatások – néha erősebbek, néha kevésbé megfigyelhetőek – folytatódtak a nyáron is. Volt sok eset (és ezek száma naponta emelkedett), amikor az emberek nagy örömmel és vigasztalással teltek meg. Általánosan hallható és látható volt, amikor Krisztusban megbékéltek Istennel. Ennek fölfedezésekor elérzékenyültek és öntudatlanságba estek. Némelyek megindultak a másokért való aggódás miatt, és mások felé irányult törődésük, mert attól tartottak, hogy ők is a bűn állapotában vannak."

„Az emberek általánosságban vallásos témáról beszélgettek. Ha alkalmasint a szomszédok találkoztak, üdvösségük nagy ügyei vetődtek föl. Az utcákon, a földeken és a magánházakban a beszélgetések folyamán segítették egymást. Egyesek érdeklődtek az élet útja felől, mások igyekeztek támogatni az elkeseredetteket alázatos tanácsukkal és meggyőzésükkel. Megint mások, akik felismer-

ték az Úr félelmetességét, meggyőzték a felelőtleneket, és ajánlották, hogy saját tapasztalatuk alapján ismerkedjenek meg Isten kegyelmének édességével."

„Gyakran érdeklődtek a végtelen nagyfontosságú kérdések felől, ezért megemelkedett a hitbeli kérdések felöli ismeret. A legjobb megfigyelés szerint, hat hónap alatt az emberek többet haladtak a Szentírás megismerésében és annak tanbeli megértésében, hogy a Szentlélek miként működik a meggyőzés, az újjászületés és megszentelődés területén, mint kilencéves egész szolgálatom ideje alatt. De ez még nem minden. Sokan nyilvánvaló rémülettel tekintettek a bűnre. Úgy látszott, megújultak értelmükben és lelkükben. Úgy tűnt, hogy a keserűség, harag, gonoszság, csúnya beszéd elhagyta őket minden rosszakarattal együtt. Megteremték a szentség gyümölcsét."

„Egyre szaporodtak az Isten és ember iránti szeretetük igazi gyümölcsei. A gőgös, elbizakodott gondolkodásúak békességes, szelíd és könnyen kezelhető emberekké váltak. Az alázatosság, a hosszútűrés, a türelem és az udvarias magaviselet, a jóakarat és a gyöngédség, a szelídség és a mértékletesség nagyon megnövekedni látszott. Mindezek mellett megfigyelhettük, hogy gyönyörködtek a krisztusi közösségben, a kenyér megtörésében és az imádságban. Azt hiszem, nem várható el, hogy az emberek általánosságban világosabb bizonyítékát adják a bennük kialakult keresztyén magatartásnak, mint ahogy sokan tették abban az időszakban. Hitük szeretet által munkálkodott, és kifejeződött az Isten iránti kegyesség cselekedeteiben, a jótékonyságban, az emberek iránti igazságban és az önmegtagadásban."

„Abban az időben az isteni hatás különleges időszakait éltük át mind a megtértek, mind a megtéretlenek között, amit most ismertetnem kell. Ehhez több időre van szükség, de nem hagyhatom figyelmen kívül a mi pünkösdünket, mely a következő október 11. napjára esett. A Zsolt 2:12 alapján prédikáltam a Krisztusban való hit természetéről és szükségességéről, és aztán – megítélésem szerint – csaknem háromszáz léleknek kiosztottam az úrvacsorát. Ez nekem felejthetetlen nap volt, de azt hiszem, szent ámulattal és hódolattal kell visszaemlékeznie rá minden jelenlevőnek. Az Úr háza megtelt az Úr dicsőségével. Áthatotta szívem, hogy bárki próbálja sötétségbe burkolni Isten gazdag kegyelmét, ami annyira világosan kitűnt, az rosszul képviseli a sokak által átélt felfedezések kegyes hatásait. Jóllehet már korábban is élveztük Isten kegyelmes jelenlétét gyülekezeteinkben, de azt hiszem, még sohasem láttam ebből annyit, mint azon a napon. Különösen, amikor az úrvacsorát kiszolgáltattuk, Isten kiárasztotta Lelkét csodálatos mértékben."

„Ahogy visszaemlékszem rá, néhány szót szóltam az úrvacsorázókhoz Jézus Krisztus szeretetéről és közbenjárásának tökéletességéről, amikor lementem az úrvacsorai asztalhoz és kezdtem megtörni a kenyeret. Azután hívtam mindenkit, hogy jöjjenek az Úr asztalához. Biztosítottam őket az Úr nevében, hogy örömmel fogadja őket az ő kegyelme gazdag kincseivel, amelyek ingyenesek és szabadok mindazoknak, akik hozzá jönnek. Ennyire rövid kifejezésekben még nem ajánlottam fel ilyen értékeket, mire a gyülekezetben többen a legkeservesebben sírni kezdtek, mert rádöbbentek, hogy hitetlenségükkel átszegezték az Úr Jézus Krisztust, és arcukon az elkeseredettség jeleit lehetett látni, miközben több tucat jelenlevő sírásra fakadt."

„Nagyon sokan remegtek lelkükért való aggódásukban, mintha mennydörgést hallottak volna és villámlásokat láttak volna a vastag felhők között. Még többen a hallhatatlanságot öltötték magukra tekintetükben. Nem tudtam másra gondolni, csak arra, hogy az Úr Jézus jött el ehhez az asztalhoz, és lakomáztatta lelküket szeretetével, miközben láttatta velük értük való közbenjárásának dicsőségét, és megízleltette drága kincseit, az ő kegyelmének titokzatos csodáit és ehhez hasonlókat. De talán megkérdezed, hogy miért örültem az ilyen gondolatoknak? Kész vagyok megosztani veled az okot."

„Tekintetük tele volt szeretettel, hódolattal, csodálkozással, örömmel, ámulattal és alázattal. Röviden, mindez hasonlított a mennyhez, ahol az angyalok fénylő seregei és a megdicsőült szentek örökké Isten trónja előtt állnak a legalázatosabb meghajlásban, és kiáltják, hogy *»Szent, szent, szent az Úr Isten; méltó, hogy vegyen dicsőséget, és tisztességet, és erőt, és áldást, és hálaadást.«* De az elkeseredettek közül egyesek a kenyér szétosztásának vége felé nyugodtnak tűntek, és mielőtt a poharat vették volna, valami csodálatos érzés hatotta át az értelmüket. Tekintetük az aggódásról az örömre és csodálatra, a szeretetre és alázatra változott át."

„Túlságosan betöltöttek ezek és más fölfedezéseim ahhoz, hogy bármilyen bíráló megjegyzést tegyek valamilyen illetlenségről. Jóllehet néhányan, akiknek nem nagyon tetszett ezek feltűnése, azt mondták, hogy egy vagy két esetben olyan szokatlanság történt, ami illetlen volt az úrvacsoraosztáshoz. Az egyik ilyen illetlenség, ami miatt panaszt tettek, az volt, hogy két férfi átölelte egymást, mielőtt az áldást vették volna. Feltételezésem szerint a tény igaz, de mások azt mondják, hogy ez az áldás vétele után történt. Nem gondolom – mint egyesek mondják –, hogy ez annyira illetlen volt."

„A panasz másik oka az volt, hogy egyesek jöttekmentek az összejöveteli helyen az úrvacsora alatt. Feltételezem, hogy tényleg egy férfi, aki e hatások alá került, az egyik padból a másikba ment át közvetlenül az áldás vétele előtt, és úgy tűnt, hogy két-három másik személy is megkerülte a székeket a terem egyik oldalánál és aztán kiment az ajtókon. Legyen áldott Isten, hogy ennél semmi többről nem kell beszámolnom, ami kivételesnek tűnt, ahogy emlékszem rá. Valóban csodálatos volt az általános tiszteletadás és illendő magatartás e nagy kegyelem részesültjeiben."

„Sok idős keresztyén mondta, hogy sohasem láttak olyan sokat az Úr dicsőségéből és kegyelmének gazdagságából, és ezelőtt még soha nem érezték az evangélium hatalmát olyan nagy mértékben. Még sohasem látták olyan világosan az isteni szeretet végtelen óceánját, mint éppen ekkor. Még sohasem voltak annyira érzékenyek Isten irántuk való szeretetére, és nem töltötte meg őket annyira világosan az irántuk gyakorolt szeretet. Közülük többen teljes hitbizonyossághoz jutottak, akik ezt sok éven át keresték, de eddig az ideig nem kapták meg. Az új megtérők nagyon felfrissültek és megelevenedtek. Nem tudom kétségbe vonni, hogy a Vigasztaló jelenlétében voltak. Krisztus sokkal csodálatosabbnak tűnt nekik, mint e világ fejedelmei. Nagy örvendezéssel ültek árnyékában, és gyümölcse édesnek tűnt a szájukban. Lakomáztak a menyegzős házban és a szeretet zászlaja lengett fölöttük."

„Sokan közülük nem tudtak fölállni ennek súlya alatt, annyira hatása alá kerültek. Ha Krisztus nem terjesztette volna ki örökkévaló karjait a támogatásukra, úgy vélem, sokan kimúltak volna az isteni áldások súlya alatt. Mindezek mellett, azt hiszem, jó bizonyítékunk van arról, hogy az úrvacsorázók közül ugyanakkor számosan megtértek. Az a nagy fölfedezés, amiről számot adtak, e fölfedezés hatásaival együtt, amit a törvény munkája és a Jézus Krisztussal való szoros kapcsolat végzett el, jelentős

reményre jogosított, és amint hosszabb időn át figyeltem kegyes életüket és szent beszélgetésüket, megerősítették reménységemet, hogy ez valóság volt, és nem ámítás."

„Azóta sok üdítő alkalmunk volt, mind a nyilvános istentiszteleteken, mind a magányos összejöveteleken, és sokan reményteljesen megtértek. De nem csupán a nyilvános és magányos összejövetelek helyén tapasztalhattuk ezeket a befolyásokat és hatásokat, mert a szoba, a mező, az üzlet és a konyha mind tanúsította ezeket. Nem volt ritka a keresztyének között, hogy elérzékenyültek magányos visszavonultságukban, ahogy elbeszélték nekem e boldog alkalmakat. Néha elmélkedés közben és a másokkal való beszélgetéskor az isteni igazság megvilágosodott előttük, és megismerték az áldott Isten evangéliumának igazságát. De azóta általánosságban ez nem tűnt ilyen erőteljesnek, mint az első nyolc vagy kilenc hónapban. Valóban Isten tanúskodik ezek valósága mellett. Ez így történt olykor nagyobb, máskor kisebb mértékben mind e mai napig, és bízom benne, hogy így lesz egészen végig."

„Sokan, akik meg tudják érteni, hogy a bűnösöket hogyan képes áthatni a veszély érzete, tétovázva említik meg a keresztyénekben tapasztalt nagy hatású érzelem jeleit. De az a tény, hogy így éreztek és érzéseik hatása alá kerültek, tagadhatatlan. Bőséges a bizonyságtétel arról, hogy az Úr dicsőségének ez a szemlélete átalakító befolyást gyakorolt rájuk: még alázatosabbá, kedvesebbé, türelmesebbé tette őket, és még készebbek voltak minden jó munkára, szeretetre, elfogadhatóbbá lettek mindenki szemében, aki kedveli a valódi jóságot. Emberi eszközökkel aligha lehetne létrehozni az ilyen hatásokat a mai kor valamelyik gyülekezetében."

Az igehirdetés oly régóta és annyira erőteljesen fáradozott azon, hogy a vallásos gondolatoknak gyakorlati irányt szabjon és hogy a keresztyének részt vegyenek az jóság kifejezésében itt a földön. Az igehirdetések megtanítottak rá, hogy érzékenyebbek legyünk a mások javáért végzett cselekvésre, és hogy hosszú és fáradságos kiképzésre van szükségünk ahhoz, hogy képessé váljunk az ilyen tisztán lelki témák fölötti csodálatos elmélkedésre. Hogy a legrosszabb vagy a legjobb keresztyének vagyunk-e a változásra, ezt nem lehet azonnal megválaszolni. Kétségtelen, hogy jobbak vagyunk, mint azelőtt voltunk erre a szolgálatra, de talán még jobbnak kell lennünk.

A megtértek főként a fiatalok közül kerültek ki, de három vagy négy személy közel volt az ötvenhez, kettő csaknem hetven és egy kilencvenhárom éves. E közlés időpontjában a lelkipásztor ezt mondja: „Van okom arra a reményre, hogy e gyülekezethez tartozó mintegy százhetvenhat lélekben csodálatos változás történt a Szentlélek köztünk történt legutóbbi dicsőséges kiáradásának kezdete óta. Ezenkívül azokban is általános jeleit láttuk a felébredésnek és felfrissülésnek, akik remélhetőleg Krisztusban voltak már évekkel azelőtt." Kilenc hónap alatt, 1742. február 4-ig, százötven taggal szaporodott a gyülekezet.

A lelkészek szerint mindez nem pusztán Lyme városában történt. Úgy vélem, hogy számos ok van arra, hogy megváltoztassam gondolkodásom több kérdésben, különösen azon a téren, hogy a munka ellenzőivel nagyobb őszinteséggel és tapintattal bánjak, mint eddig tettem.
Voltak néhányan a nem új megtértek között, akik az összejöveteleken „több alkalommal" nevetéssel fejezték ki örömüket, míg mások „a nagy lelki fölfedezések hatására" hangosan beszéltek a nyilvános istentiszteleten, feltételezve, hogy ez nem annyira bántó, mint a bűnbánók felkiáltásai. Mégis kevés volt az ilyen eset, és alig tettek róla említést.

Lyme-ban a megtértek és mások valószínűleg azért nem estek bele azokba a hibákba, amikkel vádolták őket, mert egyenes úton vezette őket a „Szükséges óvatosság a kritikus napon" című beszéd. Ez a prédikáció 1742. február 4-én hangzott el körülbelül tíz hónappal az ébredés elkezdődése után. Az alapszöveg Tit 2:8. verse volt: *„hogy az ellenfél megszégyenüljön, semmi gonoszt sem tudván rólatok mondani"*. Az ige alapján tanítás hangzott el annak érdekében, hogy őrizkedjenek az emberek a tanbeli és gyakorlati tévedésektől, mert ennek veszélye nagyon is fennállt. Ezenkívül felszólított arra, hogy tartózkodjanak a magukban ártatlannak tűnő viselkedésmódoktól, amelyek mégis gonoszra vihetnek, vagy kitehetik az embert a szükségtelen bírálatnak. Miután a beszéd világosan leleplezte „az isteni kegyelem tervével szembeni emberi ellenkezést", sürgette, hogy „Isten gyermekei növekedjenek a szentségben, hogy ellenfeleik ne mondhassanak róluk gonoszat... De a prédikáció ereje az alkalmazásban volt."

„1. Hadd óvjak és figyelmeztessek minden Krisztus nélkül élő bűnöst, akár szándékos ellenzője az isteni kegyelem munkájának, akár nem, hogy ne botránkozzék meg és ne vitassa Isten gazdag és ingyen kegyelmének munkáját, amely nyilvánvaló ebben az időben, és óvakodjék azoktól a tévedésektől és rendellenességektől, amelyek megfigyelhetők ezekben a boldog emberekben. Láthatjátok abban, amit mondtunk, hogy nem akarom igazolni vagy mentegetni a keresztyének bűnös tévedéseit és ostoba rendetlenségeit. Ez szégyen és elutasításra méltó (és éppen ez hozott össze bennünket ezen a napon), hogy akik a halál és meg nem szűnő gyötrelem örököseiként születtek, akik kegyelmesen megmosattak tisztátalanságuktól az áldott Jézus vérében, és az ő neve által megnyerték minden bűnük eltörlését, annyira vigyázatlanokká váljanak, annyira testiesek legyenek viselkedésükben, és olyan szerencsétlen példái az alázatnak és Isten iránti engedelmességnek. De ugyanakkor lehetetlen, hogy fellázadjatok a Szentlélek kegyelmes működésével szemben, amikor látjátok, hogy azok, akik kinyilvánítják az isteni kegyelem munkáját, vétkesek bizonyos tévedésekben és eltorzulásokban. A Lélek kegyelmes, megmentő és megszentelő befolyásai nem teszik az embereket tévedhetetlenekké. Sok visszamaradó vakság és romlottság van a legszentebb emberekben is. Igen, talán több bűn és romlottság marad fenn, mint kegyelem és szentség a legtöbb megtisztult keresztyénben. Vigyázz, hogy miközben megvakított az érzékiség vagy előítélet, és annyira a felebarátod ostobaságaival vagy elfoglalva, ugyanakkor akadályozd az evangélium sikerét. Nagyon is félő, hogy nem ismered a Szentlélek megszentelő befolyását, amikor olyan könnyen felfordítod a gazdag finomságok asztalát, amit Isten terít meg az ő gyermekeinek, s miközben ők lakmároznak és lelkük vonzódik az élvezet és szeretet folyamaihoz, te a varjúhoz hasonlóan könnyedén felkapsz minden szennyes hullát, amit találsz. Ezzel nem azt kérem tőled, hogy hagyd jóvá a rendetlenségeket, hanem alázatosan könyörgök és ünnepélyesen figyelmeztetlek, hogy ne találtass Isten elleni hadakozásban. Míg csodálkozol a kerekek abroncsain, amelyek túl magasak és félelmetesek neked, és miközben nem tudod, mit tegyél a Szentlélek kiáradásaival, ugyanakkor elbotlasz minden hibán, amikor Isten csodálatos kegyelme működik a szemünk előtt, amit nem hiszel el. Vigyázz, nehogy azt történjék veled, amit a próféta mond: „Íme, ti csúfolók, csodálkoztok, és elvesztek". „Drága, halhatatlan lelkek, kérlek titeket Isten

irgalmára és az Úr Jézus Krisztus csodálatos szeretetére, hogy ne áldozzátok fel az áldott Lélek működését saját előítéletetek miatt, ami tökéletlenségeitekből keletkezik."

2. Hadd figyelmeztessem és óvjam Isten összegyülekezett gyermekeit, hogy alázzák meg magukat az Úr előtt, hogy alapelvben és gyakorlatban gondosan óvakodjanak mindentől, ami bármilyen foltot ejthet az isteni kegyelem munkáján, vagy a rágalmazók száját megnyitja és botránykővé lesz előttük. Drága keresztyének, hadd jegyezzem meg, hogy saját erőtök szerint, sőt erőtökön túl is készek vagytok az ellenfél száját bezárni és megszégyeníteni őt, mert nem tud gonoszt mondani rólatok. Ez Isten ésszerű elvárása, hogy ne adjatok támadási alkalmat nekik, akik kívül állnak. Ez az angyalok ésszerű elvárása, akik örvendeznek a megváltottak birodalma fejlődésének és a bűnösök megtérésének, hogy teljesen elkerüljetek minden ostobaságot, ami megkeseríthetí az ember lelkét. Nem tudjátok, hogy Krisztus egyházának jelenlegi körülményei és ezek félelmetes figyelmen kívül hagyása arra szólít fel különösen engem és mindenki mást, aki vágyakozik Jeruzsálem virágzására, hogy nagyon is világosan szóljunk és szentül éberek legyünk? Különösen némely városunkban, ahol Isten kiöntötte szeretetét sokak szívébe – és így van velünk is –, az Úr dicsősége nyilvánvalóan távozik, és az emberi szenvedély és megengedhetetlen cselekmények látszanak elfoglalni annak helyét."

Aztán buzdítja őket arra, hogy óvakodjanak a tévedésektől, amiket külön megnevez.

„1. Ne hagyjatok jóvá senkit, aki magát föltolja mint az egyház nyilvános tanítója." Testvéri buzdítással, mérséklettel hagyja jóvá és sürgeti mint kötelességet, de nem úgy, hogy a laikusok magukat tolják föl tanítóknak, és ők jelöljenek ki összejöveteleket, amelyeken ők elnökölnek, és ahol ők tanítanak, mint a lelkipásztorok. Ez – amint állítja – Szentírás ellenes, és a jó cselekvésére irányuló bármilyen óhaj, képesség, reménység vagy feltételezett hasznossági tapasztalat nem igazolhatja azokat a jó cselekvés próbálkozásában akkor, amikor megszegik Isten parancsát."

„2. Ne hagyd jóvá, hogy az egyház nyilvános tanítói között az emberi tanulás tagadói kerüljenek élre." Erre hajlamosak voltak egyesek, akik elvárták, hogy a tanítók közvetlen és azonnali kinyilatkoztatásokat kapjanak, ami kizárja a tanulás szükségességét. (Parsons nem említi e tévedés fő alapját. Az volt úgyanis a gyakorlat, hogy megtéretlen embereket képeztek ki a szolgálatra, mintha az emberi tudomány elegendő minősítés lenne. Ez a tévedés természetesen az ellenkező hatást érte el, és teljesen elítélendő, mint egyedüli lelkészi minősítés.)"

„3. Ne tűrjétek el azt a lehetetlen elképzelést, hogy minden kimondott szóra vagy minden végrehajtott cselekedetre nézve a Szentlélek közvetlen indításától függ az ember. Bármilyen lehetetlen ez a vélemény, én is csaknem beadtam neki a derekamat, azzal a téves gondolattal, hogy így az Úrtól függök. Legyen áldott Isten, aki megőrzött engem ettől! Most úgy tekintem ezt, mint kilöncködő elképzelést, ahelyett, hogy függnénk az Úrtól. A másik szélsőségben én is megparancsolhatnám a köveknek, hogy legyenek kenyerekké saját éhségem enyhítésére, és alávethetném magam a templom tetejéről, és visszaélhetnék Isten drága ígéretével abban az elképzelésben, hogy hordoznak az angyalok a szárnyaikon.

4. Ne adj hitelt a lelki gőgnek és elbizakodottságnak.

5. Ne adj hitelt az elhamarkodott ítélet lelkületének és gyakorlatának! Elfogadott igazság, hogy mindenki, aki e világra születik, bűn alá rekesztett és örök kárhozatra méltó. Amíg ezek nem tárják fel nekem a Szentírás bizonyítékát az ő bűntől és a törvény átkától való megszabadulásuknak, vétkes volnék, ha hirtelen ítélkezéssel arra következtetnék, hogy Isten kegyelmének állapotában voltak, mert az ilyen változás semmilyen bizonyítéka nem kielégítő, csak a Szentírás bizonyítéka. És itt szenvedjétek el, amikor azt mondom nektek, hogy kétségtelenül nagyobb alkalom adatott az „ellenkező félnek", hogy valami gonoszt mondjon róluk és a Szentlélek kegyelmes hatásairól, hirtelen arra következtetve, hogy az emberek megtértek anélkül, hogy ennek megfelelő bizonyítékai lennének... Én semmi esetre sem bátorítanék semmilyen gyors következtetésre az ilyenek ellen, mert bizonyára Isten Szentlelkének megváltó hatása a jó élethez és Krisztus emberek előtti megvallásához vezet. De pusztán ezek nem szentírási jelei a megtérésnek, sem nem táplálják egy későbbi megtérés bizonyítékát, amire várnom kell, mielőtt őt megtértnek nyilvánítanám anélkül, hogy vétkezném az elhamarkodott véleménynyilvánításban. Valóban elhamarkodottan arra következtetni, hogy valakik megtértek, sokkal veszélyesebb következménnyel jár, mint az elhamarkodottság a másik oldalon, jóllehet mindkettő elkerülendő és utálatos, mert ahogy érvel, az öncsalók hamis reményei erősödnek a javukra történt elhamarkodott döntések alapján, és aztán, amikor az ilyen elbotlik, az ellenkezők arra nyernek bátorítást, hogy elítéljék a keresztyénséget és megvessék Isten Lelkének munkáját..."

„6. Óvakodj attól, hogy igazold, fölmentsd vagy kicsinyítsd saját hibáidat vagy rendellenességeidet, amikor valaki ezekkel összekapcsol. Meg vagyok győződve arról, hogy vannak Isten drága gyermekei között olyanok, akik igazolni vagy legalább is mentegetni próbálják saját tökéletlenségeiket, és valami rossz szándékot gyanítanak azokban, akik nyíltan feltárják ezeket előttük. Igen, túlságosan általános náluk, hogy az időt hiábavaló fecsegéssel töltsék és mentségeket keressenek azokra a hibákra, amelyeket el kellene ítélniük magukban, és amelyekre sokkal inkább a belső szobájukban kellene fordítaniuk az időt, hogy megújulva bocsánatot kérjenek, kegyelmet nyerjenek és hogy őrizkedjenek a gonoszságtól, amit vár az ellenfél, hogy valami előnyt kovácsoljon belőle."

Ezek voltak a tanításai egy olyan férfinak, akit a legjobban elítéltek a vak lelkesedés és fejetlen buzgóság miatt. Ez a prédikáció jól mutatja, hogy az ébredés támogatóinak és tárgyainak a vádlók által említett csaknem valamennyi hibája valóban létezett, és félő volt, hogy eluralkodik, jóllehet a vigyázat és a lelkipásztor részéről a korai és azonnal beavatkozás sokkal szűkebb korlátok közé szorította ezeket, mint rendszerint feltételezték. Ez azt is mutatja, hogy maga Parsons is első sikeres munkálkodásának tűzében a szakadéknak majdnem a szélére sodródott, és népét a veszély felé vezette, amiből hamarosan a kegyelem szólította vissza. De ez a kép nem teljes addig, amíg Lyme egy másik egyházközségét is meg nem tekintjük, amit Parsons látogatott.

(Fordította: dr. Gerzsenyi László)

Folytatása következik

Lázi Sándor

Isten pásztorsága alatt

Zsoltárok 23:1-6

Dávid úgy tudott szólni Istenről, hogy ezt elsősorban nem könyvekből tanulta meg, hanem az élettapasztalatainak gyümölcse volt. Amiről Dávid ebben a zsoltárban ír, az az ő élete minden napjának bizonyságtétele.

AZ ÚR AZ ÉN PÁSZTOROM

Nem azt mondja Dávid, hogy az Isten az én Uram, vagy az én törvényadóm, még azt sem, hogy az én teremtőm, hanem hogy: *„Az Úr az én pásztorom"*.

A pásztorélet egyik jellemzője, hogy a pásztor mindig a nyájjal van. Együtt él, együtt örül vele, ha nap süt, együtt szenved, ha zápor hull. Azt jelenti ez, hogy Isten állandóan vele jár, és ő is mindenkor Istennel. Isten pásztorsága a mi életünkben az Ő állandó jelenlétét jelenti. Arról van szó, hogy nekünk nemcsak ünnepekben van Istenünk, hanem hétköznap is. És a mi Istenünk velünk van még a halál árnyékának völgyében is.

Dávid mindig is érezte, hogy ez a pásztor az ő Ura, Istene. Isten tulajdonképpen mindenki számára van, de nem mindenkinek az Istene, nem mindenki számára „az én Istenem". Nézzünk meg például egy bibliai képet, azt, amikor Salamon bölcs ítélete következtében ketté akarja vágatni a gyermeket. Az igazi idesanya, akié a gyermek, remegő, fájó szívvel megszólal: *„Ekkor azt mondta az élő gyermek anyja a királynak, mivel megesett a szíve a fián: Kérlek, uram, adjátok neki inkább az élő gyermeket, csak meg ne öljétek! A másik azonban ezt mondta: Ne legyen se az enyém, se a tiéd, vágjátok ketté! Ekkor megszólalt a király, és ezt mondta: Adjátok annak az élő gyermeket, és ne öljétek meg, ő az anyja"* (1Kir 3:25-26).

Velem történt. 1944 októberében a frontról szabadságot kaptam néhány napra. Sajnos egy halálhírt is kellett közölnöm, egy Csiki nevű bajtársam halálhírét. Az emlékek még ma is bennem élnek. Mennyire másképpen fogadta ezt a hírt a felesége, és másképpen a szomszédok.

Az „ÉN" szó egyszerű birtok viszont fejez ki, de benne van ebben a szóban Dávid szíve, lelke és mindene. Dávidot egy bensőséges, szent, elszakíthatatlan kötelék kötötte össze Istennel. Éppen ezért tudta azt is mondani: Megelégedett ember vagyok, az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.

Tekintsünk csak bele az ő élettörténetébe és nézzük meg, valóban semmiben sem szűkölködő ember volt Dávid? Egy példát említünk: Egyszer Saul elől való bujdosása közben annyira megéhezett, hogy odalépett Akhimélek pap elé és elkérte a szent kenyeret, amelyet Isten törvénye szerint – 3Móz 24:9 – csak Áronnak és fiainak volt szabad megenni a szolgálati hét letelte után (1Sám 21:6). Próbáljuk magunkat beleképzelni Dávid sorsába, mint lelkipásztorok! Olyan éhesek lennénk például, hogy megennénk az úrvacsorai kenyeret. Dávid ilyen helyzetbe jutott és mégis ezt mondja: **NEM SZŰKÖLKÖDÖM**. E dolognak pedig egy titka van. Dávidnak sok mindene nincs, de van Istene. „És ahol Isten, ott szükség nincsen". Isten szolgáinak lehetnek hiányai, de ha Istene van, van pásztora, akkor nem szűkölködik. Azt mondhatjuk magunkra is, hogy nem is annyira vízszintes irányban van baj az életünkben, hanem függőleges irányban, azaz, hogy Isten nem tudott még a mi számunkra igazán a pásztorunk lenni.

Dávidnak nincs semmi anyagi hiányérzete. Amelyik nyájnak pásztora van, annak mindene van, az nem szűkölködik. Amelyik nyájnak nincsen pásztora, lehet körülötte minden, ami az élethez szükséges; mégis szűkölködik. Ma éppenséggel nem az a bajunk, hogy az anyagiakban szűkölködünk, hanem inkább az, hogy lelkiekben. Nem az a baj, hogy valamiben szűkölködünk, hanem, hogy VALAKIBEN, és ez a valaki a Krisztus.

Dávid további bizonyságtétele így hangzik:

CSENDES VIZEKHEZ TERELGET ENGEM. LELKEMET FELÜDÍTI. Dávid életét ismerve azt kell mondanunk, hogy nem volt az ő élete olyan csendes, nyugalmas élet. Gondoljunk csak a Saullal való viszonyára, Absolon lázadására. Külső körülményei nagyon is zaklatottak voltak, mégis nyugalomról beszél. Ez azonban nem a külső körülmények által biztosított nyugalom és csend. Ez a lélek állapota. Dávidnak az élete külső viharai között is volt békessége. Ez pedig abból adódott, hogy nem voltak aggodalmai a Pásztor gondoskodása felől. Megelégedett az Úr gondoskodásával. Nem találta száraznak az Ő legelőjét. Nyugalom és csend ott van, ahol megvan az Isten gondviselésében való hit. Ott, ahol hiszik és tudják, hogy Isten, aki az Ő fiát értünk adta, vele együtt mindent minékünk ad.

Isten jelenléte a mi életünkben is nyugalmat és csendet jelent. Nagy fák árnyékában csendes a tó tükre. Aki az Isten pásztorsága alatt az Isten közelségében él, annak a nyugalmát a külső körülmények sem zavarhatják meg. Jézusnak nem volt hova fejét lehajtania, mégis a békességet hagyta nekünk, végrendeletében (Jn 14:27). A Gecsemánéban – annakidején – egyetlen nyugodt ember volt, és ez Jézus. Őrizzük mi is a szívünkben azt a belső békességet, amely által mindig úrrá tudunk lenni az élet minden zavaró körülményein.

Dávid arról is bizonyságot tesz, hogy ő még a halál árnyékának a völgyében sem fél, mert:

VELE VAN AZ ÚR. Látásom szerint itt a zsoltáros elsősorban nem a testi halálra gondol, hanem a próbákra, nehézségekre, szinte a halálos veszedelmek között folyó életre. De mindezen próbákkal telített időben nem fél, van vigasztalása, mert tudja, hogy nincsen olyan pillanat, amikor Isten – az ő jó Pásztora – magára hagyná. Nincsen olyan nagy feladat, amit az Úrral ne lehetne megoldani, elvégezni. Ezért nem fél.

Dávid abban is vigaszt talál és azáltal is bátorodik, hogy Pásztorának botja van. És ez a bot az Úrnak ereje. Ettől a bottól a Sátán menekülni kényszerül. Ezzel Isten védelmez és fegyelmez minket. Dávidnak az volt a megtapasztalása, hogy amikor Isten „vesszejét és botját" érezzük csattogni hátunkon, az nem annak a jele, hogy Ő elhagyott minket, hanem éppen azt bizonyítja ez, hogy velünk van, törődik velünk, nevelni akar, mégpedig úgy, hogy mind a föld, mind a menny számára alkalmasak legyünk! A vessző használatának a mikéntjét pedig a mi lelkipásztori tevékenységünk, annak minősége határozza meg. Isten mindig olyant üt, amilyen kemény a szívünk.

Most végül is hadd mutassak még egy eseményre, amelyben minden vigasztalás megadatott nekünk: ez a golgotai kereszt. Ez örök jel a számunkra, hogy a halál árnyékának a völgyében is velünk van Isten. A jövőben még sok minden jöhet, amire nem is számítunk, de egyet tudhatunk, hogy Isten a mi pásztorunk, a múltban, a jelenben és a jövőben. Legyen ez a mi megnyugvásunk!

B I B L I A T A N U L M Á N Y

Charles Gresham

Témák a Tituszhoz írt levélből:

A keresztyén tudomány

A Tit 2:1-ben Pál sürgeti Tituszt, hogy „azt tanítsa, ami az egészséges tudományhoz illik". Egyházi rendszabály, keresztyén tudomány és keresztyén magatartás (viselkedési mód), – ez mind kapcsolatos ezzel a csodálatos, rövid kis levéllel. Luther Márton így értékelte ezt a levelet:

„Ez egy rövid apostoli levél, de a keresztyén tudomány veleje, méghozzá olyan csodálatos összeállításban, hogy minden megvan benne, ami szükséges a keresztyén élet megismeréséhez".

De mit értsünk *„egészséges tudomány"* alatt? Feltételezem, hogy némelyek szerint ez a kirendelésre (felavatásra), bemerítésre és az úrvacsorára vonatkozik. Mások inkább bizonyos szociális bűnökkel hozzák kapcsolatba, mint pl. – dohányzás, iszákosság stb. Viszont Pál itt olyan kifejezéseket használ, amiben ez mind benne van, de ennél még sokkal több is.

Az Újszövetségben a „tudomány" azt jelenti, hogy „tanítani" *(didache vagy didaskalia)* ami egyben meghatározza a tartalmat is, amit Jézus Krisztusról és az Ő útjáról kell tanítani. Ebben az összefüggésben *„egészséges"* azt jelenti, hogy *„tiszta", „teljes", „megmásíthatatlan" „életadó".* Ezekből tevődik össze az *„egészséges tudomány"*, ami magában foglalja a Biblia tanításának teljességét, ami az életet adó élő Isten cselekedeteivel kapcsolatos, mindazt, amit Jézus Krisztusban szemlélhetünk. Azt, hogy miként gondoskodott számunkra új életről, gyülekezeti közösségről, folyamatos lelki növekedésről is ebben az új éleben.

Pusztán ez a meghatározás, hogy *„egészséges tudomány"* szorosan kötődik az egyházi rendhez és a keresztyén magaviselethez. Így tehát a lelki vezetők, beleértve Tituszt is, azt kell, hogy kihangsúlyozzák, amit tanultak, és *„hűen"* megmaradni abban, amit ők is úgy kaptak. Az ilyen egészséges tudomány, amely átfogó képet ad Isten irántunk való irgalmas cselekedetéről, egyben motiváló erő a helyes magaviseletre és a rendtartásra is.

Pál megparancsolja Titusznak, hogy – *„Ezek legyenek a te témáid: érvelj és győzd meg őket... és teljes méltósággal szólj"* (Tit 2:15), – ez azt követően hangzik el, miután már elmondta a nagy tételről szóló szakaszt, amely olyan magával ragadóan fejezi ki a helyes keresztyén magatartást (Tit 2:11-14).

Ezen az említett szakaszon kívül, amely a 2. fejezetben található, még a 3. fejezetben is találunk egy nagy tantételt a 3:4-7 versekben.

A Titus 2:11-14-ről Van Oosterze azt mondja: „Ez a bibliai teológia *loca classica*-ja, egyike annak a néhány hasonló fejezetnek a pásztori levelekben, ahol fontos adatokat találunk Pál tudományos módszerének megismeréséhez. Itt megtaláljuk a tökéletes összefüggést és kölcsönhatást a hit és élet, tudomány és feladat, elmélet és gyakorlat között". D. A. Hayes még ehhez hozzáteszi: „Ez a legtartalmasabb magyarázata a keresztyén igazságnak, melyet valaha ember megfogalmazhatott".

F. W. Farrar a Titus 3:4-7-tel kapcsolatban megjegyzi: „Csak a legnagyobb apostol volt képes ihletett bölcsességgel és erős kézzel megírni az isteni kijelentésnek ezt a tömörségét." (Lásd: Pál élete c. munkája!)

I. A Titusz 2:11-14 képletesen szemléltetve

Az egyik ilyen szemléltető eszköze ennek a nagyszerű fejezetnek a *„Megváltásunk terve kicsinyben"*. Lehetne más módon is szemléltetni ezt a nagyszerű fejezetet, melynek azt a címet adhatnánk: „Isten üdvözítő kegyelmének megjelenése". Ebben a szemléltetésben időrendi sorrendben emelnénk ki Isten cselekvését – múlt, jelen és jövő időben. A hangsúly a Tit 3:4-ben is a *„megjelenésen"* van. Itt arról van szó, hogy Isten irántunk való jóvolta jelent meg: míg a másikban Isten üdvözítő kegyelme jelenik meg. Titusz 2-ben az *epifaneia* szó fordítása „megjelent", ami nyelvtanilag a múltbeli cselekvésre utal, és betű szerint azt jelenti, „láthatóvá lett" „világosságra jött" „ismertté vált". Ez emlékeztet minket egy hasonló fejezetre Pálnak a Galatákhoz írt leveléből, ahol ezt mondja: *„Az idők teljességében elküldte Isten az Ő Fiát..."* (Gal 4:4). Valaki ezt így fogalmazta meg: „Ebben az egy mondatban benne van a keresztyén történelem". Ez volt a jó dolog, a jó hír – az óriási isteni meglepetés". (Igehirdetők Bibliája 17. kötet 109. old.)

Úgy is szemlélhetjük ezt a fejezetet, mint egy „isteni inváziót" vagy a „kegyelem megtestesülése" („Epiphany of Grace") Milton ezt az igazságot így fejezte ki Az elveszett paradicsom c. művében: III. 138.

Amott Isten fiához hasonlót láttam
Teljes dicsfényben: Benne Atyja tündökölt
hű képmásként: és az arcán
isteni szánalom látható jele
örök szeretet, végtelen kegyelem.

II. Titusz 3:4-7 képletesen szemléltetve

A tantételnek ez a nagyszerű szakasza a Tit 3:4-7 jól szemléltethető a „Megváltás Cameo-ban" cím alatt. Cameo

Marilyn Kunz és Catherine Schell

ÁMÓSZ,

az életstílus prófétája

Negyedik beszélgetés

Ámósz 4
Básán tehenei

Az előző részben Isten megígérte, hogy Izráel egész családját megbünteti vétkeiért. Izráelnek, Isten kiválasztott népének, különös helyzete felelősséget hordoz magában, amit ők figyelmen kívül hagytak, ezért fényűző házaikra és bálványoltáraikra a teljes lerombolás vár.
(Erre a részre két alkalmat is lehet fordítani. Tervezd meg előre, hogy megfelelően tudd majd kettéválasztani.)

Témák a Tituszhoz írt levélből: **A keresztyén tudomány**
Folytatás az előző oldalról

szó alatt egy rövid drámai jelenetet értünk, amelyet híres színész vagy színésznő egy felvonásban játszik el a TV-ben vagy mozgófilmre rögzítve. Itt valóban egy rövid drámai jelenet játszódik le, amely Isten igazságáról és az ember tragédiájáról szól tisztán, érthetően lefordítva a mi nyelvünkre. Látható az üdvösségünk eredete, vagyis Isten jóvolta és szeretete; látható az *alapja* is, ami nem az emberi erőfeszítés, hanem Isten irgalma, mely nyilvánvaló bizonyságot nyert, a bemerítés és a Szentlélek elfogadása által; amit Ő végzett, megigazított és Isten-fiakká tett minket, mert az volt a cél, hogy örökélet reménységét adja, és ez abban nyilvánul meg, hogy képessé tesz a jócselekedetre.

Isten jósága és szeretete állandóan jelen volt. Szívét mindig kitárta az ember felé; de bizonyos értelemben áldásának sokasága mindig rejtve, névtelenül áradt a világra. Cowper *Emlékiratai*-ban olvassuk, hogy unokahúga, Theodora egész életén át elhalmozta őt ajándékaival, de soha nem sejtette azok eredetét, küldője névtelen maradt. Mint a költő, aki új kincsét bontogatva mondogatná: „Drága ismeretlen, névtelen jótevőm járt itt megint, Áldja meg őt az Isten!" Valahogy mi is így vagyunk. Gondtalan gyermekkorunkban és kora ifjúságunk idején is számtalan ajándékot kaptunk a legtalálékonyabb módon és kiváló csomagolásban, hogy örömünk legyen. De mi nem kutattuk a nyomot, hogy honnan ered. Istentől jöttek ezek!

Most végre Isten megjelent testben, és mi megértjük a szeretet és kedvesség eredetét, ahogy azt az Úr Jézus Krisztus bemutatta kereszthalálában és feltámadásában. Szinte kényszert érzünk arra, hogy így kiáltsunk fel:

Ó, kegyelem, adósod vagyok
s naponta szorongat tartozásom,
engedd, hogy bilincsként hozzád kösse
hálás szívemet mindörökre.

Fordította: Gerő Sándorné

Ámósz 4:1-3

1. Hasonlítsátok össze a samáriai asszonyok Ámósz által leírt jellemzését azzal, amit az asszonyokról mond a Példabeszédek könyve 31:10-31. Ha két falfestményt kellene festened a fent említett asszonyok tevékenységének ábrázolására, mit festenél az egyikre és mit a másikra?
2. Gondolkozzatok azon, amit a tehenek tesznek. Milyen szinten foglalkoznak a dolgokkal? Miért olyan találó ez a kép Ámósztól, amikor a samáriai asszonyok tevékenységét ábrázolja? Milyen méreteket ölt az érdektelenségük?
3. Miként vannak mások kihasználva ezen asszonyok életviteléből eredően? Hogyan válnak a férjek néha elnyomottakká, amikor egy impozáns háztartás fenntartásának érdekében nagyobb jövedelmet kell hazavinniük?
4. Hogyan hangsúlyozza Ámósz az elkövetkező büntetés szigorúságát és bizonyosságát? Mi vár ezekre a büszke és maguknak élő asszonyokra?

Megjegyzés: *Hermon* – hol van vagy mi is ez, pontosan nem tudni. Valószínűleg Asszíriát jelöli.

kapocs – kötélnél fogva vezették a foglyokat, aminek a vége a foglyok nyelvébe tett gyűrűhöz volt erősítve. Ezzel megalázták őket és egyúttal fájdalmas kínokat is okoztak nekik.

Ámósz 4:4-5

5. Soroljátok fel ezeknek az embereknek a vallásos tevékenységeit. Mivel vádolja Ámósz Izráelt a sok áldozat és a gyakori tized kapcsán (4. vers)?

Megjegyzés: – Egy évben egyszer kellett áldozatot bemutatni, tizedet pedig minden harmadik évben.

6. Miképp válhat szellemi csapdává a vallásos tevékenységünk és gyülekezeti alkalmaink sokoldalúsága? Az 5. vers szerint kinek okoztak örömet az izráeliek vallásos ténykedésükkel?
7. A 2Mózes 23:18 és a 3Mózes 2:11 verseiben megfogalmazott parancsok tükrében mit ajánlanak az izráeliek Istennek (5a vers)? Milyen motivációt lehet valószínűsíteni szabad áldozathozataluk mögött (5b vers)? Vesd össze Jézus szavaival a Máté 6:1 alapján.

Ámósz 4:6-11

(Ehhez a részhez segítségül olvasd fel Isten törvényét, melyet Mózes által adott Izráel népének, mielőtt beléptek volna az ígéret földjére, 5Mózes 28:15, 20-25.)

8. Írd le röviden a hét természeti csapást a 4:6-11 versek alapján, valamint az okot és az emberek válaszát.

(Javasoljuk, hogy ennél a pontnál válaszd ketté a beszélgetést. További kérdések segítenek majd, hogy a következő alkalom során részletesen meg tudjátok beszélni mindazt, amit a 8. pont vizsgálata során fedeztetek fel.)

TERMÉSZETI CSAPÁS	OK	IZRAEL NÉPÉNEK VÁLASZA
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

9. Tüzetesen figyeld meg a képeket, melyeket Ámósz rajzol az Úr fenyítéseiről. Képzeld magad Izráelbe, ahogy jönnek egymást követően ezek a nehézségek.
10. Mi az Úr célja azzal, hogy ezeket a csapásokat hozza népére? Melyik igerész ismétlődik meg öt alkalommal és fejezi ki a válaszukat? Hogyan reagálnak a mai kor emberei – még keresztyén örökséggel rendelkező országokban is –, ha hasonló méretű katasztrófa történik velük? Mi lenne ha a „természetes" klímaváltozások okait, valamint az élelmiszerkészletek és más készletek szűkülésének okait jobban megvizsgálnánk?
11. Isten személyével kapcsolatban mire mutatott rá ez az igeszakasz? Amennyiben Isten függetlenségén kívül semmi mást, akkor a történelmi eseményeket és tapasztalatokat figyelve mit mond még?
12. A megrázó eseményeket figyelve (6-11. versek) miért fontos jó kapcsolatban lenni Istennel? Mennyire értékeli Isten a megbánást?
13. Olvasd el Dávid imáját, Zsoltárok 51:1-12, mint egy példát! Mit is jelent a megbánás vagy visszatérés az Úrhoz. Különösen figyeld meg Dávid kérését a 6-12. versekben. Miért nem válaszolt Ámósz hallgatósága ugyanúgy az Úrnak, mint ahogy azt tette Dávid? Mit tartanak értékesnek az életükben?

Ámósz 4:12, 13

14. Izráel folyamatos szellemi érzéketlenségének mi lesz a következménye? Mi a különbség a 6-11. versekben leírt események és a mostani Izráelben zajló események között?
15. Vesd össze azokat a lehetőségeket, melyekkel rendelkeztek; szabadon választva visszatérhettek volna az Úrhoz ill. a megjósolt és megígért ítéletet (12. vers). Mivel úgysem kerülhetik el a találkozást Istennel, miért lett volna jobb az előző megoldást választaniuk? Mondjátok el, hogyan valósulhat meg ilyen eset a saját egyéni életünkben? Hogyan kellene válaszolnunk Isten hívására?
16. Izráel esetében ők nem emlékeztek arra, hogy milyen hatalmas is az ő Istenük, akivel találkozniuk kell (12. vers), Ámósz hogyan írja le az Urat? Hol bontakozik ki az Ő uralma és hatalma? Mit mond el Istenről az Ő neve: *Seregeknek Ura, mindenható Isten*?

ÖSSZEFOGLALÁS

1. Ez az igerész egy jómódú társadalomhoz szólt, amely lelkesen végezte a vallással összefüggő feladatokat, de ezzel egyidőben elnyomta a maga soraiban élő szegényeket és szükségben lévőket. Kik a szegények és szükségben lévők ma? Legyetek konkrétak, említsetek neveket, helyeket, korcsoportokat, stb. .... Miért folytatódik ez az elnyomatás?
2. Ha valaki a te Isten-képedet akarja felvázolni abból, ahogyan embertársaidhoz viszonyulsz, akkor vajon mit gondolnának, milyen az Isten?

KÖVETKEZTETÉS

„Ó Uram, Seregeknek Ura, világ Teremtője és Fenntartója, Te előbb ismered gondolatainkat mint saját magunk. Bocsáss meg nekünk, hogy olyan gyakran nem látjuk meg a mindennapok történéseiben a Te kezed munkáját. Tégy minket gyorssá a neked való válaszadásunkban és tudjunk hozzád úgy visszatérni, ahogy Te kéred tőlünk. Bocsásd meg a tárgyak iránti szerelmünket, játszadozásainkat a gyülekezetben, mulasztásainkat dicsőítésed és a néked való engedelmesség terén. Taníts és segíts minket arra, hogy inkább adjunk, mint elvegyünk, hogy inkább felemeljünk, mint elnyomjunk, hogy inkább szeressünk, mint törjünk. Ámen."

Ötödik beszélgetés

Ámósz 5
Az Urat keresd és élj!

Ámósz könyvének negyedik részében az Úr beszélt Izráel ismétlődő visszautasításairól, hogy Őhozzá visszatérjenek. Az, hogy figyelmen kívül hagyták a megbánásra való hívást, éhínséget, aszályt, mételyt, sáskákat, járványt és háborút eredményezett. Most az Úr megígérte Samária kitelepítését és figyelmeztette népét, hogy készüljenek a vele való találkozásra – végső hívó szó megbánásra, amit már olyan régóta vár tőlük.

(Erre a tanulmányozásra valószínűleg két alkalmat is lehet fordítani. Tervezd meg előre, hogy megfelelően tudd majd kettéválasztani.)

Ámósz 5:1-3

1. Olvasd el Ámósz könyvéből a 4:12-től az 5:3-ig. Mit árulnak el ezek a versek Istenről? Izráelről?
2. Az 5. rész formáját egy siratóból vagy temetési szónoklatból veszi.
   A 2. vers alapján vessétek össze Izráel helyzetét Júdea bizakodó reményével a 2Krónikák 32:7, 8 versei szerint. Miért van különbség köztük? Hasonlítsátok össze a 2Krónikák 31:20, 21 verseit Izráel ismétlődő kudarcaival az Úrhoz való visszatérés terén.
3. A 3. vers komor statisztikát közöl arról, amit a 2.vers költőien fejezett ki. Hogy nézne ki a te városod, ha lakosságának 90%-a elveszne csatában?

Hasonlítsátok össze a prófétának eme siralmát Jézus Jeruzsálem feletti siralmával (Máté 23:37, 38).

Ámósz 5:4-15

4. Olvasd el a 4, 6, 14 és 15 verseket. Mely parancsok és igéret ismétlődik? Ha valaki engedelmeskedni akar, hogy kezdi el keresni az Urat (14, 15 versek)?
5. Milyen világos választásokat kell meghoznia Izráelnek a 4, 5 versekben? Milyen magyarázatot ad az Úr? Baj esetén mely helyre vagy személyekre való tekintésre érez kísértést Isten mai népe?
   Megjegyzés: Bétel, Gilgál és Beerseba vallási kultuszok központjai voltak Izráel életében. Közkedvelt zarándokutak ezekre az ősi helyekre Ábrahám, Izsák és Jákób neveihez kapcsolódtak.
6. Milyen hatással van ránk, ha kiderül azokról a személyekről vagy szervezetekről, akikre vagy amikre lelkileg támaszkodunk, hogy valójában semmik?
7. Amennyiben Izráel nem keresi az Urat, mi fog történni? (6. vers)
8. Olvasd el a 7. verset több fordításban, beleértve a GNB és TLB, (valamint a fellelhető magyar) fordításokat. Mi a rossz ezekkel az emberekkel? Mondjatok mai példákat, amikor hasonló dolgok történnek? Ámósz szerint mi hozhatná vissza társadalmunkba az igazságot és tisztaságot?
9. Vesd össze az ember erejét, aki rosszat tesz (7. vers) Isten erejével (8 és 9. versek). Sorolj fel öt cselekedetét az Úrnak, amik ezekben a versekben vannak leírva. Mit gondoltok Ámósz miben reménykedik, amikor Izráel népét emlékezteti Isten alkotásban és pusztításban megnyilvánuló hatalmára? Mi a Te válaszod erre az emlékeztetésre?
10. Sorold fel az emberek tetteit és magatartásukat (10-12. versek). Helyezd őket fontossági sorrendbe. Az ő igazsággyűlöletük és igazságtalanságuk a szegények iránt mit eredményez?
11. Mit árul el a 13. vers az Izráelben lévő gonosz erők méretéről és hatalmáról? Mi történik egy országban, ha azok, akik az igazságért küzdenének túlságosan meg vannak félemlítve?
12. Ebben a helyzetben (14, 15 versek) milyen cselekvésre sürgeti Ámósz az embereket ? Milyen három ígéret hangzik el?

Ámósz 5:16-20

13. Hasonlítsd össze a 16 és 17. verseket az 5:1-2 versekkel. Kik gyászolnak az egyes esetekben és miért? Mondjátok el tapasztalataitokat, amit akkor szereztetek, amikor egy teljes közösséget vagy országot egy általános szomorúság és bánat ért. Hogyan reagáltak az emberek és miért?
14. Hogyan írja le Ámósz *az Úr napját?* Az emberek valószínűleg miért gondolnak az Úr napjára? (Lásd Ézsaiás 34:5, 8.) Mit gondoltok Ámósz miért váltja az Úr napjának képét Isten népe ellenségein való ítéletről az Isten népe feletti ítéletre?
15. Képzeld magad a 19. vers eseményeibe. Milyen érzéseket kelt benned?
16. A 7, 10, 11a és 12 versek alapján mit tett Izráel népe, hogy az Úr napján az ítéletet jól vegyék?

Ámósz 5:21-27

17. Képzeljétek el, ahogy Ámósz első olvasói vagy hallgatói, az ellenük felhozott etnikai vádakat megválaszolni képtelenek, próbálják védeni magukat vallásosságuk alapján. Nézzétek meg a 21-23 verseket, ahogyan az Izráeliek hangoztathatták, hogy ők mi mindent tettek az Úrért. Ezután válaszoljatok meg minden egyes érvet az Úr leírt válaszával.
18. Olvasd fel a 21-23. versekből az elutasítást jelentő igéket. Miért utasítja el az Úr ezeket a dolgokat? Istennek a képmutatásról mondott állásfoglalásáról bővebben lásd a Márk 7:6-13, ApCsel 4:34, 35, 5:1-11. verseket.
19. A képmutatáson alapuló összes vallásos tettel szemben mi az, amit az Úr akar? Fogalmazd meg a 24. verset saját szavaiddal.
20. Izráel mire cserélte fel az egy igaz Istent, az Urat, a Seregek Urát? Eredményként a következő vallásos körmenetük hová visz, és mit kell vinniük? Lásd még Róma 1:20-23.
    Megjegyzés: *Szikkút a királyod és Kijjún a csillagistened* egy lehetséges fordítása a nehéz héber nyelvű 26. versnek. Szikkút az asszír hadisten a Szaturnusz (Kijjún) bolygóval azonosítható.

ÖSSZEFOGLALÁS

1. Vizsgáljátok meg a végrehajtó rendszert Izráelben, ahogy azt Ámósz leírja. Tevékenységük elnyomó és romboló hatású volt a törvénytisztelő zsidókra nézve. Azok, akiknek a törvényt kellett volna őrizniük, az ártatlant védelmezniük és büntetni a bűnösöket, csúszópénzeket fogadtak el. Igazságot meg lehetett venni. A szükségben lévők, gyengék és erőtlenek semmibe voltak véve. Milyen mértékben történnek ezek a dolgok a mai napokban nemzetünk életében? Ha Ámósz Izráelre vonatkozó próféciájához tartjuk magunkat, mi fog történni?
2. Miért tartozik felelősséggel a mai keresztyén gyülekezet és egyénként a keresztyén hívő ember a mai társadalmi életben? Törődik Isten ezzel? És te?
3. Sokan vélik, hogy Ámósz 5:24 verse a könyv kulcsverse. Képzeljetek el egy hatalmas vízesést (mint a Viktória-vízesés Afrikában, Sutherland-vízesés Új-Zélandon, Angyal-vízesés Venezuelában vagy a Niagara-vízesés Észak Amerikában). Írd le annak az erőnek a hatását, amelyik mint az igazság és becsületesség jelképe ömlik a földre. Milyen változás következik be?

KÖVETKEZTETÉS

Olvasd fel: Máté 5:6

(Folytatása következik)

Fordította: Kiss Zoltán

Dr. Pásztor János

Prédikálás szekuláris környezetben[1]

Az utóbbi évtizedekben a teológiai szaknyelv új szakkifejezéssel, a „kontextualitás"-sal gyarapodott. Ez örvendetes fejlődés. A bibliai textus kontextusának jelentőségét mindig hangsúlyozni kellett volna a homiletikában éppen úgy, mint a teológiai kutatás egyéb területein. Sajnos ez gyakran nem történt meg. A *Sitz im Leben*, az elhangzott szavak és leírt események kontextusa, horizontja mindig fontos a megértés szempontjából. Tulajdonképpen két különböző kontextusról vagy „horizont"-ról van szó.[2]

Az egyik a textus születése körüli. A másik a textust értelmező teológus saját koráé. Mindkettő fundamentális jelentőségű a prédikátor számára. A két idő-keret adta horizont egymással dinamikus kölcsönhatás viszonyában áll. A magyarázó nem léphet ki a saját kontextusából.[3]

Erre figyelni kell. A Júdás 3. szerint az *„egyszer a szenteknek adatott"* hitet úgy kell hirdetni a szekularizált „város"[4] népének, hogy az érthető és életük kérdései szempontjából releváns (lényeges, meghatározó) legyen.

A kontextualitást gyakran hagyták a prédikátorok figyelmen kívül. Ez károsan hatott az evangélium hirdetésének ügyére. Egy példával szeretném ezt illusztrálni. Sok évvel ezelőtt hallottam igemagyarázatot az 1Kor 1:18kk-ról. A textust a prédikátor viszonyítani próbálta az ApCsel 17:16kk-val ilyenféleképpen:

Athénben Pált megzavarta a görög kultúrával való találkozás. Feladta a kereszt hirdetését, és bölcsességet prédikált helyette – siralmas eredménnyel. Alig néhányan tértek meg. Pál – felismerve, hogy engedetlenségben cselekedett, visszatért a kereszt egyszerű evangéliumának hirdetéséhez (1Kor 2:2).

Ez a magyarázat mind az események, mind az irodalom története szempontjából teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a kontextust. Ennek következtében a textusban olvasható prédikáció mondanivalójának fontos dimenziói elvesztek.

Jelenlegi témánk szempontjából az ApCsel 17:16kk különös jelentőséggel bír, mert az első híradás egy olyan prédikációról, amely a héber – bibliai hagyományok által befolyásolt közösség határain kívül, tehát „szekuláris" környezetben hangzott el. Itt olyan hallgatóság van jelen, akik nem ismerik az Ótestamentumot, de ismerik az ősi Hellász gondolkodásmódját és irodalmát, ami azon kor aión houtos-ának (*saeculum praesens* – Gal 1:4 Vulgata) nevezhető. Ezért e textus vizsgálata segíthet bennünket a kontextuális, különösen a szekuláris környzezetben való prédikálás dolgában.[5]

Én prédikátornak vallom magamat, és az a meggyőződésem, hogy a prédikátor feladatát betölteni csak a legnagyobb alázatossággal[6] lehet. Nem az a feladat, hogy bemutassuk tanultságunkat és bölcsességünket. A prédikátornak nem eget és földet rengető lángészre van szüksége. Nem is az a feladata, hogy szellemi tüzijátékokkal vagy más látványos (szellemes) dolgokkal szórakoztassa hallgatóságát. A prédikátor feladata, hogy egy eseményről tanúskodjon, melynek a csúcspontja Jézus keresztje és feltámadása. Ez az esemény átfogja az egész történelmet. Ebben a Teremtő Isten, Izráel Megváltója, „megszakasztotta az egeket" (És 64:1), alászállott és emberré lett Jézus Krisztusban, hogy életével, kereszthalálával és feltámadásával üdvösséget hozzon az emberiség számára. Krisztusban summázva látjuk Isten csodálatos cselekedeteit a teremtéstől a végső kibontakozásig.

Erről az esemény-sorozatról való híradás az ó- és újszövetségi Szentírásokban adatott nekünk. Istennek szent embereit a Szentlélek ihlette és vezette (2Pt 1:21), aki a szabadság Lelke, aki képessé tette a prófétákat és apostolokat, hogy teljes emberségükben szolgálják Isten dicsőségét. Ily módon az Isten Igéje ugyanakkor emberi szó is. Fontos analógia van Krisztus kettős természete – ahogy azt a chalkedóni Ökumenikus Zsinat tisztázta – és a Szentírás isteni és emberi oldala között. Egyetlen út vezet Istenhez: Jézus Krisztus, a testté lett Ige. Nincs más közbenjá-

---

1 Pasztor D. Janos, „Preaching in Secular Context" in *Journal for Preachers*, Vol. XI. 1988. 15-23.

2 Anthony C. Thiselton, *The Two Horizon* című műve e témakör alapos elemzése.

3 Vö.: Thiselton, im. 103kk.

4 Utalás a hatvanas évek egyik legjobban ismert theológiai művére: Harvey Cox, *The Secular City*, (London: SCM Press, 1965).

5 A szekularizáció témájával világszerte nagy teológusok foglalkoznak már a harmincas évek óta (F. Gogarten, D. Bonhoeffer ect.). Magyarországon igazán a post-kommunista korszakban teljesedik ki a szekularizáció, ami nem más, mint a nagykonstantini *Corpus Christianum* vége, melyben az egyház és állam egybetartoznak, és az állampolgárok automatikusan egyháztagok. Ez az állapot karhatalommal végrehajtott politikai döntés eredménye volt. Mivel az evangélium belső lényege szerint a Szentlélek által szabad döntésre hív, beoltatott a *Corpus Christianumba* az az erő, ami azt segített felbomlasztani. A bibliai látás szerint Isten népe – a papok népe – jelen van a világban a többi nép között, és tanúskodik az Úrról, mint só, mint gyertya és mint kovász. A téma legnagyobb, mélyen biblikus szakértője Lesslie Newbigin, *Honest Religion For Secular Man*, (London: SMC Press, 1966), uő. *The Other Side of 1984*, (Geneve: World Coun-cil of Churxhes, 1983), uő. *The Gospel in a Pluralist Society*, (London: SPCK, 1989). Vö. Pásztor János: A magyar ökumené a harmadik Milléneum küszöbén. *A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa 50 éves* című 1993 őszén megjelent kötetben.

6 Az alázatos prédikátor szolgálata ugyanakkor dicsőséges is (Ézs 52:7, 2Kor2:14).

7 Barth utalt Grünewald híres festményére, melyen Keresztelő János aránytalanul hatalmas ujjal mutat a keresztre, és mondja: Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit".

ró. Hasonlóképpen nem lehet másképpen hallani Isten Igéjét, mint a Biblia szent íróinak emberi beszédén keresztül. Krisztusról való vallástételünkben teljes mértékben rá vagyunk szorulva a Biblia és a Szentlélek vezetésére. A Bibliától való függőséget jelenti, mivel a Bibliát egy ponton kell megközelíteni. Ez a pont a textus. A prédikátornak, mint tanúnak az alázata abban van, hogy nem a saját gondolatait mondja, hanem a textust magyarázza és hirdeti.

Ezen a ponton szükséges, hogy elhatároljuk magunkat mind a fundamentalizmustól, mind a „klasszikus" liberalizmustól[8], mert közös tulajdonságuk, hogy a két fenti aspektusnak csak egyikét – a fundamentalisták csak az istenit, a liberálisok csak az emberit – hajlandók tudomásul venni. A textusban valóban minden „jóta" fontos. Éppen olyan fontos a történelmi összefüggés, a kontextus is. A textus ugyanis nem az események felett lebeg „tévedhetetlen" időtlen igazságokat hordozva, hanem mélyen belegyökerezik saját korába, és része azoknak az eseményeknek, melyek között megíratott. Ezért, ha teljes mélységében érteni akarom a textust, szükséges, hogy azt a rendelkezésre álló emberi (tudományos) – így szöveg-, irodalmi, és történetkritikai – eszközökkel vizsgáljam. Minél alaposabb ez a vizsgálódás az eredeti helyzetet (*Sitz im Leben*) illetően, annál közelebb juthatok a megértéshez. Mindazonáltal súlyos tévedés lenne azt hinni, hogy e vizsgálódás útján birtokunkba került az IGE. Ezért kell a liberalizmus felé is elhatárolni magunkat. Öncsalás és a gyülekezet becsapása lenne azt hinni, hogy urai lehetünk a textusnak. Megismerhetjük az emberi szituációt, de az Ige felett nem lehetünk úrrá. A megértés egész folyamatában szükségünk van a Szentlélek erejére, hogy az Ige uralma alá kerüljünk.

Szükséges tehát, hogy a prédikátor részese legyen annak a hatalmas mozgásnak, melyet a Szentlélek munkált a textus születése idején, és amelyet munkál azzal, hogy a prédikátort ugyanazon esemény „kortársává" teszi (Gal 3:1b). A prédikátor feladatának ilyen értelmezése kizárja annak lehetőségét, hogy a textus az „ugródeszka" szerepét töltse be, ahonnan ő a saját bölcsessége világába ugorjon. Az sem helyénvaló, hogy a textus kőbányaként funkcionáljon, melyből ideákat és gondolatokat bányászunk, majd szublimálunk, hogy azok beleilleszkedjenek saját gondolatrendszerünkbe. A prédikátornak követnie kell a textus dinamikáját, mozgását[9]. Ugyanakkor ezt a mozgást saját kortársai számára kell értelmezi. Nem szabad azonban egy percre sem elefelejteni, hogy neki Krisztust kell hirdetnie, ahogy ő a textusban megjelenti magát. Követni kell a lutheri elvet – „*was Christum treibet*"[10].

Nem szabad tehát a maga belső világába (*Innerlichkeit*) visszavonulnia. Szükséges, hogy alapvető szociológiai, lélektani, gazdasági és politikai ismeretei legyenek az élet tényeiről. Nem lehet hitelesen hirdetni az Igét az emberi nyomorúság tényei felől való abszolut tudatlanságban. Napjainkban az emberiség óriási problémákkal küzd. Itt a minden egyebet meghatározó tény, mely szerint a gazdag népek gazdagsága a „fejlődő" népek szegénysége között van összefüggés. Az előbbiek élik fel a világ energiatermelésének és javainak 60-70 %-át[11].

Ez gyakorlatilag olyan tényekben nyilvánul meg, hogy a gazdag országokban azért premizálják a gazdákat, hogy kevesebbet termeljenek, miközben a szegény világban percenként három csecsemő hal éhen. Közben folyik a mérhetetlen fegyverkezés. Rakétákat állítottak fel sok nép városai és intézményei felé[12].

A globális problémák nem felejtethetik el velünk egyes népek és azokon belül kisebb közösségek nehézségeit. A világproblémákra való utalás nem felejtetheti el a helyi bűnökkel való foglalkozást. Mivel az egyház adományokból él, könnyű a prédikátornak abba a kísértésbe esni, hogy hallgatósága vágyai és igényei szerint prédikáljon (1Kir 22:11kk; Ez 12:24, 33, 30). Ennek a kísértésnek nemet kell mondani.

Az élet kérdéseiben jelentkező kihívást a prédikátornak el kell fogadni. Sajnos nemcsak a középkorban fordult elő, hanem napjainkban is, hogy jól táplált gazdag papok hangoztatták szegény hallgatóságuk előtt a szegénység dicséretét. Ezek mögött a pogány/hellén kozmológiai és anthropológiai dualizmus szemlélete leselkedik. A spiritualitás hellénista értelmezése idegen a Szentírástól. Az Írásban – így pl. Pál leveleiben – „lelki" (*pneumatikus*) az a személy, sőt tárgy, aki vagy ami a Szentlélek hatásai alatt van, nem pedig az, ami immateriális[13].

Mindez nem azt jelenti, hogy az Ige szolgájának feladata lenne előadásokat tartani a világ helyzetéről. Hanem azt, hogy nem mehet el a halódó ember mellett a példázatbeli pap és a lévita mintájára. De a kérdést fel kell vetni: Nincsen-é ellentmondás a textus adta körülhatároltság és a világ problémái között? Hangsúlyozni kell, ez az Isten Igéje belső természetéből következően nem lehetséges, mert az Ige mindig az emberi szituációban és ahhoz szól. Sokunk tapasztalatai beszélnek erről. Ha a Szentlélek vezetését kérve és várva vizsgáljuk a textust, csodálkozni fogunk, mennyire a mi helyzetünkhöz szól. Egy negatív példa: Egy amerikai tudósító Taskentből tudósított. Szerinte semmi közös dolog nincs az amerikai és a szovjet népben. Bibliai alapon ez a kijelentés elfogadhatatlan, mert mindannyian bűnösök vagyunk önmagunkban, és más népekhez, valamint a környezethez való viszonyunkban is. Ezért szükséges az, hogy a textus noha egészen más kultúrában született, analógiákat szolgáltat a Keleten vagy Nyugaton élők számára egyaránt. Az utóbbi évtize-

---

8 Klasszikus liberalizmus alatt a múlt század sokszínű irányzatát értjül, mely a Bibliának kizárólag emberi oldalát fogadja el, és azt hitte, hogy történeti/kritikai kutatással annak teljes üzenetét kézben tartja. Ilyen irányzatok a neo-liberalizmus összefoglaló szó alatt ma is léteznek.

9 Rudolf Bohren, *Predigtlehere*, (München: Chr Kaiser, 1964) 1861.

10 Martin Kuske, *The Old Testament: the Book of Christ*, (Philadelphia: Westminster Press, 1976).

11 Charles Elliott, *Pattern of Poverty in the Third World*, (New York: Praeger, 1975). A cikk megírása óta eltelt 6 év alatt a helyzet tovább romlott. Ez még fokozottabb mértékben vonatkozik Elliott alapvetően fontos művére is. Elliott társadalmi kérdésekkel foglalkozó brit teológus.

12 E tanulmány írása idején még nem dőlt össze a kommunista blokk. Azóta születtek újabb, az atomfegyverkezést korlátozó egyezmények. De eközben döbbenetesen megszaporodtak az embertelenség megdöbbentő mértékét mutató helyi háborúk.

13 Pásztor János: Munkafüzet az újszövetségi bibliai theológia tanulmányozásához (Debrecen, Ref. Theol. Akadémia, 1981) 75k.

dek alatt tapasztaltuk, hogy az ősi textusok teljes relevanciával szólítottak meg bennünket.

Az egyháznak a világban való helyzetével kapcsolatban *Jürgen Moltmann* emlékeztet bennünket a keresztyén azonosság (*identitás*) és a világban való cselekvő és részesedő jelenlétét (*involvement*) egyensúlyának fontosságára[14].

Az egyensúly megteremtője és őrzője a Szentlélek Isten, aki az írott igét megeleveníti és relevánssá teszi. Az ember bűnös voltára, és üdvösségre szorultsága szempontjából nincs változás az ótestamentumi próféták óta sem az Egyesült Államokban sem a Szovjetunióban.

Kétségtelen, hogy a tudomány és a technológia sokat fejlődött. Mindazonáltal a technika nem lett az emberiség megváltója, mint ahogy századunk során többször is hitték. A század elején Leonhard Ragaz írta, hogy a vasúti mozdony füttye Isten országa érkezését hirdeti Afrikában. Lous Bleriot sikeresen átrepült a La Manche csatornán 1909-ben. A párizsi lapok arról írtak, hogy a repülőgép testvérekké teszi a népeket, és lehetetlenné teszi a háborút. Ezzel szemben a technológia – hozott ugyan kényelmet az emberiség egy része számára – eredményesebbé tette a gyilkolást. A világ ma több energiát költ pusztító eszközökre, mint az elnyomottak segítésére. A környezet gondatlan, kapzsi kezelése következtében a levegő, a víz és a föld elszennyeződött, és civilizációnkat végpusztulással fenyegeti. Ha szekularizált városokban a sokemeletes betonkaszárnyák modern nyomortelepeinek szociális és lélektani problémáira tekintünk, az ősi zsoltár szavai juthatnak eszünkbe: *„...körülvettek engem a halál kötelei, és a pokol szorongattatásai támadtak meg engem..."* (Zsolt 116:3). Az egyetemes emberi bűnösség és nyomorúság ezen megnyilvánulásai között kell hirdetnünk Jézus Krisztust, aki a mi üdvösségünk. Krisztus az Ige és a Lélek erejével őrzi meg a keresztyén identitásunkat, és teszi mondanivalónkat relevánssá.

Így Krisztust kell hirdetni. Keresztyén szószékeken nincs helye olyan beszédeknek, melyek relevánsnak akarnak mutatkozni, de nincsenek közvetlen viszonyban Krisztus keresztjével és feltámadásával. A NEVET hirdetni kell: Krisztust néven kell nevezni[15].

Ha a textust és annak dinamikáját, mozgását hűséggel követjük, az maga fog gondoskodni arról, hogy ugyanazt a Krisztust mindig új módon hirdessük. Ezt a christologiai alapelvet az Ószövetség prédikálásánál is követni kell[16].

Mit jelent a textus mozgásának követése? A textus élő organizmus és egység, amit nem szabad a prédikátor kénye-kedve és manipuláló képessége szerint darabokra tépni. Sem úgy, hogy „válogatott" verseket olvasunk, sem úgy, hogy valamilyen rhetorikai szabály kényszerzubbonyát húzzuk rá[17].

A prédikáció egységét, felosztását és a mondanivaló sorrendjét az adott textus egésze határozza meg. Alázatos hittel, és a Lélekért való könyörgéssel kell figyelni a textusra (Zsolt 123:2). Ez az engedelmes odafigyelés segít abban is, hogy az élet dolgaihoz kapcsolódva releváns legyen a prédikáció. Az élethelyzetek elemzése, amelyekre a textus majd a magunk helyzetének vizsgálata során jutunk el, adják meg az alkalmazást. Az alkalmazás nem egyszerűen a történet „tanulsága", hanem az eredeti esemény „átemelése" napjaink eseményei közé. Egy bizonyos értelemben tehát a bibliai esemény a Szentlélek által megjelenik a mai gyülekezetben, ahol a textust prédikálják. Ezen a ponton is fontos analógia van a teológia művelése és a prédikálás között. A teológia van a teológia művelése és a prédikálás között. A teológia fő feladata, hogy a szenteknek adott hitet (Judás 3) minden korszak eseményei és kihívásai között a kortársak számára érthetően és hozzájuk szólóan fejezze ki az eredeti hittartalom (*fides yuae creditur*) eltorzítása nélkül. Ugyanezt kell tenni a prédikátornak is. Ez veszélyes, izgalmas, de csodálatosan szép feladat.

Mindebből az is következik, hogy az alkalmazás nem a prédikáció egyik alpontja, vagy minden egyes tétel után kijelentés, felszólítás vagy kérdés formájában fogalmazott függelék lesz, hanem szerves része az egésznek. A gyülekezetnek az első mondattól kezdve éreznie kell, hogy róla van szó, hogy a prédikáció nem egyszerűen kirándulás a múltba, – ami önmagában is érdekes lehet –, hanem Isten mai cselekvése, melybe népét erősíti, vezeti, vigasztalja és a hit engedelmességére hívja.

A prédikáció közvetlen kontextusa a liturgia, melyben Isten népe összejön Isten dicsőítésére, magasztalására, a Vele való közösség gyakorlására; vezetés és erő elnyerésére. A prédikáció közvetlen célja *„a szentek tökéletesbítése ... szolgálat munkájára, a Krisztus Testének építésére"* (Ef 4:12). A prédikáció hirdeti Isten szabadító jelenlétét népe között, hogy az szolgálhasson a többi népnek. Isten népe nem élhet önmagáért, hanem másokért, hogy azok is eljussanak a Megváltó Isten ismeretére (1Pt 2:9, 1Tim 2:4). Isten népének ebben a szolgálatában valósul meg a hívők egyetemes papsága[18].

Ez már az ószövetségi Isten népének (*qehal Jahve*) is a küldetése. Arra hivattak el, hogy *„papok birodalma és szent nép"* legyen (Ex 19:6), miközben az Igére való figyelés által a Teremtő és Megváltó Istennel közösségben vannak (Ex 19:5a). Ők Isten különlegesen saját népe voltak a népek között, akik szintén az övéi (Ex 19:5b). Így lehet bennük az Úr áldása a többi népé is az Ábrahámnak adott igéretek szerint (Gen 12:3). Ezzel egyszer s mindenkorra

---

14 Jürgen Moltmann, *Der gekreuzigte Gott Das Kreuz Christi als Grund und Kritik christlicher Theologie,* (München: Chr. Kaiser, 1973) 12-29.

15 Kornelius Miskotte, When the Gods Are Silent, (New York: Harper&Roe, 1967) 73k.

16 Kuske, im.

17 Pásztor János: Krisztus hirdetése a Magyarországi Református Egyházban – Homiletika 2. 200k.

18 A Zsidókhoz írt levél félreérthetetlenné teszi az Ótestamentumban már megmutatkozó igazságot, hogy a papi szolgálat legjobban átfogó megnevezése a kétirányú reprezentáció, a képviselet: a pap képviseli Istent az emberek előtt. Isten képviseletében tanít és áld. A nép képviseletében mutat be áldozatot és imádkozik. Eszerint nem az áldozat a legfontosabb papi funkció. Bár fontos része annak.' *De marad papi funkció az egyszeri, tökéletes áldozat bemutatása után is.* Edmond Jacob, *Theology of the Old Testament,* (London: Hodder&Stoughton, 1958) 240kk. J. Hertz: *Mózes öt könyve és a haftárák II.* (Budapest, 1984) 202k. Alan Richardson, *A Dictionary of Christian Theology,* (Philadelphia: Westminster Press, 1969) 273k. Pásztor János: *Munkafüzet...* im. 91k.

kijelentett Isten népe életformájának ősmintáját a nép a népek között jele Isten e világban való szabadító jelenlétének (*signum salutis*). Ezt folytatja az újszövetségi nép, az Egyház, Krisztus Teste, mely ismeri Istennek az egész világ felé irányuló szabadító kegelmét és azt egész létével, teljes egzisztenciájával hirdeti. Ez az egzisztencia a szekuláris környezetben való prédikálás lényege. Krisztus jelen van az ő Testében a tagoknak a gyülekezetben, a családban, a társadalomban megmutatkozó munkás szeretetében, mely magában foglalja a szóbeli bizonyságtételt, de arra nem korlátozható. Ily módon a szóval és tettel való bizonyságtételben a Krisztus Teste az eljövendő világ erőiből áll. A szekuláris környezetben a legékesebb prédikáció sem lehet hathatós a gyülekezet élettel való bizonyságtétele nélkül. Így *„zendül ki az Ige"* (1Thessz 1:8).

A prédikátor feladata erre a szolgálatra való felkészítés. A hellénisztikus filozófia hatása a beszéd és a tett elválasztása, amely kettő a teljes Írásban összetartozik. A Jn 1:14 szerint az *„Ige testté lett"*, és itt sátorozott népe között. Itt az Ige nem csupán gondolatok vagy ideák kifejezése, nem csak „üzenet", hanem személy, a Szentháromság Isten második személye, aki szólt, gyógyított, tanított, táplált és vigasztalt. Végül – és ez volt az ő prédikálásának a teljessége – meghalt a kereszten, majd feltámadott a harmadik napon. Az Ige ezen tetteinek kell folytatódnia az egyházban, annak a társadalomnak a közepén, melyben az egyház él. Ezért olyan fontos az úrvacsora minden vasárnap történő megünneplése, amit a Szentírás tanítása nyomán Kálvin annyira hangsúlyozott. Az úrvacsorai közösségben ugyanis az egész gyülekezet aktív, és ünneplése a szó és tett egységében történik[19].

Ennek az ünneplésnek elengedhetetlen része a prédikálás, mely a gyülekezet életében és azzal együtt kizendül. A gyülekezet életének a szekularizált világban úgy kell kiáradnia a templomból, mint a folyó kiárad Ezékiel látomásában (Ez 47), hogy a társadalom tagjai eljussanak Isten ismeretére, aki Krisztusban mindenek Megváltója.

19 Szépen kifejezi ezt a skót liturgia mondata a *fractio és elevatio* előtt: „Kövessük a mi Urunk áldott példáját szóban és tettben..., aki azon az éjszakán, melyen elárultaték..." Kálvin szerint az ördög találta ki, hogy ne legyen minden vasárnap úrvacsorai közösség. Erről írt Genfben is, Bernben is. William D. Maxwell, *An Outline of Christian Worship Its Development and Forms*, (London: Oxford University Press, 1965) 117. 1. Vö. Institutio IV. 17. 43-44.

Dr. Melba Padilla Maggay

Isten igéje globális kontextusban

Az életet adó ige megfogalmazása korunk számára

Bevezetés

A mai világot két hatalmas erő formálja: az egyik a technológia, a másik a piac. Régebben a társadalmakat és konfliktusaikat osztályok vagy hagyományos intézmények, mint például az állam vagy a család köré fonódó jel elhatárolható, hatalommal rendelkező csoportosulások formálták. A XXI. század küszöbén azt tapasztaljuk, hogy világunkat elsősorban a piac logikája szervezi, tudatunkat pedig a média és más információs technológiák változtatják meg. Többé nem olyan világban élünk, ahol a társadalmi teret az ideológiai vagy politikai kérdések uralják. Ehelyett a társadalmi realitások, a szerzés kihívása, az etnikai identitásért és az önmegvalósításért folytatott harc köré szerveződnek. A piac deterritorializálja a nemzeti határokat, miközben a technológia egyetlen globális hellyé változtatja a világot, ami felveti azt a problémát, hogy hogyan lehet egyetlen nemzeti államon belül egymás mellett élni, ugyanakkor meghatározni a különböző, zárt tömbökben élő etnikumok identitását. A piac mint a fogyasztási cikkek és a technológiák előállítója, és mint közvetítő eszköz olyan másodlagos árukörnyezetet teremt számunkra, sokszor szinte mítikus megjelenési formában, ami arra késztet, hogy higgyünk benne.

A globális környezet ilyen és más aspektusai a bizonyságtétel gyökeresen új problémáival állítanak szembe bennünket. Elkövetkező előadásomban felvázolom a mai világ olyan konfigurációit, amelyekben az igének formát kell öltenie.

I. GLOBÁLIS KONTEXTUSUNK

A) A piac által vezetett világrend

Ironikus, hogy a szocializmus összeomlása kellett ahhoz, hogy a szabadpiac előidézzen egyfajta determinizmust. Tudatában vagyunk vagy sem, most gyakorlatilag mindegyikünk marxista: életünket manapság sokkal inkább a gazdaság határozza meg. Az ideológiai és politikai kérdések marginalizálódtak; nem látunk mást, mint a piac megdicsőülését és minden kérdésnek a gazdaságra való redukálását. Sok ember számára a lényeg nem az, hogy hogyan csapódik ez le a szegények szintjén, vagy hogy, ha keresztyének, akkor hogyan hozható mindez össze Isten országa jellemzőivel, hanem egyszerűen az, hogy „mennyi".

Francis Fukuyama, külügyi szakértő közvetlenül a régi vasfüggöny megszűnése után egyik írásában megjó-

solta, hogy közeledünk a „történelem végéhez": a régi ideológiai csatának vége, írta, és itt maradtunk a piaci mechanizmusok növekedésének és hatékonyabbá tételének meglehetősen unalmas és technikai problémáival.

Miközben mi, a világ kétharmadán nem igazán érezzük a történelem végének eljövetelét, kivéve talán azokat az európai országokat, ahol minden múlt idejűnek tűnik, nos, mi valamennyien érezzük, hogy ha el akarunk jutni valahová, akkor fel kell jutnunk arra a bizonyos vonatra, a szabadpiac vonatára. Például azt mondták nekünk, hogy nyissuk meg kapuinkat az egyre erősödő transznacionális vállalatok előtt, amelyekből mára 35.000 létezik, 150.000 világszerte működő leányvállalattal. A szabadkereskedelem evangéliuma, a GATT szerint 744 milliárd USA dolláros hasznot jelent majd a résztvevő 123 tagállamnak a tarifák legalább 38 %-os csökkenése mellett.

A kereskedelmi korlátok megszűnése azonban nem feltétlenül jelenti a nagyobb mértékű árucserét. Sőt, a nagyobb forgalom inkább a pénzre és a szabadalmakra értendő. Előrejelzések szerint az elkövetkező évtized során a pénz, a emberek és az ötletekért fizetett összegek cseréje kétszer olyan gyorsan növekszik majd, mint az árucsere. A világpiacon máris mintegy egybillió olyan dollár áramlik, aminek semmi köze az áruk és szolgáltatások valós mozgásához. Ez azt jelenti, hogy közülünk azok, akik valóságos árukat, banánt vagy rizst vagy migráns munkaerőt akarnak eladni, sokkal kevésbé fontos befolyást gyakorolhatnak a világkereskedelemre, mint azok, akik technológiai újítások szabadalmával vagy a tőzsdepiacon mozgatható szabd tőkével rendelkeznek.

Mi több, az információs forradalom már a csere jelképén, a pénzen is túljuttatott bennünket. Több mint huszonöt évvel ezelőtt a Harvard Egyetem szociológusa, Daniel Bell vitatta, hogy egy, a tudás értéke, vagy inkább a munkaerő értéke által uralt poszt-indusztriális társadalom felé haladnánk. Napjainkban a komputer-szoftver és az Internet intézi a tőkeáramlást. Hatalmas vagyonokra tesznek szert azok, akik járatosak a szoftverekben, amelyek ára és értéke messze elmarad az előállításukhoz szükséges valós ráfordításoktól és a vele kapcsolatos közvetlen munkavégzéstől.

Ezzel a gazdasági értéknövekedéssel együtt jelentek meg az új ázsiai-csendes-óceáni központok, amelyek dinamizmusa feltehetőleg meg fogja határozni az elkövetkező századba vezető utat. Ezekben az újonnan iparosodó országokban megjelent a világban jellemző fogyasztási szokásokat felvevő középosztály.

E feltörekvőben lévő ázsiai, latin-amerikai és kelet-európai, főként elit értelmiségiekből álló világ-középosztály egyre inkább a világpiac egyes szeleteiért harcoló cégekre összpontosít. Ian Morrison és Greg Schmid Jövőidő című könyvükben megállapítják: ezek a piaci területek fedik le a közepes jövedelmű háztartások 21 %-át az egész világon. 2010-re pedig a jelenlegi növekedési ütem mellett ez a szám 37 %-ra emelkedik, vagyis 122 millióra, amennyi az iparosodott országokban jelenleg e háztartások száma. Szerintük az a kérdés, hogy hogyan lehetne bevezetni a Coca Colát és a Pepsit Kirgizisztánban, a Fordot Sao Pauloban, a Macintosh-t Bangkokban és a kínai pi-zsamákat Wacoban.

Amint ez a megállapítás is jelzi, amit ma világkereskedelemnek nevezünk, az valójában a fejlett országokból kiinduló transznacionális vállalatok hatalma, amely az egész általa határtalanított világra ki akar terjeszkedni. A globalizáció, úgy tűnik, leginkább a gyengébb országok protekcionista törekvéseinek legyengítési folyamata egy olyan korszakban, amikor az erősebbek kereskedelmi blokkokat hoznak létre saját védelmükre és a versenyképesség megőrzésére, s ez mindenképpen igaz a NAFTÁ-ra[1] és az Európai Közös Piacra.

Napjaink globális kereskedelme azon a vitatható ígéreten alapul, hogy a szabályozatlan piac mindenki számára soha nem látott jólétet fog teremteni. A jelenlegi trendek azonban mást mutatnak. 1994 végén a föld lakói közül 5,6 milliárd még mindig évi 370 USA dollárnál kevesebb jövedelemből tengődik. Mintegy egymilliárd felnőtt analfabéta, és 500 millió gyermek nem részesül iskolai oktatásban. A világ 2,8 milliárdos munkaerő állományának több mint 30 %-a munkanélküli, és a munkanélküliség növekedésének jelensége olyan országokban is megtalálható, ahol a GNP (bruttó nemzet termék) növekedése megegyezik az új munkahelyek számának növekedésével.

A munkanélküliség egyik összetevője, hogy erősödnek az olyan „virtuális korporációk" vállalatok, amelyek meglehetősen szűk körű tevékenységet folytatnak, és külső partnerekkel szerződnek, így létrehoznak egy kiterjedt, szervezeti szövetségekből és néhány kiemelt, szakértőkkel kötött szerződésekből álló hálózatot. Ez tömeges elbocsátásokat jelent a költségek leszorítása érdekében, feleslegesen működő szervezeteket hoznak létre, ugyanakkor számos magasan képzett szakember a rövidtávú szerződések miatt veszélyeztetve érzi foglalkoztatását. A japán és amerikai nagyvállalatokra valamikor jellemző élethossziglani foglalkoztatás egyre inkább megfizethetetlen és korszerűtlen. A fejlett gazdaságok munkaereje egyre inkább individualizálódik, izoláltan tevékenykedik, a megszokott foglalkoztatási biztonság és juttatások nélkül, aminek eleddig a nők voltak kitéve tömeges munkába állásuk óta egyfolytában.

A szociális bizonytalanság a fejlett gazdaságokban is érezhető lesz. A demográfiai robbanás első csoportja, akik 2000 körül lesznek hatvanévesek, nyugdíjából alig fedezheti majd egészségügyi és szociális ellátását, hiszen a nyugdíjasok számaránya növekszik az aktív lakosságéhoz képest. Az egyre magasabb szintű és volumenű képzéssel egyre több új munkavállaló fog kihullani a sorból, ahogyan az a szegényebb országok értelmiségének köreiben megfigyelhető, akik inkább bevándorlóként vállalnak bérmunkát Szaúd-Arábiában vagy az északi országokban. A harmadik világ mintájára szegénységi gócok alakulnak majd ki a fejlett gazdaságok gyomrában, ezzel is felerősítve a bevándorlók áradata által okozott amúgy is növekvő feszültségeket.

A szegénység növekedésével, a bizonytalanság fokozódásával együtt növekszik az egyenlőtlenség is. Az UNDP[2] 1992-es Emberi Fejlődés Jelentése szerint a világ országaiból 20 %-ot kitevő leggazdagabb országok hatvanszor nagyobb jövedelemmel rendelkeznek, mint a legszegényebbeket kitevő 20 %; összevetve az 1960-as ada-

tokkal a gazdasági diszparitást, amikor ez a különbség csak harmincszoros volt. Harminc év alatt a gazdagok és a szegények közötti különbség megkétszereződött. A fejlődő országok közé sorolható hazám tapasztalatai is bizonyítják, hogy a piaci erők előidézte fejlődés nem jelenti automatikusan, hogy felkerülünk arra a bizonyos vonatra. A jelentős szociális és politikai torzulások, úgy tűnik, a növekedés jótéteményeinek leszálló ágát is kialakíthatják. Miközben igaz, hogy a tökéletlen piaci mechanizmusok még mindig jobbak, mint a növekvő gazdaságot felügyelő tökéletlen kormányok, Kelet-Európa jelenlegi gondjai is mutatják, hogy a piaci erők nem szükségszerűen jelentik a növekvő jövedelem mindenkit bevonó elosztását. Hogy a piaci tranzakciók volumenének növekedése mennyire jelenti a többség valós jövedelmének növekedését, rejtély marad számunkra, akik látjuk, hogy egyre több szegény marad le, amint annyira igyekszünk elérni azt a fejlődést ígérő vonatot.

B) A technológia és a társadalmi viszonyok

Régi tézisnek számít, hogy eszközeink megváltoztatnak bennünket. A technológia nemcsak életformánkat változtatja meg, hanem átszervezi értékrendünket és világlátsunkat is. A fogamzásgátló tabletta és az autók révén megvalósítható mobilis magánélet megjelenése talán többet tett szexuális magatartásunk lenyugtatásáért, mint a szekularizáció okozta erkölcsi romlás. Ugyanígy, a globalizáció erőinek gyors diffúziója sokkal inkább az információs és kommunikációs technológiák rohamos térhódításának, mint a modernizáció melletti tudatos elkötelezettségnek vagy a liberális kapitalista politikának tudható be.

Különösen a média-technológiák társadalomformáló hatására került világunk leginkább mediált környezetbe, ami számunkra azt jelenti, hogy az életünkről alkotott kép, amiben hittünk, többé nem az „elsődleges történet", amint azt C. S. Lewis fogalmazza, hanem inkább a média által összetákolt mítoszok és elbeszélések. Amit ma „társadalmi párbeszéd"-nek nevezünk, nem más, mint az egymással versengő intézmények és társadalmi erők, az állam, az egyházak, az üzleti élet, a tudományok, vagy újabban a társadalmi demokratizálás, a civil társadalom feleselése. A korábban az állam és az egyház által uralt társadalmi tér mára kizárólag a médiák által diktált szabályok és feltételek közepette érhető el.

Amint lerövidülnek a távolságok, és az űrtechnika egyre közelebb hoz bennünket egymáshoz, láthatóvá válnak mind a globális homogenizáció erői, mind az az elképesztő etnikai pluralizáció, ami egyrészt az egyetemes világkultúra és demokratizálódás, másrészt az eklekticizmus és a politikai felaprózódás mozgalma.

A migráció és a tömegek mozgásszabadsága lehetővé tette, hogy a kultúrák szembesüljenek egymással. Ennek a közelségnek vegyesek a következményei. Miközben megnyitotta a világunkat a különböző életvitelek számára, ugyanakkor a kulturális antagonizmusokat is felerősítette. Más dolog, ha idegen kultúrákat tanulmányozhatunk a TV képernyőjén, és megint más az, ha kiszorítanak bennünket a munkahelyünkről, az életterünkből, vagy egyszerűen az ő főztjüket kell szagolnunk. Megfelelő kulturális előkészületek hiányában, vagy olyan interakció esetén, amikor nem értjük, honnan is jöttek ezek az idegen emberek, nagyon hamar kialakulnak az előítéletek és a faji sztereotípiák. S mint azt Daniel Katz, kommunikációval foglalkozó kutató már régen megfigyelte, „a kommunikáció fizikai korlátai hamar eltűnnek, a pszichés akadályok viszont hosszan megmaradnak".

Volt idő, amikor az olyan országok, mint Amerika is, szívesen fogadták be a hozzájuk érkező gazdasági és politikai menekülteket. Jelenleg 23 millió menekült terheli azon országok forrásait, amelyek amúgy is befogadtak bevándorló munkaerőt, ami 1990-es adat szerint 25 millió volt, nos e korszakban megfigyelhetjük a neonácik, az ultranacionalisták és olyan konzervatív politikusok megerősödését, akik a kisebbségek elleni törvénykezést szorgalmazzák.

A különféle fajok és etnikumok egyetlen nemzetállamon belüli együttélése nem új jelenség. Az újdonság az, hogy senki sem hisz már a régi szovjet birodalomhoz hasonlatos hatalmas architektonikus rendszerek vagy akár a hagyományos értelemben vett nemzetállamok létjogosultságában. A tradicionálisan soknemzetiségű társadalmak, mint az Egyesült Államok, a „nemzetek olvasztótégelyé"-nek paradigmája, amelyben a bevándorló kultúrák saját akaratukból igyekeztek beilleszkedni az „amerikai életformába", az etnicitásnak, mint az önazonosság elsődleges megvalósulásának felerősödéséhez vezetett. Amint azt egy amerikai szociológus megfogalmazta, „a mi nemzetünk manapság kizárólag munkát végez, dolgozik". Nem a régi eszmék, hanem a gazdasági rendszer tartja össze, túl ezen, az emberek visszahúzódnak kulturális gettójukba, mint az értelem és az önmeghatározás elsődleges forrásába.

Úgy tűnhet, hogy a meghatározó ideológiák a nemzetösszetartó erők széthullásával jellemezhető világban az emberek visszatérnek az identitás ősi forrásaihoz. Akár fundamentalizmusnak hívjuk ezt, például Irán vagy Malaysia esetében, vagy etnikai tisztogatásnak Bosznia és a Balkán-államok esetében, vagy törzsi háborúknak Ruandában a tuszik és a hutuk között, avagy szeparatizmusnak a Fülöp-szigetek déli részén élő muzulmánok, vagy a spanyolországi baszkok esetében, mindenütt egy primitívebb azonosságot figyelhetünk meg a főként politikai elkötelezettségek és a gyarmatosítás vagy hasonló történelmi „balesetek" által kialakított mesterséges határok ellenében.

A nyugati kultúrákban, ahol rendszerint kialakult a jogoknak egy fejlettebb nyelvezete, az egyetemes értékbe vetett bizalom megtörésével a kisebbségek politikai szinten igyekeznek jogaikat érvényesíteni. Ilyenek elsősorban a nők és a homoszexuálisok jogaiért harcoló mozgalmak, amelyek megváltoztatták a családokról kialakult uralkodó felfogást, és a társadalmi intézmények enyhén részrehajló hozzáállását.

Miközben lanyhul a bizalom a Nagy Mozgalmak, Nagy Üzlet, sőt a Nagy szakszervezetek iránt is, mindenütt tapasztalható a kisebb csoportok, közösségek erősödése, amelyeket jellegük, etnikai hovatartozásuk vagy közös programjuk fűz össze, és részt kívánnak venni a társadalmi párbeszédben. A bennszülöttek, nők, rokkantak, környezetvédők és más specifikus kérdéssel foglalkozók az effajta közösségekhez, mint a legjelentősebb elsődleges forráshoz tartozónak definiálják magukat.

Az ilyen közösségekbe való visszahúzódás talán a nagy és összetett megatársadalmakba való beterelődéssel szembeni félelemből adódik, vagy egyszerűen egyfajta identitás és társadalmi teljesség iránti vágyból, mint azokban az országokban is, amelyek a gyarmatosítás és a modernitás irányába tett összehangolatlan bakugrások miatt kulturális szempontból darabokra szakadtak. Különösen nagy hiba lenne lebecsülni a politikai vallásosság, avagy a „fanaticizmus" jelenségét; ezek vallásos motivációjú társadalmi mozgalmak, akár az iszlám újjászületés, akár az erkölcsös többség Amerikában, amelyeket legjobban a liberális-humanista politika hibáira történő reagálásként értelmezhetünk. A világ népeinek többsége azért tartja vallásos gyökerűnek az életet, mert ilyen a kultúrája. Tulajdonképpen csak a modern Nyugaton sikerült darabokra bontani a valóságot, hátrahagyva a vallást, amely valaha az integráció egyetlen forrását jelentette. A harmadik világ, amely még mindig küzd a dekolonizációval, és érzékeli a világi kapitalista értékek torzító hatását, felfedezi hagyományos vallásait, mint az egyetlen támaszt a globalizáció homogenizáló és modernizáló erőivel szemben.

Az identitást igazoló etnicitás erősödése részben ugyancsak reakció a globális média globalizáló tendenciáival szemben. Miközben egyrészt a világreklámok a fogyasztási kultúrát uniformizálják, a világ sok táján ez a homogenizáció csak a hatalom lévő elitre korlátozódik.

A modernitás gyümölcseinek és a felvilágosodás eszméinek példátlan elterjedése a fejlődés vonatkozásában azt jelenti, hogy az egyes országokon belül és azok között felbukkan a kulturális összeegyeztethetetlenség jelensége. Képzeljenek el egy olyan helyzetet, mint ami jellemző a Fülöp-szigeteken, hogy a yuppiek szaladgálnak körben a városban mobil telefonjaikkal és sípoló kijelzőikkel, miközben a lakosság felének nincs megoldva a vízellátása. Ahogyan azt Majid és Katharine Tehranian megfogalmazta, „egy afrikai falu egyazon térben egymás mellé helyezheti a premodern, a modern és a posztmodern élet jeleit, egységbe gyűjtve a járványt, az autót, a Coca Colát, Madonna dalait és a félmeztelen képeket".

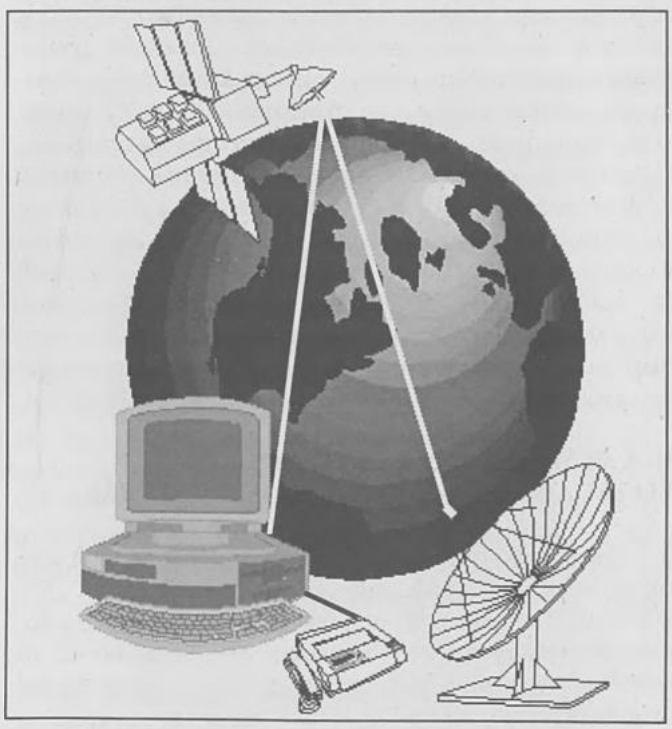
Az ipari és pénzügyi központok szegény és elnyomott kisebbségei között a gazdagabbak életvitelének fitogtatása kellemetlen életérzés és a marginalizálódás tudatát erősítheti, ami gyakran vezet frusztrációhoz és erőszakhoz. A szegénység a gazdagság társaságában elviselhetetlen. Ezt úgy értem, hogy a mai városi szegények olyan helyzetben vannak, amelyek sokkal veszélyesebbek és lealázóbbak, mint a premodern világ vidéki körülményei voltak.

Tudományos értekezések bizonyítják, hogy a városok túlnépesedése mélységes stresszhez és anomáliákhoz vezet, akár ha patkányokat szorítanak be egy szűkös verembe. Ez különösen igaz a fejlődő világra, ahol a lakásviszonyok és az infrastruktúra nem tud lépést tartani a vidékről érkezők számával. Európától eltérően, ahol az ipari forradalom és a városok megjelenése előtt már évszázadokkal állandó agrártevékenység folyt, a mai szegény nemzetek közül sokan felkészületlenek a városok körüli népességrobbanás kezelésében.

A tömeges migráció, amihez kapcsolódik a kulturális exportnak a katonai erőbe vetett régi bizalommal ellentétes „lágy ereje", azt jelenti, hogy emberek nagy tömegei élik meg a kulturális diszkontinuitást. Elszakítva hagyományaiktól, az emberek vagy újjáélesztő kultuszokhoz csatlakoznak, mint például a shoko Asahara-féle Aum kultusz Japánban, vagy céltalanná-válnak és elkallódnak, mint azok a fülöp-szigeteki gyermekek, akik úgy nőnek fel, hogy vagy egyik, vagy mindkét szülőjük valahol Hong-Kongban vagy az arab sivatagban dolgozik. Azok a társadalmak, amelyek modernizálódnak, ugyanakkor meg akarják őrizni tradicionális értékeiket, mint Lew Kwan Yew Szingapúrja, szinte kitermelik az őket szorosan tartó hatalom ellen lázadó fiatalokat. Ez azért nem egészen az X-generáció, mégis egyfajta következménye globális modernizáció által létrehozott leválás jelenségének.

A beágyazódottság és a meggyökerezedettség érzésének hiánya elhomályosítja a helyi és távoli események közötti különbségtételt. A globális média eléri, hogy ugyanúgy reagáljunk a szomáliai éhínségre, mint az utcánkban kolduló gyermekek szerencsétlenségére. Ez a folyamat olykor örömteli kiteljesedéssel végződhet, mint például a nép forradalma a Fülöp-szigeteken, és annak hatása a kelet-európai nemzetekre, olykor pedig felerősítheti azokat a helyi konfliktusokat, amelyeket jobb lenne a helyi határokon belül tartani, ilyen volt például az ír vagy arab terroristák esete, akik ugyancsak kivívták a világ figyelmét. Az Öböl-háború, Bosznia vagy a New York-i világkereskedelmi központ felrobbantása mögött olyan helyi konfliktusok húzódnak meg, amelyek globalizálódtak. Az állandó nyomás, amely arra késztet bennünket, hogy reagáljunk távoli eseményekre, személyekre, akiknek tulajdonképpen semmi hatásuk saját mindennapi életünkre, sokakban azt eredményezték, hogy képtelenek meglátni, megérezni azokat az eseményeket, amelyek normális esetben akár könnyeket csaltak szemükbe.

Ugyanígy, volt idő, amikor kissé optimistábbak voltunk a kommunikációs technológiák és általában a gazdasági növekedés demokratizáló hatását illetően.

A médiák, mint a fax vagy a a másológép, a video, a kazettás magnó és az „íróasztal kiadványok" ontják a hi-

vatalosnak tűnő dokumentumokat, s ez megbénítja a nem kormányközi szervezetek bármilyen ellenállását vagy kreatív szembenállását. Azt is vitatják, hogy hosszú távon a gazdasági növekedésnek kedvező hatása lenne a demokráciára. Robert. J. Barro empírikus kutatást végzett 100 ország bevonásával fejlődésük különböző szakaszaiban az 1960 és 1990 közötti időszakban, és adatai a gazdasági fejlődés és a politikai jogokért folytatott mozgalmak közötti összefüggést mutatták. Barro ezt írja: „Azok a nem demokratikus országok, amelyek magas életszínvonalat értek el, figyelembevéve az egy főre jutó GDP-t, a várható élettartamot és az iskolázottságot, idővel demokratizálódási tendenciát mutatnak. Példa erre Chile, Dél-Korea, Tajwan, Spanyolország és Portugália. Ezzel ellenkezőleg, az alacsony életszínvonalú, ám demokratikus országokban egy idő után gyengülnek a politikai jogok. Erre példa szinte mindegyik újonnan függetlenné vált afrikai ország a hetvenes években."

A technológia azonban, akárcsak a gazdasági növekedés, kétélű fegyver. Az interaktív médiatechnológiák ugyanúgy felhasználhatók elektromos lehallgatásra és komputeres megfigyelésre, mint műholdas adásokra és különféle internet-szolgáltatásokra. Ugyanígy, a növekedés is folytatható, a relatív gazdagság egy szintje is elérhető a politikai jogok lényeges kiszélesedése nélkül, amint ez tapasztalható Kínában, Szingapúrban, Vietnamban, Mianmarban, sőt az apartheid felszámolása előtt Dél-Afrikában is. Egyes esetekben a kulturális relativizmust hozzák fel az emberi jogok endogén célja melletti érvként. És olykor a politikai rámenősséget tartják károsnak a gazdaság szempontjából, erre legtöbbször a Fülöp-szigeteket hozzák fel példaként, ahol egy ideig nagy lemaradás volt tapasztalható az újonnan fejlődésnek indult országokhoz képest, s ezt az ellenszegülő erőkkel szembeni puha bánásmóddal magyarázták.

Egészében a világrend a parancsuralmi gazdaságok és a jobb vagy baloldali diktatúrák összeomlását követően stabilnak, ugyanakkor sérülékenynek is tekinthető A piac hegemóniája biztosítja, hogy senki se követhessen el nagyobb politikai hibákat, ami megbontaná a hatalmi egyensúlyt vagy pontosabban annak pénzügyi egyensúlyát. Ugyanakkor az egyre modernebb életformák elterjedése és gyors meghonosodása intenzívebbé teszi a nélkülözést, és olyan mély megosztottságot eredményez, ami etnikai és kvázi-vallási konfliktusok kirobbanásában csúcsosodik ki, tovább repesztve az amúgy is törékeny nemzetállamokat, s nem egy esetben erősítve az elképzelt rend romantizált vallásos tradícióiban vagy fegyelmezett szimmetriájában gyökereket kereső fasiszta és fundamentalista hangokat.

II. A MI SZÖVEGÜNK KONTEXTUSA: ÉLETET ADÓ IGÉT FORMÁLNI A JELEN SZÁMÁRA

Ha be akarjuk építeni a keresztyén üzenetet egy olyan összefüggésrendszerbe, amelyet a társadalmi értékek helyett a piaci erők uralnak, és ahol az új technológiák jól érzékelhető tereket hoznak létre, legalább két fő problémával találjuk szemben magunkat: 1. olyan új Ige megfogalmazása, amely egy zsúfolt piacon megragadja az emberek figyelmét; 2. elég hosszú időn át életben tartani ezt az Igét, hogy az általa hozott értékeket és eszméket a társadalom kellő türelemmel magáévá tegye.

A következőkben szeretném felhívni a figyelmet néhány missziológiai szükségszerűségre és érzékenységre, amit ki kell fejleszteni, ha azt akarjuk, hogy tanúbizonyságunk hiteles maradjon egy multikulturális és technológiailag mediált világban.

A) Néhány missziológiai szükségszerűség

1. Kultúra-specifikus szövegek a multikulturális világ számára.

Olyan körülmények között élünk, ahol a más kultúrák ismerete által tudatában vagyunk a lehetséges relativizmusnak is, nemcsak szokásainkat, világlátásunkat, hanem nézeteinket, hitünket illetően is, amelyeket bibliainak és abszolútnak tartunk.

Hosszú ideig például a bűnt és a megváltást körülvevő elgondolások összességéről azt tartották, amit erről az evangélium mond. Ez működött olyan kultúrákban, ahol az elsődleges kérdés ugyanaz volt, mint a mellüket verő puritánoké, így Lutheré is, aki elkeseredetten kérdezte újra meg újra: „Megváltott vagyok-e?" Ahogy a teológus Kristel Stendahl megjegyezte, ez volt „a Nyugat introspektiv lelkiismerete". De azután jöttek a latin-amerikaiak, akik elbeszélve a rettenetes szegénységet és strukturális igazságtalanságot, azt állították, hogy ez a beszéd a bűnről, meg a biztos megváltásról nem elegendő. Arra van szükségünk, mondták, hogy újjáéledjenek az evangélium társadalmi dimenziói, amelyeket valahogyan elkendőzött a Krisztus kereszthaláláról alkotott személyes és nagyon individuális nézet miatti aggodalom.

Ehhez kapcsolódott az afrikai és más ősvallások kultúráinak hangjaiból álló kórus, amely ismét Jézust kívánta az evangélium központjába állítani, mint a lelkek Urát, s ezúttal a hangok olyan helyről származtak, ahol az emberek kapcsolatban vannak a voodoo-val és az erőktől való állandó félelemben élnek. Azt gyanítom, hogy a keresztyénség ázsiai általános sikertelenségének egyik oka, hogy nem tudott kapcsolódni ehhez a sokféleséghez és kidolgozni egy megfelelően kultúra-specifikus evangéliumot ahhoz, hogy beépíthesse vallása fenséges kifinomultságát.

Amint az az előzőekből kiviláglik, az a következtetés, hogy az evangéliumot egyforma sikerrel vihetjük egyik kultúrából a másikba, bizonytalan. Ha megkísérelnénk meghatározni a lényegi magját, vagy azt, hogy mi is az evangélium, vagy hogy mit jelent a bibliai írni-olvasni tudás napjainkban, bonyolítaná, hogy a kultúrák nem mindig ugyanazt helyezik a középpontba.

Az biztos, hogy a hit egyszer s mindenkorra a szentekre bízatott (Júd 3). A keresztyénség olyan egyetemes üzenet, ami áttör minden faji, osztály vagy nemzeti korlátot (Gal 3:28). szövegünk a teremtés, az elfajulás és megváltás története, amely a Krisztus életét, halálát, feltámadását és visszajövetelét övező eseményekben teljesedik ki. Ezek azok az elemek, amelyek minden, e hithez tartozó által egyetemesen elfogadottak.

Ugyanakkor ezek az evangéliumi „tények" nem ismeretlenek azokban a régiókban sem, ahol az ősi keresztyénségnek van bizonyos történelmi értelme. Ma a legkritikusabb kérdés a keresztyénné lett és az evangéliumról semmilyen emlékkel nem rendelkező kultúrák számára egyaránt nem az, hogy „valójában mi történt, mik a tények?", hanem hogy „Na és? Mit jelenthet mindez egy

olyan világ számára, amely önmaga keze által pusztul el?" Bár az evangélium cselekménye ismerős, a történet maga veszített erejéből, be van söpörve valahová az egyházi rítusok és relikviák közé, morogva valamit saját szimbólumaink történelmi értelmezéséről.

A megfeleltetésnek és a kontextushoz való hűségnek az a problémája, hogy az evangélium önmagát inkarnálja, ami úgy jelenik meg, mint maga az Úr Jézus, az absztrakt általánosságtól a konkrét sajátságig. Az Igének hússá kell válnia, amiben János idézve *„amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit megfigyeltünk, amit kezünkkel is megtapintottunk..."* (1Jn 1:1).

Ugyanúgy, ahogy a világegyetem Istene egy zsidó lett, az Igének vállalni kell nemcsak a keresztyénné lett Nyugat történetében, hanem a más népek történetében is gyökerező történelmet és kultúrát. Tulajdonképpen jó az, hogy a keresztyénség leszálló ágban van, és ebből adódó vélemény, hogy az egyház kisebbségbe szorult. Attól a ténytől, hogy napjainkban a legnagyobb mecsetek és templomok Nyugat-Európában találhatók, nem szabad, hogy legyőzöttnek érezzük magunkat, vagy nosztalgiázzunk egy elveszett hagyomány miatt. Éppen ellenkezőleg, ettől kapjuk meg a pluralitás értelmét, érzését, Isten világának multikulturális sokszínűségét, és különösen azt a kihívást, hogy éppen az evangélium követeli meg tőlünk a más hithagyományokat őrzőkkel szembeni párbeszédet és megértést. Ha egy egyház túl hosszú ideig marad többségi pozícióban, fennáll a veszélye a monologizálásnak, és annak, hogy azt képzeli: Isten csakis az ő hangján szólal meg.

Amikor megfogalmazzuk friss mondandókat, apologetikánk középpontját át kell helyeznünk, így például az olyan témáktól, mint a kétszáz évvel ezelőtti liberális humanizmusra való reagálások, a szekularizmus, a szkepticizmus és egyebek. Inkább arrafelé kell elmozdulnunk, hogy beszédeink igazolják, s egyben értékeljék is a spiritualizmus új, nagy hullámának megjelenését, vagy azt a naiv lelkesedést, amely szerint a vak piaci erők képesek megteremteni a társadalmi jólétet.

A kultúr-specifitás tulajdonképpen azt jelenti, hogy mi nemcsak bibliákat állítunk elő fordításban, olyasmit, amivel a bibliatársulatok és a protestánsok egésze foglalkozott az elmúlt négyszáz évben. Miközben azon örvendezünk, hogy az elmúlt 50 esztendőben a Biblia hozzáférhetővé vált több mint 1000 népcsoport nyelvén, a legtöbb ország ma azzal szembesül, hogy nem a Biblia hozzáférhetősége a legnagyobb gond, hanem annak jelentősége, annak megfeleltethetősége mai életünkkel. Hogy a bibliaolvasás csökken még a templomba járók körében is, számokkal kimutatható e szükséglet csökkenése, még a mindennapos újságolvasási kedvhez viszonyítva is. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti bibliatársulatoknak olyan szövegeket kell előállítani, amelyek nemcsak emészthetők, hanem nagyon pontosan és prófétikus módon szólnak a jelenlegi társadalmi kérdésekről vagy az Ige által megszólítandó egyéb kulturális kérdésekről.

2. A mai spiritualitás értelmezése

A nagy ideológiai, vallási vagy filozófiai elbeszélések posztmodern visszautasítása nem feltétlenül jelenti a vallásos érdeklődés eltűnését. Teológiailag ennek az az oka, hogy az ember Homo Religiosus; amint azt Pál mondta, imádó lények vagyunk. A teremtményt imádjuk és szolgáljuk a Teremtő helyett (Róm 1:25). Szociológiai értelemben talán a hatvanas évektől kezdve, megfigyelhető a mechanikus helyett a világ értelmezéséneke egy misztikusabb fajtája. E paradigma megjelenését a korábban marxista, néhai Arthur Koestler így fogalmazta meg: „Régen a világ egy nagy géphez hasonlított, most egyre inkább egy nagy gondolatnak tűnik".

Forradalmiságuk sikertelenségével szembesülve a Vízöntő Korszakában születettek befelé fordultak és bevezették az úgynevezett babyboom vallást. Ez a jókora individualizmussal és személyes autonómiával jellemezhető spiritualitás nagyrészt független a hagyományos vallásos intézményektől, és olyan különféle formában fejezi ki magát, mint az amorf New Age vagy Észak-Amerika elektronikus megaegyházai. Gyakran a spiritualizmus iránti érdeklődés effajta hulláma valójában az öngyógyítás egy formája.

A transzcendencia utáni vágy megmutatkozik a karizmatikus egyházak drámai felfutásában, mivel a hangsúlyt a gyógyításra, a spirituális hadviselésre, a nyelvek ismeretére és egyéb, a természetfelettitől kapott tehetségekre, adottságokra helyezték. E mozgalom, az egyházak megújulásának, s egyben ellentéteinek forrásaként, nemcsak a megállapodott nyugati egyházak körében erősödött. Különösen igaz ez az észak-keleti országokra, ahol a helyi kultúrába beillő gyógyítási és egyéb spirituális tradíciók is megvoltak.

Hasonlóan ehhez, a keleti és egyéb helyi vallások is felmenő ágban vannak. Nemcsak a régi istenek tértek vissza, hanem a vezetők egy új generációja is, akik már nem a megvilágosodás egyetemes nyelvtanával beszélnek, hanem ehelyett az etnikai és vallási párbeszéd nemzeti nyelvén épülnek be. Az új ajatollák és a világi ideológiákkal meglévő konfliktusaik fogják valószínűleg formálni a fejlődő világ elkövetkező éveinek politikáját.

Bármire következtessünk is a spiritualitás új hullámának megjelenési formáiból, a legmeghatározóbb kihívás valószínűleg az lesz, hogy vissza kell szereznünk a világ szakramentális értelmezését. Ezalatt azt értem, hogy úgy kell élnünk és bizonyságot tennünk, hogy az emberek bolygónkat, mint Isten jelenlététől feltöltődöttet érzékeljék. Én olyan helyről származom, ahol az emberek a természetest és a természetfelettit láthatatlanul összekapcsoló világban tehetetlenül mozognak. A világ számos részén, aki Isten nevében beszél, azt hatalommal felruházott nőnek vagy férfinak tartják. A rítus és a csend olyasmi, amiből a keletiek hagyományosan Isten hallják ki. A szokásos evangélizáció szókulturájával és az észlelhetőre helyezett hangsúlyával, szimbólumainak általános szegényességével itt egyszerűen nem válik be. Nekünk meg kell mutatnunk, hogy ami vallásunknak is van ereje, hatalma, ahogy a rítuson és a csenden kívül a könyv vallása is vagyunk.

3. A Mammon hatalmának megtörése

Nem ez az első alkalom a történelemben, amikor a Mammon fölényét tapasztalhatjuk. Jézus az Isten országán

kívül nagyon sokat beszélt a gazdagságról és annak felettünk való hatalmáról is. Bármelyik bálványnál intenzívebben versenyez a pénz Istennel, s ebben az átfogó mivoltában képes bennünket elszakítani tőle.

A piac hegemóniája ennek megfelelően érintette az élet peremére sodródottakhoz, „a szegényekhez, az özvegyekhez, az árvákhoz", és a mai társadalmakban nekik megfelelő csoportokhoz való viszonyunkat is. Még a nem kormányzati szervezeteknél is tapasztalható egyfajta „együttérzés-kimerülés". Nemcsak a pénzforrások kezdenek kiapadni az olyan feneketlen szükség-völgyek számára, mint Szomália vagy Etiópia, hanem fennáll az a nézet, hogy a szegények helyzetét a piaci erők hatása majd elrendezi, amikor megkezdődik a gazdasági növekedés.

A gazdaságok szigorodása, valamint a thatcherianizmus és a reaganizmus – mindkettő a szorosra húzott nadrágszíj-politikát tanítja nekünk – tündöklésével nem is ok nélkül, számos országban nem igyekeznek mentőkötelet dobni az élet peremére szorultaknak. Az újonnan fejlődésnek indult gazdaságok, mint Szingapúr, tanulva a jóléti rendszerek fenntarthatatlanságából, hamar igyekeztek a legkülönbözőbb módokon érvényre juttatni, hogy „senki sem kaphat ingyen ebédet". Egyfajta szociális darwinizmus működik, amelyben a piachoz alkalmazkodni képeseket a legmegfelelőbbnek hirdetik egyszerűen azért, mert képesek voltak a túlélésre.

Ha akár felületesen belepillantunk a Bibliába, láthatjuk, hogy megvan az alapja az önbizalom és a vállalkozás új hangsúlyának. A Példabeszédek könyve világosan szól bármely, a kezdeményezést elfojtó és a tunyaságot ösztönző rendszer ellen. Ugyanakkor a társadalmi törvénykezés, mint például a 2Krónikák könyve 25, valamint a szegényekért, az özvegyekért és az árvákért való prófétai aggódásra való összpontosítás azt bizonyítja a számunkra, hogy látnunk kell: a mi struktúráink is megengedik a társadalmi egyenlőtlenségek kiújulását, és hogy a profitért folytatott harcba eszközök híján bekapcsolódni képtelenek nem hajthatók az oldalvonalra azzal, hogy segítsenek magukon. Az ilyen biztonsági hálózatok hiánya a parancsuralmi gazdaságból a piacgazdaságba való átmeneti időszakban olyan drámai következményekhez vezethet, mint – jelentések szerint – az öngyilkosságok számának hirtelen és nagyarányú emelkedése Oroszországban.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a piac képtelen megbirkózni a szegénység és a méltányosság problémájával. Nem foghatjuk kizárólag a piaci erők tevékenységére társadalmainkban a szegények és más marginalizálódottak ügyét. Napjainkban, amikor határtalan közönyt tapasztalhatunk a társadalom szélére sodródottakkal szemben, az egyháznak különösen nagy felelőssége, hogy megnyissa száját a népért, a mulandó emberek ügyéért (Péld 31:8).

Hogy hangot adjunk e prófétai együttérzésnek, olyan feladatkomplexumot kell teljesítenünk, ami megköveteli az egyház minden tehetségét és forrását. A bibliatársulatok esetében nagyobb figyelmet kell fordítani olyan szövegek elkészítésére, amelyek arra ösztönzik a szegényeket, hogy elmélyítsék tudásukat a gondoskodás és egyben a gazdasági kérdések területén is. Jézusnak a pénzzel kapcsolatos tanításait alkalmaztatni kellene a mai körülményekhez, amikor Isten teremtményeinek, az embereknek, az utca gyermekeinek generációjához hasonlóan ismeretekre kell szert tennie a pénz hiányáról és szaporításáról egyaránt. Ugyanakkor az egyháznak saját életén keresztül kell tanúsítani az igazságot, hogy nemcsak kenyérrel él az ember. Ahogyan azt Dosztojevszkij valahol megfogalmazza: „Az ember élhet kenyér nélkül, de szépség nélkül soha". Napjainkban a Mammon mindent maga alá gyűrő hatalmával szemben újra és újra meg kell erősítenünk az emberi lélek legyőzhetetlenségét és erejét, amely elutasítja az anyagi kielégültség könnyed csábítását.

B) A médium mint üzenet: új borostömlők kellenek

Egy technologizálódott világban nagyon fontos annak megértése, hogy a legátütőbb hatások nem a koncepciók, még kevésbé azok társadalmi következményeinek szintjén jelennek meg, hanem annak az érzékelésnek a szintjén, amely meghatározza gondolkodásunkat és világlátásunkat. McLuhan teóriája, amely szerint „a médium az üzenet", azt jelenti, s ez nem közismert, hogy az a média formál bennünket, amelyet a leginkább igénybe veszünk. Az írott szó például a lineáris, absztrakt és szekvenciális gondolkodást segíti, amíg az elektronikus médiák a szimultán, véletlenszerű és konkrét képekben való gondolkodásra tanítják az embert.

A médiákhoz és műholdas rendszerekhez való tömeges hozzáférhetőség napjainkban azt jelenti, hogy az emberek immár nem reagálnak az absztrakt, lineáris szekvensekben megvalósuló kommunikációra. Sajnálatos módon kommunikációs szokásaink olyannyira szorosan kapcsolódnak a nyomtatott kultúrához, aminek teljes egészében nem is vagyunk tudatában. A probléma nemcsak az, hogy hitünk egy könyvre központosul, hanem az a tény, hogy az Ige közvetítésével kapcsolatos struktúráink, az igehirdetések, az induktív bibliatanulmányozás, az absztrakt teológiai viták, mindinkább lineáris és analitikus jellegűek egy olyan médiák által uralt korban, amely a lineáris tanulást elavultnak könyveli el.

Szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy a protestantizmus is szöveghez kötött. Megismerési orientációját az oltártól a pulpitus felé, és a képzelettől, a reformáció óta, az Ige felé való nagy lépés határozta meg. Talán nem csupán véletlen, hogy a reformáció szinte Gutenberg nyomdagépének felfedezésével egyidőben jelent meg. Egyik a másikat táplálta; a szállítható nyomdagép hatalmas tömegek számára tette elérhetővé a Bibliát, s e tömegeknek az Ige iránti szomjúsága vezetett az írástudás és a nyomdakultúra tömeges elterjedéséhez.

A protestantizmus fogsága nyomtatott kultúrában olyan összefüggésben jelent problémát, ahol a) az emberek posztírástudó állapotban vannak, mint például a nyugati fiatalok, akik elsősorban az elektronikus médiákból érzékelnek; b) ahol az emberek pre-, és posztírástudóak, mint sokan a fejlődő világban, ahol az orális kultúra mellett együtt van jelen az írástudás és ezzel párhuzamosan az elektronikus korszak is; valamint c) ahol az embereknek megvan a magukhoz való eszük, ilyen a nők többsége, akik a konkrét esemény azonnali személyes hatása alapján mérlegelnek és rendkívül intuitívak.

A megfelelés hiánya a tömegek mai érzékelési orientációja és az egyház infrakultúrája új evangéliumi „borostömlő"-program kidolgozását teszi szükségessé, hisz az

evangélium az elmúlt négyszáz év során nagyrészt a nyomtatott szöveg lineáris kultúrájában jelent meg.

Legelőször azt kell megértenünk, hogy a kérdés főként nem az, hogy a nyomtatott szövegről át kell térni másfajta médiákra. Megjegyzem, hogy az audio- vagy videokazetták, de még a film használata is alapvetően szekvenciális és lineáris. A vizuális médiák felhasználását, mint például a TV, úgy képzeljük, hogy odaállítunk egy igehirdetőt, aki beszél a képernyőn, és akinek az előadása többnyire ajánló jellegű. Nemcsak összekeverjük a médiákat, hanem kevéssé értjük, hogy mire képes és mire nem egy-egy speciális médium.

Attól sem haladunk sokkal előbbre, ha elrévedezünk az „Ige lealacsonyításon", ahogyan ezt Ellul fogalmazta. Egy meglehetősen vizuális környezetben nem feltétlenül értéktelenednek a szavak. Épp ellenkezőleg, a szavak egy nagyon is vizuális összefüggésben hiányukkal és jelenlétükkel is beszédesek lehetnek. Attól sem kell félnünk, hogy a mi hitünk „a könyv vallása". A szöveg melletti elkötelezettségünk nem ugyanaz, minthogy elkötelezzük magunkat a körülöttünk kiépült lineáris kultúra fenntartása mellett.

Azt hiszem, hogy a Biblia ereje nem abban van, hogy mindenkinek el kell olvasnia a szöveget, hanem abban, hogy mindenkinek meg kell hallania és aszerint kell cselekednie.

Lássuk be, a nyomtatott vagy írott szöveg manapság nem a legkedveltebb információszerzési médium. Olyan korban élünk, amikor nem létkérdés a Bibliához való hozzáférhetőség. Miközben a történelmi értelmű írni-olvasni tudás demokratizálta a Bibliához való hozzáférhetőséget és korlátlanította az egyházi hivatást, mint a tradíció őrzőjét, napjainkban már nem tölti be új világra kaput nyitó szerepét. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az írni-olvasni tudást segítő programoknak nem örülnénk a jövőben. Nem kétséges, hogy nagy szükség van rájuk olyan társadalmakban, ahol az olvasás és az írás a társadalmi mobilitásnak és szerepszerzésnek még mindig legfőbb eszköze.

Azokban az országokban, ahol az írás-olvasás egyfajta pluralizmusa érvényesül, az a legfontosabb feladat, hogy a Biblia bármelyik médiumon elérhető legyen, akár nyomtatott formában, akár komputeren, vagy az elektronikus médiákban. Az a fontos, hogy az emberek meghallják az Igét, hogy lekössük képzeletüket legalább egy olyan befogadói-érdeklődési szinten, amelyben ezt az érdeklődést a megszokott hatvan másodpercnél valamivel hosszabb időn át is elevenen tarthatjuk.

Volt idő, amikor az egyháznak nem kellett versenyre kelnie a közvélemény érdeklődéséért. Harold Innis szerint egy orális kultúrában, épp annak oralitása jelentett számára súlyt a társdalom más intézményeihez képest: élt az ünnepekben, a mise-előadásokon, a zsoltárok éneklésével és a szentbeszédek elmondásával, illetve meghallgatásával. Az elektronikus média korában az egyháznak versenyeznie kell egyéb tudati-iparágakkal a figyelemküszöb megszerzéséért, ami többé nincs kapcsolatban a retorika pontosan meghatározott redundanciáival, hanem ehelyett a szárnyaló képek tudatküszöb alatti asszociációihoz hangolódnak.

Mivel olyan korban élünk, amikor a domináns érzékelés inkább szimultán, mint szekvenciális, a mi megjelenítésünknek inkább a történet, mint a kiállítás, inkább a képzelőerő, mint az ismerete oldalára kell helyezkednie. Legalább belépési pontként nagyobb hangsúlyt kell helyezni az evangéliumokra, mint az apostoli levelekre, illetve a názáreti Jézusra, aki ugyancsak egy orális kultúrában élt, és leginkább példázatokban beszélt és történeteket mesélt.

A hebraikus konkrétság és az evangéliumok eleven vizuális képei valahogy közelebb állnak a mai érzékelő-befogadó világhoz, mint a görög alapokon nyugvó absztrakciókhoz és analitikus keretekhez, amelyeken belül a keresztyénség nyugati vonulata kimunkálta és teologizálta a Bibliát. Vissza kell térnünk ahhoz a tényhez, hogy Jézusban az Ige képpé is vált (Kol 1:15). Most sokkal inkább, mint korábban bármikor, láthatóvá kell tennünk ezt a láthatatlan Istent, aki testben jött el hozzánk. Az egyháznak vissza kell állítani a testté lett Ige konkrét közvetlenségét, ha nem akarja, hogy az evangélium megrekedjen gondolatok és érzések között, amelyek legnagyobbrészt csak a nyugati protestanizmus által évszázadokon át kimunkált „borostömlők".

Összegezve, a mához szóló Ige megfogalmazása megköveteli, hogy kidolgozzunk egyfajta pluralitást az evangélium azon motívumainak vonatkozásában, amelyek sokkal inkább jellemzik a kultúrát, minthogy elárasztanák a világot előregyártott összegzésekkel, amelyeket egyetemesnek hirdetnek, pedig tulajdonképpen olyan kultúrák által előnyben részesített szövegek, amelyeknek megvan a hatalmuk saját igefelfogásuk és értelmezésük közzétételére. Mivel a társadalmi vita manapság mindenféle kommunikációs technológián folyhat, az egyházak, ideértve bármely kultúrából származót, megfelelő literációt kell hogy kidolgozzanak, ami lehetővé teszi, hogy az Ige behatoljon mai képletes, vizuális és nem-lineáris világunkba. Az evangélium mindig új borának új borostömlők kellenek egy olyan világban, ahol minden nagyon hamar elavulttá és idejétmúlttá válik.

Dr. Melba Padilla Maggay

Az interkulturális kommunikáció konzultánsa és előadója, a világ minden táján tart előadásokat. Korábban Maggay asszony alapítója és vezérigazgatója volt az Ázsiai Egyházak és Kultúrák Kutatóintézetének. A kommunikáción kívül dr. Maggay az antropológia, a missziológia, a teológia, a szociálpszichológia, a video-előállítás és az angol irodalom szakértője is. A Fülöp-szigetekről származó dr. Maggay újságíró, és jelenleg is több kiadványban publikál. Beszédírója volt számos kormányhivatalnoknak és miniszternek, és széles körben foglalkozik munkaerőviszonyokkal, a gazdasággal, a városfejlesztéssel és a városi szegények problémáival.

Dr. Maggay kutató professzora volt a Cambridge Egyetemnek 1982-ben, és vezetőségi tagja a Nemzetközi Keresztyén Média bizottságnak.

---

1 Észak-amerikai szabadkereskedelmi Társulás – NAFTA

2 ENSZ Fejlesztési Program

Hegyi András

MISSZIOLÓGIA (1.)

Bevezetés

Miért van szükség arra, hogy tanulmányozzuk a keresztyén misszió alapjait, történetét, módszereit, eredményeit és lehetőségeit?

A missziómunka Isten természetéből következik. Az Ő megbízásából és az Ő nevében fordulhat oda a megváltott ember embertársához azzal a szándékkal, hogy az, aki még nem ismeri Istent, megismerje. Az ember kapcsolata megszakadt Istennel. Isten tervet készített e megszakadt közösség helyreállítására. Az ember bűne vágta és vágja ketté kapcsolatát Istennel. Ha Isten ezt egyszerűen tudomásul venné, és nem keresné az embert, nem tenne erőfeszítéseket a párbeszéd felvételére, akkor ez az elidegenedés Istentől véglegessé válna. Istent azonban nem úgy ismertük meg a történelemben kibontakozó munkájában, mint akinek közömbös az emberek sorsa. Számtalan alkalommal kezdeményezett, és ma is a kezdeményezi a méltatlanná váltak visszafordulását Őhozzá. Ez a szándéka az Ábrahámnak adott ígéret bejelentésétől – *„benned és a te magodban áldatnak meg a földnek minden nemzetségei"* (1Móz 12:3) –, ha néha búvópatakként is, de folyamatosan kitűnik már az ószövetségi kor idején. Ézsaiás vagy Jónás próféta szeme előtt nem csak saját népének erkölcsi állapota és ebből következően sorsa, boldogulása vagy bukása áll, hanem más népeké is. Izráel kiválasztása sem öncélú, hanem bennük példázza meg Isten az Ő tetteit, és általuk kíván hozzáférhetővé válni a pogányok számára is. Egyiptomból együtt jönnek ki Izráellel mások is (2Móz 12:38). A jerikói Ráháb és a moábita Rúth hitének döntése alapján csatlakozott az élő Istenhez. Ha ekkor még nem is beszélhetünk tudatos misszióról, de láthatjuk Isten népe számára nem idegen az a gondolat, hogy az Úrral való kapcsolat nem korlátozódik egy népre.

A legnagyobb áttörés a Názáreti Jézusban történt, aki *„széjjeljárt"*. A Máté evangéliuma 52-szer ábrázolja úgy az Urat, mint aki mozgásban van. El kell hinnünk, és a történelem igazolta, hogy Isten a megfelelő időben, a megfelelő helyre küldte el az Ő Fiát. Jézus küldetése központi helyen áll a Bibliában. Általa az üdvösség univerzális: mindenki üdvözülhet (Róm 3:23-26). Krisztus golgotai keresztáldozata az Isten szeretetének *non plusz ultrá*-ja. Azóta ez az evangélium, a jó hír: általa lehet az embereknek megbékülni Istennel. Isten szent. Szentségében benne kell értenünk a bűnre való reakcióját, haragját is. Krisztus keresztjében Isten igazságossága és szeretete egyszerre lett nyilvánvalóvá. Isten szeretete nélkül nem volna evangélium. Haragja nélkül nem volna szükség az evangélium hirdetésére. Nekünk mindkettőt komolyan kell vennünk. Ez késztet az isteni szándék világméretű felelősségvállalásába és munkálásába, a misszióba.

A missziómunka terén, mint minden más isteni ajándék esetében, mely egyszersmind feladat is, hajlamosak vagyunk arra, hogy bűnös önzésünk miatt elhanyagoljuk. Az egyházat megkísértette többször, hogy a megtért, megváltott, újjászületett és szolgálatra felkészített és elküldött tagjait egyházi alattvalókká alakítsa át. Alkalmas-e az a keresztyénnek nevezett egyház a nagy missziópárancs betöltésére, amely semmitől sem retteg annyira, mint tagjainak megtérésétől? Hogy ha Bibliát vesznek a kezükbe, ebben rátalálnak Isten életüket átalakító, megszentelő és őket szolgálatra kirendelő akaratára. Bevallott szándékunk, hogy e tanulmány megmozgassa az értelmünket, akaratunkat. Nem szégyelljük kimondani az érzelmeinket, hogy odaszánás, szolgálat, alázattal vállalt háttérmunka, ha kell, szenvedés következzék is ránk, csak az Úr akarata valósuljon meg általunk is (ApCsel 21:13).

E világban olyan folyamatok mennek végbe, amelyeket kedvező irányba befolyásolni csak a hirdetett és hittel elfogadott evangélium képes. Ehhez odaszánás szükséges, megfelelő látás, erők összefogása, teljes és becsületes törekvés a szentségre, és főleg Isten áldása. Fájó, hogy sokszor és sok helyen a misszió a hívők értékrendjében is az utolsó helyen áll. A keresztyén missziómunkások 90%-a a Föld északi féltekéjén él. Mindössze 10% dolgozik Ázsiában, Afrikában, a muszlim országokban. Világszerte a gyülekezetek adakozásának messze legkevesebb része szolgálja az evangélium világméretű terjesztését. A hazai adatokat nem ismerem. 1982-ben az USA-ban évi 12 dollár/fő az e célra meghozott áldozat a keresztyének részéről. Félek, hogy ez is egy áldozatos kisebbség adománya csupán. Sokan semmit sem tesznek Isten országának terjesztése érdekében. Fel kell ébresztenünk a hívők felelősségét!

I. A keresztyén missziómunka bibliai alapjai

1. A keresztyén misszió Isten természetéből és szándékából fakad és arra alapozódik

Istent a Bibliából úgy ismertük meg, mint aki nem passzív és nem semleges. Nem szemléli érzéketlenül a földi történelem eseményeit, hanem figyelemmel kíséri, kiértékeli, megítéli azokat, tehát nem elszigetelt. Ha jónak látja, beavatkozik. Egyszerre távoli, és egyszerre közelvaló (Ézs 45:15, 40:27kk). Bár testi szemeinkkel nem látjuk, de a történelemre gyakorolt hatása nyilvánvaló, részt vesz a földi történelem eseményeiben. Elsősorban, mint teremtő, aki fenntartja, működteti ezt a világot. Ő a forrása minden életnek. Szeretete és bölcsessége indítja Őt a világért való munkálkodásra. Isten szeretete áldozatos és aktív, mindent átfogó és teljes szeretet. Kihat a létező világ minden területére. Teremtő munkája megmutatkozott abban, hogy intelligens lényeket alkotott, akikkel kapcsolatot épített ki. Bár az ember elbukott, és bukása által a sötétség (lásd erkölcsi értelemben) elterjedt a földön, de Isten ebbe nem törődött bele.

Ábrahám elhívása által népet választott ki magának. Amikor őket kiválasztotta, tekintettel volt minden más népre is. Népe életének kialakításával, sorsukba való beavatkozással kinyilatkoztatást, információkat közöl önmagáról. Megismerjük Isten tulajdonságait, céljait, ígéreteit. Azokat a távaltokat, amelyeket a bukott ember számára is elérhetővé tett. Kiválasztott népét, ha eltér az általa meghatározott céltól, nem hagyja sorsára. Perel népével. Előírja annak életformáját. Célt ad elébük. Számon kéri tőlük, ha azt nem teljesítik, vagy nem megfelelő módon. Anélkül, hogy erre bibliai bizonyítékokat emelnénk ki, az isteni munka dokumentuma a kezünkben tartott ó- és újszövetségi Szentírás. Ézsaiás próféta úgy mutatja be Istent, mint

aki él, és „dolgozik" (44:21, 45:7-13). A néma bálványok élettelenek, tehetetlenek. Ezért tiszteletük értelmetlen és ostoba dolog. Míg Istennel együttmunkálkodni a legnagyobb kitüntetés (52:13 53:12).

Az idők teljességében a Fiú által Isten maga jött el ebbe a világba. Jézus saját döntése alapján jött e földre. Testetöltése, élete, tanítása, halála és feltámadása központi üzenete a Szentírásnak. Jézust *küldetésben* látjuk. Amit ő hozott az embereknek, az üdvösség. Méghozzá kettős dimenzióban. Az eljövendő országában az örökélet, és itt a földön az ő igazságának, tisztaságának, szeretetének, irgalmának kiáradása. Valami nóvum ebben a világban. Valami, aminek a hiányában szenvednek az emberek. Az Úr Jézus eljövetelét évszázados várakozás előzte meg. Életmódja: Ige. Vagyis, megtanulandó, átveendő, megtanulható, átvehető életmód, segítsége által. Nem lehet a történelemben visszamenni a Jézus előtti időkre. Földi munkássága döntő hatással volt az emberiség sorsára. Megváltóként jött e világra.

Bizonyára Isten ma sem az, aki tehetetlenül tördeli kezét a világ rosszasága felett. Aki felség és szentség nélküli öregúrként trónol valami távoli és bizonytalan helyen. Ő nem az, akinek nincs tudomása arról, mi zajlik e világban, nem csúszott ki a kezéből a dolgok irányítása. Napjainkban sajnos ez az életérzés uralkodott el a világon. Ha azonban jól ismerjük Őt az ő Igéjéből és a keresztyénség történelmére gyakorolt hatásából, nyilvánvaló, hogy Isten ugyanaz, aki volt (Jak 1:17). Szükséges ezt tudatosítanunk magunkban, ha a missziómunkára gondolunk, különben elbátortalanodunk, és passzivitásba merülünk, vagy gyávává válunk.

2. Miért van szükség a misszióra?

Ha van bátorságunk, szembe kell néznünk a bűn kérdésével, hiszen áthatja kultúránkat, meghatározza sorsunkat, egyénnek éppúgy, mint a nemzeteknek. A bűn kezdetben nem volt Isten teremtett világának a része. Az első bűn = Isten iránti engedetlensége az embernek. A bűn az embert elválasztotta Istentől. Ezek után az embernek nincs ereje arra, hogy tisztességes maradjon embertársi kapcsolataiban. Önmagához, sorsához, környezetéhez egészségtelen módon viszonyul. A bűn ördögi eredetű. Egyetemlegessé vált (Róm 3:9-18), uralja az emberiség történelmét. Beleivódik az ember jellemébe, áthatja a kultúrát. Már gyermekkorban betájolódik az ember ebbe az irányba, és nehezen téríthető el ettől.

Vannak, akik csökkenteni próbálják a bűn jelentőségét. Tévedésnek, hiányosságnak, gyengeségnek, hibának titulálják. A bűn a Biblia tanítása szerint lázadás az Isten ellen. Az ember önszeretete, önimádata, öntörvényűvé válása. A Római levél első 3 fejezete kifejti, hogy Isten hogy reagál a bűnre. A bűn zsoldja a halál (Róm 6:23). Nincs a bűn következmények nélkül. Amerre szétnézünk, környezetünk, szokásaink, felbomló családok, nemzetek egymás ellen való gyűlölködése, a természet tönkretétele, árulkodó jele annak, hogy a bűnnek súlyos következménye van. Ezek azonban még csak a földi lét kellemetlenségei. Isten szentsége megköveteli a bűn büntetését. Ez az ember számára, ha bűnében megmarad, az örök kárhozatot jelent (Mt 25:46).

Az Úr Jézus személye úgy áll előttünk, mint egyedüli megoldás a bűn kérdésére. Az Úr magára vette az ember bűnét. Amikor Isten ránk tekint tisztának és igaznak lát. Az engesztelő áldozata azt jelenti, hogy elfordította Krisztus Isten haragját rólunk. Isten szentsége nem szenved csorbát, a bűn súlyossága és a kegyelem nagysága nyilvánvalóvá válik abban, amit Isten érettünk Jézus Krisztus által tett.

Az Úr Jézus élete, tanítása, példája, keresztre feszítése, halála és feltámadása a Bibliában úgy áll előttünk, mint az emberi történelem legnagyobb eseménye. Az ember megváltása ment végbe itt, amire nézve Isten ígéretet tett már az ember bukása után az Éden kertjében. Azután erre a tervre nézve hívta el Ábrahámot, választott ki egy népet általa önmagának (Jn 4:22). E nép történelmében kijelentette önmaga természetét, céljait, az ember iránt támasztott elvárását, és az elé adott lehetőséget, a vele való megbékülés lehetőségét. Ezt teljessé a Krisztusban tette. Megváltotta a világot, vagyis megbékélt vele a Golgota keresztje által (2Kor 5:18-21). Olyan világban élünk, amellyel Isten kibékült, tehát megváltott világ. Így igaz ez az emberi történelem minden borzalma ellenére is.

A megváltás egyetemleges. Az embernek megvan a képessége arra, hogy Istennek a Krisztus Jézusban kinyilvánított kegyelmi tettére válaszoljon. A megváltás feleslegessé tett minden mást. Nem a cselekedetek által válunk kedvessé Isten előtt (Róm 3:23). Az egyetemlegesség azt is jelenti, hogy az üdvösség elérhető minden nép, minden faj, minden egyed számára, mindenféle korlátozás nélkül. A keresztyén vallás az abszolút beteljesedés és véglegesség megvallása. A keresztyénség azt mondja: Jézus = Isten (Kol 1:15, Zsid 3). A missziós teológia középpontja a Názáreti Jézus. Ez egyszersmind félretesz minden más vallást, teológiát, vallások és filozófiák keverékét. Minden mással szemben a Bibliának van igaza (ApCsel 4:12), amikor ezt állítja: egyetlen Megváltó az Úr Jézus. A keresztyénség isten végső és végleges kijelentése.

Persze akik nem tudnak erről, azoknak semmi hasznuk ebből. Az emberiség történetét végigkíséri a bűn. A megváltott világban még lehetősége van az embernek a bűn hatalma alatt élni. Önként. Néha tudatlanul. Egyfelől tehát ott a kiáltó szükség: erkölcsre, tisztességre, emberi életre, szeretetre, könyörületre vágyunk, miközben napról-napra brutalitással, szenvedéssel, igazságtalansággal találkozunk. A megváltás nem fog automatikusan végbemenni. Az Úr, aki e világért meghalt, feltámadása után a tanítványok kötelességévé tette az megváltás képviseletét, terjesztését e földön. Parancsba adta az evangélium hirdetését. Ez ettől kezdve nem valamiféle keresztyén alternatíva a misszió!

3. A nagy misszióparancs

A misszióparancs jelentőségét mutatja, hogy mind a négy evangélium megőrizte számunkra. Számos nagy igazságot jelent ki ebben az Úr, amely a keresztyénség történetében több alkalommal elhalványult, majd újra jelentőségre tett szert, „kifényesedett". Feltűnő ebben a parancsoló mód, az Úrnak és tanítványai egymáshoz való viszonyának nyilvánvalósága, az Úr hatalmi pozíciója, a tanítványok felé kinyilvánított ígéret, a parancs végrehajtása esetére.

A Máté 28:18-20 tartalmazza a legteljesebb szöveget: a tanítvány elsajátítja Jézus életstílusát, akinek a megbízásából feladata tanítani a leendő tanítványokat, és az Atya Fiú és Szentlélek nevében bemerítve elkötelezni az Úr követésére, ez a tanítványok felelőssége, és ehhez fűződik az Úr ígérete: *„veletek vagyok minden napon a világ végezetéig."*

A Márk 16:14-16 a prédikációt és a prédikáció következtében támadó hitet és a hitből való bemerítkezést, valamint a prédikáció elutasítását követő isteni ítéletet állítja a középpontba.

A Lukács 24:44-49 leírása szerint az Úr szenvedése, halála és feltámadása úgy áll előttünk, mint amit hirdetni kell a bűnök bocsánatára. Ez akkora erőkifejtést igényel a tanítványok részéről, hogy a Szentlélek támogatása által lesznek csak képesek betölteni ezt a feladatot.

A János 20:21-23-ban az Úr azt mondja, hogy ahogy őt küldte az Atya, ő is úgy küldi a tanítványokat. Itt a bűnbocsánat van célként megjelölve, és ígéretként a Szentlélek támogatása.

a) Mit tartalmaz a nagy misszióparancs?

Jézus Isten küldötte: halála és feltámadása Isten akaratából való volt, Isten igazolta Őt, azáltal, hogy feltámasztotta a halálból. Ahogy Jézust az Atya küldte, úgy küldi ő a tanítványokat. A misszióparancs tehát isteni eredetű. Jézus a megbízást hatalmi pozícióból teszi. Mennyen és földön, tehát kozmikus mértékű hatalom birtokában szól. A megváltás ténye érinti az egész univerzumot. A parancs végrehajtásakor számolni lehet a megbízó potenciális súlyával, és lelkesíthet e munka grandiózussága is.

Az Úr parancsa: átruházott „hatalom", vagyis felhatalmazás az evangélium hirdetésére. Az Isten országának terjesztése nem emberi elhatározásból ered. Nem emberek agyából pattant ki. Isten határozott úgy, hogy az Ő országa az igehirdetés által terjedjen (1Kor 1:21).

Jézus parancsa univerzális. Minden néphez el kell menni. A zsidó vallás érdeklődési köre az Úr korában főleg Izráel népére korlátozódott. Az Úr a föld végső határát jelöli meg, mint Isten számára érdekelt területet. Nem lehet üdvösség Jézus nélkül. De az Úr mindenkiért engesztelő áldozat, mindenféle szűkítés nélkül. Mindenki üdvözülhet általa. Ha valaki hallja Isten hívását, abba a helyzetbe kerül, hogy válaszolhat. Ha nem hallja, hogy foglalhat állást (Róm 10:14-17)?

Az Úr a tanítványokat „elküldte", vagyis a felelősséget rájuk helyezte. Nem a gyülekezeten kívülieknek parancsolta, hogy jöjjenek be az egyházba. Bár minden embernek megvan a maga felelőssége önmagáért, embertársaiért. De a tanítványok felelőssége speciális az evangélium dolgában. Az Úr elvárta tanítványaitól, hogy legyenek kezdeményezők, odaadók és kitartók Isten országa terjesztésében. Ők vannak ugyanis abban a kedvező pozícióban, hogy szólhatnak arról, amit Isten nekik kijelentett. Amit hallottak, láttak, tapasztaltak (Jn 20:29-31, 21:24; 1Jn 1:1-3).

A nagy misszióparancs lényeges része, hogy Jézus ígéretet tesz a tanítványainak, hogy a Szentlélek által maga is részt vesz, láthatatlanul, de valóságosan abban a munkában, amit végezni fognak. Az erről szóló beszámoló előttünk áll az Apostolok Cselekedeteiről szóló könyvben, és az apostoli levelekben.

A parancs a prédikálásra, tanításra teszi a hangsúlyt. A prédikáció: világos, tiszta kommunikáció arról, amit ők Jézusról tudnak. Ismerniük kell, a hallgatóságot, akikhez szólnak, hogy világos legyen a tartalom, ami rájuk bízatott. Egy új életforma jelent meg az Úr testetöltése által. A tanítás visszanyúlik az Úr életére és szavaira. Ez mind zsidóknak, mind pogányoknak mást hozott, mint amit ők természetüktől fogva korábban ismertek és gyakoroltak. Az Úr tanítása megváltoztatta az életüket. A megváltozott életű emberek számbeli növekedésével együtt járt a Római Birodalom átalakulása. Rabszolgaság, családi élet, vallás, filozófia, értékek prioritása, stb., nem volt terület, amit érintetlenül hagyott volna a keresztyénség elterjedése során. Gondoljunk arra, hogy Európa más lett a keresztyénség felvétele után, mint volt előtte.

A parancs lényeges attitűdje a sürgetés, amely ugyan nincs kifejezetten a szövegben, azonban az apostolok reagálásból világos, hogy nem bizonyos előzmények teljesedése után (kivéve a Szentlélek elküldetését) válik aktuálissá, hanem a megbízás pillanatától ellenkező értelmű parancs érkezéséig.

A misszióparancs visszautal arra, amit Jézus tanított és cselekedett. A meghirdetendő evangélium, a tanítandó anyag tehát nem tetszőlegesen választható, formálható, keverhető, elegyíthető a mindenkori emberi elvárásnak megfelelően, hanem adott. A tanítványoknak azt kell továbbadniuk, amit átvettek az Úrtól.

b) Mit kell tanítani a misszióparancs értelmében?

E tekintetben azt kell megvizsgálnunk, hogy milyen főbb teológiai tételeket tanított maga Jézus.

Az Isten országa az Úr Jézus tanításának egyik legfontosabb témája. Ez nem politikai uralom, amilyet a kortársak vártak, hanem személyes, erkölcsi, lelki, közösségi. Ahol Isten akarata megvalósul, és Isten törvényei szerint élnek a Szentlélek segítsége által, ott van jelen az Isten országa. A missziómunka nem más, mint Isten uralmának terjesztése a vele ellentétes lelkiségű világban.

Isten a mi Atyánk, vagyis merőben új kapcsolat jön létre az által, hogy az ember elfogadja Isten felkínált kegyelmét. Megszűnik az ellenséges viszony Isten és az ember között. Az ember helyesen gondolkozik Istenről, helyesen viszonyul hozzá. Isten szeretetébe fogadja a megtérő bűnöst. A missziómunkában világosan látnunk kell, hogy amíg ez meg nem történik valakinek a lelkében, nem végeztünk eredményes munkát. Nem elegendő valakit egy földi egyházhoz kapcsolnunk. Isten és közötte kell a bizalmi viszonynak helyreállnia. A kettő persze nem zárja ki, sőt feltételezi egymást. Azért segíti tagjai közé a gyülekezet a kívülvalót, hogy az megtalálja Istent.

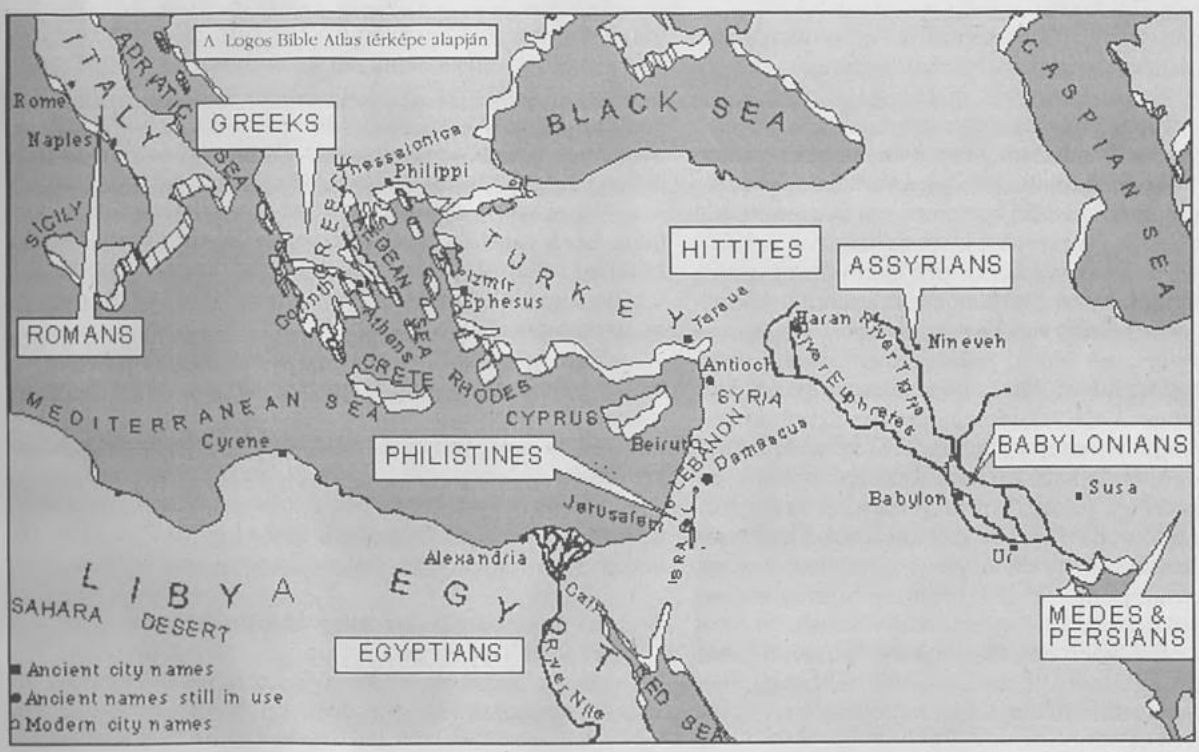
Jézus az Emberfia. Az evangéliumokban az Úr Jézus önmegnevezéseként ezt 84-szer olvassuk. Ez a név egyszerre mondja el isteni (Dán 10:16 18) és emberi természetét (Jn 1:14). Azt a csodát, hogy Isten egészen közel jött az emberhez, hogy az embert megsegítse. Az Emberfia nem pusztán emberré lett Isten, hanem bűnösök közé számláltatott (Mk 15:28). Senki tehát nem tudhatja magát abban a helyzetben, hogy Isten ne volna képes könyörülni rajta és segíteni neki. Az Emberfia nem azért jött, hogy elveszítse az embereket, hanem hogy megmentse őket (Lk 9:56). A missziómunkás feladata ezt aktualizálni az emberek javára.

Halála és feltámadása mégpedig az eddig tárgyaltak szerint, mint aminek üdvtörténeti jelentősége van az egész világra nézve, és aminek személyes jelentősége van az egyénre nézve, ha elfogadja önmaga számára, mint váltságot, amelyet Isten ingyen, az Ő kegyelméből ad. Halála vereségnek tűnt, de feltámadása más megvilágításba helyezte. Péter apostol a Szentlélek által ismeri fel és hirdeti meg az első pünkösd alkalmával, hogy az Úr halála áldozat, amelyet Isten elfogadott helyettesítésként az ember bűnéért, amelyre szükség volt, és megtörtént. A számla ki van fizetve, az ember szabad. Egyetlen feltétel a megtérés, s a megtérésből fakadó élet az üdvösségre.

Megbízás a szolgálatra. Már az Úr életében kiküldte a tanítványokat, arra a területre, amelyet János az útkészítő ítéletre érettnek látott. Az Úr munkamezőnek nevezte, amelyek fehérek az aratásra. Nem a mi dolgunk üdv-

történeti korszakhatárokat kijelölni. Amíg Isten kegyelmének az ideje tart, nincs okunk és jogunk másként gondolkodni arról a világról, ahová elküldettünk.

Végső ítéletről szólt az Úr. Vagyis a kegyelmi idő végességéről, amely üdvtörténeti korszakhatárt jelent. Amikor Isten jónak látja, elveszi a kegyelem hirdetésének lehetőségét. Ez sürgetővé teszi munkánkat. Az emberi lét végessége ugyanúgy arra a józan felismerésre int, hogy míg valaki él, kommunikál, fogékony, addig kell számára Isten irgalmáról szólni. A temető nem az a hely, ahol érdemes prédikálni azoknak, akik befejezték földi pályafutásokat.

A Szentlélek kitöltetésének egyedülálló következményei lettek. A hívők elkezdték az evangéliumot hirdetni, először Jeruzsálemben, azután egész Júdeában, majd Samáriában és végül a föld végső határáig.

A Szentlélek munkájáról tud az Ószövetség is. Munkája azonban kiterjedt pünkösd eljöttével. A Szentlélek elküldését a Fiú jelenti be, mégpedig ahogy az Atya küldte Őt, úgy küldi el Ő a Szentlelket, hogy meggyőzze a világot bűnei felől. Hogy Isten felkínálhassa a bűnbánónak kegyelmesen „igazságát" (Jn 16:7-11), vagyis az evangéliumot, bűnei bocsánatát az Úr helyettes szenvedésére való tekintettel. Ez hoz az embereknek üdvösséget. A Szentlélek indít bűnbánatra, Ő jelenti ki a bűnbánó számára, hogy az engesztelés megtörtént. Hogy Isten igazzá nyilvánítja őt, aki ténylegesen még bűnös (Róm 5:1-11)

A Szentléleknek van általános munkája is e világért, amelyet csak Ő végezhet el, mert Ő mindenütt jelenvaló. Minden embert szem előtt tart. Feltámasztja a lelkiismeret szavát, vágyat ébreszt az evangélium után. Előkészíti az Ige hirdetőjét arra, hogy elmondja, mit tett Isten a bűnösért. Előkészíti az Ige befogadására azt, aki hallani fogja. Hitet támaszt benne Isten szava és személye iránt. A Szentlélek az emberek üdvösségéért munkálkodik, védelmezi ezt a világot (2Thessz 2:7). Ugyanebben szerepe van az egyháznak is, míg visszatartja a bűn elhatalmasodását. A Szentlélek segíti az egyházat, hogy úgy működjön, mint só és világosság.

A Szentlélek munkája a misszióban azt jelentette az apostoloknak és azt jelenti ma is a küldetésben lévőnek, hogy míg Isten munkájában állnak, Isten velük halad, mellettük áll, velük együtt munkálkodik. A görög παρακλητος igen gazdag jelentéstartalmú szó. Tanácsadó, Segítő, Szószóló, Vigasztaló, Ügyvéd, stb. Azt a személyt jelenti, aki a peres ügyben ott állt az ember mellett, mert járatosabb volt a jogban védencénél. A Szentlélek a mi oldalunkon munkálkodik. Ezt nem szabadnak elfelejtenünk. A Szentlélek állandóan jelen van azoknak az életében, akik megtértek, és nem váltak méltatlanná Isten kegyelmére. Saját megváltásunkat is a Szentléleknek köszönhetjük (Ef 1:14, Róm 8:23, 2Kor 1:22, 2Kor 5:5, stb.) A Szentlélek küld ki az evangélium hirdetésére, és tesz arra képessé (1Pét 1:12)

4. A Szentlélek munkája a misszióban

Az egyház missziói munkája a Szentlélek munkáján alapul. Pünkösd fordulópont nemcsak az egyház, hanem a világ életében is. A Szentlélek kitöltetésének Jeruzsálemben egyedülálló következményei lettek. Isten átütő erővel megjelent a világban, elkezdődött az üdvösség kiterjesztése a népekre és nemzetekre. A hívők megteltek erővel, és elkezdték az evangéliumot hirdetni, méghozzá Jézus szava szerint: először Jeruzsálemben, azután egész Júdeában, majd Samáriában és végül a föld végső határáig (ApCsel 1:8). Ez nem az ő „ötletük" volt, hanem az Úr parancsa. Üzenetük központja Jézus halála, feltámadása, az ember üdvössége. Az Ő nevében a bűnök bocsánata, ennek alapján az emberek megtérésre hívása. Az apostolok az Úr tanúi. A tanú elsődleges értelemben az a valaki, aki elmondja a perben a bíróságon, amit látott és hallott. E tekintetben az apostolok a hiteles tanúi Jézus szavainak, életének, tetteinek, istenségének, hatalmának, megváltó halálának, győzelmes feltámadásának, halála utáni kijelentéseinek és mennybemenetelének. Valamint ők a tanúi annak, hogy valóra váltotta közelre tekintő ígéretét, amikor elküldte a Szentlelket.

A Szentlélek velük együtt tanúskodik (ApCsel 2:19-20, 6:5-8; Róm 15:17-19), az első időszakban sok jelet és csodát téve. Az Úr maga igazolta őket és szolgálatukat. A

5. Az apostoli kor: a missziómunka ősmintája

Az egyház úgy indult, mint bizonyságtévők gyülekezete. Az apostoli korban az egyház tagjai nagyon eredményesek voltak a missziómunkában. A félreeső helyen levő Palesztinából egy-két nemzedéken belül országhatárokat, kulturális különbségeket átlépő világmozgalom bontakozott ki. Az Úr Jézus feltámadása után a tanítványokból apostolok lettek. A követőkből vezetők. A keresztre feszítés és feltámadás után fordulópont következett be helyzetükben. Milyen változáson mentek át?

> Új megvilágításban látták Isten Igéjét,
> új megvilágításban látták meg feladatukat,
> megértették Krisztus személyét és munkáját,
> bátorságot nyertek az Ige hirdetésére.

Eredetileg úgy tekintettek a keresztyénekre, mint egy újonnan alakult zsidó szektára. Azonban nagyon hamar világossá lett, hogy itt alapjaiban másról van szó. Krisztusban minőségileg más kezdődött, mint amit a monoteista zsidóság képviselt a pogányság közt szétszórva. Bár az első igehirdetők a zsinagógákban prédikálnak, de mind eredményességüket, mind prédikációjuk tartalmát tekintve kitűnik, hogy itt másról van szó.

Az első gyülekezet ugyan Jeruzsálemben alakul meg, ahol a kezdeti időszakban Péter, majd Jakab a gyülekezet szellemi irányítója. A Cselekedetek könyve azonban beszámol arról, hogy hamarosan Pál apostol veszi át a kezdeményező szerepet. Pál sokkal inkább kozmopolita gondolkodású, mint Péter. Jeruzsálem helyét átveszi Antiókhia. Jeruzsálem a zsidó vallási élet központja, ahol állandó júdaista nyomás alatt állt a keresztyén gyülekezet. ApCsel 10. fejezete fordulópontot jelent. Rájöttek, hogy a kegyelem a pogányoké is. A 13. fejezet arról tudósít, hogy a misszió központja áthelyeződik Antiokhiába. Antiókhia római fennhatóság alatt állt. Itt a zsidók zaklatása nem befolyásolja kedvezőtlenül a gyülekezet fejlődését. A gyülekezet megtért zsidókból és pogányokból áll. Felismerik Isten tervét, és Pált és Barnabást kiküldik az evangélium hirdetésére. Ők a történelem első misszionáriusai. Nézzük meg milyen tanulsággal szolgálnak a missziómunka tekintetében:

a) Pál apostol szolgálati filozófiája

Igyekezett a természetes területi és kulturális központokat felkeresni az evangéliummal. Ha rápillantunk a térképre, és végigolvassuk a misszióutak beszámolóit, kitűnik, hogy elsősorban a jelentős központokat kereste fel (Róma, Korintus, Efézus, Filippi, az őt támogató szíriai Antiókhia is kulturális központ), számítva arra, hogy az evangélium kisugárzik a vidéki területekre is. Alkalmazkodott a helyi kulturális adottságokhoz. Nem várta el a nem zsidóktól, hogy felvegyék a számukra idegen zsidó szokásokat, ugyanakkor nem várta el a zsidóktól, hogy feladják azt. De igyekezett arra, hogy a két különböző körből jövők testvérként fogadják el egymást.

A Krisztus örökségéből olyan éleslátással emelte ki a lényeget, mint előtte senki más. El tudta különíteni a kulturális háttértől (ceremóniális szokások, öltözködés, viselkedés, népi tradíciók, stb.) a lényeget: megtérés, bűnbocsánat, új élet.

Igyekezett mindenfajta kulturális, vallási vagy geográfiai adottságból adódó elszigeteltséget feloldani. Nem abszolutizált egyetlen gyülekezeti értékrendet sem, kivéve Krisztus személyét és örökségét. Nem engedte, hogy ezek a különbözőségek elválasztó vonalakká fejlődjenek. Nem követelt elsőséget magának. Természetes, partneri, baráti, atyai, szolgatársi, vagyis meleg emberi kapcsolata volt a gyülekezetekkel, munkatársaival, új és régi hivő keresztyénekkel. 73 személyt nevez meg név szerint. A levelekből kiderül, hogy ismeri élethelyzetüket, örömeiket, problémáikat, erősségeiket, gyengéiket. A gyülekezetekkel való kapcsolatától távol áll a főnök-alárendelt viszony. Barátságosság és mély lelki közösség leírása áll előttünk. Ez által szabadon áramlottak a hasznos erők. A gyülekezetek részt vettek a misszió szolgálatában (Fil 1:5, Róm 15:24). Nem nézőközönségként és passzivitásban látták pozíciójukat, hanem aktív és szabad módon, önkéntes részvétellel.

Leveleit áthatja egyfajta öröm, bizalom, reménység, minden felmerülő probléma vagy bűn ellenére is. Igen sok levelében olvashatjuk, hogy örömmel várja a gyülekezettel való találkozást. Tudja, hogy az adott gyülekezet Krisztus gyülekezete. Sohasem tekinti a gyülekezetet a magáénak abban az értelemben, hogy bármi előjogot formálna elvégzett munkája következményeként.

Törekszik a folyamatosságra a gyülekezet létrejötte után. Ezért választ vezetőket, iparkodik visszatérni azokra a helyekre, ahol gyülekezet jött létre, hogy figyelemmel kísérje a gyülekezet fejlődését, tanbeli tisztaságát, misszió permanenciáját.

Nem bagatellizálja el a gyülekezetben előforduló hibákat, bűnöket, de nem tekinti azokat úgy, mint megváltozhatatlan állapotot. Sőt, ha néha határozottan vagy keményen is szól, abban a hitben teszi, hogy a dolgokban javulás áll be.

Elvárta a gyülekezetektől a fejlődést, bátorította a gyülekezet tagjait, hogy használják kegyelmi ajándékaikat. Ha kellett, nem fukarkodott a dicsérő szóval sem (1Thess 6:8).

b) Az apostoli kor missziómunkájának eredményessége

Az Úr Jézust nem ismerték kortársai Palesztinán kívül. Az ApCsel 2. fejezet tudósit 120 főről, akik az ősgyülekezet magját képezik. Pál apostol 1Kor 15:6-ban említi, hogy az Úr feltámadása után megjelent több mint ötszáz testvérnek egyszerre. Pünkösdkor 3000 lélek csatlakozott a gyülekezethez, akik különböző tartományokból voltak együtt az ünnepen. Azután napról-napra növekedett a gyülekezet (ApCsel 2:47), úgyannyira, hogy a papok panaszkodnak, hogy az apostolok *„betöltik tanításukkal egész Jeruzsálemet"* (ApCsel 5:28). Az evangélium elindul hódító útjára Júdeában, Fülöp és Péter Samáriában hirdeti Krisztust, Pál apostol a pogányok között, és a 2. sz. elejére rohamosan növekednek a gyülekezetek KisÁzsiában, a Földközi-tenger túlsó felén, egészen Rómáig, majd Justinus mártír írja: „nincs már olyan nép, ahol ne gyakorolnák a Krisztus nevében való imádkozást és alamizsnálkodást".

A titok az volt, hogy a Szentlélek támogatta az apostolok munkáját. A hívők egyénenként és együttesen a Szentlélek templomává lettek. Az Úr előbb már említett szava szerint a Szentlélek a vigasztaló, vezető, ügyvéd, segítő, szószóló, az a Valaki, aki a mi oldalunkon van. Kezdeményező, serkentő a misszióra, és az eredményesség zálogát is képezi.

Mint látjuk, az első időszakban a hívők megtettek mindent, amit megtehettek, és Isten igazolta munkájukat. Eredmény koronázta fáradozásukat. E munkában Pál apostol megvizsgált metodikája, mint a csepp a tengerben, a tengervíz minden sajátosságát magán viseli. Ebben a korban a misszionak és az egyháznak a kapcsolata természetes és magától értetődő.

(Folytatása következik)

Novák József (Alhambra, USA)

Vélt ellentétek a két testamentum között

A Los Angeles környékén szolgáló protestáns lelkipásztorok között kialakult kapcsolatnak az alapja erősebb és mélyebb annál, amit a kollegalitás, a közös élettér és annak jellegzetes problémái, vagy még a barátság is megkövetelne. Az ökumenikus gondolkozás és kapcsolattartás hívőies megélése ez inkább; nem erőltetett közösködés, hanem Igére alapozott közösség, Mi, a baptista hívők (és feltételezem, hogy az adventista kolléga is így látja ezt!) nagyra értékeljük a nálunknál idősebb, a magyar missziótereületen sokkal befolyásosabb református testvérekkel való kapcsolatot. Sajátos jellemvonásaink kölcsönös tiszteletben tartása garantálja a még nyilvánvalóbb és gyümölcsözőbb együttműködést. Az istentiszteleti formákban és a teológiai szemléletben fellelhető különbözőségek felszámolása nem célunk, hiszen az elődeinktől örökölt értékek, és az Úrtól ránk bízott javak rossz sáfárai lennénk, ha ezeket az identitásunkat meghatározó tényezőket nem vigyáznánk.

Ma délután arra a tényre szeretném felhívni a figyelmüket, hogy a protestáns reformáció talaján élő egyházak teológizálása egy szükségszerűen élő és dinamikus folyamat, aminek áldásos következménye – és itt már csak a baptista teológiáról szabad szólnom –, hogy a múltban felismert másság, az egyes történelmi helyzetekben kihangsúlyozott különbözőségek, képletesen mondva, a határok változnak, eltolódnak, esetenként eltűnnek.

Mielőtt a tárgyra térnék, még meg kell mondanom, hogy a reformátusok és a baptistk közti különbség másképp jelentkezik Erdélyben, mint Magyarországon, vagy itt, Amerikában. Míg Erdélyben missziótereületnek tekintik ma is a reformátusságot (mert ott az életmód, vagy a kegyességi gyakorlat mássága a feltűnő), addig Magyarországon a teológiai együttlátásnak olyan példái élnek már évtizedek óta, hogy a legjobb baptista teológusok munkáját tudományos címek adományázosával ismerik el a református teológiák. A teológiai szemléletben fennálló különbözőség Amerikában a legélesebb. Ez annak tudható be, hogy a baptista misszió itt erősebb, és a teológia tudományos művelésének sokkal nagyobb hagyománya van, mint bárhol másutt. Még a berkeinken belül is feszültséget okoz ez. Egyesek világiasságnak titulálják a legszentebb tudomány művelését – az én véleményem szerint – így bűjtatva a kegyesség látszatába azt, ami lehet intellektuális lustaság, de még hitbeli bizonytalanság is.

Az angol irodalomban találjuk tehát a teológiai különbözőségek legélesebb megfogalmazását. A „Covenant theology" és a „Dispensational teology" az a két megnevezés, aminek puszta említése is szinte áthidalhatatlan ellentétet sejtet köztünk. Mivel az én feladatom csak a saját meggyőződésem ismertetése lehet itt – és ez is egy baptista sajátosság – előrebocsátom, hogy amint ez remélhetőleg kiderül ebből az előadásból, itt elsősorban is egy hermeneutikai problémáról lesz szó, ami a hitelvi megfogalmazásban már dogmatikus súllyal jelentkezik. Mivel a baptista lelkipásztor elhívása a pasztorális szolgálat mellett nem a teológia művelésére szól, hanem írásmagyarázatra (és én éles különbséget látok a kettő között), hermeneutikai gyakorlatunk felülvizsgálata a hitelvi megfogalmazáson is módosít. Ez nem veszélyezteti disztinktív baptista sajátosságainkat, de elősegíti az ökumenizmus igei alapú megélését.

Mit értünk mi diszpenzációs teológián? Ennek az irányzatnak a művelői Isten és ember kapcsolatát szótériológiai szempontból korszakokra osztják, melyeket az különböztet meg egymástól, hogy milyen elvárásai voltak, vannak, vagy lesznek Istennek egy-egy időszakban (diszpenzációban) az embertől. Másszóval, melyek a „szövetség" feltételei. Vannak, akik hét ilyen korszakra osztják az üdvtörténetet, egyesek még többre, míg mások (magam is), csak kettőre: Ó- és Újszövetségre. Ez a legutóbbi akár református, azaz „szövetségi teológia" is lehetne. Azért nem az, és azért illik rá a „diszpenzációs teológia", mint terminus technicus, mert annak három sajátosságát megőrizte. Ezek a következők:

1. Izráelt nem tekinti az egyház vagy a gyülekezet ószövetségi megfelelőjének.
2. Isten jövőbeni programjában is különleges helyzete van a zsidóságnak, illetve Izráelnek.
3. Jézus Krisztus földi országának, mint egy fizikai-politikai nagyhatalomnak a létrejötte is eszkhatológiai váradalmai között van; nem mint végcél, hanem mint konkrét próféciák beteljesülése.

Bevezetőmben jeleztem, hogy az írásmagyarázati módszerek alkalmazása dogmatikai következményeket von maga után. A „modern" baptista teológia annyiban más, mint a „régi", hogy a reformátorok és utódaik meggyőződésében ismeri fel azt a magyarázati irányelvet, ami apostolinak is mondható, miszerint a Szentírás a „folyamatos kinyilatkoztatás" írásos dokumentuma, ami két fő részre osztható, Ó- és Újszövetségre.

És most elérkeztünk a problémához. Mi a kapcsolat e kettő között? Ellentétben állnak egymással, vagy valóban a kinyilatkoztatás folyamatának részei? Ismereteim alapján a református teológia feszültséget, ellentmondást lát köztük, míg a baptista a folytonosságra teszi a hangsúlyt. Előadásomban példákkal illusztrálom ezt. Természetesen a legfontosabbnak tűnő kérdés az üdvösség kérdése lenne, azaz, hogy mi az üdvösség feltétele az Ószövetségben, vagy az Újban? Ebben a körben felesleges is ezt tárgyalni. Csakis szélsőséges, az ortodox keresztyén tanítástól idegen vélekedés az, miszerint az ószövetségi hívő hitének tárgya üdvösségéért Isten, míg az újszövetségié Jézus Krisztus. Igaz, hogy deutero-Ésaiás „Szolga énekei"-ig a Megváltóról csak homályos képük volt a kinyilatkoztatást követőknek, de már a proto-evangéliumtól (1Móz 3:15) elkezdve a Jákób áldásában elhangzó prófécián át (1Móz 49.1í) egyértelmű; és egyre élesedő szállal kötődik az üdvösség lehetősége az Üdvözítő Krisztus személyéhez, aki minden ember Megváltója, kereszt előtt és után, egyaránt. *„Tudom, hogy az én Megváltóm él"* – vallotta Jób, mert az ószövetségi megváltottak tábora nem remélt más üdvösséget és nem gyülekezhetett más Üdvözítő köré; viszont számunkra csakis a Jézus Krisztusba vetett hit útján adatik a kegyelem.

A vélt ellentmondásokra négy példát szeretnék felemlíteni, és röviden tárgyalni. Ezek a következők:

1. Az Ószövetség a test körülmetélését teszi az Isten népéhez tartozás jelvé, míg az Új a szívét. A Róma 2:17-29 talán a legismertebb igeszakasz, amire azok hivatkoznak, akik ezt a kettősséget szeretnék bizonyítani. Az érvelésükre is idézek egy példát. Sanday és Headlam írja az említett szakasz magyarázatában:

„A zsidó dicsekedhetik ugyanazzal, hogy a kijelentés és az írott törvény tulajdonában van, de a gyakorlata arról vall, hogy valójában nem több a pogánynál (1724). Meggyőződéssel vesse bár alá magát a körülmetélkedés parancsának, csakis annyi értéke lehet annak, amennyi erkölcsi és lelki jelentőséget annak tulajdonít. Ebben az erkölcsi és lelki körülmetélkedésben viszont a pogány is részesülhet (25-29).[1]

Valóban Pál apostol „felfedezése" lett volna ez, hogy nem a test, hanem a szív, tehát az akarat, az érzelem és a cselekedetek kell, hogy magukon hordozzák, az Istenhez tartozás jegyét? Egyértelműen nem. A test körülmetélése sohasem volt üdvözítő cselekedet. A Törvény adásától a prófétákon át, az Ószövetség a teljes odaszánás, a hitből fakadó önátadás, önmegtagadás és Isten iránti engedelmesség útjára mutat (5Móz 10:16; 30:6, Jer 4:4; 9:25-26; Ez 44:9). Vagyis a körülmetélés és megtérés közti ellentmondás nem igei alapú. Pál apostol nem mondott újat, hanem egy régi igazságra emlékeztette azokat, akik a törvény felszínes, csakis külsőségekben megnyilvánuló betartásától remélték üdvösségüket.

2. Egy másik, téves vélemény a két szövetség kapcsolatáról, hogy míg az Ó a törvény tételeit, az Új annak a lelkületét tartalmazza – és természetsen, ez utóbbi a fontosabb. *„A betű megöl, a lélek az, ami megelevenít"* – idézik Pál apostolt gyakran. Ennek az eléggé elterjedt nézetnek a követői Jézus tanítására szeretnek hivatkozni, mintha például Máté 5:21-48-ban túlmutatna az ószövetségi törvény hatáskörén, annak mélyebb jelentőségére irányítva a figyelmet. Véleményem szerint, a szövegkörnyezet figyelmesebb vizsgálata nem ilyen eredményhez vezet. A 17-20. versekben az írástudók és a farizeusok gyakorlatában az azt megalapozó törvény-értelmezésből („igazságukban") fakadó veszélyekre figyelmeztet.

Jézus tehát nem a törvény gyengeségeiről beszél, hanem a farizeusok hibás értelmezéséről, akik kegyeskedő, önkényesen kieszelt vallásos gyakorlatok bemutatásával helyettesítették volna a törvény szellemének a követését. A megigazuláshoz nem a parancsolatok betartása az eszköz, hanem a hit. A 21-48-ig terjedő szakaszban hat konkrét példát sorol fel arra, ahogy félreértették a Törvény valódi jelentését. A gyakran ismétlődő formula, hogy *„hallottátok, hogy megmondatott"* is arra utal, hogy nem a törvény és Jézus szavai között van a feszültség, hanem a farizeusi tanítás/gyakorlat és a Törvény jelentése között.

Ennek a feszültségnek a kimutatásával pedig nem Jézus próbálkozott először. Van erre bőségesen példa az Ószövetség lapjain is. Az 50. zsoltárból hadd szemléltessem ezt! Egy tárgyalótermi jelenetet idéz fel a zsoltár, ahol Isten a szövetség megtörésével vádolja a választott népet. A vád összegzését a 16. verstől találjuk, miszerint képmutatók módján beszélnek a törvényről, tanítják azt, és ezzel egyidőben a Tízparancsolat tételeit gyakorlatban megtapodják. Ha nem is lopnak, de a tolvajjal közösséget vállalnak, ha nem is paráználkodnak, de paráznákkal „társalkodnak", szavaikban ártó él van, ami sebezi a barátot, de még a szülőt is. Nyilvánvalóan túlmutat ez a zsoltár a törvény szószerinti értelmezésén, és annak átfogóbb értését követeli. Valóban igaz, hogy a betű megöl, de ez a betű nem az ószövetségi ige, hanem annak önkényes, önigazoló, szószerinti, azaz felületes értelmezése. Ez a bűn pedig az Újszövetség tanításának a követését is veszélyezteti.

Érdekességként említem meg, hogy amikor Reagan elnök Borg bírót a legfelsőbb bíróságra kijelölte, a jelölt és a szenátorok közti vita központi kérdése is a „törvény szelleme" volt, konkrétan az Alkotmányé. Gyakran hallottuk a kérdést: *What is the intent of the Constitution?* Borg bíró a farizeusi hermeneutika folytatója, amit – véleményem szerint – okkal és helyesen visszautasított a szenátori bizottság.

3. Harmadiknak említem azt a hibás szembeállítását a két szövetségnek, miszerint az Ószövetség a törvény általi szövetség, az Új pedig a kegyelem általi szövetség dokumentuma lenne. A nagy skót teológusnak, T.F. Torrancenak a munkájára hivatkozom itt,[2] aki az ószövetségi „igazság", „szeretet" és „hűség" szavának jelentésében bizonyítja, hogy a kegyelem üzenete ugyanolyan szervesen része az Ótestamentumnak, mint az Újnak.

„Meglepő ezekben a szavakban az, hogy a jelentésük mennyire összeolvadt és fedik egyik a másikat. Nézzük például a *tsedek*, vagy *tsedaqah* és a *hesed* közti hasonlóságot! Isten igazságossága, ami a bűnösök megváltásának az alapja, mélységes szeretetet feltételez a részéről, ami a megigazítás munkájához és a szövetségi kapcsolat életben tartásához (*hesed* = „hűség") elengedhetetlen. Istenben együtt találjuk az igazságosságot és a szeretetet a hűséggel, és ezek együtt munkálják a bűnös ember megigazítását és a vele való szövetségi kapcsolatot. Isten rendíthetetlen és erős szeretete megtalálta a bűnös helyreállításának az Ő igazságosságát is kielégítő módját. Hűsége visszavárja az új szívvel utána vágyódó megtérőt az isteni szeretet melegébe. A lényeg itt az, amit más nyelv nem tud úgy kifejezni, mint a héber, hogy igazságosság és szeretet, kegyelem és ítélet egészet alkotnak, egymást nem zárják ki, sem szóbeli jelentésben, sem Isten velünk való kapcsolatában."

Mielőtt a parancsot hallotta volna az ember, mielőtt a törvény iránti engedelmességet megkövetelte volna gyermekeitől Isten, az Ő szeretetének már élvezői voltak. A kiválasztás megelőzte a Törvény adását. Az Igétől teljesen idegen tehát a parancsolatok negatív értelmezése. A megkövetelt engedelmesség a hálás szeretet viszonzása.

Míg Isten szeretetére reagálunk parancsolatait követve, önmagunkra is vigyázzuk, mert a törvény egy szabad nép életének a szabályozója is. Nem az üdvösség megnyerésének eszköze – hogy újszövetségi nyelvezettel éljek –, hanem az üdvösség gyakorlása, vagyis az Isten áldásaival való élés módja. Figyeljük meg az események sorrendjét Izráel és Isten kapcsolatában! Először kiválasztás, aztán kivonulás, és csak ezek után következik a szövetségkötés, aminek része a törvény kihirdetése. Szabadon, az isteni gondoskodást már megtapasztalva dönthettek, hogy a parancsolatoknak engedelmeskedni fognak. A zsidóság nem gondolhatott a Tízparancsolatra megváltásáért, azaz szótériológiai váradalommal. Isten parancsolatai a már kegyelmében élő nép életét irányítják.

„És mivel szerette a te atyáidat, és kiválasztotta az ő magvukat is utánuk, és kihozott téged az ő orcájával Egyiptomból..., tartsd meg azért az ő rendeléseit és parancsolatait!" (1Móz 4:37-40; 7:6-11). *„Ha engem szerettek, az én parancsolataimat megtaratjátok"* (Ján 14:15).

N. H. Snaith írja: „Isten szeretete (*'ahabah*) az oka és alapja a szövetségnek Izráellel. Szeretet az alapja és hűség (*hesed*) a módja. *'Ahabad* nyilvánul meg a kiválasztásban, *hesed* tartja fenn a szövetséget."[3]

Az Ószövetség szentjei mind tudják, hogy Izráel kiválasztása nem érdemein, hanem Isten szeretetén alapszik. Ez a kegyelem lényege is! Mindkét szövetség ezt hirdeti!

Novák József (Alhambra, USA)

Vélt ellentétek a két testamentum között

A Los Angeles környékén szolgáló protestáns lelkipásztorok között kialakult kapcsolatnak az alapja erősebb és mélyebb annál, amit a kollegalitás, a közös élettér és annak jellegzetes problémái, vagy még a barátság is megkövetelne. Az ökumenikus gondolkozás és kapcsolattartás hívőies megélése ez inkább; nem erőltetett közösködés, hanem Igére alapozott közösség, Mi, a baptista hívők (és feltételezem, hogy az adventista kolléga is így látja ezt!) nagyra értékeljük a nálunknál idősebb, a magyar missziterületen sokkal befolyásosabb református testvérekkel való kapcsolatot. Sajátos jellemvonásaink kölcsönös tiszteletben tartása garantálja a még nyilvánvalóbb és gyümölcsözőbb együttműködést. Az istentiszteleti formákban és a teológiai szemléletben fellelhető különbözőségek felszámolása nem célunk, hiszen az elődeinktől örökölt értékek, és az Úrtól ránk bízott javak rossz sáfárai lennénk, ha ezeket az identitásunkat meghatározó tényezőket nem vigyáznánk.

Ma délután arra a tényre szeretném felhívni a figyelmüket, hogy a protestáns reformáció talaján élő egyházak teológizálása egy szükségszerűen élő és dinamikus folyamat, aminek áldásos következménye – és itt már csak a baptista teológiáról szabad szólnom –, hogy a múltban felismert másság, az egyes történelmi helyzetekben kihangsúlyozott különbözőségek, képletesen mondva, a határok változnak, eltolódnak, esetenként eltűnnek.

Mielőtt a tárgyra térnék, még meg kell mondanom, hogy a reformátusok és a baptistk közti különbség másképp jelentkezik Erdélyben, mint Magyarországon, vagy itt, Amerikában. Míg Erdélyben missziterületnek tekintik ma is a reformátusságot (mert ott az életmód, vagy a kegyességi gyakorlat mássága a feltűnő), addig Magyarországon a teológiai együttlátásnak olyan példái élnek már évtizedek óta, hogy a legjobb baptista teológusok munkáját tudományos címek adományázosával ismerik el a református teológiák. A teológiai szemléletben fennálló különbözőség Amerikában a legélesebb. Ez annak tudható be, hogy a baptista misszió itt erősebb, és a teológia tudományos művelésének sokkal nagyobb hagyománya van, mint bárhol másutt. Még a berkeinken belül is feszültséget okoz ez. Egyesek világiasságnak titulálják a legszentebb tudomány művelését – az én véleményem szerint – így bújtatva a kegyesség látszatába azt, ami lehet intellektuális lustaság, de még hitbeli bizonytalanság is.

Az angol irodalomban találjuk tehát a teológiai különbözőségek legélesebb megfogalmazását. A „Covenant theology" és a „Dispensational teology" az a két megnevezés, aminek puszta említése is szinte áthidalhatatlan ellentétet sejtet köztünk. Mivel az én feladatom csak a saját meggyőződésem ismertetése lehet itt – és ez is egy baptista sajátosság – előrebocsátom, hogy amint ez remélhetőleg kiderül ebből az előadásból, itt elsősorban is egy hermeneutikai problémáról lesz szó, ami a hitelvi megfogalmazásban már dogmatikus súllyal jelentkezik. Mivel a baptista lelkipásztor elhívása a pasztorális szolgálat mellett nem a teológia művelésére szól, hanem írásmagyarázatra (és én éles különbséget látok a kettő között), hermeneutikai gyakorlatunk felülvizsgálata a hitelvi megfogalmazáson is módosít. Ez nem veszélyezteti disztinktív baptista sajátosságainkat, de elősegíti az ökumenizmus igei alapú megélését.

Mit értünk mi diszpenzációs teológián? Ennek az irányzatnak a művelői Isten és ember kapcsolatát szótériológiai szempontból korszakokra osztják, melyeket az különböztet meg egymástól, hogy milyen elvárásai voltak, vannak, vagy lesznek Istennek egy-egy időszakban (diszpenzációban) az embertől. Másszóval, melyek a „szövetség" feltételei. Vannak, akik hét ilyen korszakra osztják az üdvtörténetet, egyesek még többre, míg mások (magam is), csak kettőre: Ó- és Újszövetségre. Ez a legutóbbi akár református, azaz „szövetségi teológia" is lehetne. Azért nem az, és azért illik rá a „diszpenzációs teológia", mint terminus technicus, mert annak három sajátosságát megőrizte. Ezek a következők:

1. Izráelt nem tekinti az egyház vagy a gyülekezet ószövetségi megfelelőjének.
2. Isten jövőbeni programjában is különleges helyzete van a zsidóságnak, illetve Izráelnek.
3. Jézus Krisztus földi országának, mint egy fizikai-politikai nagyhatalomnak a létrejötte is eszkhatológiai váradalmai között van; nem mint végcél, hanem mint konkrét próféciák beteljesülése.

Bevezetőmben jeleztem, hogy az írásmagyarázati módszerek alkalmazása dogmatikai következményeket von maga után. A „modern" baptista teológia annyiban más, mint a „régi", hogy a reformátorok és utódaik meggyőződésében ismeri fel azt a magyarázati irányelvet, ami apostolinak is mondható, miszerint a Szentírás a „folyamatos kinyilatkoztatás" írásos dokumentuma, ami két fő részre osztható, Ó- és Újszövetségre.

És most elérkeztünk a problémához. Mi a kapcsolat e kettő között? Ellentétben állnak egymással, vagy valóban a kinyilatkoztatás folyamatának részei? Ismereteim alapján a református teológia feszültséget, ellentmondást lát köztük, míg a baptista a folytonosságra teszi a hangsúlyt. Előadásomban példákkal illusztrálom ezt. Természetesen a legfontosabbnak tűnő kérdés az üdvösség kérdése lenne, azaz, hogy mi az üdvösség feltétele az Ószövetségben, vagy az Újban? Ebben a körben felesleges is ezt tárgyalni. Csakis szélsőséges, az ortodox keresztyén tanítástól idegen vélekedés az, miszerint az ószövetségi hívő hitének tárgya üdvösségéért Isten, míg az újszövetségié Jézus Krisztus. Igaz, hogy deutero-Ésaiás „Szolga énekei"-ig a Megváltóról csak homályos képük volt a kinyilatkoztatást követőknek, de már a proto-evangéliumtól (1Móz 3:15) elkezdve a Jákób áldásában elhangzó próféción át (1Móz 49.1ff) egyértelmű; és egyre élesedő szállal kötődik az üdvösség lehetősége az Üdvözítő Krisztus személyéhez, aki minden ember Megváltója, kereszt előtt és után, egyaránt. *„Tudom, hogy az én Megváltóm él"* – vallotta Jób, mert az ószövetségi megváltottak tábora nem remélt más üdvösséget és nem gyülekezhetett más Üdvözítő köré; viszont számunkra csakis a Jézus Krisztusba vetett hit útján adatik a kegyelem.

A vélt ellentmondásokra négy példát szeretnék felemlíteni, és röviden tárgyalni. Ezek a következők:

1. Az Ószövetség a test körülmetélését teszi az Isten népéhez tartozás jelvé, míg az Új a szívét. A Róma 2:17-29 talán a legismertebb igeszakasz, amire azok hivatkoznak, akik ezt a kettősséget szeretnék bizonyítani. Az érvelésükre is idézek egy példát. Sanday és Headlam írja az említett szakasz magyarázatában:

„A zsidó dicsekedhetik ugyanazzal, hogy a kijelentés és az írott törvény tulajdonában van, de a gyakorlata arról vall, hogy valójában nem több a pogánynál (1724). Meggyőződéssel vesse bár alá magát a körülmetélkedés parancsának, csakis annyi értéke lehet annak, amennyi erkölcsi és lelki jelentőséget annak tulajdonít. Ebben az erkölcsi és lelki körülmetélkedésben viszont a pogány is részesülhet (25-29).[1]

Valóban Pál apostol „felfedezése" lett volna ez, hogy nem a test, hanem a szív, tehát az akarat, az érzelem és a cselekedetek kell, hogy magukon hordozzák, az Istenhez tartozás jegyét? Egyértelműen nem. A test körülmetélése sohasem volt üdvözítő cselekedet. A Törvény adásától a prófétákon át, az Ószövetség a teljes odaszánás, a hitből fakadó önátadás, önmegtagadás és Isten iránti engedelmesség útjára mutat (5Móz 10:16; 30:6, Jer 4:4; 9:25-26; Ez 44:9). Vagyis a körülmetélés és megtérés közti ellentmondás nem igei alapú. Pál apostol nem mondott újat, hanem egy régi igazságra emlékeztette azokat, akik a törvény felszínes, csakis külsőségekben megnyilvánuló betartásától remélték üdvösségüket.

2. Egy másik, téves vélemény a két szövetség kapcsolatáról, hogy míg az Ó a törvény tételeit, az Új annak a lelkületét tartalmazza – és természetsen, ez utóbbi a fontosabb. *„A betű megöl, a lélek az, ami megelevenít"* – idézik Pál apostolt gyakran. Ennek az eléggé elterjedt nézetnek a követői Jézus tanítására szeretnek hivatkozni, mintha például Máté 5:21-48-ban túlmutatna az ószövetségi törvény hatáskörén, annak mélyebb jelentőségére irányítva a figyelmet. Véleményem szerint, a szövegkörnyezet figyelmesebb vizsgálata nem ilyen eredményhez vezet. A 17-20. versekben az írástudók és a farizeusok gyakorlatában az azt megalapozó törvény-értelmezésből („igazságukban") fakadó veszélyekre figyelmeztet.

Jézus tehát nem a törvény gyengeségeiről beszél, hanem a farizeusok hibás értelmezéséről, akik kegyeskedő, önkényesen kieszelt vallásos gyakorlatok bemutatásával helyettesítették volna a törvény szellemének a követését. A megigazuláshoz nem a parancsolatok betartása az eszköz, hanem a hit. A 21-48-ig terjedő szakaszban hat konkrét példát sorol fel arra, ahogy félreértették a Törvény valódi jelentését. A gyakran ismétlődő formula, hogy *„hallottátok, hogy megmondatott"* is arra utal, hogy nem a törvény és Jézus szavai között van a feszültség, hanem a farizeusi tanítás/gyakorlat és a Törvény jelentése között.

Ennek a feszültségnek a kimutatásával pedig nem Jézus próbálkozott először. Van erre bőségesen példa az Ószövetség lapjain is. Az 50. zsoltárból hadd szemléltessem ezt! Egy tárgyalótermi jelenetet idéz fel a zsoltár, ahol Isten a szövetség megtörésével vádolja a választott népet. A vád összegzését a 16. verstől találjuk, miszerint képmutatók módján beszélnek a törvényről, tanítják azt, és ezzel egyidőben a Tízparancsolat tételeit gyakorlatban megtapodják. Ha nem is lopnak, de a tolvajjal közösséget vállalnak, ha nem is paráználkodnak, de paráznákkal „társalkodnak", szavaikban ártó él van, ami sebezi a barátot, de még a szülőt is. Nyilvánvalóan túlmutat ez a zsoltár a törvény szószerinti értelmezésén, és annak átfogóbb értését követeli. Valóban igaz, hogy a betű megöl, de ez a betű nem az ószövetségi ige, hanem annak önkényes, önigazoló, szószerinti, azaz felületes értelmezése. Ez a bűn pedig az Újszövetség tanításának a követését is veszélyezteti.

Érdekességként említem meg, hogy amikor Reagan elnök Borg bírót a legfelsőbb bíróságra kijelölte, a jelölt és a szenátorok közti vita központi kérdése is a „törvény szelleme" volt, konkrétan az Alkotmányé. Gyakran hallottuk a kérdést: *What is the intent of the Constitution?* Borg bíró a farizeusi hermeneutika folytatója, amit – véleményem szerint – okkal és helyesen visszautasított a szenátori bizottság.

3. Harmadiknak említem azt a hibás szembeállítását a két szövetségnek, miszerint az Ószövetség a törvény általi szövetség, az Új pedig a kegyelem általi szövetség dokumentuma lenne. A nagy skót teológusnak, T.F. Torrancenak a munkájára hivatkozom itt,[2] aki az ószövetségi „igazság", „szeretet" és „hűség" szavának jelentésében bizonyítja, hogy a kegyelem üzenete ugyanolyan szervesen része az Ótestamentumnak, mint az Újnak.

„Meglepő ezekben a szavakban az, hogy a jelentésük mennyire összeolvadt és fedik egyik a másikat. Nézzük például a *tsedek*, vagy *tsedaqah* és a *hesed* közti hasonlóságot! Isten igazságossága, ami a bűnösök megváltásának az alapja, mélységes szeretetet feltételez a részéről, ami a megigazítás munkájához és a szövetségi kapcsolat életben tartásához (*hesed* = „hűség") elengedhetetlen. Istenben együtt találjuk az igazságosságot és a szeretetet a hűséggel, és ezek együtt munkálják a bűnös ember megigazítását és a vele való szövetségi kapcsolatot. Isten rendíthetetlen és erős szeretete megtalálta a bűnös helyreállításának az Ő igazságosságát is kielégítő módját. Hűsége visszavárja az új szívvel utána vágyódó megtérőt az isteni szeretet melegébe. A lényeg itt az, amit más nyelv nem tud úgy kifejezni, mint a héber, hogy igazságosság és szeretet, kegyelem és ítélet egészet alkotnak, egymást nem zárják ki, sem szóbeli jelentésben, sem Isten velünk való kapcsolatában."

Mielőtt a parancsot hallotta volna az ember, mielőtt a törvény iránti engedelmességet megkövetelte volna gyermekeitől Isten, az Ő szeretetének már élvezői voltak. A kiválasztás megelőzte a Törvény adását. Az Igétől teljesen idegen tehát a parancsolatok negatív értelmezése. A megkövetelt engedelmesség a hálás szeretet viszonzása.

Míg Isten szeretetére reagálunk parancsolatait követve, önmagunkra is vigyázzuk, mert a törvény egy szabad nép életének a szabályozója is. Nem az üdvösség megnyerésének eszköze – hogy újszövetségi nyelvezettel éljek –, hanem az üdvösség gyakorlása, vagyis az Isten áldásaival való élés módja. Figyeljük meg az események sorrendjét Izráel és Isten kapcsolatában! Először kiválasztás, aztán kivonulás, és csak ezek után következik a szövetségkötés, aminek része a törvény kihirdetése. Szabadon, az isteni gondoskodást már megtapasztalva dönthettek, hogy a parancsolatoknak engedelmeskedni fognak. A zsidóság nem gondolhatott a Tízparancsolatra megváltásáért, azaz szótériológiai váradalommal. Isten parancsolatai a már kegyelmében élő nép életét irányítják.

„És mivel szerette a te atyáidat, és kiválasztotta az ő magvukat is utánuk, és kihozott téged az ő orcájával Egyiptomból..., tartsd meg azért az ő rendeléseit és parancsolatait!" (1Móz 4:37-40; 7:6-11). *„Ha engem szerettek, az én parancsolataimat megtaratjátok"* (Ján 14:15).

N. H. Snaith írja: „Isten szeretete (*'ahabah*) az oka és alapja a szövetségnek Izráellel. Szeretet az alapja és hűség (*hesed*) a módja. *'Ahabad* nyilvánul meg a kiválasztásban, *hesed* tartja fenn a szövetséget."[3]

Az Ószövetség szentjei mind tudják, hogy Izráel kiválasztása nem érdemein, hanem Isten szeretetén alapszik. Ez a kegyelem lényege is! Mindkét szövetség ezt hirdeti!

Fontos felismernünk hát, hogy a kegyelem teológiája a teljes Írás alapján nyert közlés. Törvény és kegyelem vélt ellentétje Ige-idegen, mint a parancsolatok nem pozitív értelmezése is. Hogyan gyönyörködhetett Dávid Isten törvényében, ha nem a kegyelemnek és az isteni szeretetnek a bizonyítékait ismerte fel benne (L. Zsolt 1, 19, 119)?

Mennyivel másabb így tekinteni a törvényre?! Még azokra a könnyen „mellőzött" igékre is, mint például 3Móz 18;19! *„Tartsátok meg azért az én rendeléseimet és az én végzéseimet, amelyeket ha megcselekszik az ember, él azok által"* (3Móz 18:5). A fizikai és a lelki élet egészséges megélése csak úgy lehetséges, ha az Isten által felállított törvényszerűségekhez, az Ő rendjéhez alkalmazkodunk. Ehhez motíváció a már megtapasztalt szeretet, és az a felismerés, hogy elvárásai a javunkra vannak. A jelzett helyeken sem szőrszálhasogató dekrétumokat, hanem az egészséges szexuális élet, a boldog családi és közösségi élet alapszabályait találjuk.

Felvetődhet valakiben a kérdés, hogy mit gondoljunk azokról az újszövetségi igékről, melyek a törvényt rossz fényben mutatják be; azt idejét múltnak, haszontalannak sejtetik? Véleményem szerint a negatív vélekedés nem a törvénynek, hanem a helytelen gyakorlatnak szól itt is. Máté 5-öt már említettem, ahol az Úr Jézus a farizeusokat marasztalta el, nem a parancsolatokat. A kialakult tradícióknak, a begyakorolt hagyományoknak megkövetelt tiszteletet már nem Isten szavához kötötte a törvényeskedő írástudókat. Az apostoli levelekből is ez érződik ki. A Rómaiakhoz és a Galatákhoz írt levelekben nem a törvény, hanem a legalizmus ellen szólt Pál apostol. Rávilágított arra, hogy a törvényeskedés nem módja a megigazulásnak, sem a megszentelődésnek. Újra aláhúzta, hogy megváltásunk teljesen Isten kegyelmén alapszik. Üdvösségünk biztosítéka Isten munkájában, nem emberi erényekben, kegyes teljesítményekben keresendő.

A még meg nem tért ember számára is hasznos a törvény ismerete, mert önmaga másságát, bűnösségét az Isten szentségét tükröző parancsolatokhoz viszonyítva ismeri fel (1Tim 1:8; Róm 3:20; Gal 3:24).

Az ószövetségi törvények tárgyalásánál meg kell említenünk a ceremoniális rendelkezéseket is, bár ezek esetében az Újszövetség felold minden kétséget. A Zsidókhoz írt levél egyik főbb üzenete az, hogy a mennyei valóság „árnyékai" voltak ezek, és Krisztusban beteljesedést nyertek.

Hasznosnak tartom C. E. Cranfield megjegyzését is idézi itt, aki Pál apostolnak a törvényről szóló tanítását elemezve ezt írja:

„A görög nyelvben nincs a mi törvényeskedő" szavunknak megfelelő kifejezés. Ezt nem szabad figyelmen kívül hagynunk, amikor úgy tűnik, hogy Pál elmarasztalással ír a törvényről. Vajon tényleg a törvényre gondolt, vagy pedig a törvénnyel való visszaélésekre...?"[4]

Összegezve az elmondottakat: kegyelem és törvény kérdésében sincs különbség a két testamentum között.

4. A negyedik vélt ellentmondás, amiről gyakran hallunk, Izráel és az egyház kapcsolatát illeti. Ennek a hátterében az a tény áll, hogy az Ótestamentumban található történetek túlnyomó többségben a zsidósággal foglalkoznak, mindez az ő nyelvükön íródott, és köréjük épül.

Kapcsolatot keresve, a Gyülekezet ószövetségi elődjének, egyfajta prototípusnak tekintik Izráelt. Bár így olvasva is tanulságos az Ószövetség, a veszély abban áll, hogy – ahogy ezt mondani is szokták, – tényleg egyfajta adalékká, képeskönyvvé degradálódik az Ige.

Mivel én a református – és a diszpenzációs teológia kapcsolatában szólok ezekről a jelenségekről, hadd említsem meg mindkét táborból a végleteket az Izráel és a Gyülekezet kapcsolatát illető kérdésben.

A „szövetségi teológia" túlhangsúlyozza a hasonlóságot, amikor képletes, vagy szimbólikus jelentőséget tulajdonít csak Izráelnek. Heokema, aki a modern reformátori teológia legismertebb amerikai képviselője volt, maga is figyelmeztet erre a veszélyre. Így ír: „Sajnálatos, hogy a millenialista egzegéták félreteszik azokat az ószövetségi próféciákat, melyek Izráelnek egy új földet ígérnek. Ezeknek a textusoknak az elszegényítéséhez vezet, amikor a Gyülekezetre,vagy a mennyre alkalmazzák. Ugyanakkor azok is meglopják a jelentést, akik egy ezer éves földi ország ígéretét látják csak bennük. Ezek egy dicsőséges és új világról szólnak, amit a választott népnek készít Isten."[5]

A másik tábor akkor esik végletbe, amikor túlhangsúlyozza a különbözőséget Izráel és a Gyüleket, vagyis a diszpenzációk között. Megszületésüknek és üdvözítésüknek a története más és más, de eredetük (kiválasztás), elhívatásuk (Isten dicsőítése), munkájuk (misszió) és a megjutalmazásuk tekintetében nincs köztük különbség. A különböző diszpenzációkban is átfedést látunk, mint például az, hogy Izráel elhívásánál már említve van a pogányságról kiválasztottak tömege (1Móz 12), és a Gyülekezet történetébe is belekapcsolódik Izráelé, amit a vad olajfa beoltásához hasonlított Pál apostol (Róm 11).

Az ószövetségi próféciák túlnyomó része Izráel történelmében nyert beteljesülést. Kérdezem: a még valóra nem vált ígéretek várományosa most már csak a Gyülekezet lenne? Valóban megtörte, és véglegesen megtörte Izráel engedetlensége azt a szövetségi kapcsolatot, ami egyébként sem érdemeikre alapozva jött létre Isten és köztük? Amennyiben igen, és amennyiben ez a kapcsolat a Gyülekezet és Isten viszonyát szemlélteti, akkor az újszövetségi kijelentés is tragédiába torkollik. Ha Isten örök büntetését és ígéreteinek a visszavonását vonta maga után Izráel bűne, mire számíthatunk mi?

Erre a dilemmára nyújt biblikus választ meggyőződésem szerint az az igemagyarázati mód, ami Izráel és a Gyülekezet kapcsolatában a nyilvánvaló folytonosság mellett odafigyel a másságokra is. Inkább úgy mondanám, hogy ha időben eltolva is, de párhuzamosan fut ez a kettő. Nem váltotta fel Izráelt a Gyülekezet, hanem az egykor náluk letett áldások és felelősség sáfárai lettünk *„míg a pogányok száma is betelik"*, azaz egy ideig, hogy azután a Messiás-Krisztus népeként a megváltásra vágyók, és a Megváltót elfogadók nagy kórusában együtt dicsőítsük az érettünk megölt Bárányt váltsághaláláért, kiválasztásunkért, javunkat munkáló rendeléseiért, megigazító, megszentelő és megdicsőítő munkájáért.

Gondolatébresztőnek számtan az elmondottakat. Vázlatosan bár, de jelzik azt az utat, amit eddig megtettem a Szentírás értelmezésében a két testamentumot illetően. Ugyanakkor érzékeltük mindnyájan – remélem – a két teológiai rendszer okozata (!) feszültséget és a közeledés lehetséges pontjait is. Mindezt azzal a függelékkel adom át további beszélgetés és elgondolkozás tárgyává, hogy igen, most még *„tükör által homályosan látunk"* – a dogmatikus kijelentések alázat arányában a leghitelesebbek.

---

1. W. Sanday and A.C. Headlam, A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans (ICC; AdinburghLxxT Clark, 1902) 63. oldal
2. T.F. Torrance, „The Distinctive Ideas of the Old Testament (New York: Schocken, 1964) 95. oldal
4. C.E. Cranfiled, „St. Paul and the Law," STJ 17 (March 1964) 55. oldal
5. Hoekama, The future of the Bible – 205-206. oldal.

Protestáns lelkipásztorok találkozója, 1996. január 9-én

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Hegyi András

A GYÜLEKEZET MUNKÁSAINAK FELADATKÖRE

Isten munkatársává lenni minden hívő embernek megtisztelő feladat. Ehhez alapvetően egészséges lelkiség és Istennek átadott élet szükséges. Minden hívőnek van feladata, aki Jézus nevét viseli. Ha ez az általános bibliai igazság a gyülekezet minden egyes tagjára érvényes, akkor fokozottan igaz a gyülekezet tisztségviselőire. A Szentírás tanítása szerint a gyülekezet vezetése elsősorban felelősséget jelent. A jól végzett munka áldást eredményez mind a munkálkodó, mind a gyülekezet számára. Előfordul, hogy nem egészen világos, hogy a gyülekezet mit vár el attól, akire ráruházza bizonyos feladat elvégzését, és az illető milyen forrásból kap segítséget feladata elvégzéséhez. Pedig fontos, hogy a gyülekezet munkáinak összes meglévő és tervbe vett igénye le legyen fedve. Méghozzá pontos feladatmegosztás szerint, hogy ki-ki a magáét értse, vállalja és végezze. Ezen megnyugszik Isten áldása.

A LELKIPÁSZTOR

- Igehirdetés, tanítás, lelkigondozás, családlátogatás, beteglátogatás, pásztorolás
- a gyülekezet kazuális alkalmain szolgálat végzése: menyegző, temetés, bemerítés, úrvacsora, stb.
- az elöljárósági és gyülekezeti tanácskozások vezetése
- a gyülekezet arculatának megformálása, célkijelölés, a munkafolyamatok figyelemmel kísérése
- a jó munkalégkör megteremtése, a szolgálattevők képzése és bátorítása
- gyülekezeti csoportok működésének összehangolása
- szükséges mértékig szervezés, adminisztráció, levelezés
- adakozásban, gyülekezeti munkák végzésében, stb. legyen példaadó.
- bárki helyettesítése, ha erre szükség mutatkozik

Kívánatos személyi feltételek:

- teológiai felkészültség
- gyakorlati igeismeret és alkalmazás érzéke
- magas fokú kommunikációs és empatikus készség
- tiszta erkölcsi életvitel, átlátszóság, fegyelmezett életmód
- titoktartás, kényes ügyek bizalmas kezelése
- munkatársakkal való együttműködés készsége
- távlatokban való gondolkodás készsége
- terhelhetőség.

Segítséget várhat:

- teológiai továbbképzések, tanfolyamok, konferenciák, kurzusok, posztgraduális programoktól
- egyéni tanulási terv, lépéstartás a teológiai és tudományos eredményekkel
- saját jellemére és lelkiállapotára fordított gond (*rendszeres csendesség*)
- szolgatársi közösség ápolása
- munkatársaival való oldott közösség
- kreatív életmód

A *GYÜLEKEZETVEZETŐ*

- A lelkipásztor első számú és egyenrangú munkatársa
- a fent felsorolt feladatok bármelyikében a lelkipásztort helyettesíti, illetve közös megegyezés szerint a feladatokat egymás között felosztják: pl. gyülekezeti és elöljárósági tanácskozás vezetése, stb.
- célszerű, ha a szervezési feladatokat vagy azok egy részét a gyülekezet vezetője átveszi
- a lelkipásztor felé a gyülekezet részéről felmerülő panaszok és igények jelzése.

Kívánatos személyi feltételek:

- Alapvető bibliai és hitelvi ismeret
- magas fokú együttműködési készség
- átlagosnál nagyobb rálátási készség a gyülekezeti élet minden területére
- taníthatóság, tanítási készség
- szervezési adottság
- tapintatosság, türelem

Segítséget várhat:

- Lelkipásztorától, mint első számú munkatársától
- tanulási programoktól: tanfolyamok, gyülekezeti belső képzések, stb.
- szolgálatát segítő irodalom tanulmányozásából
- saját életvitelének rendszeres karbantartásától.

AZ EVANGÉLIZÁCIÓS MUNKA FELELŐSE

- Figyelemmel kíséri a gyülekezet evangélizációs és misszziós programját
- egyéni evangélizációs tanfolyamokat szervez és vezet
- javaslatot tesz a gyülekezeti evangélizációs alkalmak időpontjának kitűzésére, lebonyolítására
- nyilvántartást vezet azokról, akik jelét adták az evangélium iránt való érdeklődésüknek
- érzékeny az új és realitáshoz illeszkedő evangélizációs metodikák bevezetésére.

Kívánatos személyi feltételek:

- az evangélium továbbadása kényszerének érzése
- evangélizációs csoport egybekovácsolásának és működtetésének képessége
- jó kommunikációs készség, barátságosság
- átütő erő az igehirdetésben
- váratlan helyzetekben áthidalásra való készség
- felszínességtől való óvakodás

Segítséget várhat:

- Felkészítő képzés, elvek és módszerek ismerete
- működő evangélizációs szervezetekkel való kapcsolat
- gyülekezeten belüli közös tanulás: E-E program

Fontos felismernünk hát, hogy a kegyelem teológiája a teljes Írás alapján nyert közlés. Törvény és kegyelem vélt ellentétje Ige-idegen, mint a parancsolatok nem pozitív értelmezése is. Hogyan gyönyörködhetett Dávid Isten törvényében, ha nem a kegyelemnek és az isteni szeretetnek a bizonyítékait ismerte fel benne (L. Zsolt 1, 19, 119)?

Mennyivel másabb így tekinteni a törvényre?! Még azokra a könnyen „mellőzött" igékre is, mint például 3Móz 18;19! *„Tartsátok meg azért az én rendeléseimet és az én végzéseimet, amelyeket ha megcselekszik az ember, él azok által"* (3Móz 18:5). A fizikai és a lelki élet egészséges megélése csak úgy lehetséges, ha az Isten által felállított törvényszerűségekhez, az Ő rendjéhez alkalmazkodunk. Ehhez motiváció a már megtapasztalt szeretet, és az a felismerés, hogy elvárásai a javunkra vannak. A jelzett helyeken sem szőrszálhasogató dekrétumokat, hanem az egészséges szexuális élet, a boldog családi és közösségi élet alapszabályait találjuk.

Felvetődhet valakiben a kérdés, hogy mit gondoljunk azokról az újszövetségi igékről, melyek a törvényt rossz fényben mutatják be; azt idejét múltnak, haszontalannak sejtetik? Véleményem szerint a negatív vélekedés nem a törvénynek, hanem a helytelen gyakorlatnak szól itt is. Máté 5-öt már említettem, ahol az Úr Jézus a farizeusokat marasztalta el, nem a parancsolatokat. A kialakult tradícióknak, a begyakorolt hagyományoknak megkövetelt tiszteletet már nem Isten szavához kötötte a törvényeskedő írástudókat. Az apostoli levelekből is ez érződik ki. A Rómaiakhoz és a Galatákhoz írt levelekben nem a törvény, hanem a legalizmus ellen szólt Pál apostol. Rávilágított arra, hogy a törvényeskedés nem módja a megigazulásnak, sem a megszentelődésnek. Újra aláhúzta, hogy megváltásunk teljesen Isten kegyelmén alapszik. Üdvösségünk biztosítéka Isten munkájában, nem emberi erényekben, kegyes teljesítményekben keresendő.

A még meg nem tért ember számára is hasznos a törvény ismerete, mert önmaga másságát, bűnösségét az Isten szentségét tükröző parancsolatokhoz viszonyítva ismeri fel (1Tim 1:8; Róm 3:20; Gal 3:24).

Az ószövetségi törvények tárgyalásánál meg kell említenünk a ceremoniális rendelkezéseket is, bár ezek esetében az Újszövetség felold minden kétséget. A Zsidókhoz írt levél egyik főbb üzenete az, hogy a mennyei valóság „árnyékai" voltak ezek, és Krisztusban beteljesedést nyertek.

Hasznosnak tartom C. E. Cranfield megjegyzését is idézi itt, aki Pál apostolnak a törvényről szóló tanítását elemezve ezt írja:

„A görög nyelvben nincs a mi törvényeskedő" szavunknak megfelelő kifejezés. Ezt nem szabad figyelmen kívül hagynunk, amikor úgy tűnik, hogy Pál elmarasztalással ír a törvényről. Vajon tényleg a törvényre gondolt, vagy pedig a törvénnyel való visszaélésekre...?"[4]

Összegezve az elmondottakat: kegyelem és törvény kérdésében sincs különbség a két testamentum között.

4. A negyedik vélt ellentmondás, amiről gyakran hallunk, Izráel és az egyház kapcsolatát illeti. Ennek a hátterében az a tény áll, hogy az Ótestamentumban található történetek túlnyomó többségben a zsidósággal foglalkoznak, mindez az ő nyelvükön íródott, és köréjük épül.

Kapcsolatot keresve, a Gyülekezet ószövetségi előd-jének, egyfajta prototípusnak tekintik Izráelt. Bár így olvasva is tanulságos az Ószövetség, a veszély abban áll, hogy – ahogy ezt mondani is szokták, – tényleg egyfajta adalékká, képeskönyvvé degradálódik az Ige.

Mivel én a református – és a diszpenzációs teológia kapcsolatában szólok ezekről a jelenségekről, hadd említsem meg mindkét táborból a végleteket az Izráel és a Gyülekezet kapcsolatát illető kérdésben.

A „szövetségi teológia" túlhangsúlyozza a hasonlóságot, amikor képletes, vagy szimbólikus jelentőséget tulajdonít csak Izráelnek. Heokema, aki a modern reformátori teológia legismertebb amerikai képviselője volt, maga is figyelmeztet erre a veszélyre. Így ír: „Sajnálatos, hogy a millenialista egzegéták félreteszik azokat az ószövetségi próféciákat, melyek Izráelnek egy új földet ígérnek. Ezeknek a textusoknak az elszegényítéséhez vezet, amikor a Gyülekezetre,vagy a mennyre alkalmazzák. Ugyanakkor azok is meglopják a jelentést, akik egy ezer éves földi ország ígéretét látják csak bennük. Ezek egy dicsőséges és új világról szólnak, amit a választott népnek készít Isten."[5]

A másik tábor akkor esik végletbe, amikor túlhangsúlyozza a különbözőséget Izráel és a Gyüleket, vagyis a diszpenzációk között. Megszületésüknek és üdvözítésüknek a története más és más, de eredetük (kiválasztás), elhívatásuk (Isten dicsőítése), munkájuk (misszió) és a megjutalmazásuk tekintetében nincs köztük különbség. A különböző diszpenzációkban is átfedést látunk, mint például az, hogy Izráel elhívásánál már említve van a pogányságról kiválasztottak tömege (1Móz 12), és a Gyülekezet történetébe is belekapcsolódik Izráelé, amit a vad olajfa beoltásához hasonlított Pál apostol (Róm 11).

Az ószövetségi próféciák túlnyomó része Izráel történelmében nyert beteljesülést. Kérdezem: a még valóra nem vált ígéretek várományosa most már csak a Gyülekezet lenne? Valóban megtörte, és véglegesen megtörte Izráel engedetlensége azt a szövetségi kapcsolatot, ami egyébként sem érdemeikre alapozva jött létre Isten és köztük? Amennyiben igen, és amennyiben ez a kapcsolat a Gyülekezet és Isten viszonyát szemlélteti, akkor az újszövetségi kijelentés is tragédiába torkollik. Ha Isten örök büntetését és igéreteinek a visszavonását vonta maga után Izráel bűne, mire számíthatunk mi?

Erre a dilemmára nyújt biblikus választ meggyőződésem szerint az az igemagyarázati mód, ami Izráel és a Gyülekezet kapcsolatában a nyilvánvaló folytonosság mellett odafigyel a másságokra is. Inkább úgy mondanám, hogy ha időben eltolva is, de párhuzamosan fut ez a kettő. Nem váltotta fel Izráelt a Gyülekezet, hanem az egykor náluk letett áldások és felelősség sáfárai lettünk *„míg a pogányok száma is betelik"*, azaz egy ideig, hogy azután a Messiás-Krisztus népeként a megváltásra vágyók, és a Megváltót elfogadók nagy kórusában együtt dicsőítsük az érettünk megölt Bárányt váltsághaláláért, kiválasztásunkért, javunkat munkáló rendeléseiért, megigazító, megszentelő és megdicsőítő munkájáért.

Gondolatébresztőnek számtan az elmondottakat. Vázlatosan bár, de jelzik azt az utat, amit eddig megtettem a Szentírás értelmezésében a két testamentumot illetően. Ugyanakkor érzékeltük mindnyájan – remélem – a két teológiai rendszer okozata (!) feszültséget és a közeledés lehetséges pontjait is. Mindezt azzal a függelékkel adom át további beszélgetés és elgondolkozás tárgyává, hogy igen, most még *„tükör által homályosan látunk"* – a dogmatikus kijelentések alázat arányában a leghitelesebbek.

1. W. Sanday and A.C. Headlam, A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans (ICC; AdinburghLxxT Clark, 1902) 63. oldal
2. T.F. Torrance, „The Distinctive Ideas of the Old Testament (New York: Schocken, 1964) 95. oldal
4. C.E. Cranfiled, „St. Paul and the Law," STJ 17 (March 1964) 55. oldal
5. Hoekama, The future of the Bible – 205-206. oldal.

Protestáns lelkipásztorok találkozója, 1996. január 9-én

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Hegyi András

A GYÜLEKEZET MUNKÁSAINAK FELADATKÖRE

Isten munkatársává lenni minden hívő embernek megtisztelő feladat. Ehhez alapvetően egészséges lelkiség és Istennek átadott élet szükséges. Minden hívőnek van feladata, aki Jézus nevét viseli. Ha ez az általános bibliai igazság a gyülekezet minden egyes tagjára érvényes, akkor fokozottan igaz a gyülekezet tisztségviselőire. A Szentírás tanítása szerint a gyülekezet vezetése elsősorban felelősséget jelent. A jól végzett munka áldást eredményez mind a munkálkodó, mind a gyülekezet számára. Előfordul, hogy nem egészen világos, hogy a gyülekezet mit vár el attól, akire ráruházza bizonyos feladat elvégzését, és az illető milyen forrásból kap segítséget feladata elvégzéséhez. Pedig fontos, hogy a gyülekezet munkáinak összes meglévő és tervbe vett igénye le legyen fedve. Méghozzá pontos feladatmegosztás szerint, hogy ki-ki a magáét értse, vállalja és végezze. Ezen megnyugszik Isten áldása.

A LELKIPÁSZTOR

- Igehirdetés, tanítás, lelkigondozás, családlátogatás, beteglátogatás, pásztorolás
- a gyülekezet kazuális alkalmain szolgálat végzése: menyegző, temetés, bemerítés, úrvacsora, stb.
- az elöljárósági és gyülekezeti tanácskozások vezetése
- a gyülekezet arculatának megformálása, célkijelölés, a munkafolyamatok figyelemmel kísérése
- a jó munkalégkör megteremtése, a szolgálattevők képzése és bátorítása
- gyülekezeti csoportok működésének összehangolása
- szükséges mértékig szervezés, adminisztráció, levelezés
- adakozásban, gyülekezeti munkák végzésében, stb. legyen példaadó.
- bárki helyettesítése, ha erre szükség mutatkozik

Kívánatos személyi feltételek:

- teológiai felkészültség
- gyakorlati igeismeret és alkalmazás érzéke
- magas fokú kommunikációs és empatikus készség
- tiszta erkölcsi életvitel, átlátszóság, fegyelmezett életmód
- titoktartás, kényes ügyek bizalmas kezelése
- munkatársakkal való együttműködés készsége
- távlatokban való gondolkodás készsége
- terhelhetőség.

Segítséget várhat:

- teológiai továbbképzések, tanfolyamok, konferenciák, kurzusok, posztgraduális programoktól
- egyéni tanulási terv, lépéstartás a teológiai és tudományos eredményekkel
- saját jellemére és lelkiállapotára fordított gond (*rendszeres csendesség*)
- szolgatársi közösség ápolása
- munkatársaival való oldott közösség
- kreatív életmód

A *GYÜLEKEZETVEZETŐ*

- A lelkipásztor első számú és egyenrangú munkatársa
- a fent felsorolt feladatok bármelyikében a lelkipásztort helyettesíti, illetve közös megegyezés szerint a feladatokat egymás között felosztják: pl. gyülekezeti és elöljárósági tanácskozás vezetése, stb.
- célszerű, ha a szervezési feladatokat vagy azok egy részét a gyülekezet vezetője átveszi
- a lelkipásztor felé a gyülekezet részéről felmerülő panaszok és igények jelzése.

Kívánatos személyi feltételek:

- Alapvető bibliai és hitelvi ismeret
- magas fokú együttműködési készség
- átlagosnál nagyobb rálátási készség a gyülekezeti élet minden területére
- taníthatóság, tanítási készség
- szervezési adottság
- tapintatosság, türelem

Segítséget várhat:

- Lelkipásztorától, mint első számú munkatársától
- tanulási programoktól: tanfolyamok, gyülekezeti belső képzések, stb.
- szolgálatát segítő irodalom tanulmányozásából
- saját életvitelének rendszeres karbantartásától.

AZ EVANGÉLIZÁCIÓS MUNKA FELELŐSE

- Figyelemmel kíséri a gyülekezet evangélizációs és missziós programját
- egyéni evangélizációs tanfolyamokat szervez és vezet
- javaslatot tesz a gyülekezeti evangélizációs alkalmak időpontjának kitűzésére, lebonyolítására
- nyilvántartást vezet azokról, akik jelét adták az evangélium iránt való érdeklődésüknek
- érzékeny az új és realitáshoz illeszkedő evangélizációs metodikák bevezetésére.

Kívánatos személyi feltételek:

- az evangélium továbbadása kényszerének érzése
- evangélizációs csoport egybekovácsolásának és működtetésének képessége
- jó kommunikációs készség, barátságosság
- átütő erő az igehirdetésben
- váratlan helyzetekben áthidalásra való készség
- felszínességtől való óvakodás

Segítséget várhat:

- Felkészítő képzés, elvek és módszerek ismerete
- működő evangélizációs szervezetekkel való kapcsolat
- gyülekezeten belüli közös tanulás: E-E program

A ZENEI VEZETŐ

- Áttekintő, irányító és tervező munkát végez a gyülekezet mindennemű ének és zenei munkájában
- összehangolja az ének- és zenekar, ifjúsági énekkar, gyermekéneklés, stb. területeit
- gondoskodik arról, hogy a gyülekezet éneklése, az énekelt anyag friss és dinamikus, ugyanakkor értékes zenei színvonalon történjen
- az ének és zene irányításában elsődlegesnek tekinti a lelki szempontot
- toleráns a különféle zenei irányzatok tekintetében, nehogy azok feszültséget vagy szakadást okozzanak.

Kívánatos személyi feltételek:

- Zenei és lelki felkészültség
- rátermettség az énekkar, zenekar stb. irányítására
- célokra való mozgósításnak a képessége
- az énekkarnak, stb. mint csoportnak összefogására való képesség
- együttműködési készség a gyülekezet más szolgálattevőivel
- Isten iránt érzett nagyfokú tisztelet.

Segítséget várhat:

- Zenei alap- és továbbképzési programok
- a gyülekezetben folyó csoportmunkában való részvétel
- az egyház zenei élete vérkeringésében való részvétel.

A GYÜLEKEZETI PÉNZTÁROS

- Alapvető pénzkezelési, könyvelési, el- és beszámolási ismeretek
- nagyfokú fegyelmezettség és precizitás saját családja és a gyülekezet pénzének kezelésben
- egyénieskedéstől, diktatórikus mentalitástól való tudatos tartózkodás
- a gyülekezet vezetőivel való együttműködésének átlagosnál nagyobb készsége
- adó és egyéb közteher valamint közszolgálati ügyekben való alapvető járatosság
- adakozása legyen példaadó
- egészséges, szélsőségektől mentes hívő jellem, megvesztegethetetlen, nem korrumpálható

Kívánatos személyi feltételek:

- Értse a pénzügyek alárendelését a lelki és missziói szempontoknak
- tárgyilagos és kezdeményező magatartás a gyülekezet pénzkezelésében
- érzékenység a szociális szükségletek iránt
- képesség a valóságos és nem valós szükségletek megkülönböztetésére
- a kontroll vállalásának és elvárásának készsége

Segítséget várhat:

- pénzügyi rendeletek, banki lehetőségek stb. figyelemmel kísérése által
- az egyház gazdasági igazgatója tanácsainak igénybevételétől
- a gyülekezet és annak vezetőivel való munkatársi kapcsolatából
- keresztyén karitatív szervezetek tapasztalt munkatársaitól

A GONDNOK

- Figyelemmel kíséri a gyülekezet ingatlanának és ingó javainak állapotát
- javaslatot tesz karbantartási, javítási, beruházási feladatokra
- megszervezi és vezeti a gyülekezet érdekében szükséges társadalmi munkákat
- szeretetvendégségek, stb. alkalmával gondoskodik a vásárlásokról
- aláírásával lehetővé teszi a gyülekezet pénztárosának a számlák kifizetését
- gondoskodik szakiparosokról az esetleges elvégzendő munkák érdekében
- figyelemmel kíséri a gyülekezet fizetett takarítójának munkáját, javadalmazását
- minden munkában legyen példaadó

Kívánatos személyi feltételek:

- Gyakorlatiasság, áttekintőképesség
- apróbb munkák elvégzésére való képesség
- árak, bérek, beszerzési lehetőségek, stb. terén való jártasság
- a gyülekezetben fellelhető erőtartalékok ismerete és mozgósítása

Segítséget várhat:

- A gyülekezet minden tagjától
- az általa létrehozott munkatársi csapattól
- az egyház beruházásával és építkezéseivel foglalkozó szakembereitől

A GYÜLEKEZETI KAPCSOLATOK FELELŐSE

- Kezébe futnak össze a gyülekezetnek az egyházvezetéssel, a kerület programjaiban való részvétel, a gyülekezet partnergyülekezeteivel való kapcsolatápolás szálai
- ökumenikus kapcsolatok és alkalmak referense
- áttekintőképessége és javaslattevő feladata van arra nézve, hogy a közegyházi programok hogyan illeszkednek a gyülekezet saját munkájához, hogy ne kerüljön a gyülekezet függő viszonyba azoktól és ne váljon a gyülekezet munkája zaklatottá, ugyanakkor ne maradjon ki az egész közösség vérkeringéséből
- szorosan együttműködik a pásztorral, a gyülekezet vezetőjével és elöljáróságával
- végzi a partnergyülekezetekkel történő a levelezést és ösztönző találkozások szervezését
- különböző missziói szervezetek, konferenciák, stb. számontartása, javaslatot tesz alkalmas személyek részvételére

Kívánatos személyi feltételek:

- Tájékozottság, jártasság a közösség ügyeiben
- kommunikációs készség, esetleg nyelvismeret
- a gyülekezet értékrendjének ismerete, azzal való azonosulás
- ennek bátor képviselete különböző fórumokon
- kontroll vállalása

Segítséget várhat:

- Egyházi és missziói kiadványok ismerete
- konferenciákon, tájékoztatásokon való részvétel, bekapcsolódás
- partner gyülekezetek, intézmények munkatársaival való konzultációk, információcserék.

A *VASÁRNAPI ISKOLAI MUNKA FELELŐSE*

- A gyermekmunkában kiképzett, tapasztalatokkal rendelkező és aktív testvér

- képes figyelemmel kísérni a vasárnapi iskolai csoportok munkáját, bátorítani a tanítókat
- feladata, hogy a korosztályok tanított anyaga egymásra épüljön, és előrehaladás legyen benne
- figyelemmel kíséri a vasárnapi iskolai munkát elősegítő kiadványok megjelenését, új és hatékony módszerek bevezetését a vasárnapi iskolai tanítókkal együttműködve
- ügyel arra, hogy a vasárnapi iskolai tanítás mindig friss legyen
- elsősorban karácsonykor és anyák napján, de a lehetőségek figyelembevételével évente több alkalommal ügyel arra, hogy a vasárnapi iskolai csoportok szolgáljanak a gyülekezetben

Kívánatos személyi feltételek:
- A gyermekek szeretete
- alapvető pedagógiai ismeretek
- vasárnapi iskolai munkára felkészítő szak vagy tanfolyam elvégzése
- gyermekmunkában való gyakorlat

Segítséget várhat:
- Az egyház vasárnapi iskolai szövetségétől
- más gyülekezetek munkásaival való konzultáció révén
- munkatársaival folytatott tanulmányi munka által

AZ IFJÚSÁGI VEZETŐ
- Olyan személy, akit az ifjúság kényszer nélkül elfogad
- képes az ifjúság munkáját a velük való szoros munkatárs stílusában összefogni és vezetni
- érzékeny az ifjúságot érő hatások, tévtanítások, erkölcsileg romboló viselkedésmód, valós kérdések és szükségletek, stb. – kezelésére és kézbentartására
- jelzi a gyülekezet vezetői és ha kell a gyülekezet felé az ifjúság igényét, elképzelést, programját
- szervezi az ifjúság programjait: kirándulás, évi csendesnap, missziós program, stb.
- értsen és szeressen részt venni játékok és vetélkedők szervezésében és vezetésében
- gondoskodik az ifjúság által igényelt előadások és előadók megszervezéséről
- ügyel arra, hogy a gyülekezetben ne éleződjenek ki a generációs problémák.

Kívánatos személyi feltételek:
- ha lehet, korban közel álljon az ifjúság korosztályához
- legyen hitvallásában és jellemében stabil egyéniség
- tudja elfogadtatni személyét és elképzeléseit az ifjúsággal
- legyen kommunikatív a gyülekezet vezetőségével
- ne legyen klikkesedést munkáló személyiség
- teherbíró, titoktartó, példaadó, őszinte jellem

Segítséget várhat:
- Kitűnő ifjúsági munkára felkészítő irodalom
- jól működő ifjúsági szervezetek: pl. Élet Szava, stb.
- más gyülekezetek ifjúsági vezetőivel való tapasztalatcsere
- a gyülekezet pásztorával való szoros együttműködés
- az ifjúság minden tagja.

A GYÜLEKEZET JEGYZŐJE
- Legyen adottsága a pontos és rövid, de lényegre törő fogalmazásra
- legyen a gyülekezeti alkalmakon és tanácskozásokon való pontos részvétele feltűnő
- rendelkezzen azzal a képességgel, hogy bizalmasan kezeli a gyülekezet belső ügyeit
- jelezze a gyülekezet vezetőségének, ha jegyzőkönyvi határozatok nem kerültek végrehajtásra
- amennyiben a gyülekezet igényt tart rá, vezesse a gyülekezet levelezését és irattárát

Kívánatos személyi feltételek:
- Nagyfokú precizitás és pontosság
- mások tapintatos figyelmeztetésének bölcs szelídsége
- háttérben maradás sértődés nélkül való tudomásulvétele

Segítséget várhat:
- lelkipásztortól, elődtől, köztisztviselésben képzett testvértől
- a gyülekezet által megbízott helyettestől

SZOCIÁLIS KÉRDÉSEK ÉS BETEGLÁTOGATÁS FELELŐSE
- Elsősorban az ő figyelmének kell kiterjednie arra, ha valaki hiányzik, beteg, ezt adott esetben testvérek nem jelzik
- gondoskodnia kell a betegek nevének, címének, látogatási időpontok kiírásáról a gyülekezet faliújságán
- ha a betegek igénylik, és a gyülekezetben felajánlások vannak az idős és beteg testvérek istentiszteletre való elszállításáról, és a szolgálatot vállalók beosztásáról
- ha a gyülekezet felé anyagi kérés érkezik, tájékozódik és tárgyilagosan tájékoztat annak az érdekében, hogy a gyülekezet képes legyen megkülönböztetni a valós szükséget a nem valóstól
- ha lehetőség nyílik szociális kampány szervezésére: ruha-akció, karácsonyi ajándék csomag, stb., az ő felelőssége ennek szervezése és lebonyolítása

Kívánatos személyi feltételek:
- Az átlagot meghaladó szociális érzékenység
- anyagiak terén feddhetetlenség, megvesztegethetetlenség
- szervezőkészség, mozgósításra való képesség
- rálátás a rá váró feladatokra.

Segítséget várhat:
- A már eredménnyel működő segélyszervezetektől: Menedék alapítvány, stb.
- munkatársaitól
- a gyülekezetben szervezhet jól működő munkatársi gárdát
- a gyülekezet minden tagjától.

ISTENTISZTELETI PROGRAMOK FELELŐSE
- Egy-egy szolgáló csoport lelki felkészítéséért, és amennyiben szükséges, a szolgálatok végzéséhez igényelt anyag előteremtéséért felel
- ügyel arra, hogy az istentisztelet keretében nem csak versek, énekkari számok, hanem élő és friss bizonyságtételek is elhangozzanak, hogy legyen az istentisztelet élet-ízű
- ügyel arra, hogy az istentiszteletek legyenek értelmesek és esztétikusak, ugyanakkor ne legyenek holt módon elegánsak, görcsösek, kapjon teret az egészséges spontaneitás
- ügyel arra, hogy ne legyenek „notórius bizonyságtévők", míg mások csupán hallgatag résztvevők, feladata, hogy bevonja a passzívakat

• ügyel arra, hogy – amennyire ez lehetséges – kiszűrje a szélsőségesen vagy élesen fogalmazókat.

Kívánatos személyi feltételek:
• Jártasság az istentiszteletek különféle formáinak ismeretében
• ötletesség, színes, alkotó gondolkodásmód
• mások támogatásának kimagasló képessége
• áthidaló képesség, rugalmasság
• állóképesség, akadályok áttörésének ereje

Segítséget várhat:
• Ifjúsági vezetőtől, pásztortól, gyülekezeti- és zenei vezetőtől
• ifjúságtól, a gyülekezet minden tagjától
• tapasztalatokkal rendelkező más gyülekezet hasonló munkatársaitól.

A TANULMÁNYI MUNKA FELELŐSE
• Lehet a gyülekezet lelkipásztora vagy vezetője, de erre a feladatra megbízott személy is
• ügyel arra, hogy a gyülekezetben a tanító program ne legyen se túl zsúfolt, se túl kevés
• tájékozódik a gyülekezetben lévő valós szükségletekről, és ezt igyekszik kielégíteni
• törekszik az adott kérdésben járatos előadó alkalmankénti igénybevételéről
• törekszik felderíteni a gyülekezetben adott vagy potenciálisan adott tanítókat, és igyekszik őket bevonni a csoportok munkájába

Kívánatos személyi feltétel:
• Magasfokú tájékozottság hasznos programokról
• a már említett együttműködési készség
• képesség arra, hogy a realitásokhoz igazodva új dolgokat bevezessen, amelyek húzóerővé válhatnak.

Segítséget várhat:
• Pásztortól, vezetőktől, oktatási intézményeinktől
• olyan személyektől, akik tapasztalatokkal rendelkeznek e munkában
• jó kiadványokból

GYÜLEKEZETI SAJTÓ FELELŐSE
• Gondoskodik a gyülekezeti újság, ifjúsági alkalmi lap stb. elkészítéséről
• törekedik arra, hogy kiegyenlített legyen a gyülekezet lapja, egy személy, csoport vagy irányzat se sajátítsa ki azt saját szándékainak propagálására
• figyelemmel kíséri, amennyire lehetőségei engedik az egyházi és gyülekezeti újságokat, hogy különösen a nehezen vagy drágán hozzáférhető lapok fontos és érdekes, ha lehet rövid híranyaga rendelkezésére álljon a gyülekezet olvasóinak
• tájékoztasson minden a gyülekezet tagjait érintő ügyről, amely más fomában nem jut a testvérek tudomására

Kívánatos személyi feltételek:
• szeresse a gyülekezetet és ragaszkodjon a gyülekezethez
• legyen pártatlan,
• tárgyilagosság
• szemfüles, hogy rajta legyen az eseményeken
• megújulási készség, hogy friss maradjon az újság

Segítséget várhat:
• tanulmányozza más gyülekezetek kiadványait, a hibákból is tanulhat
• a gyülekezet minden kreatív tagjától
• felfedezhet rejtett képességeket
• gyűjtögethet rajz- és cikkanyagot.

FIATAL HÁZASOK VAGY NŐI KÖR VEZETŐJE
• Vezetheti a lelkipásztor vagy a gyülekezet vezetője esetleg feleségük, de nem szükségszerűen
• ha ők végzik a szolgálatot, akkor is vonjanak be e szolgálatba másokat is
• elsősorban a család életének belső problémáival foglalkoznak
• törekszenek arra, hogy jó igei tanítást kapjanak, és egészséges imaközösségük legyen
• törekszenek arra, hogy segítséget nyújtsanak egymásnak
• bizalmasan kezelik az ott elhangzó kérdéseket
• felvállalják a bajok gyógykezelését, ha szükség van rá: imaharcot.

Kívánatos személyi feltételek:
• Igei és lélektani alapismeretekben való jártasság
• a pletykás, irigy vagy rosszindulatú személy leszerelésének képessége
• a passzívak bevonásának szándéka
• jó, feszültségmentes, oldott légkör kimunkálásának ajándéka

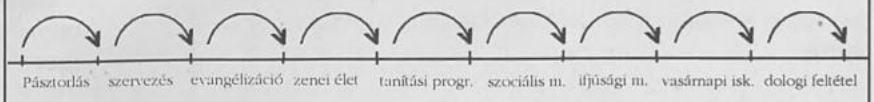
Segítséget várhat:
• Kitűnő és bőséges hívő családsegítő irodalom, munkafüzetek
• egymás támogatásának kifejlesztése

A gyülekezet munkájának megszervezésekor vegyük figyelembe az alábbi ábrákat!

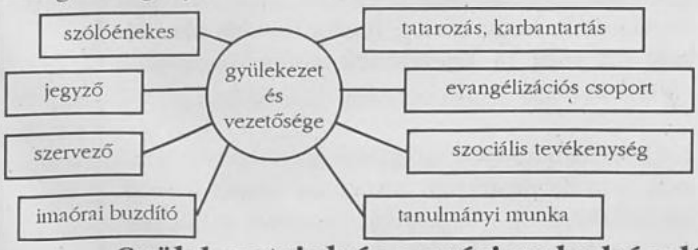
Bizonyos tevékenységek tekintetében többszörösen lefedett, más feladatokban hiányokkal rendelkező munkafelosztás:

Minden munkaterületet arányosan figyelembevevő munkamegosztás:

Van munka, melyet egy ember is el tud végezni, és van, amely kiterjedt munkatársi gárdát igényel.

Gyülekezeteink és a nyári szabadságolások

(Ajánlatos minden szolgálati területre két-két személyt megválasztani, hogy a csoportmunka feltételei megvalósulhassanak.)

Kovács Géza

Karizmák és karizmatikus mozgalmak (3.)

III. FEJEZET
A karizmák

1. Pál leveleiben a karizmáknak három felsorolását találjuk:

Róm 12:6-8	1Kor 12:8-10	Ef 4:11
Prófétálás Tanítás Intés Adakozás Kormányzás Könyörülés	Prófétálás Tudomány beszéde Bölcsesség beszéde Hit Gyógyítás Csodatevő erő Lelkek megítélése Nyelvek nemei Nyelvek magyarázása	Próféta Tanító Apostol Pásztor Evangélista

Péter apostol 1.levele 4:11-ben a **prédikálás** karizmáját említi. Pál apostol karizmának mondja azt is, ha valaki nem házasodik meg azért, hogy teljes életét az Úrnak szentelje (1Kor 7:7).

2. **Néhány megfigyelés**

A későbbiekben majd sorra vesszük és egyenként igyekszünk elemezni és megismerni az egyes ajándékokat és működésüket. Mielőtt azonban ezt tennénk, a felsorolásokat tanulmányozva és összehasonlítva, tegyünk néhány fontos megfigyelést, amelyek általánosságban, vagy az egyes lelkiajándékokra vonatkozóan nagyon tanulságosak.

1. Csak két olyan ajándék van, amelyet mindhárom felsorolás említ: **a prófétálás és a tanítás** (Sőt Péter is a prédikálást említi). Jogos hát úgy tekintenünk, hogy ezek a **legfontosabb ajándékok** (Az 1Kor 14. fejezetének tanulmányozása is ezt erősíti meg).

2. Egyes ajándékok a szolgálatban – vagyis a karizmák a működésükben – nagyon **közel állnak egymáshoz**. Pl. a tudomány beszéde, a bölcsesség beszéde, a prófétálás, tanítás és az evangélista ajándéka. Mindezeknek az ajándékoknak a hordozói az Igét hirdetik a Szentlélek hatalmával. **A különbség** abban van, hogy a tudomány beszéde, a bölcsesség beszéde, és a tanítás inkább a „szentek tökéletesítését" szolgálja, a prófétálás és az evangélista karizmája inkább a megtérésre, bűnbánatra, a Krisztus elfogadására szóló üzenet hirdetésére képesít.

3. **Az Efézusi levél felsorolása** nem karizmákat, hanem a karizmákkal szolgáló, Isten által **elhívott, különféle feladatkörben tevékenykedő személyeket említi**. Nyilvánvaló, hogy egy-egy szolgálati területen munkálkodó személynek több karizmája is lehet, illetve kell, hogy legyen. Például egy pásztor akkor szolgál gyümölcsözően, ha szolgálatának jó betöltéséhez több ajándékot kapott. Szüksége van a prófétálás, a tudomány és a bölcsesség beszédének, az intés, a kormányzás, a lelkek megítélésének ajándékára. El is várják tőle, hogy mindezekkel szolgáljon.

4. **A Római levél felsorolása** az igehirdetés szolgálatán kívül (prófétálás, tanítás) a lelkigondozásban, szervezésben, vezetésben és az anyagi problémák intézésében szükséges karizmák fontosságára mutat rá. (Intés, adakozás, kormányzás, könyörülés).

5. Az un. **extrém** (rendkívüli, különleges) **karizmákat egyedül a korinthusi levél** említi: Gyógyítás, csodatévő erő, nyelvek nemei, nyelvek magyarázása.

6. A felsorolások nagy különbözőségéből nyilvánvaló, hogy **nincs szó teljes listáról**. A karizmáknak – szolgálathoz szükséges és az eredményes munkára képesítő „szerszámoknak" – végtelen gazdagsága van Istennél (Ef 1:17-20). A Szentlélek, aki a szíveket vizsgálja és Isten szerint esedezik a szentekért (Róm 8:27), minden időben és minden szolgálatra önmagát odaszánó hivő embernek **olyan karizmát ad, amelyek ott ahol él szükségesek** a Krisztus testének építésére.

7. Az ajándék felsorolásának a sorrendjéből nem következtethetünk egyértelműen azok fontosságának a sorrendjére. Pál apostol azonban bátran rámutat **egy ajándéknak a különlegesen nagy fontosságára: a prófétálásra**. Mert *„aki prófétál embereknek beszél épülésére, intésre és vigasztalására"* – *„aki prófétál a gyülekezetet építi"* (1Kor 14:3-4). És azt kéri az apostol, hogy hasznosabb ajándékokra igyekezzünk. (1Kor 12:31). Azt tanácsolja, hogy *„buzgón kérjétek a lelki ajándékokat, de leginkább azt, hogy prófétáljatok"* (1Kor 14:1).

8. **Egy olyan ajándék** van a felsorolásban, amely-

lyel azért kellett az 1Kor 14. fejezetben külön foglalkoznia Pál apostolnak, mert **komoly zavarokat okozott** a gyülekezetben. Ez a nyelvek nemeinek az ajándéka.

9. Az 1Kor 12:14-31-ben leírt karizmákra vonatkozó tanításból világos, hogy a Krisztus testében – egy Gyülekezetben – **senkinek sincs meg minden ajándéka**, sem nem rendelkezik valamelyik /kiemelt/ ajándékkal minden tag.

10. Minden karizmánál fontosabb, hogy Krisztus testének minden tagja azon a kiváltképpen való úton járjon, amely: **a szeretet** (1Kor 12:31 – 13:13). Figyelemre méltó, hogy Pál apostol éppen a lelki ajándékokkal kapcsolatban emeli ki a szeretet mindenek felett való fontosságát: *„Ha emberek, vagy angyalok nyelvén szólok is, szeretet pedig nincs bennem, olyanná lettem, mint a zengő érc, vagy pengő cimbalom. És ha prófétálni is tudok, ha minden titkot ismerek is, és minden bölcsességnek birtokában vagyok, és ha teljes hitem van is, úgyhogy hegyeket mozdíthatok el, szeretet pedig nincs bennem: semmi vagyok. És ha szétosztom egész vagyonomat és testem tűzhalálra szánom, szeretet pedig nincs bennem: semmi hasznom abból"* (1Kor 13:1-3). E mondatokból az a megállapítás bontakozik ki, hogy a karizmák addig vannak a Szentlélek uralma alatt és szolgálnak Krisztus dicsőségére és testének építésére, amíg egyértelműen Krisztus szeretetét árasztják. Ugyanakkor azt a félelmetes gondolatot és lehetőséget is elénk tárja az apostol, hogy esetleg maradt az angyali nyelv, a prófétai szó, a gazdag ismeret, a bölcsesség, a hit, az áldozatkész buzgóság, de minden kikerült a Krisztus szeretetét árasztó Szentlélek uralma alól. Ha pedig valahol ez megtörtént (vagy megtörténik), ott valamiféle idegen (pszichikus, vagy démonikus) hatás érvényesül.

3. A karizmák csoportosítása

A karizmákat több szempont szerint lehet csoportosítanunk:

1. Vannak **megnyilvánulásukban semmi különlegest, de hatásukban isteni erőt sugárzó** ajándékok: prófétálás, tanítás, intés, könyörülés, kormányzás, tudomány beszéde, bölcsesség beszéde, hit, lelkek megítélése. Ezekkel szolgál: a próféta, a tanító, az apostol, a pásztor, az evangélista.

2. Vannak **megnyilvánulásukban különleges** /extrém/ és hatásukban ugyancsak erőt sugárzó ajándékok: gyógyítás, csodatévő erő, nyelvek nemei, nyelvek magyarázása. A különleges érzelmi élményt /átélést/ és gyakran látványosságot is jelentő megnyilvánulásuk miatt ezek az ajándékok sok problémát okoznak korunk keresztyén gyülekezeteiben.

Egyesek – különösen a nyelvadományt – mint láttuk – szuperajándékként, nemcsak minden másnál fontosabb ajándéknak tekintik – hanem egyenesen a Szentlélek jelenlétének egyedüli igazolását látják benne. Mások viszont – mint látni fogjuk – azt vallják, hogy ezek az ajándékok az apostoli korral megszűntek: ma tehát – szerintük – csak ördögi megnyilvánulásként jelentkeznek.
Csoportosíthatjuk a karizmákat aszerint is, hogy a lélekmentés, vagy a gyülekezetépítés szolgálatában hasznosulnak e nagyobb mértékben.

3. **A lélekmentésben** hasznos ajándékok: a prófétálás, a hit, a lelkek megítélése, a könyörülés, amelyeket a próféta, az apostol, az evangélista hasznosít.

4. **Gyülekezetépítő** ajándékok: a tanítás, az adakozás, a kormányzás, a tudomány és bölcsesség beszéde, melyeket a próféta, a tanító, az apostol, a pásztor hasznosít.

Beszélhetünk **felülről való életet közvetítő** karizmákról (prófétálás, evangélistaság), **földi bajokon segítő** (adakozás, könyörülés, gyógyítás), a **hitben élők növekedését szolgáló** (tanítás, intés, tudomány beszéde, bölcsesség beszéde) a **hívők közösségének vezetését és szervezését segítő** (kormányzás, lelkek megítélése, pásztorlás) karizmákról.

Vannak karizmák, melyek tisztán **lelki-szellemi karizmák**: hit, prófétálás, tanítás, evangélistaság, pásztorlás, intés, kormányzás, bölcsesség beszéde, lelkek megítélése, és **vannak érzékletesen ható karizmák**: adakozás, gyógyítás, csodatévő erő, nyelvek nemei, nyelvek magyarázása, könyörülés.

Nyilvánvaló, hogy az ilyen csoportosítások kissé mesterkéltek, vannak átfedések és nem lehetnek pontosak. Amint egy gyülekezetben leginkább együtt hallgatjuk az Igét a megtéretlenek, a már megtértekkel és legkülönfélébb lelki szükségben lévők, úgy az ajándékok megnyilvánulását sem lehet mereven sem elkülöníteni, sem éles elkülönüléssel csoportokba sorolni.

4. A karizmák egyetemes jellemzői

A Szentlélek által ajándékozott karizmák magukon hordozzák az Ajándékozó jellemvonásait – Ez segít abban, hogy felismerjük: valóban Tőle, a Szentlélektől származnak-e.

1. A karizmák Istentől való eredetét hitelesíti, ha az, aki kapta **Jézus Krisztust Úr-nak vallja** (1Kor 12:3).

Ez **jelenti a következőket**:

a) **Megszabadult** mindenféle bálványimádástól és „e világ istenének" (2Kor 4:4) uralma és befolyása alól (1Kor 12:2).

b) Jézus Krisztusban **felismerte az Isten Fiát**, aki Istenből való Isten és mégis valóságos ember-

ként jött közénk, hogy engesztelő áldozat legyen bűneinkért.

c) A benne lakozó Szentlélek által **Jézus Krisztust dicsőíti** (Jn 16:14). Nem embert, nem csodás élményeket, egyházat, vagy közösséget, vagy valamilyen lelki ajándékot, még csak nem is a Szentlelket, hanem Jézus Krisztust! Tanulságos ebből a szempontból az, hogy a Bibliában van sok imádság, amely az Atyához szól, sok ima, amely Jézus Krisztushoz szól, de nincs olyan ima, amelyet valaki a Szentlélekhez mondott volna, noha Ő is imádandó Isten. A Szentlélek értünk imádkozik (Róm 8:26) és bennünket indít és tanít helyesen imádkozni (Ef 6:18; Gal 4:6).

2. Ilyen jellemző az is amit Pál így ír: *„mindenkinek azért adatik,* ***hogy használjon vele****"* (1Kor 12:7).
Vagyis a Szentlélek kizárólag arra ad különleges képességet /karizmát/, hogy Isten országát, a Krisztus testét építsük általa.
Vannak „karizmatikus" népvezérek, politikusok, művészek stb. Végső eredetét tekintve az ő képességeik is Istentől származó adottságok, de szellemi töltésük és hasznuk nagy változatosságot mutat: a becsületes emberi jószándéktól a démonikus töltésig terjed, és sok közülük a nagy „Pusztító", a Sátán eszköze. A Biblia olyan karizmákról szól, amelyeket a Szentlélek azoknak ad, akik **Jézus Krisztust Uruknak vallják** – tehát újjászületett emberek – (1Kor 12:3-5), és kegyelmi ajándékukat Isten országának építésére hasznosítják.

3. **Isten nem ad ajándékot a magunk élvezetére vagy mutatványként**, hogy az emberek csodáljanak, vagy érzelmi kielégülésre szolgáljon. Csak arra ad ajándékot, hogy mint kiváló szerszámot hasznosítsuk a lélekmentés és a gyülekezetépítés szolgálatában. Ahol tehát ez a „haszon" nem mutatkozik, biztosak lehetünk abban, hogy nem a Szentlélek ajándéka van jelen. **Megtévesztő lehet**, hogy a megnyilvánulásban különleges /extrém/ ajándékok /gyógyítás, nyelvekenszólás/ nyilvános /igeellenes/ propagandaízű kínálatának nagy vonzása van az Igében járatlan hívők és a nem hívő, de lelki produkciókra éhes emberek körében. Ide vonatkozik Jézus tanácsa:
„Gyümölcseikről ismeritek meg őket" (Mt 7:15-23). A gyümölcsök viszont csak hosszú távon lesznek nyilvánvalóvá.

4. A Szentlélektől való karizmák jellemzője, hogy a **megajándékozott hívő Isten szeretetében gazdag ember**. Nem véletlen, hogy Pál apostol a karizmákat és működésüket bemutató 1Kor 12. fejezete után – mielőtt a 14. fejezetben a nyelvekenszólás ajándéka körül elburjánzott rendetlenséget és zavart a helyére tette volna – a 13. fejezetben a szeretet *„kiváltképpen való útját"* tárja elénk. Ha nem a Krisztus szeretete az alapmotiváció, a tevékenység erőforrása és nem Krisztus szeretete nyilvánul meg a szolgálatokban: nincs rajta a Szentlélektől való igazolás pecsétje! Tehát Isten országa számára értéktelen! Hiszen a Szentlélek jelenlétének egyedül hiteles bizonyítéka, hogy kiárasztotta szívünkbe Isten szeretetét (Róm 5:5). Bármilyen karizma csak akkor lesz hasznos szerszám Isten templomának építésében, ha a szeretet karja használja. Hiszen Isten gyermekeinek származási igazolása az, hogy bennük és köztük Krisztus szeretete uralkodik (Jn 13:34-35; 1Jn 3:10, 14).

Folytatása következik

Forrásmunkák:

Alföldy-Borrus Dezső: A pünkösdista és az úgynevezett karizmatikus mozgalom rövid áttekintése és bibliai vizsgálata.
Chuck Smith: A Szentlélek
Samuel Jardine: Áradat a kiszáradt földön
Billy Graham: A Szentlélek
G.F. Rendal: Mindnyájatoknál inkább tudok nyelveken szólni.
Derek Prince: A keresztyénség hat alaptanítása I – II.
J. Stafford Wright: A keresztyénség és az okkultizmus
Lewi Pethrus: A szél fúj, ahova akar
Alexander Seibel: Krisztus gyülekezete a tévelygések veszélyében
Éliás József: A következő lépés
Végh Tamás: Hiszek Szentlélekben
Richard W. DeHann: A nyelvekenszólás
A. A. Allen: Korunk démoni megszállottsága és a szabadulás
Lothar Gassman: New Age
John Wimber – Kevin Springer: Teljhatalmú evangelizáció
ITB. Exegetikai Különbizottsága: Baptista tanítás a Szentlélek munkájáról (Kézirat. Megjelent az Életjel 1993/2-4. számában)
Alexander Seibel: Az igazság szelleme és a megtévesztés szelleme.

Az első zsoltár alapján

Üdvözlet annak az embernek, aki kitáncol a sorból és az áramlatok többségi véleményét nem követi, hanem Isten akaratát kérdezi naponta.

Üdvözlet annak, aki mer ellentmondani, és nem ismételget rég elkoptatott üres szólamokat, hanem Isten igéjének nyitja meg fülét.

Üdvözlet annak, aki jó reménységben él, és nem ül a fáradt siránkozók között, hanem Istentől vár naponta újabb meglepetéseket.

Olyan ő, mint a folyóparton álló fa; gyümölcsöt érlel zöld levelei között; nyomdokát nem szórja szét a szél.

Olyan ember ő Isten kezében, aki e világon már semmit se` remélők között a reménységet képviseli.

(Wort und Werk)

Ismeretlen szerző nyomán Schöneck G.

Gyülekezeteink és a szabadságolások

Közösségi életünk arculata változó. Vizsgáljuk csak meg, igazolódik-e egyik hosszú évtizedes dicsekedésünk? A baptista gyülekezetek taglétszámának 2-3-szorosa imaházainkban a látogatottság, míg a népegyházaké annak csak töredéke. A hatvanas évek derekától egyre gyérül vasárnap délutáni istentiszteleteink látogatottsága, különösen a nyári hónapokban.

Akkoriban a nyugat-európai, még inkább az amerikai gyülekezetekről önelégülten mondogattuk, a hozzánk jutó hírek nyomán: *„Össze sem jönnek vasárnap délutánonként!"*

Elvonja a látogatottságot mind a helyi lelkipásztor évi szabadsága, vagy bármilyen távolléte, esetleg más gyülekezet csoportos meglátogatása. A trend azonban a vasárnap délutáni istentiszteletek teljes elhanyagolása felé tart. A nyugatiak ezek helyett többféle missziós tevékenységet vezettek be, de ezek tudomásunkra sem jutottak.

Megemlítendő viszont egy másik kedvezőtlen jelenség: igeszóló testvér régebben bőségesen volt mindenütt, mára viszont mind kevesebben vannak. Bizonyára nem csak a „laikus igehirdetők" egykor tudatos leépítése az oka, hogy ma már egyre több helyen olyan avatott testvérek vannak a vezetőségben, akik ritkán szólnak igét, esetleg sohasem. Azt már szinte felesleges említeni, hogy ezek a régi „laikusok" éppen a környéki misszióban jeleskedtek. Ők végezték a lelkébresztést. A prédikátorok és a gyülekezeti tagok nagy része otthon maradhatott.

A nyári létszám alakulása

A húsz budapesti gyülekezetnek úgy a fele, taglétszámát tekintve, a száz körüli sávba tartozik. Vasárnap délelőttönként általában ennyien látogatják az istentiszteleteket, de a délutáni létszám ennek jobb esetben is csak töredéke. Ha a pásztor szabadságra megy, vagy az énekkar, esetleg az ifjúság elutazik, mondjuk 60 fő, az istentisztelet résztvevői jelen lehetnének úgy 40-en. Az istentiszteletre azonban csak 15-en jönnek el. – Hol marad a többi? – Úgy gondolkodnak, hogy „most nem érdemes elmenni". – Igazuk lenne?

Az elmúlt nyáron már a legtöbb fővárosi gyülekezetben délutánonként „nyári létszám" volt. Akár szabadságon volt a prédikátor, akár látogatóba ment a gyülekezet fiatalsága, az énekkar és egy néhány vezetőségi tag. Senki sem vitathatja a jogosságot, vagy annak áldását, hogy missziós vagy pusztán ismerkedési célból indokolt a fiatalság látogatása más gyülekezetekben, esetleg közös kirándulásokon. Hogyne lenne áldásos a fiatalok üdítő megjelenése és föllépése olyan helységekben, ahol nem voltak gyülekezeteink! Bár természetesen a meglévő gyülekezetek megmaradása sem elhanyagolható.

Helyettest hívunk

A háború után *a lelkipásztor szent szolgálatából „munkaviszony" lett.* Évi szabadságra jogosult, és ezzel kiszámíthatóvá vált a távolmaradása is. Ilyenkor meghívják a prédikátor egyik barátját, esetleg rokonát. Máskor egy aktív, esetleg már nyugdíjas vendég pótolja őt a szószéken. Helyi, „nem hivatásos" igehirdető ritkán kap szót. Vagy talán maga sem igényli?

Miután útra kelt a gyülekezet, az érkező helyettes legtöbbször idős, betegeskedő emberekre talál otthon. Hozzájuk nem mindenki érez küldetést. Az alkalom és a látogatottság lehangoló látványa tükröződik az igehirdetésében. A *szolgálat* nem haladja meg egy bizonyos *szükséges szolgáltatás jellegét.* A testvériség sem vár el tőle többet. Betorkollik az egész egy fura folyamatba, ok és okozati visszacsatolódásba. Mind kevesebben kívánkoznak ilyenkor imaházba men-ni, és a jelenlét évről-évre csökken: „hiszen ma úgy sem lesz ott senki!" Az öngerjesztő kör *egyre ne-hezebben visszafordítható súlyos szellemi károsodáshoz vezet. Az ellanyhuló érdeklődést később alig lehet már felfrissíteni.* Amennyiben a távollétek havonkénti gyakorisága felszökik, valószínűleg drága árat fizet hamarosan a gyülekezet.

Volt egy helyénvaló mondás: *„Aki énekel kétszeresen imádkozik."* Csakhogy a megfogyatkozott létszámú gyülekezetben a harmonistát vagy az orgonistát nélkülözők hamisan, vontatottan elnyöszörgött gyülekezeti éneklése már egyáltalán nem imádság, és senkiben sem gerjeszt áhítatot.

Ha a szószéken ülő helyettes hallgatja a gyülekezet megszokott, szép és ütemes éneklése helyett ezt a gyengén éneklő gyülekezetet, zavarba jön, sőt pánikba esik. Mindez tükröződik az igehirdetése nyomán. Amit mond kétségbeesésében, az a következő hiányos létszámot még tovább csökkenti. Amint olvashattuk, az öngerjesztő kör sebessége fokozódik, átmérője kiterjed és károkozása szinte már nem is jellemezhető méreteket ölt. Vajon méltó fizetség lenne mindez a jószándék ellenében?

Az napra zárjuk be az imaházat!

Maradna egy megoldás, és ezt a gyülekezeteink szinte már rendszeresen meg is teszik: ki sem nyitják az amúgy is heti egy-kétszeri alkalommal látogatható imaház kapuit, *„Jövő vasárnap kivételesen nincs istentisztelet"*, hajtogatják a hirdetésben; de már csak rövid idő, ha ezen az úton tovább haladnak, kürhatják az imaház kapujára a színházakon szokásos feliratot: *„Nyári szünet."*

Azt is figyelembe kellene vennünk, hogy a bezárt ajtó elé jöhetnek néha nagyon messziről, akik nyári utazásuk céljává éppen az elzárkózó gyülekezet meglátogatását tették, egyéni indokaik alapján. Az ilyen látogatók visszatérését ostobaság holmi *„nosztalgia-járathoz"* hasonlítgatni. Ugyanis csupán idő kérdése és a hasonlítgatónak is lesznek emlékei, amiket ápolna. Mindennél több áldást rejtegethetnek ezek a látogatások. A hatásfokuk messze meghaladhatják bármilyen kirándulásét. Ha ilyenkor a messzi földről hazatérő vendéget az imaház zárt ajtói fogadják, roppant csalódással fordul onnan vissza. Nem is viszi a gyülekezet jó hírét! Azt mondja, amit mi régebben az amerikai gyülekezetekről. És pont olyan érzülettel!

A megoldáshoz a legtöbb ráfordítás ahhoz kellene, hogy a helyi igehirdetői készséget ébresszük föl. Az erre alkalmas egyéneket a legtöbb pásztor általában „örökölte". Olykor elégedetlen is a neki mindig készséges segítőkkel, nem ritkán ők a bírálatának legelső célpontjai. Gyakran egészen indokolatlanul. Így elveszi azok kedvét a szolgálattól, és rábíznak mindent „a fizetett lelkipásztorra." Pedig, ugye „szegénységi bizonyítvány", ha egy százas létszámú gyülekezetben nincsen gyakorlott, helyi igehirdető. Ehhez buzdítás, türelmes tanácsolás és főleg a munkatárs nyilvánvaló megbecsülése lenne szükséges.

Ez nem a mi ünnepünk!

Vannak két napos, munkaszünettel járó keresztyén ünnepek. Például húsvét, pünkösd és karácsony másnapja. Vannak köznapiak is, mint a nagypéntek vagy a menny-

bemenetel napja. Gyülekezeteinkben nem egységes a megünneplésük. Hangzatos indoklásoknak ilyenkor sem vagyunk szűkében: *„Menjünk el látogatni! Törődjünk azokkal, akik családi körünkhöz tartoznak, de még nem fogadták szívükbe az Urat"!* De aki ezt mondja, esetleg *senkihez sem megy el.* Vagy ha igen, a látogatása megakad az általános társadalmi kapcsolatok szintjén: baráti hangulat, jóízű eszmecsere, politizálás, egy jelen nem lévő családtag jellemzése és mindenek előtt nagy eszemiszom. *Amit elfelejt említeni, az éppen az Úr Jézus Krisztus kegyelmi munkája.*

A gyülekezeti önrendelkezés sem feltétlenül jó indok. Még kevésbé egy katonás pásztori „vezényszó", amikor „az ügyet saját hatáskörébe vonva rendelkezik".

Nem tünteti föl a gyülekezetet kedvező színben a más felekezetű érdeklődők előtt, ha kijelentjük: *„nem szoktuk megtartani ezt a katolikus, illetve protestáns ünnepet".*

A köznapi ünnepeken istentiszteleti célrafel nem használt szabadidőről talán tiszta képet kapnánk, ha valamelyik testvér nyilvánosság előtt bizonyságot tehetne egy elmaradt összejövetel után arról, milyen családi kapcsolatot használt fel látogatásra, és hogyan terelte a szót az Üdvözítő Jézus Krisztusra? Miként tehetett így valamit a saját, és a világi meglátogatott személy áldására? Azon a bizonyos munkaszünettel járó ünnepen, a szűk családi körben hogyan áldotta meg Isten őket? Ilyen bizonyságtételek azonban – tudtommal – még nem hangzottak el.

Egyáltalán nem negatívum, bár történelmi gyakorlat az a régebbi magatartás, ahogyan az egyházi ünnepeket a hívők valamikor bölcsen hasznosították. Itt van például a „gyertyaszentelő", azaz február 2-ika. Ilyenkor a fiatalság távolabbra utazott, konferenciázott, a gyülekezet hitmélyítő ünnepélyt tartott, elcsendesedett és tanulmányozta a Szentírást. Volt gyakran gyülekezeti tevékenykedés „úrnapján" is, bár nem volt körmenet. Újabban október 31-ikén, a reformáció napján, ökumenikus programon veszünk részt. „Mindenszentek napján", azaz november 1-jén régebben kiment az énekkar a temetőbe. Hitébresztő iratokat osztogattak, vállalták az egyéni beszélgetést, ha nagyon elcsüggedt gyászruhás asszonyt láttak. Még arra is volt példa, hogy valakit az öngyilkosságtól mentettek meg így. Mindezekről „leszoktattak" minket egyházügyi rendelkezések, elrestültünk a lelki-szellemi aktivitástól, és ma a lehetőségek új korszakában nem vesszük elő bevált módszereinket. Sőt még azt sem vesszük szívesen, ha valaki ezekre emlékeztet.

Amikor a hívő ember messzire utazik

Meglehetősen gyakori, hogy a fürdőhelyeken, üdülőkörzetekben kis létszámú gyülekezet működik. Az oda látogató hívő testvér – netalán éppen egy prédikátor – szabadságon lévén, *feléjük sem néz.* Kényelmetlenül érzi magát, ha váratlanul benyit valahová. Esetleg észre sem veszik őt, netán konfliktust okoz.

Aki külföldön utazgat, keressen alkalmat arra, hogy a befogadó országban *meglátogassa a gyülekezetet.* Ne hivatkozzon arra, hogy nem érti a beszédet. A nyelvismeret hasznos és értékes elsajátítására is adhat némi alkalmat a látogatás. Nem beszélve más, nagyon sok tekintetben a vendégre nézve előnyös, bár előre nem látható körülményről. Ha ez a legközelebbi szomszédos államok fővagy nagyvárosaira vonatkozik, ahol esetleg anyanyelvünket ismerő testvériséggel is találkozhatunk, igazán megéri a fáradságot, hogy még itthon tudakozódjunk összejöveteleik címe és időpontja felől. *A határaink közvetlen közelében lévő imaházainkról kétségtelenül jó lenne ilyen címlista elkészítése és széles körű közzététele.*

Csak egy kis figyelmesség

A kis létszámú összejöveteleknek speciális hangulata van. Nem a háromszáz ülőhelyen egymástól mérföldes távolságban egyénileg üldögélők körében, hanem személyes, meghitt közvetlenségben. Nagyon sokan jutottak élő hitre ilyen alkalmakon. A nyári létszám tehát ne keserítsen senkit, hanem igyekezzék mindenki ebbe az irányba terelgetni a néhány tagú jelenlét áldásos hangulatát.

Egy kis figyelmességgel elintézhetnénk elutazásunk előtt, hogy az otthonmaradó testvéreink közérzete ne váljon lehangolttá. A helyi, távolabbra készülődő prédikátor fordítson gondot ne csak a saját szolgálatára, amit a vendéglátók körében végez; vagy amit látni, hallani szeretne szabadidejében. Ne csupán igehirdető helyettesről gondoskodjon, tervezze meg a szabadsága idejére a gyülekezet eseményeit, imádkozzon azért, hogy távollétében a Sátán ne rombolja le mindazt egy néhány nap alatt, amit egy teljes évben felépített. Gondolok a gyülekezeti éneklés hangszeres kíséretére elsősorban. Nem is beszélve esetleg kisebb együttesek szolgálatairól. Még arról is gondoskodhatna, hogy az otthon maradók közül legyen imaóra-vezető, talán olyan, akit már elhanyagoltak a beosztásban. Legyen bizonyságtevő, hozzászóló, beszámoló. Esetleg hangozzék el egy szép, talán ismert, de elgondolkodtató költemény. Nagy kár ezt a specialitásunkat hanyagolni.

Az ilyen gondoskodás kellő szeretettel és tapintattal, bizonyára senkit sem sértene, de növelné a szolgálatok megbecsülését. Népesítené az átmenetileg magára maradt gyülekezetek gyér sorait.

Össze kellene hangolnunk az álláspontunkat azokról az ünnepekről, amelyekre nincs liturgikus igényünk, vagy eltérő a bibliai látásunk, mint az egyházi tradíciókra alapított dogmák. Országosan egységes gyakorlatot kellene követnünk, de legalább ajánlást tehetnénk közzé országos konferencián.

Mégis talán a legfontosabb változtatni valónk saját magunkban lenne. Legyünk alázatosak és szerények. Isten népének felelős szolgái, akikben néha – ha nem is önmarcangolás, – de egészséges önkritika is támad. Jézus Krisztus soha nem táplált senkiben magabiztos önteltséget.

Intézményes eljárásokkal mindent nem lehet megoldani, az bizonyos. Viszont szükséges lenne átgondolnunk, hogy az évi szabadságolások idején a gyülekezeteink mai viszonyain nem lehetne-e valamit javítani? Érdemes-e kockáztatni meglévő gyülekezetek fönnmaradását? Missziós kezdeményezéseink okvetlen fenntartásával egyidőben a létező gyülekezetek hívő testvériségéről nem feledkezhetünk meg. Gondoznunk, ápolnunk és növelnünk kell őket. A missziós lelkület nem merülhet ki bizonyos irányokban, csupán szavakban. Akkor a nyári utazgatások nemcsak elvonnák a nehezen kialakult hallgatóságot, hanem behoznának néhány csüggedő embert, akik éppen gyülekezetünkben kívánnának felüdülni. Vonzóbb lenne a gyülekezet, és talán a gondosan szabályozott helyettesítést látva testvéreink is szívesebben vállalkoznának arra, hogy a helyi pásztor, a gyülekezet jelentős része és a kórus elutazása esetében is, nemcsak elmennének Isten házába, hanem felhangolódnának az Úr magasztalására és dicsőítésére is. A gondos előkészítés fáradsága bőven megtérülne.

Óvakodjunk a félreértéstől! Nem a missziói szellemet bírálgatom, hanem éppen ennek a szemléletnek az alapján féltem a már meglévő, esetleg ma még erősebb gyülekezeteket. A misszió érdekét nem egy-egy felvillanó esemény szolgálja, hanem sokkal inkább a kitartó, aprólékos, személyes és állandó lelki munka. Minderre szinte külön elhívás szükséges.

- SZÓ-

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Dr. Haraszti Sándor

TIZENÉVESEK TERHESSÉGE (3.)

ÖRÖKBEFOGADÁS – ÖRÖKBEADÁS

Ha nem akarjuk a terhességek megoldására a művi terhesség-megszakítást alkalmazni (mint ahogy nem akarjuk), akkor praktikusan két megoldás kínálkozik: az egyik a terhesség elkerülése (erkölcsös hívő élet, önmegtartóztatás, fogamzásgátló tabletták), a másik pedig a gyermekek örökbeadása. Ez nem olyan egyszerű, mint amilyennek hangzik. Úgy tudom, hogy Magyarországon is nagyon sokan szeretnének gyermeket örökbe fogadni. Tudok viszont arról is, hogy az utóbbi években éppen Romániában volt egy nemzetközi botrány abból, hogy amerikai leendő szülők Romániába mentek és ott árvaházakból, gyerekotthonokból, kórházakból csecsemőket fogadtak örökbe, akiket azután Romániából kicsempésztek, és ilyen módon amerikai gyerekek lettek belőlük. Ugyanilyen történeteket olvastam amerikai szülők utazásáról dél-amerikai országokba, hogy ot gyerekeket fogadjanak örökbe úgy, hogy súlyos dollárokat fizettek a különböző szülőknek, indiánoknak, chileieknek, argentinoknak és így tovább, és azután ezeket a gyermekeket hozták Amerikába.

Fölvetődik a kérdés, hogy ha ilyen nagy igény van újszülött csecsemők vagy fiatal gyermekek örökbefogadására Amerikában, akkor mért nem fogadják örökbe azokat a gyermekeket, akik ott elérhetők, vagyis akik Amerikában születtek? Itt megint azt kell mondanom, hogy a probléma nem ilyen egyszerű. Amerikában az úgynevezett *adoption laws* (örökbefogadási törvények) rendkívül szigorúak. Egy örökbefogadási processzus több évig eltart. A Department of Family and Children's Services (a család és gyermekszolgálati hivatal) felelős a welfare-ért (szociális támogatásért) és az örökbefogadásokért. Az örökbe fogadó szülőknek a kora szigorúan meg van határozva. Emlékezetből azt gondolom, hogy negyvenéves koron fölüli felnőtteknek nagyon nehezen adnak gyermeket gondozásba. Aztán meg van határozva, hogy az örökbe fogadó szülők maguk is házasok legyenek (ezt a követelményt enyhítették az utóbbi időben), és hogy a magánéletük ellen kifogás ne merüljön föl (újabban már homoszexuális és leszbiánus szülőknek is engednek örökbefogadást). Azután vigyáznak arra, hogy az örökbe fogadó szülők és az örökbe fogadandó gyermek hasonló társadalmi osztályból kerüljenek ki, de ami még ennél is több, hogy hasonló fajúak legyenek. Tehát nagyon nehezen adnak fekete gyermeket fehér szülőkhöz, pedig nagyon sok fehér szülő kész volna fekete gyermeket örökbe fogadni. Azután még nehezebben adnak fehér gyermeket fekete szülőkhöz. Említettem már föntebb, hogy a tizenéves terhességek jórészt a műveletlen alsóbb néposztályokból kerülnek ki, majdhogy nem tekintet nélkül az etnikus tagozódásra. Ezeknek a gyermekei közül nehezebben fogadnak örökbe azok, akik különben szeretnének gyermeket. Amerikában – azt lehet mondani – mesterségesen, hivatalos, adminisztratív módszerekkel van megnehezítve az, hogy egy szülő nélküli vagy nem kívánatos gyermek időben otthont találjon, ahol azután majd zavartalanul fölnőhet. Nem értik meg a szociológusok, a törvényhozók és az érdekelt leendő szülők, hogy a törvény miért ilyen, de ilyen.

Arra nézve egyébként, hogy az örökbefogadás általában véve nem oldja meg a felkészületlen családokba született gyermekeknek a problémáját, ismét csak az Atlanta Journal and Constitution-nek az 1996. szeptember 15-i számából idézek egy cikket. Ennek a cikknek a címe: Hungary Ponders what to do with its Unwanted Children (Magyarország mérlegeli, mit tegyen nem kívánatos gyermekeivel). A cikkből kiderült, hogy „Magyarországon több mint huszonkétezer elárvult vagy elhagyott gyermek van állami gondozásban". Elmondja azután a cikk, hogy az örökbe fogadni szándékozó emberek kérdéseket tesznek föl arra nézve, hogy milyen szabályok szerint és milyen eljárás szerint lehet Magyarországon örökbe fogadni akár magyar állampolgároknak, akár pedig külföldieknek. Elmondja ez a cikk azt is, hogy az utóbbi időben ötvennégy csecsemőt öltek meg Magyarországon az elmúlt két év során a szüleik, akik anyagilag nem voltak képesek fölnevelni őket. A nem kívánatos gyermekeknek a túltermelése fölkeltette külföldön az örökbe fogadni kész szülőknek az érdeklődését Magyarország iránt, mint ahonnan esetleg kaphatnak gyermekeket, miután a szomszédos Románia az utóbbi évek során megszüntette az idegenek vagy külföldiek örökbefogadói jogát.

A jelenleg érvényben levő magyarországi szabályok szerint, ha egy gyermeket nem tudnak örökbe adni Magyarországon, akkor őt föl lehet ajánlani külföldieknek, bejegyzett örökbefogadói ágenciák (ügynökségek) által. Az elmúlt évben csupán száz magyar gyermeket fogadtak örökbe külföldi szülők, de a szenzációt hajhászó sajtótermékek kimerítően tárgyaltak olyan történeteket, amelyek szerint a külföldi örökbefogadások sokba kerülnek, és hogy igazában gyermekkereskedelem folyik. Olyan hírek is elterjedtek, hogy magyar örökbefogadók közvetítői a New Jerseyben működő East-West Concepts, Inc. (a New Jerseyben működő Kelet-Nyugati Fogalmak, Kft.) magyar gyermekeknek az areképét hozták az Internetben, és ezek a hírek nagy feltűnést keltettek. Az Egészségügyi Minisztérium képviseletében Gáspár Károly megjegyezte: „Úgy látom, könnyebb gyermekeket hirdetni az Internetben, mint követni a szokványos eljárást és megpróbálni örökbefogadó szülőket találni a számukra. De ők nem állatok, hogy kiállításon mutogassák őket." Azonban az East-West Concepts munkája egy olyan tényre hívja fel a figyelmet, amiről az óhazai magyarok nem szívesen beszélnek. Samu János, az East-West Concepts, Inc. magyar származású vezetője azt mondta, hogy az ügynökség által nyilvántartásba vett gyermekek 95 százaléka cigány, egy olyan etnikus csoport, amelyet Magyarországon igen nagymértékben társadalmon kívülinek tekintenek. Az örökbe fogadható gyermekek nagy száma cigány, de kevés magyar szülő óhajtja őket örökbe fogadni. Kovács Gyula, egy állami árvaháznak a vezetője pedig ezt mondta: „Magyarországi örökbefogadó szülők leginkább nem cigány gyermekeket keresnek." Az East-West Concepts, Inc. egyik ismertető füzete azt javasolja az örökbefogadóknak, hogy jól tennék, ha cigányokat fogadnának el. Amennyiben ezt nem teszik, akkor cigánygyermekek éveken át az állami ár-

vaházakban maradnak." „Ők egy etnikus diszkriminációnak az áldozatai" – közli a cikk.

Egy másik hír, ami rossz hatást tett külföldön, arról szól, hogy terhes magyar anyák pénzt kaptak azért, hogy az Egyesült Államokba utazzanak és ott szüljék meg csecsemőiket. Ezeket a csecsemőket, akik most már születésüknél fogva amerikai állampolgárok, fölajánlották örökbefogadásra. Ezzel az üggyel kapcsolatban egy magyar származású kanadai asszonyt, egy bizonyos Gáti Mariannát Kaliforniában letartóztattak azzal a váddal, hogy adócsalást követett el, és hogy illegális külföldieket bújtatott. A vád tudni véli, hogy egy-egy ilyen tranzakció során nyolcvanezer dollárt is elkért egy-egy csecsemőért, és hogy magasabb összeget kért a fehér bőrű csecsemőkért, mint a sötétebb bőrűekért. A fönt említett cikknek az utolsó szakasza arról értesít, hogy a szomszédos Ausztriában lévő hatóságok nyomozódnak olyan jelentések iránt, hogy az ő országukban is hasonló visszaélések vannak folyamatban magyar anyák gyermekeivel kapcsolatosan.

GYERMEKEK ÁLLAMI NEVELŐOTTHONBA ADÁSA – LELENCGYEREKEK

Amint láttuk, az örökbeadás–örökbefogadás aránylag nagyon kevés gyermek problémáját oldja meg kielégítően. Csak mint természetes emberi reakciót említem meg, hogy ha a gyermek jó örökbe fogadó szülőkhöz került is, előbb-utóbb fölmerül benne a vágyakozás, hogy szeretné megismerni az ő természetes szüleit (angolul úgy mondjuk: *birth parents*). Valamikor az örökbefogadást szentesítő bírói határozat kimondta, hogy az örökbe adott gyermek előbbi életére vonatkozó anyakönyvi adatokat zárolni kell. Ez azt jelentette, hogy többé sem az örökbe adó szülők nem tudhatták meg, hogy kik voltak az örökbe fogadók, sem az örökbe fogadók nem tudhatták meg, hogy kik voltak az örökbe adók. Az örökbeadás–örökbefogadás gyakorlati részét bizonyos ágenciák (ügynökségek) bonyolították le. Az örökbe adott gyermek maga sem tudhatta meg, kik voltak azok a szülők, akik őt örökbe adták és miért. Gondoljunk ilyenkor leányanyákra, akik így akartak megmenekülni a szégyentől és új életet kezdeni. Gondoljunk tönkrement egzisztenciákra, melyekben így akartak jobb sorsot biztosítani a gyermekeiknek, mivel ők maguk nem érezték képesnek magukat a gyermekek fölnevelésére és iskoláztatására.

Ma már a törvény legtöbb államban megengedi, hogy az örökbe adott gyermek megtudja, kik voltak a természetes szülők, és kapcsolatot vegyen ezekkel a szülőkkel. Ha a gyermek úgy kívánja, akkor az örökbe adó természetes szülők látogatási jogot kaphatnak, hogy vele találkozzanak. Arra is van példa, hogy a gyermek „elválik" a természetes szülőktől vagy örökbe fogadó szülőktől, és maga választ magának örökbe fogadó szülőket. Természetesen, ezt az eljárást legalizálni kell, és a gyermeknek bizonyítania kell, hogy neki jobb sorsa lesz és az érdekeinek jobban megfelel, ha egy másik szülőpárt választ magának, amely természetesen, kell, hogy őt vállalja.

Arra is van eset, hogy az örökbe adó szülők később megbánják döntésüket, akár azért, mert az anyagi helyzetük megjavul, és most már képesek lennének a gyermek jövőjét biztosítani, akár azért, mert erőt vesz rajtuk a szülői ösztön, lelkiismeret-furdalásuk támad és szeretnék jóvátenni azt a lépést, amely őket a gyermektől elválasztotta. Nagyon nehéz helyzetben vannak ilyenkor az örökbe adó szülők. Igen ritka eset, hogy a bíróság helyt ad kérésüknek.

Most azokról a gyermekekről szeretnék szólni, akik a természetes szülőknél bármi okért nem maradhatnak, akik örökbe fogadó szülőket nem találtak, és akik ennélfogva a természetes szülői környezetből kényszerítő módon kikerülnek. Föntebb láttuk már azt, hogy cigánygyermekek nehezen találnak örökbe fogadó szülőkre nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is. Ha egy gyermek bármi okért nem talál örökbe fogadó szülőket, akkor ő az államnak a gondjává válik, és úgynevezett gyermekmenhelyre vagy lelencházba kerül. Az egyházak ezt a problémát úgy oldják meg, hogy árvaházakat alapítanak a szülői gondozás alól kikerült gyermekek számára. Ilyen árvaházakat alapított a XVIII. században Francke Németországban (Halle), a XIX. században Müller György (Bristol, England) és Charles Haddon Spurgeon Angliában (az ő árvaházai évi ötezer gyermeket láttak el Londonban). Magyarországon ugyancsak alakult Baptista Árvaház a század első felében (1914). Az állami árvaházakban (lelencház) való életet soha el nem felejthető módon írta meg Charles Dickens az Oliver Twistben és a David Copperfield-ben a XIX. sz. közepén.

Az állami árvaházak vagy gyermekotthonok a legjobb szándék mellett is csak ritkán válnak ideális tartózkodási hellyé az ott nevelt gyermekek számára. Ezek a helyek nélkülözik a legfontosabbat, amire egy gyermeknek és serdülő ifjúnak különösképpen szüksége van: a szeretetet. Az alkalmazottak fizetésért dolgoznak elsősorban és nem hivatástudatból. Az Úr Jézus úgy hívta az ilyen munkásokat, hogy béresek, nem pedig pásztorok. Szinte még az állami árvaházaknál is rosszabb sora van annak a gyermeknek, akit a hatóság kiad úgynevezett lelencszülőknek pénzért. Igaz ugyan, hogy a hatóság igyekszik ellenőrizni a gyermeknek a környezetét, hogy hogyan bánnak vele, hogy megkapja-e a minimális ruházkodást és kielégítő élelmet, hogy nem verik-e, nem bánnak-e vele kegyetlenül. Ezek a jó szándékú kísérletezések, azonban legtöbbször nem érik el a célt. Ha egy család csak pénzért vállal lelencgyereket, akkor a lelencgyerek nem ember az ő számukra, hanem csak pénzforrás, akit bármikor vissza is adhatnak, ha többé a céljaiknak és körülményeiknek nem felel meg egy ilyen gyereknek a tartása.

Az 1917-es Nagy Októberi Szocialista Forradalom az egész cári birodalomban fölborította a családi életet. Bármennyire is nem volt kielégítő a cárizmus alatt az állami gyerekotthonoknak a gondozása, ami azután következett, hogy a cári közigazgatás teljesen fölbomlott, az még roszszabb volt. Gyermekek százezrei bandukoltak az utakon. Szüleik vagy a fronton maradtak, vagy hadifogságban voltak, vagy a szovjet cseka börtöneiben senyvedtek és ott kivégezték őket. Ezek a gazdátlan gyermekek hosszú évtizedeken át maradtak a szovjet közigazgatás problémái. Megemlékezik róluk Borisz Paszternák *Dr. Zsivágó* című regénye; ugyancsak az *Arbat gyermekei* című regény, azután Solohov, *Új barázdát szánt az eke* és a *Csendes Don* című regénye.

Nem csupán olyan gyermekek kerülnek állami gondozásba, akiket a szülők elvetnek maguktól, hanem olyanok is, akiknek a szülei börtönbe kerülnek. Olyan gyerekek, akiknek a szülei a diktatórikus rendszerekből úgynevezett „törvényellenesen" elmenekülnek. A kommunista birodalom bukása előtt (1990) nagyon sok ilyen gyerek volt Közép-kelet-Európában mindegyik kommunista megszállás alatt élő országban.

Szeretnék megemlékezni arról, hogy az egyházak is, magánosok is próbálnak segítő kezet nyújtani az ilyen gyermekek nevelésében. Természetesen, az elhelyezést, akár az állam helyezi el őket állami gyerekotthonokban, vagy kiadja őket magánosoknak tartásra pénzért, mindig törvényes előírások szabályozzák. Magyarországon az utóbbi évtizedben alakult egy Napsugár Gyermekmentő Alapítvány Szigetszentmiklóson dr. Almási Mihály, a Magyarországi Bap-

tista Egyház elnöke és dr. Almási Mihályné szervezésében. Olyan gyermekeket próbálnak megmenteni, akiket esetleg abortáltak volna a szülők, vagy akik egyéb okok miatt nem maradhatnak szülői gondozásban. Ők maguk gyermektelenek voltak, és Isten kegyelméből egy iker gyermekpárt tudtak örökbe fogadni, Angélát és Csabát. Ők ideális emberek arra, hogy szülő nélküli gyermekek problémáit magukra vállalják, és azok elhelyezését szervezzék.

Nem győzöm hangsúlyozni, hogy a gyermeknek szeretetre van legnagyobb szüksége. Éhséget, hideget, bármiféle hiányosságot könnyebben elviselnek, mint a szeretetnek a hiányát. Arra is láttam példát, hogy a lelencszülők édesszülőkké lesznek. Megismerkedtem egy középkorú házaspárral, akiknek maguknak is volt három gyermekük, és akkor magukhoz vettek két állami gondozott fiút. Még kicsik voltak ezek a gyermekek, de olyan bánatosan, szomorúan, szeretetet és segítséget esdve néztek ezekre a szülőkre, amikor azok egy állami gondozóotthonba látogattak, hogy nem tudtak ellenállni az esdő tekinteteknek, és elfogadták ezeket a gyermekeket. Az egyik cigány volt, a másik magyar. Éveken át módom volt figyelni a gyermekek fejlődését. A cigány sokkal élesebb eszű volt, mint a magyar. Amikor az eszük megnyílt, akkor azt kérdezték a nevelő szülőktől újra meg újra, hogy „miért hagyott el engem az én anyám, mért nem jön az anyám meglátogatni?" Nehéz volt erre válaszolni, mert az egyiknek az anyja „utcarongya volt", a másiknak az anyja börtönben volt. A nevelőszülők igyekeztek a gyermekeknek a szívében fönntartani azt a tudatot, hogy majd, amikor az anyjuk abban a helyzetben lesz, akkor el fog jönni és meg fogja őket látogatni; hogy az anyjuk szereti őket; hogy nem szándékosan hagyta el őket, hanem képtelen volt eltartani és gondozni őket. Nagyon fontos ez a gyermekeknek a lelki egyensúlyuk miatt. A nevelőszülők iskolába adták őket, az iskolai előmenetelüket nyomon követték, a tanárokkal beszéltek, a gyermekekkel otthon tanultak, a gyermekeket fegyelmezetten úgy tartották, hogy azok a napi leckeanyagot elvégezték, zenét, éneklést tanultak, imaházba vitték őket, és úgy látszik, hogy ezek a gyermekek kiegyensúlyozottan fejlődnek lelkileg és nem züllenek el, és nem fogják szaporítani a börtöntöltelékek számát. Befogadták a gyermekeket a család kertészetébe és szőlőművelésébe. Tíz éve vannak náluk a gyermekek. A gyermekek maguk olvassák iskola előtt a reggeli áhítat bibliai leckéjét és a bibliai vezérfonal magyarázatát. Nemrégiben versenyt nyertek egy ötös csoporttal bibliaismeretből, Rákoscsabán. A nagyobbik fiú 14 éves, a kisebbik 12. – Így fejezik ki magukat akkor, ha megkérdezik tőlük, hogy miként érzik magukat a nevelőszülőknél: mint madár a fészkében, mint nyúl a bokorban, mint két krumpli egy zsákban, mint gyermek az anyja ölében. (A nevelőszülők neve: Hufnágel Ádám és Hufnágel Ádámné, Kiss Lenke, Soltvadkert.)

Móricz Zsigmond összegyűjtött műveinek a Szépirodalmi Kiadó 1955-i kiadásában egy egész kötet elbeszélés jelent meg (1937–1942, Összes művek VII. kötet). Az Utószó így emlékezik meg a lelencproblémáról írt két elbeszélésről: „Két elbeszélést mégis külön kell említenünk: *A világ végén már szép és jó* (1938), *Az Árvácska* előfutár novellája, tökéletes tömörséggel, drámai erővel, az iszonyatok mértéktartó fokozásával Móricz legnagyobb novellái közé emelkedik. *Az Árvácska* (1939) az elesett, társtalan, kisemmizett gyermek rémületének egyedülálló, szívig ható rajza."

Miről van szó ebben a két elbeszélésben? *A világ végén már szép és jó*-ban a négyéves kis Roziról, aki csak állami gyerek. Az ilyen „nincs benne a házban, a tanyában, az egész világban, az bizony kívül van mindenen. A gyerekek közé csak ő maga férkőzik be, de azok tudják, hogy nem tartozik beléjük."

A kis Rozi azonban nem tudja, mi az, hogy ő állami gyerek, neki is az a mamája, aki a többinek, úgy hívja, hogy kedves anyám, a többi gyerek is úgy hívja, a vastag, nagy darab fekete asszonyt, aki most kiadja a parancsot a számtalan gyerekeknek, hogy vetkőzni. Ennek a kicsiségnek már van múltja. Nem első hely ez, ahol családot tanult ismerni. Rövid kis életében már a harmadik helyen szokja a szülői szeretetet. Éppen azért csak neki fáj, hogy vele senki se foglalkozik. Se a kedves anyám, se a gyerekek, se Mari, se Juli, se Sári, se Klári.

Rozi nem szereti a tejet. A kedves anyám nem tudja fölfogni, hogy lehet olyan istenteremtése, aki a tejet nem szereti. Ezért büntetésből kiküldi a konyhába. „Lódulj ki! – kiált rá Rozira –. Büntetni kell a gyereket. A gyereket folyton büntetni kell, mert másképp elszilajodik." Rozi nem mozdul; ez olyan elvetemedett, ez az állami gyerek, hogy ennek nem lehet parancsolni. „Nem takarodsz rögtön ki?" – S meglódítja, s a kislányka úgy kiperdül a megnyitott ajtón a hűvös konyhába, azt se tudja, hogy áll meg.

De hogy a tejet emlegették, Rozi sem teketóriázik, abban a percben megindul, és megy a kamrába. Annak madzagkilincse van, azt meghúzza, s az ajtó ettől a furcsaságtól, hogy az ember egy madzagot megránt, kinyílik. Rozi bemegy, és ott van a kenyér az orra előtt, nagy fél kenyér. Odamegy és két kis fekete kezével nekiáll, és belemarkol és letöri a dúcát. Ezzel a kenyérdarabbal azután elindul kifelé a sötét udvaron át a szérűbe, az udvar végébe.

És a kis állami gyerek, mint a kiskutya, ha lopott, vagy a kisegér, ha talált valami majszolni valót, csak ott állott, s a fejét bedugta a szénába, és úgy rágcsált és nagyon szerette mindig a kenyeret, nagyon boldog volt, hogy kenyere van, és úgy ette, mintha az övé volna. Volt neki egy kis esze, olyan kis magához való esze, ha nagyon fiatal volt is. Tudta, hogy hol áll a kenyér és törni is tudott magának, ha nem is volt kése, meg ha lett volna, akkor se vágott volna, mert azt még nem tudott.

Szándékosan idéztem Móricz nagy művészettel megírt, látszólag naiv elbeszélését, mert be akartam mutatni, milyen sorsa van egy kis állami gyereknek, ha azt kiadják lelencbe. A történetnek a további során megjelenik a helyszínen az állam.

A néni jött, a felügyelő néni, aki meg van bízva a kiadott lelencnek a gondozásával, és kijött most a tanyára és megnézte, hogy kis Rozival mi van, s mi lesz hűsvétkor, és véletlenül éppen rajta kapta, hogy a ked-

ves anyám verte az állami gyereket. Ebből nagyon furcsa dolog lett, a szelíd és csöndes néni kiabálni kezdett, ellenben nagy fekete kedves anyám igen hallgatott. „Azt hiszi, nincs más, akihez a gyereket odaadhatom? – mondta a néni. – Majd meglátja, hogy van. Hogy néz ki ez a gyerek? Hol vannak a ruhái? " Rozi az ártatlanság zsenialitásával azt mondta: „Kedves anyám mindig a cicára és a macára adja." „Mi az, maga a macskákat hálatja a gyerek ruháiban?" És a kedves anyám csak hallgatott (pedig nem a macskáról van szó, hanem a tízéves gyerek közül kettőről). Ahá! Értette meg a néni. „Maga a saját gyerekeire adja az állami ruhákat? No jó, hogy tudom. Azonnal összeszedni minden ruhát, s a gyereket viszem. Éppen van egy jó helyem a számára bent a faluban."

Nem volt mit tenni, kedves anyámnak össze kellett szedni a ruhákat, és a néni kocsira rakta a kislányt és egyszerűen elvitte magával. S a kocsi végül is beért a faluba, s megállott egy szép ház előtt, ahonnan kijött egy piros arcú, kövér, vidám néni, és ölbe kapta a kis Rozit és nagyon hálálkodott a néninek, hogy ilyen szép húsvéti ajándékot hozott neki. De a kis Rozi már megint kívül érezte magát a világon, s újra hallgatott, és morózusan nézett, apró, fekete szemeivel.

„Én kedves anyámhoz akarok menni" – mondta, s letörölte az arcáról a csókokat. Minden verés, megkülönböztetés, elhanyagolás és háttérbe szorítás ellenére Rozi most már úgy érezte, hogy az ő anyja a kedves anyám. Nem akart újra anyát cserélni. Nem akart más körülmények közé szokni. Aztán az a tíz gyerek, akik ugyan mindig meghúzták a haját, akik háttérbe szorították és akik azt mondták neki, hogy őneki nincs anyja, ez a tíz gyerek, mégis úgy érezte, hogy ezek az ő testvérei. Abba már beleidomult, hogy neki nem szabad szólni, hogy neki nem szabad előre tolakodni, neki várni kell a sorára, de abba már nem ment bele, hogy még anyát is változtasson. Az új néni lefektette, betakarta és ment a dolgára, mert sok volt a dolga. Rozi azonban, amikor érezte, hogy most egyedül van, akkor ledobta magáról a takarókat, és elindult ki az utcára, és az utcáról az útra, és ment-ment, mert úgy érezte, hogy neki meg kell találni a kedves anyámat. Ahogy előre nézett, látta, hogy az ég a földet éri, úgy gondolta, hogy ott van a világ vége, és megdöbbent, amikor az útnak egy fordulójánál másutt volt a világ vége. Nagyon elfáradt. Mozogni is alig tudott. Nagyon hideg volt. De csak ment, mert nem tudta, mi egyebet csinálhat.

Lila volt a szája és lúdbőrös az egész teste, de ő azt nem tudta, hogy mit jelent, s azt sem tudta, hány hét a világ. Egyszer csak megszólítja egy asszony: „Hová mégy te kislány?" Nagy lompos kutyák voltak mindenfele, és a kis Rozi meg volt szeppenve, s csak nézett a nénire. Igen, de a néni hirtelen csak összecsapta a kezét: „Én ismerem ezt a gyereket, ez a Tülkösné egyik lánya. Hogy kerülsz te ide?" Na, most jött a kis Rozi nagyszerű csalafinta esze. Nem merte megmondani, hogy „elszöktem", hanem azt mondta: „Bejöttünk kedves anyámmal a piacra és a kedves anyám elveszett. Kedves anyámhoz akarok menni." Ez az asszony, aki fölfedezte a kis Rozit az úton, ez most ölébe kapta, hazavitte, ágyba fektette, azon éjjel nálunk altatta, másnap reggel befogatták a lovakat, mert ezek is gazdagok voltak, és lovuk, szekerük volt, és nagy házuk, és kocsin vitték haza kedves anyámhoz. No, ott nagy zsivajjal rohantak rá a gyerekek, és még a kedves anyám is furcsán nevetve pislogott rá. „Na, te rossz kutya, letöröd még egyszer a kenyérnek a pilléjét? Tudja, komám asszony, annyit kap, ami belefér, és megszökött a disznó a fürdetés elől a szalmakazalba, és ott zabálta a kenyeret. Csak kitapodni a belét az ilyen állami kölyöknek!" Ezzel lehajolt kis Rozihoz és megtörölte az arcocskáját, de azért nem állotta meg, hogy egyet ne düffentsen a kicsi hátán.

Árvácska története még ennél is szomorúbb. Árvácska anyja „utcarongya" volt. Apját nem ismerték. Az állami gondozó adta ki egy sokgyermekes családhoz. Ebben a családban ugyan nem voltak olyan sokan, mint a kis Rozi családjában, ahol tíz lány volt, tizennégy évestől lefelé, a legutolsó hathónapos. Így ír róluk Móricz:

Mint egy méhkas, úgy zsibongtak; mint egy madárfészek, úgy csiripoltak; mint valami vásár, úgy civakodtak. Lány ez valamennyi. Tíz darab lány. Azért is béreltek állami gyerekeket, hogy ha már tíz lányt ingyen kell tartani, hadd legyen egy, amelyik fizet. Ebben a családban a kis Rozi ugyan megtanulta, hogy ő mindig az utolsó, hogy neki mindig várni kell, hogy őrá csak utoljára kerül a sor bármilyen tevékenységben, de azért nagyon jól érezte magát és nagyon szerette a testvéreit." Árvácska lelenccsaládja nem volt ilyen nagy. Ott is volt egy csomó gyerek. Ezek nem voltak biztosak abban, hogy Árvácska lelencgyerek-e vagy az ő valóságos testvérük.

Ebben az időben, amikor a történet lejátszódik, Árvácska ötéves volt.

Halottak napja volt, amikor az egész család készült ki a temetőbe. Eszti nénje az ajtóban állott, s újra meg újra kiáltotta, hogy: Árvácska! A kislány végre felfigyelt, s válasz helyett futva ment be a ház felé. „Hol a pokolba vagy? Gyere be. Rád zárja a mama az ajtót, mert mi megyünk a temetőbe." A kislány nem értette. Miért zárják őreá rá az ajtót? Hiszen ő is megy a temetőbe! „Te nem jössz" – mondta Sári. „Én is megyek." „Nem jössz" – kiáltotta valamennyi gyerek. Árvácska gondolta, azért nem akarják kivinni, mert kicsi. De most azt látta, hogy a nála sokkal kisebb Péterke is virágot kap a karjára. „Nekem is" – visította, s toporzékolni kezdett. „Te nem jössz, már mondtam" – ordította Sári. Talán Péterke azért megy ki, mert fiú, de most azt vette észre, hogy még a Péterkénél kisebb két és fél éves Zsuzsika is virágot kap a kis kezébe, ő is fel van öltöztetve, s ő is készül. Most aztán igazán nem értette, hogy mit akarnak vele. Ő is kimegy, akármit csinálnak, és meg fogja gyújtani a gyertyát, mint tavaly. Odakint nagyon szép a temetőben. Annyi virág sehol sincs az egész világon, minden síron egész kis kertecske. S mindenfelé égnek a gyertyák, s fújja a szél a lángocskájukat. Emlékszik, tavaly volt először odakint, s feledhetetlenül belenyomódott emlékébe a nagy-nagy gyönyörűség. Soha olyan jól nem érezte magát a család között, mint akkor.

„Ugye mama, Árvácska nem jön? Ugye mama, nem szabad kijönni velünk Árvácskának? Ugye mama, Árvácska itthon marad és rá lesz zárva az ajtó?" „Juszt is megyek, ha megpukkadtok is" – kiáltotta ötéves bátorsággal. „Juszt se jössz! Juszt se jössz! Juszt se jössz!" „Miért nem megyek, mit gondolsz?" „Mert csak mi megyünk." „Mért csak ti mentek? Mért én nem megyek, ha ti mentek? Nekem éppen úgy nagyapám és nagyanyám, mint nektek." Erre a sok gyerek harsány kacagásban

tört ki. „Jaj, hallja mama, neki éppen úgy nagypapája és nagymamája. Jaj. Jaj, de bolond vagy. Hiszen neked nem nagyapád, csak nekünk nagyapánk és nagymamánk a sírban a hótt."

„Nem adom – visította –, a nagypapa az enyém és a nagymama is az enyém." Erre a gyerekek még jobban sikítottak és kacagtak, s rángatták az anyjuk szoknyáját: „Hallja, mit hazudik? Hallja, mama, azt hazudja, hogy neki is nagypapája és nagymamája a mi nagypapánk és a mi nagymamánk? Ugye mama, mama nem mamája Árvácskának?" „Nem hát, na" – rikácsolta, s azonnal elfordult, mintha nem akarna Árvácskának a szemébe nézni. „Akkor ki az én mamám?" – kiáltotta észre térve gúnyosan, hogy na most nyert. „Senki, nincs mamád. Na végre, semmiféle mamád sincs. No, valahára, most már tudod, te csak egy senki vagy. Nem tartozol közénk. Mi csak pénzért tartunk, de olyan keveset fizetnek, hogy ki is fogunk lökni."

Árvácska, mintha az egek hasadoznának meg, s a ház dűlne össze, és a világ vége volna itt, szédülve és ájuldozva hallgatta a beszédet, s csak kereste a szemével a mama szemét, de az nem nézett felé. „Mama! – visította. – Mama! Mama, segítség." De segítség nem volt sehol. „Ki az én mamám akkor?" – vergődött az ötéves.

Most megszólalt a mama azon a nyers hangon, ahogy mindig szokott szólani Árvácskához: „A te mamád? Az egy jóféle lehet, ott egye meg a fene, ahol van. Még csak egyszer sem keresett meg. Az orrát ide nem dugta, hogy lássa a magzatját. Rosszabb a kutyánál. Másnak kell a kölykével kínlódni. Nyolc pengőért egy hónapba. Nyolc pengőt kapok összesen, de most már hogy ötéves vagy, ezt is leszállítja a Liga. Négy pengőért nem fogsz engem mamázni, erről biztosítlak."

„Hát akkor ki az én papám?" „A te papád... majd megmondom, ki a papád. Ha kimégy az utcára, minden bácsinak köszönj, mert nem tudod, melyik a papád. A te papád az ismeretlen katona." A kislány némán állott, s már az állán csorgott a könnye s a náthája. A testvérek pedig végre igazolva voltak, hogy miért nem szerették soha ezt az idegent. Ők is csak ma tudták meg az anyjuk dühéből, hogy Árvácskához semmi közük.

Végre elkészült a család, s elmentek és csakugyan rázárta a mama az ajtót a kicsi Árvácskára. Mikor magában maradt a setétedő szobában, levetette magát a földre és jajveszékelni kezdett. Hiába, senki se felelt, senki se hallotta, s ő érezte, hogy nem is fogja többé meghallani senki. Soká, soká feküdt a hideg földön, s még el is aludt a hosszú sírásban. Mikor felébredt, egészen sötét volt. Feltápászkodott, s rázta a hideg, vacogott a foga, s remegett mind a két lába s az egész teste. De azért nem felejtette el, hogy neki a mama nem mamája, s a testvérek nem testvérei. Ő már magában van, s neki valahol ismeretlenül él a mamája, vagy meghalt. Ismeretlen katona az ő papája, s talán az is meghalt. Erre ismét sírni kezdett és rettenetesen sóvárogni kezdett a szülei, az igazi szülők után, akár élnek, akár halottak.

Árvácska legnagyobb problémája az volt, hogy sem a lelencmama, sem a gyerekek nem szerették. Kitaszított volt közöttük. Nem érzett senkinél szeretetet. A kis Rozi akárhogyan is kezelte a lelencmama, de mégis szeretetet talált a tíz testvérénél. Azok valahogy elfogadták maguk közül valónak.

Svájci orvosi tanulmányaim idején Svájcban egy amerikai professzor, a lausanne-i egyetem volt növendéke franciául tartott előadást a gyermekgyógyászati órán. Előadásának a címe ez volt: „Adjátok vissza a gyermeket az anyjának!" Elmondta, hogy olyan csecsemők, akiknek az anyja meghalt, vagy akiket az anyjuk eldobott, vagy akiknek az anyja börtönben volt, ilyen csecsemők gyermekotthonba kerültek, és alkalmasint különböző fertőző betegségek áldozatai lettek, és akkor kórházban ápolták őket. Nagyon nagy volt a gyerekhalandóság ezek között az elhagyott, anya nélküli csecsemők között. Ez a professzor akkor bevezette azt, hogy a nagyvizitek alkalmával minden orvosnak, orvostanhallgatónak, ápolónőnek egy ilyen kis apró csecsemőt a karjára kellett venni, és magához szorítani és babusgatni. A professzor fütyült a sterilitás szabályaira, csak azzal törődött, hogy a gyermek összekapcsolódjék egy személlyel, akit anyjának tartott. Azt mondja a professzor, hogy ezután a magatartás után csökkent a gyerekhalandóság, sokkal gyorsabban meggyógyultak, mert a gyermekek érezték a szeretetet.

Móricz Zsigmond elmondja *Életem regényé*-ben, hogy ötéves kora után két évig a Gyula bátyjánál nevelkedett, mert a szülei nagyon szegények voltak és anyja beteges. Gyula bátyjánál (anyja testvére) ő csak ciberelevest kapott, s ez nagyon fájt neki, és nagyon szenvedett a szeretethiány miatt. Gyula bátyja ugyanakkor húst evett, emlékezik meg Móricz. Mikor aztán hétéves korában visszakerült az anyjához, ott is sokszor nem volt más, csak ciberelevés (korpaleves), de azt mondja: „Édesanyám olyan szépen beszélt velünk, olyan kedves volt hozzánk, hogy ott a ciberelevés meg valami pép is sokkal jobban esett, mint a Gyula bátyámnál." Ide tartoznék még az, amit Petőfi mond a *Fekete kenyér* című költeményében: „Miért aggódol, lelkem, jó anyám, Hogy kenyered barna, emiatt? Hisz meglehet: ha nincs idehaza, Tán fehérebb kenyérrel él fiad. De semmi az! Csak add elém, anyám, bármilyen barna is az a kenyér. Itthon sokkal jobb ízű énnekem a fekete, mint máshol a fehér."

Ha többet nem tehetünk egy ilyen kitaszított árva gyermekért, vagy lelenc gyermekért, vagy anyátlan-apátlan gyermekért, legalább szeretetet mutassunk iránta. Ha a cigánygyermek, vagy néger, vagy hottentotta, vagy jakut, vagy tadzsik, vagy sziámi, vagy román, vagy szerb, vagy szlovák, vagy kisorosz, a gyermek nem tehet arról, hogy hová született. A világ bármelyik gyermeke az Isten képét hordozza magán. Méltó arra, hogy teljes szeretettel, részvéttel és segítőkészséggel vegyük körül. Az Úr Jézus rájuk gondol a nagy számadáskor: *„Ha egyet befogadtatok ezek közül a kicsinyek közül, engem fogadtatok be!"*

Folytatása következik

„Adjátok vissza a gyermeket az anyjának!"

Szemelvények a századelő baptista sajtójából

III. Jahrgang. 1914

Friedensklänge

Zeitschrift der Baptisten-Gemeinden in Süd-Ost-Europa.

Ein Herr ✍ Ein Glaube ✍ Eine Taufe.

E folytatásban közölt szemelvények írásanyaga – a közép-európai, főként a magyarországi misszióval foglalkozó munka – eddig magyar nyelven nem volt olvasható. Most mintegy nyolcvanéves múlt eseménysorozata válik olvashatóvá, kutathatóvá a Szolgatárs olvasóközönsége számára, baptista missziónknak e figyelemreméltó időszakából – Schöneck Gábor testvérünk kitűnő fordításában.

1914. november

Levelek a hadszínterekről

Welker testvér, Galíciában egy tábori kórház irodáján – látszólag védve az ellenség golyóitól – írta:

Az intézetünkbe becsapódó orosz gránátok és srapnelek kellemetlenül leptek meg minket. – Megbízható altisztre volt szükség, aki további parancsokért a hadosztályparancsnokságra megy. – Welker szakaszvezető alkalmas erre! – Tetszik, nem tetszik: a parancsot teljesíteni kell. Míg bajtársaim a pincében kerestek védelmet, én feladatot mentem végrehajtani az Úrban bízva, kinek akarata nélkül hajam szála sem görbülhet meg. Bátran mentem előre. A célnál azt tapasztaltam, hogy a parancsnokság már nincsen ott. Hová mehetett? – nem tudta senki... Sivító gránátok közt futólépésben mentem jelenteni az új helyzetet...

Feletteseim parancsát az engem befedő védőszárnyak alatt örömmel teljesíthettem.

– Gyorsan csomagolni és továbbvonulni!... Mindenki – egy áldozatul esett ló kivételével – ép bőrrel jutott tovább. Mintegy 10 km-rel hátrább állítottuk fel újra segélyhelyünket.

Szívből köszöntöm Önt (Scheffler tv-t), kedves feleségét és gyermekeit és a kedves gyülekezetet. Kérem, imádkozzanak továbbra is értem és fronton levő testvéreimért! ... J. Welker

Bizonyára mieink és szövetségeseink mihamarabbi teljes győzelméért is imádkozunk, és kívánjuk, hogy országaink a háború előttinél nagyobbak, hatalmasabbak legyenek. Anélkül viszont, hogy Isten minket, népünket, szövetségeseinket meg ne újítaná; hitetlenségünkből, babonáinkból, tévhitünkből őhozzá és Jézusban való hitre nem térítene, az egész csak pusztulásunkra lenne, mit sem használna.

Országaink a hosszú béke éveiben gazdagodtak és nagy haladást tettek, sajnos nem az üdvösségben. Ellenkezőleg. A hitetlenség és Istentől-elidegenedés egyre nőtt. A földi javakban való gyarapodás és szellemi fellendülés lelki visszafejlődésre, – elszegényedésre vezetett nemcsak a széles néptömegnél, hanem – és ez a legsajnálatosabb – hívő körökben, gyülekezetekben, közösségekben is. Komolyan, kitartóan kell imádkoznunk azért, hogy Isten minket, minden gyülekezetünket és tagot, Magyarország, Ausztria, Németország minden népét felébressze, megújítsa, megszentelje; mindnyájunk lelki életét valódi hit- és szeretetben folyton gazdagodó életre elmélyítse, teljessé tegye.

Akkor, és csak akkor, ha Isten mind e népeknek igazi bűnbánatot, az üdv ismeretét, a teljes megtérést és a Jézusban való igaz hitet megadta, adhatja seregeinknek a mindnyájunk és az emberiség üdvét szolgáló teljes győzelmet. Országunk és velünk szövetséges országok hívőinek és népeinek teljes bűnbánata nélkül Isten a győzelmet nem adhatja meg, mert pusztulásunkra lenne. A legnagyobb kár az ember számára a lelki kár, mert amennyiben orvoslást nem nyer, örökké tart.

Önmagunk üdvössége nem lehet, nem szabad, hogy számunkra elégséges legyen. Isten kegyelméből másokat is üdvre kell segítenünk. Mivel ezt akkor tehetjük, ha mi magunk teljes hitben állunk, ha Isten lelke teljesen betölt minket és ha igaz közösségben élünk Vele. Mindenekelőtt ezért kell tusakodnunk, imádkoznunk.

A mi és minden hívőnek népünk, szövetséges népeink és e föld minden népének lelki- és örök jóléte iránti felelőssége éppen ebben a borzasztó háborúban végtelenül nagy. Rajtunk és minden hívőn áll, hogy az ínség idejét Isten kegyelmével különös kegyelmi időszakká tegyük. Ezt háború és ínség önmaga bizonyára nem fogja, nem tudja elérni, hanem csak az Isten kegyelméből hűségesen hirdetett evangélium. Ezért kell meghajoltan, alázatos szívvel, forró óhajjal önmagunk, népünk és minden nép bűnbánatáért, megújulásáért sokkal kitartóbban, sürgetőbben könyörögnünk, és az evangéliumot sokkal hűségesebben, odaadóbban hirdetnünk, mint ennek előtte bármikor.

Háborúban álló seregeink felelőssége, feladata óriási és nehéz, de a miénk ennél is nagyobb. Népünk sorsa – úgy véljük – nagyban függ seregeink állhatatosságától, hűségétől és kötelességérzetétől, de az egész mégiscsak a mi Istenhez való viszonyunkon áll. Valódi győzelem, igazi üdvösség csak Tőle jön. „Győznünk kell!" – mond-

ják seregeink és polgártársaink. Hát igen, győznünk kell, vagy nagyon megalázottan, jelentéktelenül állunk majd a világon; viszont még inkább érvényes: „Bűnbánatot kell tartanunk!" – meg kell térnünk, igaz szívbéli élet- és lényegi megújulást kell átélnünk. Erre kell összpontosítanunk teljes értelmünket; erre kell törekednünk; ezt kell kérnünk. Teremtse meg ezt és működtesse mindnyájunkban Isten az ő kegyelme által.

A harangtoronyból

Harangomat ezúttal gyászfátyolba kellene burkolnom, hogy tompítottan búcsúztassa az elhunyt, drága Philipp Bickel testvért. De mivel 85 esztendőt élt, és nagy dolgokat művelt, így harangkongatásom Isten iránti hálaadás.

Bickel testvér ügyes kovács volt, s tudta, addig kell ütni a vasat, amíg meleg. De nemcsak vasat, aranyat is tudott kovácsolni. Ha prédikátoriskolánknak pénzre volt szüksége – ez mindig kellett –, vagy hadirokkantaknak kellett pénz, Istennek tetsző célokra mindig tudott pénzt kovácsolni. De érc-aranyon túl, a Wahrheitszeugeban hitaranyat is tudott szállítani. Üllőjének szikráitól gazdaggá válhatott az, aki nem lyukas tarisznyába gyűjtött.

Most, Simeonhoz hasonlóan, Urának örömébe költözött. E „Mózes" elvesztése miatt szorongnunk kellene, ha pálcáját Isten nem bízta volna (Hoef tv. személyében) Józsuéra...

(Philipp Bickel három énekszövegét ismerjük A hit hangjaiban: *„Vond magadhoz gőgös szívem...", „Ím, a tenger zöld tükrébe...", s „Úton vagyok, én testvérim..."*

A hit hangjaiban közölt életrajzi adataiból hiányzik halálának éve (1914).

❖

„E földön békesség" – hirdette Betlehem mezején 1914 ével ezelőtt a mennyei sereg. E szavak azóta sokszor teljesedtek be; Jézus akaratából már sok harc hiúsult meg. De jelenleg a népek tengerének hullámai hatalmas zúgással szöknek a magasba. Sok védőgát szakadt már át; sok torokból tör fel a kiáltás: „Uram, ments meg minket; mert elveszünk." Isten azonban a legnagyobb népfelkelésnél is nagyobb. Ha azt mondja: Büszke hullámok csendesedjetek! – akkor lecsendesednek... Ezért akarunk az angyali kórusba teljes szívvel bekapcsolódni: *Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jó akarat!*

Hírek a harcmezőkről

Bonyhádon olvashattam Allinger testvér levelét:

„Az utolsó hónap nagy leterheltsége miatt lehetetlen volt írni. 24 napig hordtam magammal egy lapot, végül teljesen elázott, bepiszkolódott, ezért nem küldhettem már el.

Ezt a levelet egy szobában írom. Rendkívüli dolog, hogy pihenni is lehet egy keveset. Állandóan nagy tűzben voltunk... most nyugalom van. Csak kevesen maradtunk, és a többség beteg; lovaink elpusztultak; végre leváltottak minket és hátravonultunk.

Augusztus 1-től szeptember 1-ig Szerbiában voltunk, 8-án pedig Galíciába, tűzvonalba indultunk. 9-én borzasztó ütközetben vettünk részt. Istennek hála – számomra csoda –, egészséges vagyok. Az Úrnak köszönhetem, hogy még élek; szárnyával gránát- és srapnell robbanások közt is befedett. Minden alkalommal így kiálthattam: Isten, te vagy az oltalmam; védő karod alatt van menedékem. Ó, mily nagy bennem a hálaérzet, túlárad bennem, amikor minderre emlékezem. Meghálálni nem tudom, mily jó volt hozzám e borzasztó időben. Hűséges kívánok lenni életem végéig...

Jó volt hallani, hogy egészségesek vagytok. Amikor írásodat megkaptam, énekelni, fütyörészni támadt kedvem ágyúdörgés közepette is. Egyébként én is úgy szenvedek, mint bajtársaim. Éhezünk, gyakran csak földeken szedett nyers burgonyán és káposztán élünk. Egy tél mögöttünk van már. Korán esett le itt a hó. Nagy hideg és sok hó volt, ráadásul lyukas csizmámba a hólé is befolyt. Alig lehetett kibírni. Sokan lettek betegek és haltak meg. Én egészséges maradtam. Ezer, ezer hálával tartozom Istennek irántam tanúsított szeretetéért. Egy ideig a kolera is sok áldozatot szedett, sorainkból is sokakat elvitt. Tegnap 36 bajtársat süllyesztettek sírba."

Kuhn testvér írja: „Az Úr oltalmazó keze megsemmisítő gránátok és srapnelek között is állandóan fölöttem volt. Fegyvergolyók méhrajzásában a zsoltárossal ujjonghattam: *»Oh Isten, milyen drága a te kegyelmességed; az emberek fiai a te szárnyaidnak árnyékába menekülnek."* (Zsolt 36:8.).«

Közzététel végett fájdalmas hírt kell közölnöm: Schafer testvér egy visszavonulás alkalmával XI. 4-én fogságba esett.

Szívből köszöntöm Önt, a kedves családját és az egész testvériséget. Imáikban gondoljanak arám."

(Kuhn János testvér később – 1928-1931-ig – a csepeli gyülekezetnek volt a prédikátora.)

Ez volt a baptista nyomda emblémája. Itt készültek a harctérre küldött traktátusok is.

Hírek a gyülekezetekből

Brassó – Egy lépés előre. Ez azt jelenti, hogy brassói testvéreink szép, nagy összejöveteli teremhez jutottak. Korábban is istentiszteleti hely volt. Utoljára a zsidóknak volt imádkozási helyük, és most a megfeszített Krisztus prédikálására szolgál. Reméljük mindig megtelik. A szép terem felszentelése alkalmával ellátogattam honigbergi-Szászhermány és helsdorfi állomásunkra is. Szép vetésterületünk van mindkét helyen. Adja az Úr, hogy aratási területté váljon. (R.S.)

Csepel – Mivel *„Az embernek napjai olyanok, mint a fű, úgy virágzik, mint a mezőnek virága."*, azért november 27-én lehetővé vált, hogy a halál hideg lehelete Dobner testvérék 4 hónapos leánykájuk életét megtörje. – És mivel *„A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő"*, ezért kedves Katharina Schlegl testvérnőnk 73 éves korában halt meg. A felfelé induló kegyelem-vonatra várva, február óta tartózkodott a váróteremben, és mikor az november 29-én, hajnali fél 5-kor házuknál megállt, okos szüzekhez hasonlóan menynyei Vőlegényéhez ment... (B.)

Gondolatok a gyermekekről, az erkölcsről és a nevelésről

Augustinus:

VALLOMÁSOK

Gyűlölte a tudományt, szerette a játékokat és félt a veréstől.

A helyes élet útját így ecsetelték gyerekszemem elé: az intő szónak engedelmeskedjem, hogy sokra vigyem a földön és babért szerezzek az emberi dicsőség és a talmi gazdagság szolgálatában görnyedő, csak szópazarló művészet terén. Ezért tehát iskolába adtak. Ismerkednem kellett a betűk seregével. Én szerencsétlen flótás! Nem tudtam még, hogy mi haszna ennek, és ha lanyhult bennem a tanulás vágya, keményen kikaptam. Dicsérgették ezt bölcsen a nagyok. E földi életet előttünk élők közül sokan seregeltek ezeken a keserves utakon, amelyekre most rákényszerült a lábunk, hogy Ádám gyermekeinek kínját és gyötrelmét mi is csak tetézzük. Találtunk azonban hozzád könyörgő embereket, Urunk, és megtanultuk tőlük, sejdítve immár téged, amennyire ez tőlünk telhetett, hogy nagyságos valaki vagy, bár meg nem jelensz érzéki valónknak, de meghallgatsz minket és segítesz rajtunk. Így már gyerekfejjel könyörgésbe kezdtem, én segítségem és menedékem, hozzád. Megoldozgattam nyelvem kötelékét, hogy hívogassalak téged. És könyörögtem kicsi mivoltommal, de nem kicsi indulattal, hogy az iskolában meg ne verjenek. Mikor meg nem hallgattál engem, bár ez nem volt éppen nekem haszontalan, kacagtak rajtam a felnőtt emberek, és közöttük bizony még szüleim is. Ők egyébként rosszat nem akartak nekem, de mondom, kacagtak veretéseimen, amelyeket akkor olyan nagy és súlyos veszedelemnek láttam.

Az emlékezetben és a tehetségben nem mutatkozott hiány, Uram, hiszen úgy akartad, hogy mindezekből korunkhoz mérten elegendő legyen. Ámde csalogatott a játék gyönyörűsége, és megbüntettek érte olyanok, akik bizony ebben maguk is ludasak voltak. Azonban a felnőttek játékos léhaságát elfoglaltságnak nevezik, ha meg gyermeknél fordul elő ilyesmi, megrakják őt szegényt a felnőttek.

Milyen tanulmányokban találta legtöbb örömét a gyermek?

Ma sem jöttem eléggé nyomára, mi okozta, hogy gyűlöltem a görög könyveket. Már tömtek velük. Viszont rajongtam a latin könyvekért. Nem azokért, melyeket az első oktatók tanítottak. Inkább azokért, amelyeket már a grammatikus nevet viselők adtak elénk. Az említett első fajta könyvet éppen olyan tehernek és büntetésnek tekintettem, mint az összes görög könyveket, ha az oktatás idején írnom, olvasnom vagy számolgatnom kellett soraikból.

Fordította: Városi István

Augustinus: Vallomások
(Gondolat, Bp. 1982.) 35-37, 42. o.

A SUMÉROK CSALÁDI TÖRVÉNYEI

Mindörökre a jövendő időkben:

1. Ha a kiskorú fiú azt mondja az apjának: „Nem vagy az apám", el kell hagynia a házat, földet, kertet, vagyont és rabszolgákat, továbbá kopaszra kell őt nyírni, rásütni a [rab]szolgaság bélyegét, és el kell adni ezüstpénzért.
2. Ha a kiskorú fiú azt mondja az anyjának: „Nem vagy az anyám", el kell hagynia a közösséget, le kell vágni a haját kopaszra, és a házi gazdaságból ki kell őt zárni.
3. Ha az apa azt mondja a fiának: „Nem vagy a fiam", veszítse el házát és gazdagságát.
4. Ha az anya azt mondja a fiának: „Nem vagy a fiam", veszítse el a házát és a felszerelését.

Fordította: Komoróczy Géza

Történelmi olvasókönyv I. – Forrásszemelvények
(Szerkesztette: Hahn István, Tankönyvkiadó,
Bp. 1980.) 21. o.

TALMUD

A szülői tisztelet

Rabbi Abáhu beszélte rabbi Jochanán nevében ezt a történetet. Rabbi Eliezer tanítványai megkérdezték egy ízben a mestert: – Mondd meg nekünk, rabbi, meddig szól a szülői tisztelet parancsa? – Engem kérdeztek? – felelt a rabbi, – kérdezzétek meg Dámá ben Nethinát, a tanácsgyűlés fejét. Agg anyja egyszer hirtelen dühében úgy ütötte meg az egész tanács előtt fiát, hogy a saru, mellyel ütött, kihullott a kezéből. Mit tett erre a fiú? Felemelte a sarut és átnyújtotta anyjának, így akarván megkímélni agg szülőjét a lehajolás fáradtságától.

Apák és fiúk

Mik a szülő kötelességei gyermekével szemben? Kötelessége, hogy körülmetélje, hogy kiváltsa (ha elsőszülött), hogy a Thórában oktassa, hogy mesterségre tanítsa, hogy feleséget szerezzen neki. Némelyek mondják: Úszni is meg kell tanítania. R. Jehuda mondá: Aki nem taníttatja mesterségre gyermekét, rablómesterségre neveli. Rabban Gamaliél mondá: Akinek mesterség van a kezében, az hasonlatos a szőlőskerthez, mely sövénnyel van elkerítve, vagy az árokhoz, melyet palánk övez. Ugyanő mondá: Aki mesterséget tanult, hasonlatos az asszonyhoz, akinek férje van; akár díszíti magát, akár nem díszíti, nincs kitéve a (kihívó) pillantásoknak; ha nem díszíti magát, csak bajt hoz magára. De aki nem tanult mesterséget, hasonlatos az asszonyhoz, akinek nincs férje; akár díszíti magát, akár nem, ki van téve a (kihívó) pillantásoknak; ha díszíti magát csak bajt hoz magára. R. Eleázár – fia R. Cádoknak – mondá R. Gamaliél nevében: Aki mesterséget tanult, bekerített szőlőskerthez hasonlatos, melybe barmok és vadak nem törhetnek be, gyümölcsét a járókelők nem dézsmálhatják meg és nem is láthatják, mi van benne. De aki nem tanul mesterséget, oly szőlőskerthez hasonlatos, melynek sövénye beszakadt, a barmok és a vadak betörhetnek rajta, gyümölcsét a járókelők megdézsmálhatják, és megláthatnak mindent, ami benne van.

Rabbi Akiba tanítványai

R. Akiba mondja: – Aki tanult Thórát ifjúságában, tanuljon Thórát öregségében is; ha voltak tanítványai ifjúságában, legyenek tanítványai öregségében is; miként olvassuk (Koh 11:6.): „Reggel vesd el magodat és este se nyugodtasd kezedet, mert nem tudod, melyik fog sikerülni, ez-e vagy amaz, avagy mindakettő egyaránt jó?"

Bölcs mondások

Rabbi mondta: Sok tudományt tanultam tanítóimtól, társaimtól még többet, de mindenkinél többet tanítványaimtól.

Az atyák (mondásai)

Első fejezet

13. Ugyanő mondta (Hillél): – Aki mesterségesen növeszti hírnevét, elveszti azt; aki nem gyarapítja tudását, megcsökkenti; aki nem tanul, halált érdemel; aki a Koronával űzérkedik, elpusztul.

15. Sammáj ezt mondta: – A Thóra tanulása legyen mindennapi foglalkozásod. Beszélj keveset és cselekedj sokat. Fogadj mindenkit barátságosan.

16. Rabbán Gamáliél ezt tanította: – Szerezz magadnak mestert; kerülj minden bizonytalanságot és tizedet se adj szemmérték szerint.

17. Simeon, a fia, ezt szokta mondani: – Amióta élek, bölcsek között nevelkedtem és nem találtam az ember részére üdvösebb dolgot, mint a hallgatást. Nem az elmélet a fő, hanem a gyakorlat! S ki szaporítja a szót, bűnt idéz elő.

Második fejezet

6. Ezt is ő tanította (Rabbi): – A tudatlan nem irtózhatik a vétektől, a műveletlen nem lehet igazán vallásos, a szégyenlős nem jó tanítvány, az ingerlékeny nem jó tanító, aki sokat űzérkedik, nem lehet tudós. Ahol nincsenek férfiak, ott igyekezz férfiú lenni!

Harmadik fejezet

22. Ugyanő mondta ezt is (Eleázár): – Akinek tudása több, mint a jótettei, mihez hasonlít? Oly fához, amelynek sok az ága, de kevés a gyökere; ha vihar támad, kitépi és gyökerestül kiforgatja. Erre mondja az Irás: „Olyan lesz, mint a magányos fa a pusztaságban, amely nem érzi a jó idő beköszöntését és kiaszottan teng a sivatagban, lakatlan, szikes földön." (Jer 17:6). De kinek több a jótette, mint a tudása, az olyan fához hasonlít, amelynek kevés az ága és sok a gyökere; még ha a világ minden vihara is rátámadna, nem mozdítaná el helyéről, amint az Irás mondja: „Olyan lesz, mint a forrás mellé

ültetett fa, amely patak mentén terjeszti ki gyökereit, amely nem érzi meg, ha beáll a hőség, levele üde marad, nem aggódik a szárazságtól és nem szűnik meg gyümölcsöt teremni." (Jer 17:8).

Negyedik fejezet

1. Ben Zóma ezt tanította: – Ki az igazi bölcs? Aki mindenkitől tanul! Amint az Írás mondja: „Minden tanítómtól okulást szereztem." (Zsolt 119:99).
6. R. Jismáél, előbbinek fia, ezt tanította (Jóchanánnak): Ha valaki azért tanul, hogy másokat taníthasson, Isten megsegíti, hogy tanulhasson és taníthasson. De ha azért tanul, hogy aszerint cselekedjék is, azt Isten megsegíti, hogy tanuljon és taníthasson, hogy a törvényeket megtarthassa és gyakorolhassa.
15. R. Eleázár b. Sammua mondta: – Tanitványaidat annyira becsüld meg, mint tenmagadat, társadat annyira tiszteld, mint mesteredet és mesteredet félve tiszteljed, mint magát az Istent!
16. R. Jehúda ezt mondta: – Tanulj figyelmesen, mert ha a tanulásban tévedsz, ez felér egy gonosztettel.
18. R. Nehóráj ezt mondta: – Te vándorolj a tudomány székhelyére – és ne gondold, hogy a tudomány megy teutánad, amennyiben társaid majd közlik veled – és a magad értelmére se támaszkodjál.
25. Elisa b. Abuja ezt mondotta: – Amit gyermekkorodban tanulsz, olyan, mint a tintaírás tiszta papiron; amit öreg korodban tanulsz, olyan, mint a tintaírás levakart papíron.
26. R. Józsé bar Jehúda, a Kefár-Bábeli, ezt szokta mondani: – Aki ifjaktól tanul, olyan, mint aki éretlen szőlőt eszik és mustot iszik; aki pedig öregektől tanul, olyan, mint aki érett szőlőt eszik és óbort iszik.

Ötödik fejezet

15. Négyféle tanítvány van: Aki könnyen fog fel és könnyen felejt: hibája ellensúlyozza előnyét. Aki nehezen fog fel, de nehezen is felejt: előnye ellensúlyozza hibáját. Aki könnyen fog fel és nehezen felejt, ez a jó osztályrész. Aki nehezen fog fel és könnyen felejt, ez a rossz osztályrész.
17. Négyfélék a tanház-látogatók: Aki a tanházba jár, de nem gyakorol jót, jutalmat érdemel az útért. Aki jót gyakorol, de nem jár oda, az jutalmat érdemel a jócselekedetért. Aki jár is oda és jót is gyakorol, az jámbor. Aki nem jár oda és jót sem tesz, az gonosz.
18. Négyfélék azok, akik a bölcsek előadását hallgatják: Szivacs, tölcsér, borszűrő és szita. A szivacs: mindent fölszí. A tölcsér: amit fölvesz az egyik felén, átereszti a másik felén. A borszűrő: átereszti a bort és megtartja a seprőt. A szita átereszti a porlisztet és megtartja a lánglisztet.
25. Ben Bág-Bág ezt szokta mondani: – Egyre forgasd a Szentírást, mert minden benne van; búvárkodj benne, öregedj és vénülj meg mellette és ne tágíts tőle, mert nincs nála becsesebb.

Fordította: Molnár Ernő

A Talmud Könyvei (Korvin testvérek könyvnyomdája, Bp. 1921-23.)
(84., 228-229., 246., 297., 418., 428-430., 436-440., 443-445., o.)

IFJABB PLINIUS LEVELE

Kedves Mauriciusom! Mi mással kötelezhetnélek le inkább, mint azzal, hogy tanítót keresek fivéred gyermekeinek. Mert így neked köszönhetem, hogy visszatérek az iskolába, s mintegy újra átélem életem e legédesebb korszakát. Leülök a gyerekek közé, mint egykor, s azt is kipróbálom, mekkora tekintélyem van előttük, mint tudós embernek. Mert múltkor történt, hogy midőn beléptem egy zsúfolt előadóterembe, ahol a mi rendünkhöz tartozó ifjak hangosan tréfálkoztak, mind elhallgattak. Meg se említeném az esetet, ha nem volna hízelgő nem annyira énrám, mint inkább rájuk nézve, s ha nem akarnám megerősíteni reményeidet, hogy unokaöcséid kiváló nevelést kapnak.
Egyébként, ha minden nyilvánosan előadó iskolamestert végighallgattam, megírom róluk a véleményemet, s azon leszek, hogy olyan hiteles képet kapj róluk – már amennyire lehetséges –, mintha magad is meghallgattad volna őket. Mert ennyi figyelemmel tartozom neked, és tartozom elhunyt fivéred emlékének, kivált ha ilyen fontos dologról van szó. Mert mi lehet számotokra fontosabb, mint hogy e gyermekek ... méltók legyenek a kiváló apához és nagybácsihoz. Ezt a gondot még akkor is vállalnám, ha nem kérsz föl rá. Nem tudom, mennyi nehézség áll utamban, míg a tanítókat kiválasztom, de fivéred fiaiért nemcsak minden kellemetlenséget, de minden neheztelést is nyugodtan vállalok, mint apa az övéiért. Minden jót!

Fordította: Muraközy Gyula
Ifjabb Plinius: Levelek
(Európa, Bp. 1981.) 64. o.

Gerő Sándorné

Névtelen nők a hithősök sorában

Zsidókhoz írt levél 11:35

Az evangéliumokban és az apostoli levelekben sok szó esik arról, hogy voltak az Úr Jézusnak nőtanítványai, akiket név szerint felsorol, de a névtelenek is ugyanolyan hűséggel szolgálták Őt, mint azok, akiket név szerint ismernünk. A Zsidókhoz írt levél 11. fejezetében is először név szerint sorolja fel a hithősöket, férfiakat és nőket, majd egy rövid versben foglalja össze azokat a névtelen asszonyokat, akik hit által visszanyerték halottaikat, és azokat, akik vállalták a mártirhalált hitükért.

Mikor ezt a levelet írta a szerző, nem szorult magyarázatra, hogy kik is voltak ezek a hithősök. Ismerték az Ószövetség történéseit (2Kir 4:20-36), és még jól emlékeztek a szörnyű tragédiákat rejtő Makkabeus-féle lázadásra.

A történelemből tudjuk, hogy Kr.e. 170-ben Szíria királya, Antiochus Epifanes kegyetlenül bánt a zsidó néppel, akiket minden áron el akart téríteni az igaz hittől. Gyülölete csak fokozódott, amikor Róma kb. 168-ban hazarendelte. Útban hazafelé bosszúból megtámadta Jeruzsálemet s a feljegyzések szerint nyolcanezer embert lemészárolt, tízezret pedig fogságra hurcolt. Kifosztotta Jeruzsálemben a templomot, elhurcolva annak kincseit, az oltáron disznót áldozott Zeus tiszteletére, megtiltotta a körülmetélkedést, a törvények megtartását. Az Ószövetség iratait elkobozta, s ha megtaláltak egy-egy elrejtett példányt azt tulajdonosával együtt elégették... (Josefus Flávius „Zsidók története").

A Makkabeusok könyvében (4:8-14) olvashatunk arról a hét fiútestvérről, akik közül hatot kegyetlenül kerékbe törtek, a hetediket pedig egy nagy serpenyőben elevenen megsütötték. Antiochus Epifanes eltökélt szándéka volt a zsidó vallás megszüntetése és az ellenállók kiirtása. Akik nem voltak hajlandók feladni az igazi hitet, azok elbujdostak és titkon, barlangokban tartották meg a szombatnapi istentiszteletet. Sajnos, voltak árulók, akik nyomra vezették az ellenséget, és így nők, férfiak egyaránt áldozatul estek a kegyetlenkedésnek. Végül is Judás Makkabeus fellázadt a kegyetlen uralkodó ellen, hadsereget toborzott, a város felszabadult, megtisztították a templomot és helyreállt az istentisztelet rendje.

Ezek az események még elevenen éltek a nép lelkében, de szükség volt az emlékeztetésre, hogy a múltból vett példán okulva megerősödjenek a hitben és kitartsanak Krisztus mellett, ha kell, a vértanúságig.

Ekkor már elkezdődött a keresztyénüldözés és tudatosítani kellett az atyafiakban, milyen sors vár rájuk, ha kitartanak Jézus Krisztus mellett. Itt már a Krisztus-hívő zsidókról van szó, akiket saját népük részéről is fenyeget az üldözés veszélye. Nemcsak a rómaiak, de a zsidók sem türték, hogy valaki Úrnak, Isten Fiának vallja Jézus Krisztust. A levél szerzője emlékeztető szavaiban tudtul adja, hogy Istennek ugyan van hatalma csodákat cselekedni gyermekei érdekében olyan módon is, hogy megszabadít a próbákból, de az sem kisebb csoda, ha valakit megerősít abban, hogy vállaljon mindent, ha kell a kínhalált is, de ne tagadja meg Krisztust, és akkor része lesz a dicsőséges feltámdásban.

Az evangélium diadalútját mártirok vére öntözte a múltban és öntözi ma is. Sajnos, mi itt a nagy vallásszabadságban erről megfeledkezünk. Az elmúlt évek során sok baptista gyülekezetet végiglátogattam Moldvában, ahol olyan testvérnő munkálkodott, akit Szibériába számüztek hitéért. Sztalin halála után kegyelmet kapott, azzal a feltétellel, hogy ne folytasson tovább missziós tevékenységet. Ő azonban úgy gondolta, Istennek kell engedelmeskedni inkább, mint az embereknek, s titokban bár, de eredményes, szép munkát végzett, és gyülekezetek alakultak mindenfelé szolgálata nyomán. Néhány héttel ezelőtt hívott fel telefonon az Európai Baptista Nőszövetség elnöke és arra kért, imádkozzunk hívő testvéreinkért, akik muzulmánlakta területen élnek és hitükért állandó üldözésnek vannak kitéve. Félő, hogy mi túlságosan elkényelmesedünk és nemcsak, hogy magunk nem készülünk fel egy esetleges üldözésre, de még imádkozni is elfelejtünk azokért, akiknek nem jutott osztályrészül ilyen nagy szabadság.

Nem az a fontos, hogy valami olyat tegyünk, ami megőrzi nevüket az utókor számára, hanem az, hogy Isten erejével győzzünk és hűek maradjunk mindhalálig.

Nem tudjuk, mit rejt a jövő. Mindenesetre jó lenne felkészülni lélekben arra, hogy ha valamikor olyan helyzetbe kerülünk, mint ezek a névtelen hithős asszonyok, akkor az ő példájuk álljon előttünk és ne ingadozzunk dönteni Jézus Krisztus mellett a dicső feltámadás reményében.

A hit harca a mindennapok harca, mert a Sátán szüntelen támad, hogy valamilyen formában eltérítsen a helyes útról. Igyekszik gyermekeinket is lelki halálba dönteni, de mi tudjuk, hogy hit által visszanyerhetjük őket az igazi életre. Ne adjuk fel a hit harcát sem önmagunk, sem gyermekeink érdekében! Nem az fontos, hogy valami olyat tegyünk, ami megőrzi nevünket az utókor számára, hanem az, hogy Isten erejével győzzünk és hűek maradjunk mindhalálig. Álljunk be a névtelen hithős asszonyok sorába! Legyen előttünk példa az ő magatartásuk, és reménykedjünk mi is a dicső feltámadásban.

Illusztrációk gyüjteménye

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

A francia forradalom idején eltörölték a keresztyén vasárnapot Franciaországban. A tizedik napot jelölték ki pihenőnapnak: „Nem pusztíthatjuk el a keresztyénséget, amíg először meg nem szüntetjük a keresztyén vasárnapot" – mondta Voltaire. A kísérlet katasztrofális hatással volt emberre és állatra egyaránt. A tíz napon át pihenés nélkül fáradó lovak az utcákon estek össze a fáradságtól.

Vasárnap

❖

„Istenünk, sokkal hűségesebben látogatnánk a gyülekezetet, ha a te napod más időre esne. Olyan napot választottál, ami egy nehéz hét végére esik és mindnyájan kimerültek vagyunk. De nemcsak ez a baj, hanem az is, hogy az a nap a szombat estét követi, és szombat este úgy érezzük, hogy ki kell mennünk valahova és szórakoznunk kell. Gyakran éjfél után vetődünk haza, és csaknem lehetetlen fölkelnünk vasárnap reggel. Rá kell jönnöd, hogy azt a napot választottad ki, amikor az újságok a leghosszabbak, és amikor a legváltozatosabb ebédet kell készíteni. Szeretnénk templomba menni, és tudjuk, hogy mennünk kellene, de nem jó napot választottál, Istenünk."

Vasárnap

❖

A vasárnapi iskolát nem híres teológus indította el. 1780-ban egy Robert Raikes nevű üzletember látta a szennyes gyermekeket vasárnap délutánonként kedvenc időtöltésükben, az ökölharcban. Ugyanis vasárnap délután volt az egyedüli szabad idejük a nehéz munkától. Raikes hozta létre az első vasárnapi iskolát, amikor összeszedte a szennyes kisgyermekeket, akiket „Raikes seregének" és „Bill vadlibáinak" neveztek el. Akik megjelentek a vasárnapi iskolában, azoknak adott néhány pennyt, a tanítóknak meg 25 centet fizetett vasárnaponként. Később John Wesley volt az első, aki ajánlotta a fizetés eltörlését, és a mozgalom rohamosan elterjedt az egész világon.

Vasárnapi iskola

❖

Egy keresztyén ember az imaház felé haladt, amikor meglátott négy fiút álldogálni egy utcasarkon. Meghívta őket, hogy menjenek vele és bibliaosztályt szervezett nekik. Évek múltak el és az eredeti csoport szétoszlott. De a tanító születésnapján, 1932-ben, leveleket kapott az osztály első négy tagjától: egy levelet egy Kínában működő misszionáriustól, egy másikat a központ bank elnökétől, egy harmadikat Herbert Hoover amerikai elnök magántitkárától és a negyediket magától Hoover elnöktől.

Vasárnapi iskola

❖

Valamikor nagyon sok öszvért használtak a szénbányákban. Egyszer egy látogató haladt el a szénbányák vidékén Pennsylvaniában és észrevette, hogy öszvérek legelésznek a mezőn, az út mentén. Megkérdezte ennek okát és ezt a választ kapta: „Azért vannak itt, hogy ne vakuljanak meg. Ha nem hoznánk föl őket a föld mélyéből legalább egy napra a hét folyamán, akkor valósággal elvesztenék a látásukat. Azért hozzuk föl az öszvéreket minden vasárnap, hogy ne vakuljanak meg." **Vasárnap**

Az írországi Donegal megye tanácsa elhatározta, hogy új utat építtet a hegyeken át az Atlanti óceán partjáig. Az utat építeni kezdték, és minden reményük megvolt arra, hogy befejezik, amikor hirtelen az építő csapat egy tündérfához érkezve megtorpant és ott leállt a főút építése. Egy újság cikke szerint „Egész Írországban nem találnának egyetlen lelket sem, aki azt a fát kivágná. Ennek oka az, hogy az írországiak hite szerint csapás éri azokat, akik megsértik a tündérfát."

Babonaság

❖

Egyes zsidó rabbik azt tanították, hogy a Szentföldön kell eltemetkezniük, hogy részük legyen a feltámadásban, ami megelőzi a Messiás földi uralkodását. Azt is tanították, hogy az igazak teste, akárhol is temették el a földön, visszagördül a föld alatt Izráelbe és ott támad fel.

Babonaság

❖

Lelkipásztorokból álló bizottság tárgyalta az egyik városban annak lehetőségét, hogy meghívják D. L. Moodyt, hogy szolgáljon mint evangélista egy egész városra kiterjedő evangélizációsorozat folyamán. Végül egy fiatal lelkipásztor, aki nem támogatta Moody meghívását, fölállt és így szólt: „Miért éppen Moodyt? Vajon neki monopóliuma van a Szentlélek fölött?" Nagy csend következett. Aztán egy idős istenfélő lelkipásztor megszólalt: „Nem, neki nincs monopóliuma a Szentlélek fölött, hanem a Szentléleknek van monopóliuma Dr. L. Moody fölött."

Szentlélek

❖

1952-ben New York Cityben egy javítóintézet-vezető próbált valamilyen szervezetet találni, amelyik támogatná egy tizenkétéves fiú örökbefogadását. Jóllehet a gyermek vallásos háttérből származott, egyik felekezet sem segített örökbeadásában. Az intézet vezetője később ezt mondta: „Esetét nekem jelentették, mert a fiú elszökött hazulról. Próbáltam egy éven át valamilyen ügynökséget találni, amelyik törődött volna ezzel a szükségben levő gyermekkel. Sem katolikus, sem protestáns, sem zsidó intézmények nem vették be, mert olyan felekezetből származott, amit nem ismertek. Semmi hasznosat nem tehettem az érdekében." Ha a keresztyén szeretet alapelvei győztek volna Bronxban, 1952-ben, talán egy jó otthont találtak volna ennek a fiatal, bajba került fiúnak. Valójában, ha jobb környezetben nevelkedhetett volna, akkor ez talán megváltoztatta volna a történelmet, mert e fiú Lee Harvey Oswald, John F. Kennedy későbbi gyilkosa volt.

Szeretet

❖

Úgy mondják, hogy Cromwell Oliver elküldte katonáit, hogy keressenek drága fémet a hiányzó pénzérmék előállításához. A katonák közölték, hogy drága fémeket csak a templomok sarkaiban álló szentek szobraiban lehet találni. Cromwell ezt mondta: „Akkor olvasszátok be a szenteket, és tegyétek hasznossá őket."

Gyülekezet

KÖNYVSZEMLE

Ízelítő a teológiai irodalom legújabb terméséből

Lőrik Levente könyvismertetője

Karasszon István: ***Az ószráeli vallás****, BRTA, Budapest, 1994., 137.l. (kb. 400 Ft)*

„Az olvasót arra kérem, hogy ne rémüljön meg, ha e könyv olvasásakor egy másik Bibliát lát maga előtt, mint amihez a szeme szokott: higgye el, hogy ezt az anyagot magából a Bibliából merítettem..." – ezek a könyv előszavában olvasható gondolatok, már valamelyest érzékeltetik, hogy a szerző valami nem mindennapira vállalkozott. Karasszon István talán a vallástörténeti iskola, a Varga Zsigmond által megkezdett vonal felújítója lenne? Részben igen, részben nem. Karasszon I. úgy véli, hogy szükség van izráeli vallástörténetre, már csupán azért is, mert a barth-i dialektika teológia határozott vallásellenessége – *„Religion ist Unglaube"* (K. Barth) – szinte évtizedekre lehetetlenné tette ennek a diszciplinának a művelését. Ezért e könyv arra tesz kísérletet, hogy az ókori Izráel dokumentumaiban előforduló jelenségeket mutassa be és értelmezze – úgymint az izráeli istennevek használatát, a kultuszhelyeket, a papság és a prófétaság szerepét, az izráeli jogrendszert, az áldozatok jelentőségét, az ünnepi alkalmakat –, vagyis megpróbál a kánonizálás mögé nézni, azt a hitbeli döntésekkel járó munkát, folyamatot kimutatni, amely magának a kánonikus ÓSZ-nek a létrejöttét eredményezte. Vallás*történeti* tehát e munka annyiban, hogy az izráeli vallásos jelenségeket a maguk történetiségében kívánja bemutatni, érzékeltetve azok dinamikus jellegét. Csak ezek tisztázásával, a praeambulum tüzetes tanulmányozásával kezdjünk hozzá magának a könyvnek az elolvasásához, de ez sem garancia arra, hogy minden, akár a témákat, akár a módszertant illető kérdésünkre választ kapunk.

Thomas Römer: ***Bölcsesség az Ószövetségben,*** *BRTA, Budapest, 1994., 43.l. (kb. 150 Ft)*

Ez a kis füzet, már csak terjedelménél fogva sem lehet több szerény bevezetésnél, mégha címében ez nem is jelenik meg. Mindazonáltal kiadásának szükségessége vitathatatlan, hiszen magyar nyelven elenyészően kevés hasontárgyú könyv, tanulmány jelent meg. A lausanne-i ószövetséges professzor arról szeretné meggyőzni olvasóit – miközben először egy általános képet rajzol meg az ÓSZ-i bölcsesség fogalmáról, majd pedig ezt folytatja tovább a Péld, Jób és Préd könyvét illetően – hogy a bölcsesség korántsem olyan mellékes jelenség Izráel vallásos hagyományai között, mint ahogy azt néhány teológus feltételezi. Bár Römer némely esetben a bölcsességirodalmon belül felfedezhető különbözőségeket egymással szembeállítja, egyiket a másikkal megcáfolva magyarázza, amivel a kánonikus összefüggéseket figyelembe véve nem azonosulhatunk, mégis jó érzékkel igyekszik azokat a kardinális, az egész ÓSZ-i bölcsességirodalmat jellemző pontokat kiválasztani, amelyek birtokában már az egyes könyvek, szakaszok értelmezése során biztos támpontokat nyerhetünk.

Czanik Péter: ***Hóseás könyvének magyarázata****, Iránytű Kiadó, Budapest – Gödöllő, 1996., 189.l. (500 Ft)*

Derek Kidner: ***Jeremiás könyve,*** *Harmat, Budapest, 1997., 171.l. (495 Ft)*

A két megjelent kommentár, bár azonos célt tűz maga elé, mégis különböző módszerekkel éri azt el. Czanik P. könyve gyakorlatilag a tudományos kommentárok megszokott formakövetelményei szerint készült. A kortörténeti bevezető után sorra követik egymást a bibliai könyv fejezetei, először a szerző saját fordításában a magyarázott textus, majd a szövegben felmerülő problémás részek jegyzetszerű elemzése (a fontosabb héber szavak, kifejezések elemzése is), s ezt követi a szakasz valóságos magyarázata, minden esetben a teljes Ószövetség figyelembevételével, s a létező kommentár-irodalomra való utalásokkal. Mindezek mellett az az előnye is megvan Czanik P. könyvének, hogy az általa közölt sokféle információban is megtalálja a helyes mértéket, ekként munkája nem válik olvashatatlanná. D. Kidner könyve – mely *A Biblia ma* sorozat eddig megjelent kötetei között az első ÓSZ-i tárgyú – az olvasók minél szélesebb rétegének elérése érdekében nem teológiai kézikönyv, de írója kép-

zett teológus, exegéta. Elsősorban arra törekszik, hogy Jeremiás korát, az Isten embere ajkáról felhangzó igehirdetések *Sitz im Leben*-jét elénk tárva, gondolkodásra sarkalló kérdéseket, állításokat fogalmazzon meg a saját korunkban is megjelenő igen hasonló helyzetekre nézve. Ebben tér el még Czanik P. kommentárjától, aki a „mit mond a szöveg?" kérdésére adja meg az elengedhetetlenül szükséges válaszokat, ám a reformátori írásmagyarázati elv elvégzését már teljes egészében az olvasóra bízza: „Az Írás rád van szabva, te pedig szabd magad az Íráshoz!"

Karen Amstrong: ***Isten története. A júdaizmus, a kereszty énség és az iszlám 4000 éve****, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1996., 537.l. (950 Ft)*

Ha egy könyvet meghatároz szerzőjének személyes életútja, akkor kétszeresen igaz ez Amstrong könyvére. Írása címe szerint vallástörténeti munkának tűnik, amelynek így elsődleges célja az volna, hogy a három nagy monoteista vallás történetét bemutassa. Ám egyrészt az újra és újra feltörő személyesség, vallomásos jelleg – ami természetesen önmagában nem baj –, másrészt a provokatív, radikális teológiai, vallási állásfoglalás gondolkodóba ejt a mű célkitűzéseit, ill. műfaját illetően. Kétségtelen a szerző felkészültsége, tárgyismerete, de két dolog legalábbis zavaróan hat, sőt inkább megkérdőjelezendő. Először, már az első lapoktól kezdve az érződik, hogy a szerző mintegy előrevetíti a végeredményt, amit aztán később határozottan ki is mond: „manapság egyre kevésbé tartható a megszemélyesített Isten képzete, tudományosan és vallásilag" (482.o.). Véleményem szerint egy objektív vallástörténeti munka soha nem feltételezheti a kutatás végeredményét, különösképpen nem, ha ez csak a szerző személyes élményeire vezethető vissza. Az természetesen lehetséges, hogy valaki egy nem-személyes istenség képzetét állítja olvasói elé – ahogyan Karen Amstrong teszi –, de az már teljes mértékben kétséges, s ez az említett második probléma, hogy mindezt azzal igazolja, hogy a személyes istenség képe magában rejti a fundamentalizmus, valamint a neurotikus eredetű feszültségek Istenre vetítésének veszélyét. Elegendő-e ez a két, valóban reális veszély ahhoz, hogy elvessük a személyes Isten képzetét? A válasz egyértelmű: nem! Bár látható módon vannak problémás helyek, eljárások Amstrong könyvében, éppen az egészséges apologizálásra serkentő volta, ill. a benne összegyűjtött vallástörténeti anyag miatt ajánlom elolvasásra.

John R.W. Stott: ***Keresztség és teljesség. A Szentlélek működése korunkban****, Irányt ű Kiadó, Budapest – Gödöllő, 1996., 111.l. (280 Ft)*

A mára hazánkban is jól ismert angol szerző e tanulmánya egy korábbi munkájának [Baptism and Fullness of the Holy Spirit] átdolgozása és folytatása. Fontos, hogy e könyve nem valami ellen, hanem valami érdekében íródott, hiszen „bármerre is nézünk korunk egyházában, nyilvánvaló, milyen nagy szükség van a Szentlélek mélyreható munkájára" (7.o.). A négy témakör kifejtésénél – a Lélek ígérete, a Lélek teljessége, a Lélek gyümölcse, a Lélek ajándékai – a következő négy alapvető megközelítési elvet alkalmazza: 1. Hívő keresztyénekként törekednünk kell arra, hogy jobban megértsük, mi Istennek népére vonatkozó akarata. 2. Előbbi érdekében a Bibliát kell kézbe vennünk, s nem különböző személyek vagy csoportok élményeiből kell tájékozódnunk, vagyis mindig a Biblia igazsága legyen az élmények értékmérője. 3. Isten akaratának megismerése érdekében „elsősorban a Szentírás tanító, nem pedig elbeszélő részeihez kell fordulnunk" (9. o.). 4) Végül, fontos, hogy gyakorlati és személyes indítékok vezéreljenek minket Isten akaratának megismerésében, tehát ne az, hogy csupán elméleti ismereteket gyűjtsünk, vagy teológiai érveket vitapartnereinkkel szemben. Ezen alapelvek következetes végigvitele nyomán áll az olvasó előtt J. Stott tanulmánya, amely véleményem szerint hazánkban is, csakúgy mint korábbi munkájának angliai megjelenése után, sokak érdeklődését felkelti majd, érdemi vitákra is lehetőséget adva.

❖

Az ő egyetlen könyve

„Gyógyító könyv" címmel cikket kértek tőlem... Írhatnék könyvekről, melyek áldást hoztak életemre; továbbsegítettek, erősítettek... Nem teszem... 1989. szeptembert írunk. Intő hónap: ötven évvel ezelőtt indították el azt a halálgépezetet, mely mindazok ellen irányult, akik az elvakult rendszer útjában álltak.

Tollamat vezesse ezért az az elmebeteg, akinek útja a krematórium kazánjának telhetetlen gyomrába torkollott: értékvesztett; lepecsételve; elgázosítandó.

Neki, ma élő elmebetegnek – bár korlátok között – megengedtetett, hogy tovább éljen a nap alatt. Ágy, asztal és erdő megadatott számára. A könyvek viszont, melyekből jövőbeni hivatására készülődött, eltűntek látómezejéből. A klinika könyvtárába már nem teszi be a lábát. Koncentráló-képességének gyengülése – melyet betegsége okoz – a folyamatos olvasást már nem teszi lehetővé.

Éjjeliszekrényén csupán egyetlen könyv van: a Biblia, mely betegségének minden fázisát túlélte. Eldobva, eltépve, elveszítve sohasem lett.

Ő, a teljesítményre, kitartásra képtelen beteg, kis ideig naponta olvas belőle. Ő, aki az élet összefüggéseit képtelen áttekinteni, mindig ott nyitja fel könyvét, ahol cédula jelzi a továbbolvasás oldalát. A szellemileg leállt ember e könyvben, e könyv által jut tovább: „Az Újszövetséget teljesen végigolvastam, most a zsoltárokat olvasom. Mindent értek."

Egyetlen könyvének mondatai gyakran kerülnek levelébe. Ha napi gondjainkban, ha gyászban találnak minket, megállásra késztetnek: *„Aki életét elveszíti, megnyeri azt"* – olvasom az imént én, az ő anyja.

Maria Grünwald
Entscheidung 1993/3.

Ford.: Schöneck Gábor

LaMoine De Vries

Ézsaiás élete és kora

Izráel és Juda Kr. e. a 8. században élte fénykorát. Ebben a században, amelyet egyrészt a béke és jólét, másrészt viszont a politikai és társadalmi ellentét jellemzett, jelent meg a színen, Ézsaiás, aki egyike volt ezeknek a korabeli rangos prófétáknak. Prófétai szolgálatát Júdában végzi. Kortársai, Ámós és Hóseás Izráelben prófétáltak, Mikeás pedig szintén Júdában. Az Ószövetség részben közöl néhány történelmi eseményt az akkori időkből, de ezekben kevés utalás van az akkori társadalmi és szellemi problémákra. Ha többet akarunk tudni a belső problémákról, akkor nem elég az Ószövetség történelmi könyveinek tanulmányozása, hanem a kor prófétáihoz kell fordulnunk. Bizonyos értelemben Ézsaiás és a kortárspróféták voltak a nép eleven lelkiismerete.

Keveset tudunk Ézsaiás személyes életéről. Családjáról is csak annyit említ meg az Ószövetség, hogy apja neve Ámóc (Ézs 1:1), és ez az összes információ. Talán Ézsaiás neve, ami azt jelenti „Az Úr az én üdvösségem" – tükrözi a család Isten iránti tiszteletét.

Mikeásról tudjuk, hogy Móresetből, a Jeruzsálemtől délnyugatra fekvő kis faluból származik; de Ézsaiásnak, a nagy prófétának szülővárosáról nincs említés. Mindenesetre feltételezhetjük, hogy Jeruzsálemben született és egész szolgálata alatt itt élt. Ezt sugallja a város iránti szeretete, aggódása és prédikációi. Ézsaiás 1:1-ben azt látjuk, hogy noha Judának címezi mondanivalóját, Jeruzsálemet külön is megemlíti. Nyilvánvaló a jeruzsálemi tartózkodás szolgálata idején, hiszen állandó kapcsolata volt a királyi udvarral.

Úgy tűnik, Ézsaiásnak szabad bejárása volt a királyhoz, ami nagy kiváltság lehetett és egy átlag-polgár ezt nem tehette volna meg. Mit tudhatunk meg ebből a prófétáról? Először is arra enged következtetni, Ézsais Júda valamelyik arisztokrata családjából származik, mert prófétai beszédjének irodalmi stílusa is erre utal. Aztán abból is lehet erre következtetni, hogy kapcsolata volt a jeruzsálemi templommal. Ézsaiás elhívásának körülménye is azt mutatja, hogy az vagy a templomban, vagy egy hozzá közeli helyen történt. A templommal való kapcsolatából következtethetünk arra, hogy a templom személyzetéhez tartozott akár egy pap, és hasonló háttere volt, mint Jeremiásnak és Ezékielnek.

Családi állapotának néhány részletét ismerteti Ézsaiás könyve. Házasember volt és feleségét prófétaasszonynak nevezi (Ézs 8:3). Két fia volt, s mindkettőnek szimbólikus nevet adott. Jelként szerepelt a két fiú neve Áház, Júda királya számára, Izráelnek Szíriával való összeütközése idején. *Shear-jashub* neve, ami azt jelenti *„a maradék visszatér"* – arra emlékeztette Áházt, hogy történjen bármi az ütközet idején, Isten a bajban is megtartja a maradékot (Ézs 7:1-9). A másik fiú, *Maher-shalal-hash-baz*, akinek neve azt jelenti: *hamar a zsákmányra, gyorsan a prédára*, szintén jelként szolgált abban a háborúban, amit Damaszkusz (Szíria fővárosa) és Samária (Izráel fővárosa) e két szövetséges ország indított Júda ellen – de Asszíria királya elsöpörte őket (Ézs 8.4).

Az sem volt szokatlan jelenség, hogy egy ilyen prófétának, mint Ézsaiás, tanítványai legyenek. Erről is van tudósítás, hogy Ézsaiásnak voltak tanítványai (Ézs 8:16-20). Ezek a tanítványok köréje gyűltek, azonosultak szolgálatával és üzenetével, ő pedig tanította őket. Könnyen meglehet, hogy ezeknek a tanítványoknak nagy szerepük van az elhangzott üzenetek és prófétai beszédek összegyűjtésében, amik Ézsaiás könyvében megjelentek. A könyvből nyert információk segítenek meghatározni Ézsaiás életét és szolgálatát. A bevezetésben közölt adatok szerint szolgálatát négy júdai király uralkodása alatt végezte (Ézs 1:1), Uzziás (Kr. e. 783-742); Jótám (742-735), Áház (735-714) és Ezékiás (715-687). A továbbiakból megtudjuk elhívásának és szolgálatának időpontját (Ézs 6), vagyis abban az évben, mikor Uzziás meghalt, kb. Kr. e. 742-ben. Ez a szolgálat valószínűleg folyamatosan tartott legalább 40 évig, kiterjedt a 8. sz. végére és átnyúlt a 7. századba. Az elhívás időpontja segít hozzávetőlegesen megállapítani a próféta születésének idejét is. Tegyük fel, hogy Ézsaiás 20-30 éves lehetett, mikor az elhívást kapta, akkor a születése durva számítás szerint 770-760 között lehetett. Ézsaiás korábbi életét nagyban befolyásolta Uzziás uralkodása, valamint az akkori társadalmi és politikai helyzet, amelyben Júda és a környező nép élt. Uzziás 40 évig tartó uralkodása alatt jó vezetőnek bizonyult Júdában. Uralkodását a területi terjeszkedés, az ország fejlődése és a jólét jellemezte. Visszakapcsolta Júdához a délre fekvő Negeb és Arab területeket és felépítette Élát városát (2Krón 26:2). Kiterjesztette uralmát a filiszteusok fölött nyugatra és lerombolta azoknak városait, és épített magának városokat (2Krón 26:6). A Jordántól keletre fekvő Ammoniták fölötti uralmát tükrözi a nagy adó, amit az ammoniták fizettek (2Krón 26:8).

Uzziás nemcsak Júda határait terjesztette ki, de jólétet teremtett az országban is. Katonai erődítményeket épített Jeruzsálemben, a város védelmi rendszerének megjavítására (2Krón 26:9). Megerősítette a hadsereget is (2Krón 26:11-13), és felszerelte a hadsereget „dárdával, pajzzsal, sisakkal, páncéllal, íjjal és parittya-kővel" (2Krón 26:14), és kilövő-gépeket is helyezett Jeruzsálem őrtornyaiba (2Krón 26:15).

Mivel Uzziás „szerette a földmívelést" (2Krón 26:10), ezért földmívelő szerszámokat is készíttetett és csatornahálózatot is épített az öntözésre. A fejlődés körülményei biztosítva voltak mindkét országnak Júdának és Izráelnek is. Amíg Júda virágzott és terjeszkedett Uzziás uralma

alatt, addig az északi királyság is fejlődött Jeroboám uralkodása idején (786-746). Ez a növekedés annak volt tulajdonítható, hogy ebben az időben Júda és Izráel nem harcolt egymás ellen. De hozzájárult ehhez a nemzetközi helyzet is. Asszíria, egy sor gyenge uralkodóval nem jelentett veszélyt ebben az időben. Szíriát lekötötte a belső viszály, mivel két tartomány Damaszkusz és Hamat küzdött egymással az elsőbbségért.

Az eddig csendes időszaknak azonban a 8. sz. körül végeszakadt, és Ézsaiás kora kezdeti szakában radikális változásokon ment át. Először Kr. e. 745-ben Tiglat-Pileszer került az asszír trónra, akit a legagresszívabb uralkodónak tart az ószövetségi történelem, s ezzel véget is ért a gyenge királyok sora a 8. sz. első felében. III. Tiglat-Pileszer, akit Pul-nak is neveztek, eltökélte magában, hogy uralni fogja egész Közép-Keletet. Főként három irányban volt érdekelt; tőle délre Babilóniára vetett szemet termékeny völgyei miatt, ami biztosította a bőséges élelmet. Urartu volt északra, ahol bőséges épületfa-kitermelés valamint ásványi lelőhelyek voltak, és nyugaton Szíria-Palesztina, ahonnan kijuthatott a tengerre és így biztosítva volt az Egyiptommal folytatott kereskedelem felügyelete, ami nagyon fontos tényező volt. Ettől kezdve viszont Ézsaiás élete az asszír hatalom árnyékában zajlott. III. Tiglat-Pileszer, Kr. e. 743-ban leverte az Asszíria ellen szövetkezett sereget, melyet a „Júdából való Azarius" vezetett. Feltehető, hogy Júda királyát Uzziást nevezték egy másik nevén Azariusnak. Uzziás halála Kr. e. 742-ben volt (Ézs 6). Egy másik tényező is nagy változást hozott Ézsaiás világában, a 8. sz. közepén. Tudvalevő, hogy Uzziás jó király volt. Úgy viselte gondját népének, mint egy atya. Uralkodása alatt virágzott Júda. Viszont az asszír uralkodó betörése az országba és Uzziás halála rendkívül megviselte Júda lakosságát. Ézsaiásra is drámai hatással volt ez a haláleset, ami közrejátszott prófétai elhívásának átélésében is (Ézsaiás 6).

De Ézsaiás kora ezen kívül még más változásokat is átélt. Már a 8. sz. közepén nyilvánvaló lett, hogy Júda és Izráel komoly belső problémákkal küzd. A 8. sz. közepén pl. azok a társadalmi, vallási és politikai problémák, amelyek az északi királyságban kezdtek kialakulni, hirtelen visszafordíthatatlanul felgyorsultak. Az északi királyságban kialakult egy társadalmi osztály a gazdag földbirtokosokból, akik elnyomták a szegényeket. Politikailag is elbizonytalanodott az északi királyság, és mindennapos lett a politikai összeesküvés és cselszövés, de a legnagyobb problémát a vallásgyakorlat jelentette. Béthel volt a vallási központ, csakhogy a vallásos gyakorlat nem hozott segítséget a társadalmi bajok orvoslására. Az északi királyság belső problémája olyan súlyossá vált, hogy Kr. e. 722-ben a királyság letűnt a Közép-Kelet politika színpadáról és soha többé nem támadt fel.

Júda társadalmi és vallási problémáját sorolja fel Ézsaiás, különösen az 1-5. fejezetben. Bár a fejezetek némely része szolgálatának későbbi szakaszából való, de betekintést ad, hogy milyen irányban haladt Júda a Kr. e. 8. sz. második felében. Júda vétkezett, amikor hálátlanul fellázadt Isten ellen (Ézs 1:1-9). Az istentiszteleti áldozatok elvesztették jelentőségüket (Ézs 1:11), ugyanúgy az ünnep is (1:13-14), valamint az imádság (1:15). Minden probléma a vezetőktől származott. Júda vezetője tehetetlen volt. Áház, aki Kr. e. 735-715-ig uralkodott, ismert volt rossz döntéseiről. De a vezetés tehetetlensége nem korlátozódott csupán a királyra. Ez jellemezte a vezetést minden szinten, beleértve a katonai vezetést, a bírákat, prófétákat, véneket és tanácsadókat (Ézs 3:1-5). Ezenkívül Júdában számos társadalmi probléma jelentkezett; a szegény népréteget elnyomták, az udvari szabályok megromlottak, közömbösség uralkodott a nyomorultakkal, árvákkal és özvegyekkel szemben (Ézs 1:21-23, 5:8-23).

Ézsaiás szolgálata Kr. e. a 8. sz. második felében kezdődött a legnagyobb zűrzavar közepette (Uzziás meghalt), mikor politikai káosz volt mindenütt. Négy politikai válság zajlott le ebben az időben; a borzalmas háború Izráel és Szíria között (Kr. e. 734-735); Samária elbukása (Kr. e. 722), Asdód lázadása (711) és Szenahérib hadjárata Júda és Jeruzsálem ellen (701). Ezeket a válságos időket követte Asszíria támadása, melyet III. Tiglat-Pileszer kezdett el (745-727) és utódja V. Szalmaneser folytatott (727-722), majd II. Szargon (722-705) és ezt követően Szenaherib (705-681).

Uzziás halála után, 742-ben fia, Jótám lett az uralkodó (742-735). Ebben az időben foglalta el Tiglat-Pileszer Babilóniát és Urartut, északi és déli szomszédait és most már figyelmét nyugat felé fordította. Célja az volt, hogy uralma alá hajtsa Szíriát és a palesztin királyságot, és mindkettőtől sok adót szedjen be. Menáhem, az északi királyság uralkodója (745-738) könnyű préda volt az elnyomóknak. Mivel az északi királyságban válságos volt a politikai helyzet és remény volt arra, hogy Tiglat-Pileszer, vagy más néven Pul „segít megszilárdítani a királyi hatalmat (2Kir 15:19), Manahem jó eszköz lett Tiglat-Pileszer szándékának megvalósításában, mert Menáhem 1.000 talentum ezüstöt adott Pulnak (2Kir 15:19). Nagyon drága árat fizetett ezért Izráel (2Kir 15:20).

A Szír-Efraim válság akkor tört ki, amikor Pekah került az északi királyság trónjára (737-732). Pekah, miután erőszakkal magához ragadta a hatalmat, szervezett egy asszír-ellenes szövetséget a szír király, Recin segítségével. Pekah és Recin stratégiája nagyon egyszerűnek tűnt; egyetlen táborba szervezni az aránylag erős nemzeteket és ellenállni Tiglat-Pileszer támadásának. Júdát is bevonták a tervbe. Úgy nézett ki, hogy Pekah és Recin erőszakot alkalmazva, nem sokkal Jótám halála előtt megpróbálták számba venni a Júda királyától, Jótámtól várható segítséget. Jótám halála után, Pekah és Recin fokozta a nyomást az új király, Áház ellen, de nem tudták legyőzni (2Kir 16:5), (Ézs 7:11).

Ézs 7:1-8:15 középpontjában a Szír-efraimi válság van. Mivel Áház nem akart a szövetséghez csatlakozni, Pekah és Recin készen álltak megtámadni Jeruzsálemet, elmozdítani Áház királyt és helyébe tenni fiát, Tábalt (Ézs 7:6), egy nyilvánvaló sakkfigurát, akit ők irányíthatnak. Ézsaiás a válság idején több alkalommal találkozott Áház királlyal, hogy tanáccsal lássa el. Míg Áház és Júda népe rettegett (Ézs 7:2), addig Ézsaiás nem látott valódi okot a félelemre. Szerinte Pekah és Recin olyan volt, mint „két füstölgő üszög", akik hamarosan letűnnek a színről (Ézs 7:4). Ézsaiás azt ajánlotta Áháznak, hogy nyugodtan várjon, *„Légy óvatos és maradj csendben, ne félj és ne remegjen a szíved"* (Ézs 7:4). Akház, ahelyett, hogy figyelt volna Ézsaiás tanácsára, akcióba kezdett. Segítségért fordult Tiglat-Pileszerhez, és ennek következtében eszközzé vált Asszíria kezében (2Kir 16:7-8). Áház uralma testesítette

meg Júda legsötétebb óráit. Ezek után Ézsaiás természetesen visszavonult és nem folytatta nyilvános szolgálatát, mivel Áház úgy döntött, hogy szövetségre lép Tiglat-Pileszerrel (Ézs 8:16-18). Áház uralkodásának egyéb vonásai sem voltak bíztatóak. Bevezette az ember-áldozatot és saját fiát is megégette áldozatként (2Kir 16:3). A templom udvarán asszír oltárt állított fel (2Kir 16:10-16), ezzel a cselekedetével elismerte az asszír istenek tiszteletét, és átvette a többi szövetséges nép vallásos szokásait is (2Kir 16:4).

Tiglat-Pileszer 734-ben a szövetségesek ellen fordult. Blokád alá vette Délnyugat Palesztina sík vidékét, hogy elvágja az utat minden egyiptomi segítség elől, és 733-ban bevonult Izráel északi területére, Galileába és Transz-Jordániába (2Kir 15:29). Ezt követően le akarta rombolni Izráel többi részét is. Hóseás azonban összeesküvést szervezett Pekah ellen, megölte őt és megadta magát Tiglat-Pileszernek (2Kir 15:30). Nem sokkal ezután, kb. 732-ben Tiglat-Pileszer bevette Damaszkuszt, lakosságát pedig elhurcolta (2Kir 16:9).

A következő nagy politikai válság, Samária bukása, az asszír vezetőváltás után történt. V. Salmaneszer követte apját, Tiglat-Pileszert a trónon, 727-ben. Mikor ez megtörtént, Hóseás úgy érezte, itt van az alkalmas idő arra, hogy szakítson Asszíriával (2Kir 17:4). 724-ben Salmaneszer bevonult az országba. Bár Izráelnek majdnem valamennyi területe azonnal elesett, Samária, a főváros még kb. 3 évig tartotta magát (2Kir 17:5). Salmaneszer 722-ben meghalt, és utóda II. Szargon lett. A Szargon-fordulat szerint II. Szargon aratta a végső győzelmet (Kr. e. 722-721), és ő volt a felelős 27.290 ember fogságra hurcolásáért is.

Áház meghalt 715-ben és utódja fia, Ezékiás lett, aki érvénytelenítette apja által bevett politikai és vallásos gyakorlatot. Nem sokkal azután, hogy Ezékiás trónra került, a part menti települések egyiptomi bíztatásra lázadást kíséreltek meg Asszíria ellen. A lázadás 713-ban kezdődött azzal, hogy Asdód királya megtagadta Asszíriától az adófizetést. Ézsaiás ellenezte a lázadást, és drámai módon ecsetelte annak várható következményét (Ézs 20:1-6). Szerencsére Ezékiás nem csatlakozott a lázadáshoz, amely 711-ben ért véget. Szargon leverte a lázadást, elfoglalta Asdódot és újból az asszír tartományhoz csatolta. Amíg Szargont lekötötte országában a lázadás leverése, addig Ezékiás szabadon kezdeményezte Júdában a vallási reformot. (2Kir 18:3-6, 2Krón 29:31). A reform lényege a templom megtisztítása (2Krón 29) és Júdában az istentisztelet rendjének helyreállítása volt. Bár nem tűnik ki világosan, de a templom megtisztításához tartozott az asszír bálványszobrok eltávolítása és a pogány istentiszteleti gyakorlat megszüntetése, aminek politikai kihatása is volt.

A reform fő célja az volt, hogy lerombolják a kannenita áldozóhalmokat, eltávolítsák a magas oszlopokat és Asherákat, valamint Nékustánt az érckígyót (2Kir 18:4). Továbbá Ezékiás megkísérelte egyesíteni Izráelt és Júdát, ezért meghívta őket a páska ünnepére (2Krón 30:1-12), de ez a kísérlete kudarcba fulladt.

A reformkor gazdasági és társadalmi szemléletét tükrözik azok az agyagedények, amelyek ebből a kórból fennmaradtak, és jól látható rajtuk a királyi lenyomat *lmlk*, ami azt jelenti: „a király tulajdona".

A vallási reformmal párhuzamosan volt Ezékiásnak még egy álma; kiszakadni az asszír jobbágyságból és függetlenné válni. Sargon halálával (705) és fiának, Szenahéribnak trónra jutásával Ezékiás elérkezettnek látta az időt az elszakadásra. Ezékiás elképzelését, hogy ez most lehetséges, a szomszédos asszír jobbágynépek is szították, az egyiptomiak pedig lelkesen segítették abban, hogy létrehozzon egy asszír-ellenes szövetséget. Más államok is, akik eddig tartózkodók voltak, beálltak a sorba. Ézsaiás erősen ellenezte ezt a szövetséget Egyiptommal (Ézs 30:1-7). Ezékiás nem csupán kezdeményezője volt az Asszíria elleni szervezkedésnek, de radikális jelét is adta szándékának azzal, hogy visszatartotta az évenként befolyt adót (2Kir 18:7). Tudva, hogy ezért Szenahérib nemsokára megtámadja, elkezdte megerősíteni Jeruzsálem védelmi rendszerét. Megerősítette a falat és az őrtornyokat, fegyvereket gyártott (2Krón 32:5), kivájatta Siloám tavát, csatornát készített, hogy biztosítsa a vízellátást az ostrom idejére (2Krón 20;20). Szenahérib nem sok időt vesztegetett, 705-ben felvonult a partmenti lázadó államok ellen.

Szenahérib értékelése és a bibliai beszámoló szerint (2Kir 18:13-16, Ézs 36, és 37) Ezékiásnak roppant sokba került ez a Júda és Jeruzsálem ellen viselt hadjárat. Júda megerősített városai közül 46-ot lerombolt és lakosságát elhurcolta. Ezékiás, aki Jeruzsálemben a királyi palotában úgy esett fogságba, mint madár a kalitkába, kénytelen volt újból hadisarcot fizetni (2Kir 18:14-16) és visszasüllyedni a jobbágysorba. Ezékiás függetlenségi kísérlete így meghiúsult.

Nincs pontos, meghatározott információnk Ézsaiás későbbi életére vonatkozóan. Nyilvános szolgálata Ezékiás uralma alatt valószínűleg véget ért, lehet, hogy nem sokkal a 701-ben történt válság után.

Page Kelley megjegyzi: „Nincs bizonyíték arra, hogy 701 után is folytatta volna prófétai szolgálatát. Meglehet, hogy a nyilvános szolgálatból visszavonult és tantványainak szentelte teljes idejét. A hagyomány úgy tartja, hogy Ézsaiás tragikus véget ért a Manasse uralkodása idején végbement vallási üldözés alatt (Kr. e. 687-642). E hagyomány szerint kettéfűrészelték, mikor elrejtőzött üldözői elől egy korhadt fatörzsben.

(Illustrator)

Ford.: Gerő Sándorné

Felhasznált irodalom

- Page H. Kelley: „Isaiah", Broadman Bible Commentary (Nashville: Broadman Press, 1969).
- From the Revised Standard of the Biblie, copyrighted 1946, 1952, © 1971, 1973. Subsequent quotations are marked RSV.
- James B. Pritchard, ed., Ancient Near Eastern Texts (Princeton: Princeton University Press, 1955), p. 282.

Dr. DeVries egyetemi vezető és tanár volt a Délnyugat Missouri Állami Egyetemen (1984), Springfield, Missouriban .

Claudia Wallis

Hit és gyógyulás

Hozzájárulhat-e a lelkiállapot a gyógyuláshoz? Az orvosok néhány meglepő bizonyítékot találtak.

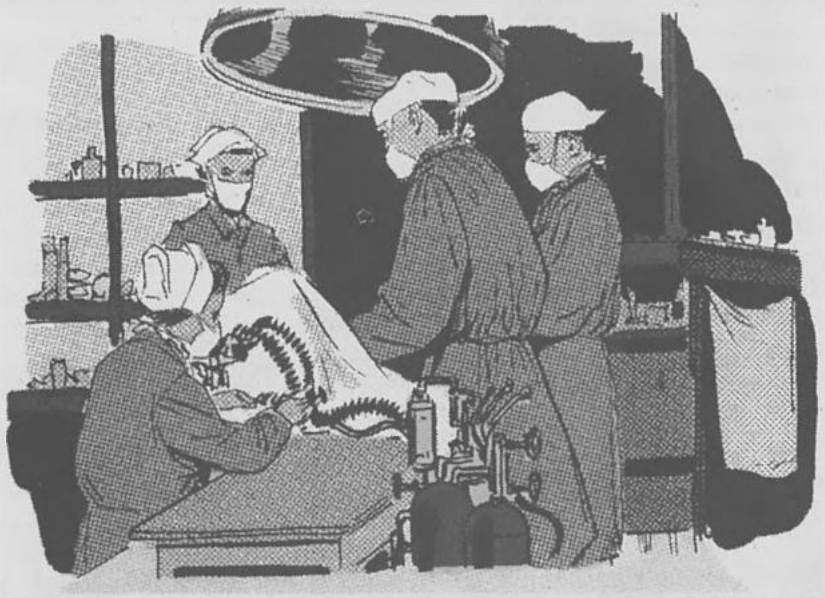
Eatla Soracco Santa Fe New Mexico-i otthonának kárpittal bevont, gyertyákkal gazdagon megrakott, rózsa- és tömjén illatot árasztó oltára, elég valószínűtlen hely orvosi kutatás számára. Pedig a múlt év októberig 10 héten keresztül minden nap egy vagy több órát töltött ott az AIDS kezelés tanulmányozása érdekében végzett kontrollált tanulmány részeként. Megbízatása az volt, hogy imádkozzon öt súlyos san francisco-i betegért .

Soracco észt születésű „gyógyító", akit keresztyén, buddhista és természetes amerikai tradíciók vonzanak, nem ismerte azokat az embereket akikért imádkozott. Mindössze fényképüket, keresztnevüket és T-sejt számukat. Amikor megjeleníti a pácienst elméjében, „engedélyt kér a gyógyításra", majd ezután kezdi átvizsgálni az illető testét az elméjében: „Úgy látom magam előtt a szerveket, mintha az egy anatómiai atlasz lenne. Így képes vagyok meglátni a sérült területeket. Ezek többnyire sötétek és homályosak. Mint egy megtisztító zápor úgy megyek be ezekre a területekre és mindent kimosok belőlük." Soraccot arra kérték, hogy napi egy órát töltsön imádságban, de ez gyakran tartott kétszer annyi ideig.

Dr. Elisabeth Targ, aki a san francisco-i California Pacific Medical Center -ben folyó pszichoszociális onkológiai kutatás klinikai igazgatója, tanulmányában résztvevő húsz „hit-gyógyító" közül Soracco az egyik. A kísérletben húsz AIDS-beteget választottak ki véletlenszerűen; tíz személyért imádkoztak és tízért nem. Senki sem tudhatta melyik csoportba tartozik. Bár Targ még nem publikálta eredményeit, de úgy nyilatkozott, hogy eléggé biztatóan indokolttá teszik egy nagyobb – 100 AIDS-betegen végzendő – követéses tanulmány megkezdését.

Húsz évvel ezelőtt egyetlen önmagára valamit adó orvos doktor sem merte volna felvetni egy kettős-vak, ellenőrzött tanulmány témáját egy olyan szent és sérthetetlen területen, mint az imádság. A nyugati orvostudomány azzal töltötte az elmúlt száz évét, hogy próbálta megszabadítani magát a miszticizmus maradványaitól. Targ saját szakterülete a pszichiátria, nem lehetne még ellenségesebb a lelki dolgokkal szemben: Sigmund Freud elutasította a vallásos miszticizmust, mint „infantilis gyámoltalanságot" és az „ősi nárcizmushoz való visszafejlődést". Targ kísérlete nem pontosan a fő irányvonalat képviseli, mégis jól példázza azt a napjainkban megfigyelhető változást az orvosok szemléletében, hogy az egészség több, mint vörösvértestek száma és az EKG, a gyógyítás pedig több, mint pirulák és capszulák adagolása.

„Az emberek egyre növekvő számban szeretnék megvizsgálni az összefüggést a gyógyulás /gyógyítás/ és a lelkiállapot között – mondja Jeffrey Levin, aki Norfolkban a Kelet Virginiai Orvosi Iskola gerontológusa és epidemiológusa. Ilyen kísérletet végezni – teszi hozzá– továbbiakban már nem jelent szakmai halált". Valóban, egyre több és több orvosi iskola egészíti ki oktatását vallási és alternatrív orvoslással foglalkozó kurzusokkal olyan címen, hogy: törődés a lélekkel. „Többségük /10:1 arányban/ kritkátlanul adja elő az anyagot" – számol be Dr. Wallace Sampson, aki az USA összes orvosi iskolájának kínálatát áttanulmányozta.

A krónikus egészségi problémával küszködő páciens az orvosi rendelőben nem talál segítséget, megkönnyebbülést, ráadásul a modern orvostudomány véget nem érő magas technológiájú vizsgálatai és tesztjei gyakran eredményezik az elidegenedés és elhagyatottság érzését.

Ez a változás az orvosok magatartásában, tükrözi a páciensek egyre erőteljesebb vágyát, az egészség és a gyógyítás személyesebb és lelkibb megközelítése iránt. A huszadik század végéhez közeledve, növekvő kiábrándultság figyelhető meg, éppen e század legnagyobb vívmánya, a modern, magas technikai színvonalú orvoslással kapcsolatban. A nyugati orvoslás krízisekben a legjobb; akut fertőzések elleni harc, háborús sérülések helyreállítása, elhasznált szív, vagy vese átültetése. De egyre több kifogás merül fel ellene Amerikában és más

fejlett társadalmakban, az olyan krónikus betegségek esetében, mint a magasvérnyomás, szív- érrendszeri betegségek, hát- és derékfájás, ízületi gyulladás, depresszió és az olyan akut, de krónikussá is átalakuló betegségek esetében, mint a rák és az AIDS. Ezek legnagyobb részében a stessz és az életmód szerepet játszik.

„Az orvosi vizsgálatok 60%-90%-a pszichoszomatikus, stresszre utaló területet érinti – állítja Dr. Herbert Benson, a Boston Deaconess Hospital és a Harvard Medical School pszichoszomatikus orvoslással foglalkozó intézetének rektora. Az a győzelme az orvostudománynak , hogy olyan sokan közülünk elég sokáig élnek ahhoz, hogy kifejlődjenek ezek a krónikus bajok, de – jegyzi meg Benson – a hagyományos gyógyszerközpontú és műtéti gyógyító módszerek nem működnek elég hatékonyan velük szemben".

A krónikus egészségi problémával küszködő páciens azon túl, hogy az orvosi rendelőben nem talál segítséget, megkönnyebbülést, ráadásul a modern orvostudomány véget nem érő magas technológiájú vizsgálatai és tesztjei gyakran eredményezik az elidegenedés és elhagyatottság érzését. Sokan hajszolják az enyhülést az alternatív gyógyítók és hit-gyógyítók rendelőiben – egyes becslések szerint évi 30 millió dollár nagyságrendben. Továbbá milliókat költenek olyan New Age orvosok best-seller könyveire és kazettáira, mint Deepak Chopra, Andrew Weil és Larry Dossey, akik a medicina és a keleti ízű spiritualitás vonzó keverékét ajánlják fel. /Lásd a következő történetet!/

Néhány tudós komolyan elkezdte keresni, pontosan milyen haszna származhat a betegeknek a lelki dolgokból. Meglepetésükre rengeteg erre vonatkozó adatot találnak az orvosi szakirodalomban eltemetve. Több, mint 200 tanulmányt kutattak fel a kelet-virginiai Levintől és Dr. David Larsontól, aki kutató pszichiáter, /korábban a National Institutes of Health-ben, ma pedig a privát alapítású National Institue for Healthcare Research-ben/, melyek direkt, vagy indirekt módon érintik a vallásosság szerepét. Legtöbb azt a tény világítja meg, hogy a vallásosság az egyén egészsége szempontjából pozitív tényező. Néhány kiemelés:

- A Dartmouth-Hitchcock Medical Center egy 1995-ös tanulmányában azt találták 232 szívműtött beteg esetében, hogy a túlélés legjobb előrejelzője, hogy a beteg milyen mértékűnek tartja a vallásos hitéből fakadó vigasztalást és erőt. Azok között, akik ilyennel nem rendelkeztek több, mint háromszor olyan magas volt a halálozási ráta, mint a másik csoportban.
- A magasvérnyomás 30 éves kutatásának áttekintése azt mutatta, hogy a templomba /gyülekezetbe/ járók vérnyomása alacsonyabb – Larson szerint 5 mm-rel még akkor is alacsonyabb, ha a dohányzás és egyéb rizikó faktorok tekintetében nincs eltérés.
- Más tanulmányok rámutatnak, hogy azok között a férfiak és nők között, akik rendszeres templomba járók, a koszorúér betegségek rizikója fele annyi, mint a templomba csak ritkán járók között. Ismét a dohányzást és a társadalmi-szociális tényezőket is figyelembe véve.
- A National Institute on Aging egy 1996-os tanulmányában Észak Carolinában 4000 otthonában élő felnőtt egyén esetében azt találta, hogy azok, akik gyülekezeti összejövetelekre járnak kevésbé depresszióssak és fizikailag is egészségesebbek, mint azok akik nem járnak, vagy otthon imádkoznak.
- Egy tanulmány szerint, melyet 30 csípőtörésben szenvedő nőbetegen végeztek, azok, akik Istent, mint az erő és vigasztalás forrását ismerték, korábban képesek voltak járni, és a depresszió aránya is kisebb volt közöttük, mint a gyengébb hitűek között.
- Számos tanulmány a depresszió és más szorongásos betegség előfordulását alacsonyabbnak találta vallásosan /hitben/ elkötelezettek között. Az öngyilkossági arány a templomba nem járók között négyszer olyan magas, mint a rendszeresen járók között.

Sokféle magyarázata lehet az ilyen megállapításoknak. Mivel a templomba /gyülekezetbe/ járók sokkal fogékonyabb a vallási parancsok elfogadására – az italozás, kábítószer fogyasztás, dohányzás és más hasonló kicsapongások ellen – mint azok, akik nem járnak, tehát jobb egészségi állapotuk csupán egészségesebb szokásaikat tükrözik.

Néhány tanulmány azonban különös gondot fordított e lehetőség megszüntetésére azzal, hogy az életmódbeli különbségek terén statisztikai korrekciót végzett. Larson szeret rámutatni, hogy az ő tanulmányában a vallásosságból származó haszon még azok esetében is erőteljesen alátámasztott, akik dohányoznak. Azok a dohányosok, akik a vallást, számukra nagyon fontos tényezőnek nyilvánították, az abnormális vérnyomás előfordulása 1:7 arányban kisebb, mint a vallást nem értékelő dohányosok között.

A templomba járás szociális védelmet is nyújt – melyet számos tanulmány a jó egészség szempontjából hasznos hatásnak nyilvánít. /Magányos ember számára még egy dédelgetett háziállat is számíthat egészségi állapotot javító tényezőnek./ Néhány tanulmány megkísérli különválasztani a szociális támogatás és a vallásos meggyőződés hatását, ezek egyike Dartmouth szívsebészeti tanulmánya.A betegektől két különálló kérdés-sorozatot kérdeztek meg a társadalmi csoportokban való részvételükről és arról, hogy hitükből milyen vigasztalást merítenek. Világossá vált, hogy a két tényezőnek eltérő haszna van, és együtt rendkívül hatékony kombinációt alkotnak. Azok előnye, akik mindkét területen érintve voltak, 14-szerese azokhoz viszonyítva, akik izoláltan vagy hit nélkül éltek.

Lehetséges, hogy a vallásos hitnek valamilyen direkt hatása van az életműködésekre és az egészségre? Herbert Benson a Harvardon, valószínüleg a legmeggyőzőbb védelmezője ennek a nézetnek. Benson nemzetközi hírnevet szerzett az 1975-ben megjelent, *A relaxációs válasz* című könyvével. Ebben kimutatta, hogy a páciensek sike-

resen megküzdhetnek számos stress-provokálta betegséggel, ha gyakorolják a meditáció egy egészen egyszerű formáját. Az a tevékenység, hogy elménket egyetlen hangra vagy képre összpontosítjuk, számos fiziológiai változást eredményez, melyek éppen ellentétesek a stressreakciókkal. Meditáció során a szívritmus, a légzésszám csökken, az agyhullámok lelassulnak, az izmok relaxálnak, valamint az epinephrine és más stress-hormonok hatása gyengül. A tanulmányokból egyértelműen kiderül, hogy létezik ez a relaxaciós válasz, az alvászavarral küzdők 75%-a kezd normálisan aludni, a meddő asszonyok 35%-a teherbe esik, a krónikus fájdalmakkal küszködők 34%-a csökkenti a fájdalomcsillapítók szedését.

Benson legutóbbi könyvében /Korszerűtlen gyógyítás/ a meditáció tisztán gyakorlati alkalmazásáról továbblép a lelkiség területére. Merészeli azt állítani, hogy az ember igazából vallásos hitre lett megkonstruálva. Benson ezt az állítását a páciensek egy olyan részcsoportján végzett munkájára alapozza, akik arról számolnak be, hogy meditáció közben Isten közelségét tapasztalják meg. A betegek öt éves tanulmányozás során a krónikus betegségek elleni harc eszközeként alkalmazták a meditációt. Benson azt találta, hogy jobb az egészségi állapotuk, és sokkal gyorsabb a javulás azoknál, akik azt állították, hogy egy magasabb hatalom közeli jelenlétét tapasztalják meg.

Benson írja – „Genetikai programunk úgy van megalkotva, hogy a természetünkhöz tartozik egy Végtelen Hatalom-ba vetett hit. „Ő úgy hiszi, az evolúció tett képessé minket erre, azzal a céllal, hogy egyedülálló emberi képességünket – a halandó voltunk mérlegelését – kompenzálni tudjuk: „Ezen alapvető szorongás elhárítása érdekében az ember protekcióért fordul Istenhez."

Benson nézete szerint az imádság mindenütt ugyanazokat a biokémiai pályákat hozza működésbe, mint a relexació. Más szavakkal az imádság befolyásolja az epinephrin és más corticosteroid hírvivő vagy „stress hormonokat", ezzel alacsonyabb vérnyomást, nyugodtabb szívritmust és légzést, valamint egyéb előnyöket is eredményez.

Egy legfrissebb tanulmány demonstrálja, hogy ezen stress hormonoknak direkt hatása van a test betegségekkel szembeni immmunológiai védekezésére is. „Bárminek – beleértve a meditációt is –, ami módosítja a hormonális aktivitást, lehet hatása az immun rendszerre" – mondja David Felten, a Rochester University Neurobiologiai részlegének elnöke.

Valószínüleg nem véletlen, hogy a relaxációs válasz és a vallásos élmények helye ugyanaz az agyi központ. Tanulmányok megmutatták, hogy relaxációs választ a amygdala ellenőrzi, mely egy kicsiny mandula alakú struktura az agyban és a hippocampussal és hypothalamussal együtt alkotják a limbikus rendszert. A limbikus renszer, mely minden főemlősben megtalálható, fő szerepet játszik az érzelmek, a szexuális élvezet, az élmények és úgy tűnik a lelkiállapot terén. Ha műtét során elektromosan stimulálják akár az amygdalát, akár a hippocampust, néhány betegnek angyalokkal és ördögökkel kapcsolatos látomása van. Olyan betegek, akiknek a limbikus rendszere krónikus ingerlés alatt van drog abusus vagy daganat miatt, gyakran válnak vallási fanatikussá. „Neuro-anatómiai alapja van annak a képességnek, hogy vallásos élményekkel rendelkezzünk" – vonja le a következtetést Rhawn Joseph, a kaliforniai Palo Alto VA Medical Center neurológus tudósa.

Sok kutató hiszi, hogy ugyanezen neuronális és hormonális pályák képezik a híres nevezetes „placebo effektus" alapját is. Tanulmányok dekádjai mutatják, hogy ha egy beteg igazán hisz egy terápia hasznosságában, – még akkor is, ha az csak egy cukor pirula, vagy gyanús gyógyszer – ennek a hitnek elég ereje van a gyógyításhoz. Egy klasszikus 1950-es tanulmányban például, „reggeli betegségben" szenvedő kismamáknak ipecacuana szirupot adtak, mely hánytató hatású, és azt mondták, hogy ez egy csodálatos új gyógyszer hányinger ellen. Meglepő módon az asszonyoknál megszűnt a hányás. „Az orvoslás történeteinek legtöbbje a placebo hatás története," – írja Benson a Korszerűtlen Gyógyítás-ban.

Bár Benson könyvének nagy részét a placebo-hatás dokumentálásának szenteli, arra a következtetésre jut, hogy a vallásos hit haszna még sokkal nagyobb. „Az orvosi kezelésbe vetett hit – írja, csodálatosan gyógyító hatású, a leggyakoribb orvosi problémák kezelésének 60-90%-ában sikeres. De, ha te annyira hiszel egy legyőzhetetlen és tévedhetetlen hatalomban, az még nagyobb gyógyító erőt ad... Ez a legerőteljesebb hatású hit."

Isten tényleg a hívők oldalán áll? Imádságaikra valóban választ kapnak? Benson nem mondja. De egy igazi kutató – állítja Jeffery Levin – nem hagyhatja figyelmen kívül ezt a lehetőséget: „Nem tudom direkt módon tanulmányozni, de mint őszinte tudós nem zárhatom ki ezt a lehetőséget."

Tudósok egy maroknyi csapata megkísérelte tanulmányozni azt a lehetőséget, hogy az imádság néhány természetfölötti tényezőn keresztül működik. Az egyik legizgalmasabb példa Randolph Byrd, a San Francisco General Hospital cardiológusának 1988-as tanulmánya. Byrd 393 koronária-őrzőben fekvő beteget vizsgált és véletlenszerű kiválasztás után a fele páciensért imádkoztak ujjászületett keresztyének. Annak érdekében, hogy a placebo-hatás kizárható legyen a betegeknek nem beszéltek a kísérletről. Feltűnő módon Byrd azt találta, hogy a kontrolcsoportba nem tartozók esetében majdnem ötször annyi esetben volt szükség antibiotikumra és majdnem háromszor annyi esetben alakultak ki komplikációk.

Byrd kísérletét soha nem ismételték meg, és tervezési hiányosságokkal kapcsolatos kritikákat is kapott. Egy sokkal frissebb tanulmányban nem találták eredményesnek az alkoholistákért mondott közbenjáró imádságot, Elisabeth Targ pedig túlságosan kis számú AIDS-betegen végzett tanulmányt ahhoz, hogy szignifikáns eredményt biztosítson.

A tudomány talán soha nem lesz képes határozottan bizonyítani a lelkiállapotból származó előnyöket. William Jarvis, a kaliforniai Loma Linda University közegészségügyi professzora és a National Council Against Health Fraud elnöke, kifogásolja, hogy Benson és mások kísérletezése olyan, mint amikor „zselét próbálnak beverni a falba". De nem feltétlenül szükséges megértenünk hogyan működik az imádság, ahhoz, hogy a betegek érdekében használjuk. „Gyakran előbb tudjuk valamiről, hogy működik, mintsem megértenénk hogyan„ – állapítja meg Larry Dossey, egy belgyógyász Santa Fe-ből, aki a *Gyógyító szavak* című best-seller könyv szerzője.

Fordította: Egriné dr. Meláth Viola

(Time, 1996. június 24.)

Vidám esetek

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

– Boldog vagyok, hogy hallhattam az álmatlanságról szóló előadását.

– Érdekesnek találta?

– Nem, de kigyógyított az álmatlanságból.

❖

Szilveszter éjjelén otthonaikba mennek a gyülekezeti tagok, és nemsokára csöng a lelkipásztor telefonja. A lelkipásztor azonnal fölismeri az egyik gyülekezeti tag hangját, amint ezt mondja: „Hello, küldjön át egy üveg bort ma éjszakára!" A lelkipásztor döbbenten válaszol: „Én a lelkipásztor vagyok." A telefonáló gyülekezeti tag így korholja lelkipásztorát: „Lelkipásztor testvér, mit keres maga egy italboltban?"

❖

Egy fiatal hölgy mosolyogva nézett végig a telefonfülke előtt álló hosszú soron, amikor belépett a fülkébe és ezt mondta: „Rövid leszek. Csak le akarom csapni a telefont, amikor vele beszélek..."

❖

A cserkészparancsnok elrendelte, hogy az esti tábortűznél minden cserkész számoljon be az aznapi jó cselekedetéről. Az első cserkész így kezdte: „Átsegítettem egy idős nénit az utcán." A tiszt a következő cserkészhez fordult, aki így mondta el beszámolóját: „Segítettem neki, hogy az idős nénit átsegítse az utcán." A harmadikat is megkérdezte a parancsnok: „Te mi jót tettél ma?" „Én segítettem az első két fiút, hogy átsegítsék az öreg nénit az utcán." Gyanús kezdett lenni a jó cselekedet, de megkérdezte a negyedik cserkésztől is. „Te mi jót tettél ma?" „Én segítettem az első három fiút, hogy átsegítsék az öreg nénit az utcán." Erre fölpattant a parancsnok: „Miért kellett ahhoz négy cserkész, hogy egy öreg nénit átsegítsetek az utcán?" „Azért, mert az öreg néni nem akart átmenni."

❖

– Nem gondolom, hogy a felettünk lakó bácsi szereti azt, hogy dobolni tanulok.

– Miért mondod ezt?

– Azért, mert ma a bácsi egy bicskát ajándékozott nekem, és azt kérdezte, hogy tudom-e már, mi van a dob belsejében.

❖

Egy politikus beszédet mondott egy faluban, amikor az egyik elégedetlen hallgató rothadt káposztát dobott felé az emelvényre. A találékony politikus kezébe vette a rothadt káposztát és cinikusan ezt mondta: „Úgy tűnik, egyik ellenfelem elvesztette a fejét."

❖

– Amikor kicsi voltam, azt mondogatták nekem a felnőttek, hogy bárki lehet polgármester. Most már kezdem is elhinni.

Mi az infláció? Az, hogy amit néhány évvel ezelőtt 100 forintért megvettünk, annak a javítása ma 200 forintba kerül.

❖

Szavazás volt az egyik faluban a kommunizmus ideje alatt, és az állampolgárok sorban állva vártak a tanácsháza előtt. Mindenki kapott egy leragasztott borítékot azzal a paranccsal, hogy azt dobják be az urnába. Az egyik álldogáló kinyitotta borítékját, mire körülvették a titkosrendőrök és ezt ordították a fülébe: „Elvtárs! Mit csinál? Hát nem tudja, hogy ez titkos szavazás?!"

❖

– Mi volt ma az irodában, drágám?

– Szörnyűség történt. A komputer leállt, és mindenkinek gondolkodnia kellett.

❖

Az „üresfejű" kifejezés Új-Kaledóniában elismerést jelent, mert az üres fej hasonlít egy fa üregéhez, ahol hideg víz található a szomjas vándornak.

❖

Egy teherautó vezetője hosszasan tülkölt a forgalomban. Amint elhajtott egy nő autója mellett, a hölgy kihajolt az ablakon és kedvesen megkérdezte a teherautóstól: „Mi mást kapott még karácsonyra?"

❖

Az intelligenciaszintet akarják megállapítani valakinél, ezért megkérdezik tőle: „Mi lenne, ha elvesztené az egyik fülét?" „Nagyon nehezen hallanék." „Mi lenne, ha mindkét fülét elvesztené?" „Egyáltalán nem látnék." „Hát ez meg hogy lehetne?" – „A kalapom az orromra esne."

❖

Az alkalmazott már nagyon várja a fizetésemelést, és így méltatlankodik: „Itt vagyok tíz év óta ennél a vállalatnál, és három ember munkáját végzem egy fizetésért. Most már jól jönne a fizetésemelés." A munkaadó így válaszol: „Nem adhatok önnek fizetésemelést, de ha megmondja, ki az a másik két ember, aki helyett dolgozik, elbocsátom őket."

❖

Szülők: „Nem túl komplikált ez a játék egy kisgyermeknek?"

Elárusító: „Ez oktatási játék, amit arra terveztek, hogy a gyermek megtanuljon alkalmazkodni a mai világhoz. Akárhogy rakja össze, az mindig téves."

❖

A vendég a kanapén aludt. Reggel megkérdezték tőle, hogy jól pihent-e, mire ezt válaszolta: „Tűrhetően. De néha föl kellett kelnem, hogy pihenjek."